

LATVIJA UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
INFORMĀCIJAS UN BIBLIOTĒKU STUDIJU NODAĻA

BALOŽU KULTŪRVIDE

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Ieva Eglīte**

Stud.apl.BibZ 030017

Darba vadītāja: doc. Līga Krūmiņa

RĪGA 2009

ANOTĀCIJA UN ATSLĒGVĀRDI

Baloži ir izveidojušies 20.gadsimta 50.gados. Baložu pilsētas vēsturiskie materiāli šobrīd ir īpaši aktuāli, jo Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanā Baložu pilsēta ir iekļauta Ķekavas novadā. Ziņas par Baložiem nav apkopotas, preses izdevumi satur tikai pašus vispārīgākos datus. Pilnīgāku informāciju var iegūt uzklusot un ierakstot novadnieku atmiņu stāstījumus.

Maģistra darba mērķis ir noskaidrot Baložu vēsturisko un sabiedrības attīstību Latvijas valsts vēstures kontekstā, izmantot intervijās iegūtās ziņas, kā arī apzināt preses izdevumos publicētos rakstus par Baložiem, izveidojot atspoguļojošu kopainu.

Pētījuma rezultātā ir iegūta informācija, kas izmantota Baložu vēsturiskās attīstības aprakstam. Ir sastādīta publikāciju bibliogrāfija par Baložiem. Ir veikta publikāciju analīze un vērtēšana.

Atslēgvārdi: kultūra, vide, Latvijas vēsture, novadpētniecība, ģeogrāfija, Latvijas kultūras vēsture.

ANNOTATION AND KEYWORDS

City Balozi developed in the middle of the 20th century. City's Balozi historical material is particularly urgent at the moment because during administrative territorial reform implementation, city Balozi has been included in Kekavas region. Not all information is collected regarding Balozi, but some may be found in newspapers containing only the most general details about this matter. Further information can be obtained from local people, listening and recording their memories and stories.

The aim of this Master paper is to ascertain city's Balozi historical and social development in the context of National History of Latvia, distribute information obtained from interviews with local people and collect the articles published in the newspapers, reflecting this issue from all aspects.

During this research new information was obtained that was already used to broaden the city's Balozi historical description of development. Bibliography of publications has been compiled. Analysis of publications and evaluation has been conducted.

Keywords: culture, environment, history of Latvia, local history, geography, Latvian cultural history.

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA UN ATSLĒGVĀRDI.....	2
ANNOTATION AND KEYWORDS	2
APZĪMĒJUMU SARAKSTS	4
IEVADS	5
1. HISTORISMS KULTŪRVIDĒ.....	13
2. KULTŪRVIDES LOMA SABIEDRĪBĀ	16
2.1. Kultūras jēdziena izpratne	16
2.2. Novada kultūra	19
3. NOVADPĒTNIECĪBAS NOZĪME KULTŪRVIDĒ.....	30
4. KULTŪRVIDES IZPĒTES METODIKA	35
5. LATVIJAS KULTŪRAS VĒSTURE DISKURSĀ	42
6. BALOŽU KULTŪRVIDES VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA	47
6.1. Dabiskā vide	48
6.2. Cilvēku veidotā vide.....	54
6.3. Pilsētvide	57
6.3.1. Pilsēt būvniecības pieminekļi	57
6.3.2. Arhitektūras pieminekļi	57
6.3.3. Vēstures pieminekļi	72
6.3.4. Mākslas pieminekļi.....	73
REZULTĀTI	80
SECINĀJUMI	84
PATEICĪBAS	87
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	88
PIELIKUMI.....	98
PUBLIKĀCIJAS PAR BALOŽIEM.....	99
PUBLIKĀCIJAS PAR BALOŽU VĒSTURI UN KULTŪRAS OBJEKTIEM.....	104
3.INTERVIJU JAUTĀJUMI, STĀSTĪJUMS UN DOKUMENTĀCIJA.....	148
3.1. BALOŽU PILSĒTAS DOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJS ANDIS ADATS	148
3.2. BALOŽU VIDUSSKOLAS DIREKTORE VITA BROKA	155
3.3. JURIS KLAKS	159
3.4. BALOŽU PILSĒTAS BIBLIOTĒKAS VADĪTĀJA DAINUVĪTE MARKELOVA	167
3.5. ANITAS OZERES ATMIŅAS PAR BALOŽIEM.....	172
3.6. BALOŽU PILSĒTAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES „AVOTIŅŠ” VADĪTĀJA INESE SLOKA.....	175
3.7. BALOŽU IEDZĪVOTĀJA, PIANISTE DIĀNA ZANDBERGA.....	179
3.8. BALOŽU SPORTA INICIATĪVU CENTRA VADĪTĀJA LAUMA ŽILKO	183

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

BSIC	–	Baložu Sporta iniciatīvu centrs
GDA	–	Gatavs darbam un PSRS aizsardzībai
Latvijas PSR	–	Latvijas Padomju sociālistiskā republika
MK	–	Ministru Kabinets
PII	–	Pirmsskolas izglītības iestāde
PMK	–	Pārvietojamā Mehanizētā kolonna
PSRS	–	Padomju Sociālistisko Republiku Savienība
SIA	–	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VAS	–	Valsts akciju sabiedrība
VKPAI	–	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VMPI	–	Valsts Meliorācijas projektu institūts
v/u	–	Valsts uzņēmums

IEVADS

Pētījuma temats, tā izvēles pamatojums un aktualitāte

Maģistra darba temats ir „Baložu kultūrvidē”. Baloži ir pilsēta netālu no Rīgas. Temats ir izvēlēts, jo Baložu pilsētas bibliotēkā nepieciešams un vērtīgs bibliotēkas krājuma papildinājums ir savāktas vietējo Baložu iedzīvotāju atmiņas un publikācijas periodiskajos izdevumos par Baložu vēsturi, sabiedrību, kā arī Baložu kultūrvidi – kā paši Baloži ir mainījušies gadu gaitā, kādās sabiedriskās aktivitātēs cilvēki labprāt ir iesaistījušies.

„Katra nācija savā vēsturiskajā pieredzē ir uzkrājusi unikālu kultūras mantojumu, kas veido un balsta tās nacionālo pašapziņu un pašcieņu. Būdamā etniski, vēsturiski, reliģiski, politiski utt. nosacīta, kultūra savā būtībā ir vispārcilvēcisku vērtību glabātāja un ģenerētāja – tieši tas padara iespējamu cilvēces vienotību, indivīdu un nāciju saprašanos pāri gadsimtiem, pāri etniskām, reliģiskām, sociālām u.c. atšķirībām” (29, 9lpp). Tātad kultūras misija ir vairot humāno cilvēkā un līdz ar to sabiedrībā, tautā veidot izpratni par vērtībām un cilvēciskās eksistences jēgu.

Pēdējos gados sabiedrībā ir palielinājusies interese par novadpētniecību, kā arī mutvārdu vēsturi, kas ir novadpētniecības darbības virziens. Mutvārdu vēsture - cilvēku likteņstāstu ierakstīšana audio un videokasetēs - mūsdienās ir aktuāla visā pasaulē, tai skaitā arī Latvijā. Sabiedrībā ir ļoti liela interese par dzimto novadu un novadniekiem, tāpēc nepieciešams pēc iespējas plašāk un daudzpusīgāk izziņāt Baložu sabiedrības un kultūras vēsturi.

Temata norobežojums un precizējums

Pētījums veikts, balstoties uz Baložu iedzīvotāju dzīvesstāstiem un atmiņām, sākot ar 20.gs. 50. gadiem, jo 1947. gadā tika dibināta kūdras fabrika „Baloži”, ap kuru izveidojās strādnieku ciemats, Baložu pilsētas pirmsākumi. Pētījumā ir izmantotas 873 publikācijas presē par Baložiem, Baložu iedzīvotājiem un sabiedriskajiem notikumiem, lai atspoguļotu pilnīgāku Baložu vēsturi. Analizējot Baložu vēsturi, īpaša uzmanība pievērsta kultūrvides izpētei gan par sabiedriskajiem notikumiem (piedalīšanās Dziesmu svētkos, sporta olimpiādēs utt.), kultūras objektiem – ēkām (kā tika celtas mājas, skola, kultūras nams utt.) un dabas pieminekļiem.

Problēmsituācija

Baloži ir izveidojušies pagājušā gadsimta 50. gados. Šobrīd Baloži jau ir sasnieguši pilsētas statusu, jo no 1991. gada tiem ir pilsētas tiesības. Vietai ir sava vēsture, kuru var pastāstīt ilggadējie Baložu iedzīvotāji. Tā kā Baložu vēsture nav mērāma gadu simtos, šobrīd vēl ir unikāla iespēja intervēt cilvēkus, kas Baložos dzīvo, kopš tie sāka veidoties. Šo novadnieku intervēšanu vajadzētu sākt pēc iespējas ātrāk, jo laiks paiet un nomainās paaudzes, kas vairs nespēs pastāstīt aculiecinieku atmiņas. Baložu pilsētas vēsturiskie materiāli šobrīd ir īpaši aktuāli, jo Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanā Baložu pilsēta tiek iekļauta Ķekavas novadā un zaudē savu teritoriālo identitāti, līdz ar to informācija var zust cilvēku neizpratnes dēļ.

Apkopota informācija par Baložiem nav, taču šāds novadpētniecības materiāls ir ļoti vērtīgs. Ziņas par Baložiem ir sniegtas lielākoties tikai preses izdevumos rakstītajos rakstos, kas satur tikai pašus vispārīgākos datus. Vispilnīgāko informāciju var apkopot, ne tikai apzinot informāciju, kas ir dokumentos, bet arī uzklusot un ierakstot novadnieku dzīvesstāstus un atmiņu stāstījumus.

Risinot problēmsituāciju, maģistra darbā ir iegūta apkopojoša un iespējami pilnīga vēsturiskā informācija par Baložiem un to iedzīvotājiem, apkopotas un analizētas publikācijas presē, kā arī veiktas intervijas ar atmiņu ierakstiem.

Teorētiskā bāze

Darba teorētiskā bāze balstīta uz historismu. **Historisms** (vēsturiskums, historicisms) pamatojas uz faktu, ka visas zināšanas un izziņa ir vēsturiska. „Vēsture nav tikai notikumu hronoloģija, vēsture ir arī mēģinājums saskatīt to, kas ir ne vien notikumos, bet arī pāri tiem, aplūkot to kā veselumu”. (35, 76lpp) To, kas cilvēks ir, viņš uzzina no savas vēstures.(25, 181.lpp.). Historisms ir princips lietu un parādību izziņai to attīstībā, rašanās procesā, saistībā ar konkrētiem vēsturiskiem apstākļiem, kas tās nosaka. Historisms ir filozofiskā teorija, kas nozīmē pieeju parādībām, apskatot tās kā noteiktas vēsturiskas attīstības produktu, analizējot no tāda viedokļa, kā parādības radušās, kā attīstījušās un nonākušas pašreizējā stāvoklī. „Historisma nosacījums ir lietu izmaiņu neatgriezeniskā un pēctecīgā rakstura atzīšana” (16, 440.lpp.). „Ja pasaules pašreizējais stāvoklis izrādītos visu jēlkad bijušo notikumu rezultāts, tad tie turpina un turpinās pastāvēt. Nekas nav pabeigts” (35,75.lpp.). Filozofiskās teorijas atspoguļojumam tika izmantots Maijas Kūles un Riharda Kūļa (24), Gunāra Tauriņa (51), Frīdriha Meinekes (*Friedrich Meinecke*)(39,40), Paula Hamiltona (*Paul Hamilton*)(19), Nikolaja Karējeva (*Николаи Кареев*)(59), Karla Popera (*Karl Popper*)(46) un Hosē Ortega i Gassetā (*José Ortega y Gasset*) (85) viedoklis par historismu.

Maģistra darba nozares līmeņa teorētiskā bāze ir **kultūrvides konceptuālie aspekti un novadpētniecības teorētiskie aspekti.**

Kultūrvide ir „vide, kas veidojusies cilvēka saimnieciskās un dzīves darbības rezultātā un glabā šīs darbības pēdas (materiālus veidojumus, kultūras vērtības un garīgās vērtības)” (58,12.lpp.). Kultūrvide ir sabiedrības un atsevišķu indivīdu radīta, veidojusies un attīstījusies laika gaitā, pārmantojot iepriekšējo paaudžu pieredzi. „Kultūrvide ir noteicošais faktors, kas rada iespējas cilvēka izaugsmei un attīstībai.” (58,16.lpp.) Novada vēsture, pagātnes mantojums ir nozīmīgs lauku kultūrvides komponents. Kultūras mantojums ir attīstības ilgtspējas pamats. Mantojums ir cilvēces vēsturiskā atmiņa, dažādu tautu un nāciju pieredzes un mērķu apliecinājums, ko papildinām ar mūsu laikmeta jaunradītajām vērtībām un ko nododam tālāk nākamajām paaudzēm. „Kultūras mantojums ir atslēgas komponente identitātei: individuālai, dzimtas, grupas, kopienas, novada, nācijas, noteikta pasaules reģiona. Tas veido cilvēkiem apziņu, kas viņi ir, no kurienes viņi nāk, kāda ir viņu dzīves jēga, vērtības un kvalitāte. Kultūras mantojums kā cilvēka radošās darbības rezultāts izpaužas daudzveidīgās formās – materiālās un nemateriālās. Tas aptver kultūrvēsturiskas vietas, ēkas un ainavas, mākslas darbus un senlietas, valodas, paražas un tradīcijas, tradicionālās prasmes un pieredzi, simboliskas un garīgas vērtības. Kultūras mantojuma vērtību nosaka tā autentiskums”. (29). Lai analizētu kultūrvides teorētiskos jautājumus kultūrvides nozīmi sabiedrībā, aplūkoti Artura Priedīša(45), Zinaidas Andersones(1,2), Armīna Kleina, Silvas Počas (86, 87) u.c. konceptuālās atziņas.

Īpaša loma maģistra darbā ir bibliotēku **novadpētniecības** darbam, jo tas raksturo sabiedrības attieksmi pret tautas vēsturi un kultūru. Novadpētniecība ir sava novada vai apdzīvotas vietas apzināšana, savas ģeogrāfiskās vides pētīšana. Ar ģeogrāfisko vidi saprotam dažādus reģionus: valsti, rajonu, pagastu, pilsētu, atsevišķu mikrorajonu lielajās pilsētās, atsevišķu dzimtu māju vietas (īpaši lauku rajonos). Vietējie iedzīvotāji parasti pētī dabu (piemēram, izdara novērojumus) un tās bagātības, dzīvesveidu, etnogrāfiju, vispārējo saimniecības un kultūras vēsturi, rūpējas par pieminekļu saglabāšanu, vāc dabas kolekcijas, materiālās kultūras priekšmetus. Tiek veikts nozīmīgs audzinošs un kultūrizglītojošs darbs. „Novadpētniecības kolekcijām parasti nav tik ļoti lielas vērtības naudas izteiksmē, tomēr tās ir nenovērtējama kultūras un intelektuālā bagātība un tās tiek labi izmantotas, īpaši, ja tajās var atrast populāru ģimeņu vēstures faktus.” (69, 4.lpp.). Novadpētniecības izziņāšanā visbiežāk izmanto individuālās intervijas, lai vāktu unikālu mutvārdu vēsturi – cilvēku atmiņas un dzīvesstāstus, kuros ir informācija par vidi, kas ietekmējusi šos cilvēkus dzīves gaitā, par notikumiem, kas ir bijuši nozīmīgi šī novada vēsturē no subjektīva skatupunkta, bet tādēļ ne mazāk ievērojami.

Lai noskaidrotu novadpētniecības būtību, maģistra darbā ir analizēti Rutas Šenbergas (93, 94), kā arī Kena Hovarta (*Ken Howarth*)(20), Donalds Ričija (*Donald A. Ritchie*)(48) viedokļi par novadpētniecības teorētiskajiem aspektiem.

Pētījuma metožu apzināšanai ir izmantotas Krisa Barkera (*Chris Barker*) „*Cultural studies: theory and practice*” (kultūras analīzes nodaļa) (5), kā arī Mariannas Jorgenas (*Marianne Jorgen*) „*Дискурс анализ*” (nr), Ronalda Povala (*Ronald Powel*) „*Basic Research Methods for Librarians*”(47), Normana Fērklava (*Norman Fairclaugh*) „*Analysing discourse*” un citu viedokļi par teksta analīzes metodēm.

Empīriskā bāze

Pētījumā ir analizēti atsevišķi izdotie darbi – trīs kartes „*Baložu karte*” (6., 7., 8.) un „*Baložu un Baldones sakaru nodaļas Rīgas rajonā Latvijas PSR*” (11), kā arī publikācijas periodikā, kur pieminēti Baloži vai Baložu iedzīvotāji. Vairums šo publikāciju ir sakopotas Baložu pilsētas bibliotēkas novadpētniecības albumos, un bibliogrāfiskās ziņas par tiem ir dotas Baložu pilsētas bibliotēkas elektroniskajā datubāzē „*Novads*” (108). Ziņas par publikācijām meklētas arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Nacionālās bibliogrāfijas analītiskas datubāzē (118), 8 valsts nozīmes bibliotēku elektroniskajā Kopkatalogā (105) un Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas elektroniskajā katalogā (114).

Baloži pirmo reizi presē pieminēti 1948. gadā. Tātad līdz mūsdienām par Baložiem ir divi kartogrāfiskie materiāli, viena brošūra un 1806 raksti periodiskajos izdevumos, taču maģistra darbā tās ir pirmo reizi analizētas (pielikums nr. 1, pielikums nr.2.).

Lai iegūtu plašāku priekšstatu par laiku, kurā radušies Baloži, apskatīti hronoloģijai atbilstošā periodā vēsturiskie apstākļi un estētiskā doma, kas atainota dažādās vēstures grāmatās, piemēram, Dainas Bleieres, Edgara Andersona, Edgara Dunsdorfa, Gunāra Kurloviča un citas grāmatas, kur tiek aplūkots Latvijas vēstures laika periods no 20.gadsimta 40. gadiem līdz mūsdienām. Papildus vēstures grāmatām par Baložu vēsturi un notikumiem ziņas ir arī dažās ģeogrāfijas grāmatās, piemēram, A. Plauža „*Rīgas rajons*” (44), un citās grāmatās.

Pētījuma gaitā ir iegūtas un analizētas astoņas Baložu novadnieku intervijas (Andis Adats, Vita Broka, Juris Klāks, Dainuvīte Markelova, Anita Ozere, Inese Sloka, Diāna Zandberga, Lauma Žilko). (pielikums nr.3) Katrs no šiem cilvēkiem ir īpašs savā jomā, katram ir savs skatījums uz Baložu attīstību un notikumiem. Šīs liecības ir nozīmīgs papildinājums tradicionālajiem materiāliem, jo satur daudz plašāku informāciju par vidi, kultūru, vēsturiskiem notikumiem, kuriem ilggadējie iedzīvotāji ir aculiecinieki. Šie stāstījumi audioierakstu veidā sniedz iespēju dzirdēt cilvēka liecību un viņa runas veidu.

Koncepcija

Dzīvesstāsti un atmiņas ir unikāls novadpētniecības avots. Tās ir arī daļa no Latvijas vēstures, kuras vispusīgai un pamatīgai izpētei nepieciešami pētījumi par novadiem un to ļaudīm. Šādas atmiņas glabā nenovērtējami nozīmīgu informāciju pagātnes apzināšanā. Uzklusot un apkopojot dzimtas atmiņas un dzīvesstāstus, var iegūt nozīmīgu informāciju, kas var noderēt nākamajām paaudzēm, kā arī novada un tautas vēstures izpētē. Baložu vēsturiskās attīstības pētniecībai būtiska ir informācija, kuru papildina tradicionālajos avotos publicētās ziņas ar intervijas iegūtajiem jaunajiem faktiem. Baložu iedzīvotāju mutvārdu atmiņas ir vērtīgs informācijas avots Baložu un latviešu tautas vēstures izpētē. Svarīgi ir šo informāciju savākt un saglabāt.

Izpētes pakāpe un novitāte

Ziņas par Baložiem ir atrodamas uzziņu izdevumos, piemēram, enciklopēdijā *Latvijas pilsētas* (31), *Latvijas PSR Mazā enciklopēdija* (33), *Latvijas Padomju enciklopēdija* (30), *Vadonis pa 77 Latvijas pilsētām* (53) un citos.

Pēdējos piecos gados (2002-2007) Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā ir veikti 17 pētījumi par novada un dzimtas izpēti, piemēram, Anita Saukane „*Iksšķiles novada Elkšņu pamatskola un tās skolotāji bijušo audzēkņu mutvārdu liecībās* : bakalaura darbs” (131), Liene Banka „*Tornakalns atmiņu stāstījumos* : bakalaura darbs” (121), E.Lūre „*Staiķeles pamatskola skolēnu un skolotāju atmiņās un dzīvesstāstos* : bakalaura darbs” (124), I.Orola „*Daudzeses (Daudzevas) novads novadnieku atmiņās un dzīvesstāstos* : bakalaura darbs” (128), I.Mača „*Birzgales pagasts novadnieku atmiņās un dzīvesstāstos* : bakalaura darbs” (125).

Maģistra darbs ir uzlūkojams kā pirmais plašākais pētījums par Baložiem, to vēsturi, sabiedrisko attīstību un kultūras notikumiem. Uzziņu izdevumu ziņas ir papildinātas ar publikācijās un intervijās noskaidroto informāciju par Baložiem.

Maģistra darba novitāte ir arī publikāciju analīze par Baložiem. Sistematizētās publikācijas ir analizētas un vērtētas pēc kultūras objektu komponentiem – dabiskās vides objekti un cilvēka veidotie kultūras objekti.

Pētījuma objekts un priekšmets

Maģistra darba pētījuma objekts ir Baložu kultūrvide. Maģistra darba pētījuma priekšmets ir Baložu vēsturiskā un kultūrvides attīstība publicētajos avotos (1948-2009), kā arī novadnieku atmiņu stāstījumos, kas aptver laika posmu sākot no 20.gadsimta 50.gadiem

un ietver nākotnes prognozes par Baložu pilsētas attīstību pēc novadu reformas īstenošanas. Intervijās tika iegūta informācijas par kultūrvides komponentiem – gan dabiskajiem (mežu, purviem, ezeru, kāpām), gan arī par cilvēku veidotajiem objektiem (ēkām, skvēru, pilsētas simboliem utt.).

Pētījuma mērķis

Maģistra darba mērķis ir noskaidrot Baložu vēsturisko un sabiedrības attīstību Latvijas valsts vēstures kontekstā, kā arī apzināt preses izdevumos publicētos rakstus par Baložiem, izveidojot Baložu atspoguļojošu kopainu.

Pētījuma mērķis ir apzināt, kā arī izmantot atmiņas un dzīvesstāstus, kas ir viens no vērtīgākajiem avotiem mutvārdu vēstures jomā, lai izveidotu pilnīgāku informāciju par Baložiem, jo šīs liecības sniedz būtisku papildinājumu esošajām, ne pārāk plašajām ziņām.

Pētījuma uzdevumi

Lai realizētu pētījumam izvirzīto mērķi, ir veikti šādi uzdevumi:

- 1) studēt teorētiskos avotus un veidot izpratni par novadpētniecību un kultūras vēstures jautājumiem;
- 2) apzināt un izpētīt materiālus, kuros ir sniegtas ziņas par Baložiem;
- 3) izstrādāt interviju dokumentāciju;
- 4) ierakstīt intervijas ar Andi Adatu, Vitu Broku, Juri Klaku, Dainuvīti Markelovu, Anitu Ozeri, Inesi Sloku, Diānu Zandbergu, Laumu Žilko par Baložiem;
- 5) pierakstīt stāstījumu ieskaņojumu;
- 6) izveidot vispusīgu Baložu vēsturisko atspoguļojumu, papildinot publicēto informāciju ar jauniem faktiem;
- 7) apzināt un sagatavot publikāciju sarakstu par Baložu kultūrvidi.

Hipotēze

Maģistra darba pētījumam ir izvirzītas divas hipotēzes:

1. Publikācijas par Baložiem ir vērtējamas objektīvi, ja ievēro vēstures globālo un lokālo kontekstu.
2. No mutvārdu stāstījumiem var iegūt citos avotos nefiksētus faktus par sabiedriski politiskās un kultūras dzīves notikumiem Baložos.

Pētniecības metodes

1. Datu vākšanas metodes:

- 1) **Dokumentu apzināšana un atlase** ir teorētisko un bibliogrāfisko izdevumu izpēte.
- 2) **Intervēšana** ir aptaujas veids, kuras pamatā ir mērķtiecīgs dialogs starp intervētāju un intervējamo, iepriekš vienojoties par intervijas tematu. Intervija ir intervēšanas rezultāts – fiksēta informācija, kura ierakstīta audio ierakstā. Maģistra darbā šī metode ir izmantota, lai intervētu sešus Baložu iedzīvotājus, kuri intervēšanas procesā pastāstīja savas atmiņas par Baložiem.

2. Datu apstrādes un analīzes metodes:

- 1) **kontentanalīze** ir pētnieciska tehnika komunikācijas redzamā satura objektīvam, sistemātiskam un kvantitatīvam aprakstam. Šīs metodes galvenā būtība ir kodēšana, jo attiecas uz pētāmo elementu kategoriju un klasifikācijas veidošanu. Ir definētas kontentanalīzes kategorijas un to indikatori. Metode ir izmantota publikāciju analīzei par Baložiem un interviju transkripciju analīzei.
- 2) **diskursa analīze** maģistra darbā ir teksta radīšanas (producēšanas), izplatīšanas un uztveres procesa interpretācija. Publikācijas pētītas to globālajā un lokālajā kontekstā – vide, dalībnieki, komunikatīvās lomas, mērķi, atbilstošas sociālas zināšanas, normas, vērtības. Izmantojot diskursa analīzes metodi, maģistra darbā ir aplūkota vēsturiskā situācija Latvijā no 1940.gada, kad sāka veidoties Baložu ciemats.

Praktiskie rezultāti

Pētījuma rezultātā ir iegūta informācija, kas apstiprina, ka Baložos dzīvo cilvēki, kas ir aculiecinieki Baložu izveidei un var pastāstīt savas atmiņas par 20.gadsimta 50.gadiem, gan arī izteikt prognozes par Baložu pilsētas nākotnes attīstību. Intervijās ir iegūtas pilnīgākas ziņas, kas izmantotas Baložu vēsturiskās attīstības aprakstam. Ir sastādīta publikāciju bibliogrāfija par Baložiem, kas ir ļoti nozīmīga informācija novadpētniecībā. Ir veikta publikāciju analīze un vērtēšana, kas varētu interesēt studentus, pasniedzējus, vēsturniekus u.c. interesentus.

Darba struktūra

Maģistra darbs „Baložu kultūrvidē” sastāv no ievada un saīsinājuma saraksta, kā arī sešām nodaļām. Pirmās trīs nodaļas ir teorētiskās. Pirmajā ir aplūkota historisma filozofiskā teorija kultūrvides aspektā. Otrajā un trešajā nodaļā izvērtēta novadpētniecības un kultūrvides

teorētiskā izpratne. Ceturtajā nodaļā raksturota vēsturiskā situācija. Piektajā nodaļā skaidrotas pētījumā izmantotās metodes un pamatoti empīriskā materiāla analīzes kritēriji. Sestā nodaļa ir empīriskā materiāla analīze. Šajā nodaļā sniegta Baložu vēsture, kā arī analizēta Baložu kultūrvides attīstība. Pētījumu noslēdz secinājumi, diskusija, nobeigums un izmantoto informācijas avotu saraksts. Izmantoto informācijas avotu sarakstā ir pavisam **131** avots. Šis saraksts ir sastādīts pēc LVS ISO 690 un LVS ISO 690-2 bibliogrāfisko norāžu standartiem.

Maģistra darbu papildina pielikumi. 1.pielikumā ir biogrāfiskais rādītājs publikācijām par Baložiem: Darba Balsī (1948-1959) *de visu* skatītās un atrastās publikācijas par Baložiem, kas ir maģistra darba novitāte 2.pielikumā ir bibliogrāfisks rādītājs publikācijām par Baložu vēsturi un kultūras objektiem. Bibliogrāfiskie apraksti ir sakārtoti hronoloģiski, gada robežās alfabētiskā secībā. 3.pielikumā ir interviju pieraksts, kā arī ievietota audio ierakstu dokumentācija, kas ļauj šīs intervijas izmantot pētnieciskam darbam.

1. HISTORISMS KULTŪRVIDĒ

Historisms ir filozofiska teorija, kas radusies 19.gadsimtā Vācijā (kā "Historismus") un īpaši izplatījusies Eiropā 19. un 20.gadsimtā. Historisms interpretē sabiedrības vēsturi, tradīcijas un izpratni par cilvēku attieksmi pret savu pagātņi. Historisms ir kultūras un antropoloģijas iepazīšanas pieeja. Jēdziena izpratnē ir divi pretēji uzskati par socioloģisko un vēstures pētījumu dabu. Pirmais uzskats, ka vēsturnieki katrā laika posmā vēsturi interpretē dažādi, pēc savām interesēm, vērtībām un pieņēmumiem. Otrais uzskats, ka ir "nepieciešamība saprast vēsturiskās izmaiņas attiecībā uz plašu, visaptverošu vēsturisko izaugsmi un attīstību". (46,3.lpp.)

Historisms (vēsturiskums) ir sociālo parādību izziņas un izpratnes nostādne; metodoloģiska pieeja esamības priekšmetu pētīšanas norisē no attīstības likumsakarību viedokļa. Vēstures filozofijas vēsturiskuma jautājums balstās uz priekšstatiem par cilvēces vēstures gaitu, kas atbilst attīstībai dabā. Plašākā nozīmē vēsturiskums raksturo evolūciju kā nepārtrauktu mainību. Lietu un parādību veidošanās atbilstoši vēsturiskuma nostādnei tiek raksturota kā iekšēju pretrunu izraisīta norise. (117)

Historisms sākumā tika lietots vēstures koncepcijas izprašanā, kas uzsver vēstures fenomena iepazīšanas nepieciešamību; cilvēku raksturīgo domu un izjūtu fenomena saprašanu sociālajā kontekstā. Plašāks termina skaidrojums bieži satur nosacītu iesaistīšanos, ietverot katra fenomena īpašības, izprotot to dabu un vietu vēsturiskajā attīstībā. Historisms ir noteikta mācība ar raksturīgām iezīmēm sociālajās zinībās, prognozējot nākotnes attīstību izmaiņas vēstures pamatlikumos. (39, 357.lpp.)

Filozofs Gunārs Tauriņš uzskata, ka „vēstures process un vēsturisks process tiek lietoti kā sinonīmi. 1. „Vēsturisks” ir tāds notikums, parādība, kas saistīta ar vēsturi, kas raksturīgs vēsturei: vēsturisks notikums, fakts, process. Tieši šajā nozīmē galvenokārt tiek lietots jēdziens „vēsturisks”. 2. „Vēsturisks” kā ļoti nozīmīgs, svarīgs tiek lietots retāk atkarībā no konteksta: vēsturisks notikums, lēmums, vēsturiska diena, personība.”(51,107.lpp.) Historismam ir svarīga nozīme visu veidu teksta interpretācijā vēsturiskajā kontekstā. Tā tradīcijas ietekmē daudzu disciplīnu idejas (19, 2.lpp.)

Vēstures filozofija ir vēstures jēgas izzināšana, kā tapis vēstures process, kur un kā šis process ved cilvēci. Pētnieki atzīst, ka vēstures filozofija ir vēstures tiesa. Turklāt par maz ir teikt, ka tās procesi pakļauti konkrētiem likumiem. „Vēl vajag atrast visu pārmaiņu jēgu, novērtēt tās, izanalizēt vēstures rezultātus un arī tos novērtēt.”(59, 242-243.lpp.) Vācu filozofs Karls Džaspers (*Karl Theodor Jaspers*) domā, ka vēstures process ir vienots cilvēces dzīves gājums, ka vienotība izpaužas ekonomikā, kultūrā, reliģijā, mākslā un citās dzīves sfērās.

Hosē Ortega i Gaset (José Ortega y Gasset) uzsver un akcentē, ka „cilvēcei šodien ļoti vajadzīgs vēsturiskais prāts, tas ir, spēja spriest, saprast un vērtēt vēstures procesu, tā notikumus un faktus”. (85, 341.lpp.) Vēsturiskās jēgas saprašanas process balstās uz vēstures faktiem, kas reāli pastāv attiecīgas kultūras simbolos – valodā, mākslā, tehnikā, arhitektūrā utt. „Šodien vēstures filozofija palīdz veidot stratēģisko domāšanu visās cilvēka dzīves sfērās, jo vēsture ir tas fundament, uz kura risinās mūsdienu notikumi.” (51, 113.lpp.) Kārlis Markss (*Karl Heinrich Marx*) uzskata, ka cilvēki „veido vēsturi”. Notikumus rada un realizē cilvēki.

19./20. gadsimtu mijā vairums vēsturnieku, sociologu un ekonomistu uzsvēra cilvēces attīstības nepārtraukto attīstību un šī procesa nepārtrauktību. Šodien vēsturi definē kā zinātni, kas vispusēji pēta cilvēces pagātņi nolūkā izzināt tās attīstības likumsakarības, noskaidrot, kā šīs likumsakarības ietekmē pastāvošās sabiedriskās attiecības un sabiedrības pārveidošanu nākotnē. Tā kā cilvēka dzīve ir ļoti daudzpusīga, tad arī vēstures pētniecības objekti var būt ļoti dažādi – tiek pētīta sabiedrības sociālekonomiskā, kultūras u.c. pagātne. Taču vēsture nav tikai zinātne. Vispirms tā ir mūsu pagātne, kura ietekmē mūsu tagadni un gribot negribot ietekmēs arī nākotni. Tā ir mūsu dzīve, tāpat kā visas cilvēces dzīve, kas norit laikā, kas ir kustībā, attīstībā un virzībā uz kaut kurieni esošs process. (87, 310-311.lpp) Vēstures process ir visu sabiedrisko attiecību kopums, kurā atrodas cilvēks. Nikolajs Berdjajevs (*Бердяев Николай Александрович*) uzskata, ka vēsture jāuzlūko caur cilvēka likteņiem, jo vēsturiskie laikmeti saistīti ar cilvēku, ar viņa centieniem un cerībām. (17, 327.lpp.) Vācu filozofs K.Džaspers akcentē, ka vēsturi jāsaprot kā kaut ko veselu, lai līdz ar to saprastu sevi. „Vēsture nav tikai atmiņas, vēsturiskas zināšanas, jo tajā sakņojas mūsu dzīve. Vēsture ir pamats, kas vienreiz likts un ar ko mēs vienmēr saglabāsim saikni, ja negribam pazust bez vēsts, bet gribam atstāt savu ieguldījumu cilvēka esamībā.” (60)

Cilvēka pasaules izpratne un skaidrojums, viņa iespējas, laikmetam raksturīgās pašrealizācijas formas veido viņa esamības horizontu. Šo universālo horizontu, kas iezīmē cilvēka pasaules redzējuma ietvarus, zinātniskajā literatūrā pieņemts apzīmēt ar jēdzienu paradigma (no sengrieķu val. *Paradeigma* – piemērs, paraugs). Dažādās cilvēka pašrealizācijas formas – saimnieciskā dzīve, literatūra, reliģija, filozofija, māksla – izaug no viena avota, no laikmeta paradigmu veidojošajām cilvēcības formām. Risinot jautājumu par kultūras un filozofijas attiecībām, jāsaprot, ka filozofija nav aplūkoja atrauti no sava laikmeta paradigmas. Kā laikmeta domātāju izteikumi, teorijas un radošie meklējumi savā dziļākajā būtībā liecinās to pašu, ko zinātnieku un teologu atziņas, to pašu, ko emocionāli tēlainā veidā vēstīs māksla un poēzija. (24, 48-49.lpp.)

„Protams, pati specifiskā apziņas situācija, kā īpaša pasaules izpratnes vai pārdzīvojuma forma, kas visu objektīvo padara par jēgveidojumu kopumu, realizējas tikai

noteiktu cilvēcisko attiecību kontekstā, konkrētā vēsturiskā situācijā. Cilvēciska darbība, aktivitāte ir jēgveidojoša, un savukārt šī darbība – kā cilvēciska darbība – var norisināties tikai jau pastāvošo cilvēcības formu kontekstā” (24, 39-40.lpp.). Kultūrā savu veidolu gūst jebkura cilvēka pašizpaušme: literatūra, saimnieciskā darbība, māksla un filozofija.

Tagadne ir izgaistoša un tādēļ tālāk pastāvoša vēsture. Stingri ņemot, tagadnei vēstures struktūras vajadzētu izvērtēt zem mikroskopa vai „historoskopa”. Ja pasaules pašreizējais stāvoklis izrādītos visu jebkad bijušo notikumu rezultāts, tad tie turpina un turpinās pastāvēt. Nekas nav pabeigts. Ja pagātnē nebūtu noticis tikai viens vienīgs „nejaušs” notikums, mūsu tagadne varētu izskatīties pilnīgi citādi. Un runa nav tikai par lielu vēsturisku notikumu, bet arī par mazākiem. Jo pasaule ir veselums, to neveido tikai lieli triepieni, bet arī atsevišķi otas vilcieni un krāsu punktiņi. Pagātne veido tagadni, vai nu mēs to zinām, vai ne. Tā aplūkota, vēsture nav noputējais sējums arhīvā, bet gan grāmata, ko mēs turam rokās tieši tagad.(35,75.lpp.) Vēsture nav tikai notikumu hronoloģija, vēsture ir arī mēģinājums saskatīt to, kas ir ne vien notikumos, bet arī pāri tiem, aplūkot to kā veselumu. (35) Saskaņā ar Sjundzi uzskatiem, „pagātne un tagadne ir viens un tas pats. Lietas, lai gan aplūkotas ilgos laikposmos, ir tās pašas, un tās saglabā sev piemītošos principus”. (56, 38.lpp.) Vēsturei ir divas nozīmes: notikumi laika ritumā un šo notikumu hronika un izskaidrojums. (17, 215.lpp.)

Maģistra darbā vēsturei veltīta liela uzmanība. Vēsturiski pētīta Baložu izcelšanās, kā laika gaitā tie attīstījās. Un kāpēc šī attīstība bija tieši šāda. Ja padomju okupācijas laikā nebūtu uzsvars uz rūpnīcu ekonomiku, ja nebūtu uzcelta Baložu kūdras fabrika, iespējams šodien tādu Baložu nemaz nebūtu. Iespējams pavisam cita pilsēta, kas izskatītos daudz savādāk.

2. KULTŪRVIDES LOMA SABIEDRĪBĀ

2.1. Kultūras jēdziena izpratne

Eiropas valodās vārds „kultūra” ir cēlies no latīņu lietvārda „cultura”. Rakstītie avoti liecina, ka ilgu laiku ar vārdu „cultura” saprata audzēšanu agrīkultūrālā aspektā. Taču ar laiku šo vārdu attiecināja ne tikai uz dabas procesiem, bet arī metaforiski uz cilvēka attīstību – audzināšanu un izglītošanu. “Piemēram, mūsdienu spāņu valodas vārdnīcās vārds „cultura” apzīmē apgaismošanu, kultūru, attīstību, garīgās dzīves bagātināšanos un pilnveidošanos.” (45, 47-48.lpp.). Valodnieki ir konstatējuši, ka mūsdienu eiropēiskās valodās vārdu „kultūra” joprojām lieto vairākās nozīmēs:

1. Intelektuālās un mākslinieciskās jaunrades (mūzikas, arhitektūras u.c.) apzīmēšanai;
2. Estētiskās un intelektuālās attīstības vispārēja procesa apzīmēšanai (piemēram, latviešu kultūras attīstība);
3. Sabiedrības vispārējās attīstības līmeņa apzīmēšanai (piemēram, latviešu zemnieku kultūra);
4. Raksturojot kādas sabiedrības dzīves veidu noteiktā vēsturiskajā periodā (piemēram, akmens laikmeta kultūra);
5. Raksturojot atsevišķa indivīda uzvedību un izturēšanos pret apkārtējo vidi (piemēram, nekultūrala rīcība koncerta laikā). (45, 48.lpp.)

Terminoloģijas portālā Letonika vārda „kultūra” skaidrojums ir šāds: „viss, ko cilvēku sabiedrība radījusi ar cilvēku fizisko un garīgo darbu, atšķirībā no dabas parādībām; šaurākā nozīmē - cilvēku garīgās dzīves un sociālās uzvedības normu sfēra”. (117) Maģistra darbā „kultūra” tiek aplūkota plašākajā izpratnē, apskatīti gan fizisko darbu objekti, gan nedaudz arī garīgās cilvēku dzīves izpausmes.

Jēdziens „kultūra” iezīmē vienu no mūsdienu filozofijas mezglu punktiem. Kultūru kā cilvēciskās esamības kultivāciju var aplūkot no visdažādākajiem redzesviedokļiem – no filozofiskā, socioloģiskā, politiskā un ekonomiskā. Gadu simtiem filozofi un kulturologi no jauna atgriežas pie šķietami vienkāršā jautājuma: kas ir kultūra? Uz šo jautājumu ir sniegts simtiem vairāk vai mazāk atšķirīgu atbilžu.

Ar kultūru mēs domājam kādu universālu veselumu, jēgas vienību, kas katram reģionam, vēsturiskajam laikmetam, etnosam piešķir savu neatkārtojamību, tādējādi padarot to par „kolektīvu personību”. „Izceļot šo veseluma, jēgas vienības aspektu, kultūru varētu interpretēt kā cilvēcības formu, eksistences veidu un tehnoloģiju, kas realizējas noteiktās mentalitātes formās, eksistenciālajos arhetipos (cilvēka darbības un pasaules skatījuma

pirmtēlos) un visā to lietu un parādību kopumā, kuru varētu saukt par konkrēti vēsturisko „cilvēcisko pasauli” (24, 36.lpp.).

Raksturīga pagājušo gadsimtu pieeja ir apgalvojums: „kultūra ir viss, ko radījis cilvēks, - idejas, lietas, literatūra, reliģija, māksla utt. Atbilstoši tam tiek apskatītas visdažādākās „kultūras”: estētiskā, mākslinieciskā, filozofiskā, sadzīves. Nav tādas cilvēciskās esamības jomas, tādas rīcības formas, kurai nevarētu pievienot vārdu „kultūra”. Šis vārds līdz ar to pilda cilvēka darbības rezultātu apvienotāja funkciju.” Ja tā, tad pilnībā apgūt kultūras vēsturi nozīmētu apzināt visas cilvēces vēsturi, lietu un parādību rašanās un pārmaiņu vēsturi. “Tāpat visplašākajā izpratnē kultūra nav atsevišķa dzīves joma, bet ir viss, ko cilvēks sabiedrībā ir radījis un rada, ieskaitot sevi pašu un sabiedrību. Kultūra pastāv un izpaužas ikvienā cilvēka darbība laukā kā noteiktu vērtību apziņa. Tā veido un nosaka nācijas un indivīdu attieksmi pret pasauli, citiem un pašiem sevi.” (24, 35.lpp.)

Šodien vārdu „kultūra” mēs lietojam, lai apzīmētu cilvēka darbības garīgo sfēru – saistībā ar mākslu, literatūru, mūziku -, kur gleznas, grāmatas, skaņdarbi u.c. kļūst par kultūras materiālo, redzamo izpausmi. Taču šis jēdziens tiek lietots arī ikdienā, apzīmējot cilvēka un sabiedrības dzīves un uzvedības veidu (pilsētas, lauku, galda, apģērbu kultūra). Ar to var apzīmēt tautām raksturīgāko dzīvesveidu un tā etniskās izpausmes (vācu, poļu kultūra). Faktiski mēs ar jēdzienu „kultūra” varam apzīmēt visu, ko cilvēks radījis, sākot no pirmatnējā akmens cirvja vai kasīkļa, beidzot ar izsmalcinātu modernās mūzikas skaņdarbu, tāpat pāri dabai esošo cilvēka darbības sfēru. (86, 477.lpp.)

Kultūra maģistra darbā ir pieminēti – dabiskās vides, arhitektūras, pilsētībūvniecības, mākslas un citi. Kultūra netiek aplūkota uzvedības vai etniskajā aspektā.

Kultūra un cilvēks ir nešķirami jēdzieni. Kultūra dzimst līdz ar cilvēku kā kvalitatīvi noteikts pasaules skatījums. Tā veidojas, līdztekus topot dažādām eksistences formām, cilvēciskām attiecībām un attiecībām ar dabu. „No pašiem sabiedrības rašanās pirmsākumiem kultūra pilda pasaules veseluma, vienības apzināšanās funkciju”. (24, 41) Kultūra top reizē ar cilvēces vēsturi. Cilvēka eksistenci būtiski ietekmē tas, kā viņš raugās uz pagātņi, tagadni un nākotni.

Kultūru kā vienotu sistēmu pieņemts iedalīt divās lielās daļās – materiālā un garīgā kultūra. Materiālajā kultūrā ietilpst „cilvēku uzvedības, darbības un saskarsmes materiālā sfēra – darbarīki, ēkas, sadzīves priekšmeti, apģērbs, ceļi, komunikācijas līdzekļi utt.; kā arī ietilpst iepriekšējo paaudžu atstātais mantojums - arheoloģiskie, arhitektūras, tehnikas, labiekārtotas dabas pieminekļi u.tml.”. (45, 63.lpp.) Garīgajā kultūrā ietilpst garīgās darbības rezultāti – māksla, literatūra, zinātne, reliģija, izglītība, folklorā utt. „Garīgā kultūra nodrošina

vērtību un ideālu vienotību, kas nosaka cilvēka kā kultūras subjekta dzīves darbību. Garīgā kultūra izpaužas savās specifiskajās formās. Tās ir:

1. Zinātne, kas nodrošina dabas un sabiedrības funkcionēšanas likumu izpēti un zināšanu;
2. Izglītība, kas darbojas kā garīgo vērtību tālāk nodošanas mehānisms;
3. Māksla, kas ir apkārtējās pasaules emocionālās uztveres modelis;
4. Reliģija, ideoloģija, kuras norāda darbības ideālus un motīvus;
5. Morāle, kas nosaka komunikācijas normas.” (86, 80.lpp.)

Maģistra darbā uzmanība vērsta uz materiālo kultūru, uz Baložu kultūras pieminekļiem. Aplūkojot Baložu pilsētas kultūras nama arhitektūras pieminekli tiks ieskicēta arī garīgā kultūra Baložos.

Kultūra ir vēsturiski un sociāli nosacīta, dažādos cilvēka darbības produktos iemiesota cilvēka attieksme pret darbu, sabiedrību un pašam pret sevi. Pētnieki raksturo kultūras būtību kā „progresīvu cilvēka pašatbrīvošanos, kur valoda, māksla, reliģija un zinātne ir dažādas šī procesa fāzes un visās cilvēks atklāj un parāda jaunu spēju – spēju uzcelt pašam savu pasauli”.(58) Rihards Kūlis uzskata, ka kultūra ir visur, tā līdzīgi gaismai piestaro visu, padarot pasauli par atvērtu grāmatu, tekstu, kuru, tiecoties izprast kādu laikmetu, sabiedrību, ir jāprot izlasīt.

Holandiešu kulturologs Kesta van Hamelinks (*Kasta van Hamelink*) uzskata, ka „katra sabiedrība ir spiesta piemēroties apkārtējai videi, tāpēc nodibina ar dabu veselu rindu tiešu un netiešu attieksmju. Šo attieksmju (sakaru) kopums ir sabiedrības kultūras sistēma. Tajā var atšķirt simboliskās (valoda, zinātne, māksla), sociālās (cilvēku savstarpējie sakari) un instrumentālās (tehnika, rīki) attieksme” (57)

Kultūra tāpat ir nozīme, vērtība, attieksme, kādu cilvēks piešķir lietām un parādībām. Filozofe Silva Poča uzskata, ka „kāda būs šī attieksme pret pasauli un cilvēku tajā, tāda būs kultūra un tāda būs dzīve. Tā ir sava veida ideju plūsma, kas konkretizējas simbolos un zīmēs. Tieši ar simbolu un zīmju sistēmu palīdzību (t.s. semiotiskās sistēmas kultūrā) notiek nozīmju, vērtību un attieksmju nodošana no paaudzes paaudzē. Līdz ar to kultūra ir saistīta ar iepriekšējo paaudžu darbību un domāšanu, to vērtīborientāciju un zināšanām”. (86, 478) Kultūra savā būtībā ir cilvēku vēsturiski uzkrātā sociālā pieredze, kas savu izpausmi rod zināšanās, normās, paraugos, idejās, vērtībās, mērķos. Tajā pašā laikā kultūru nevar ierobežot tikai ar pieredzi, – tā veido tālāk jaunas normas, vērtības, mērķus, ideālus un ar jaunu zināšanu dotajām iespējām pilnveido cilvēci.

Maģistra darbā kultūra ir aplūkota filozofiskā, vēsturiskā un ģeogrāfiskā aspektā. “Kultūra kā cilvēcības forma un eksistences veids caurstrāvo jebkuru esamības jomu. Tā

izteic noturīgu un reizē vēsturiski mainīgu humanitātes mēru, vēsturiski radušos pasaules skatījumu, kuram atbilstoši īstenojas noteikta pieredzes un iemaņu atdzīvināšana cilvēka darbības rezultātos. Tādēļ cilvēka pašrealizācijas produktus iespējams aplūkot kā „tekstu”, kā zīmju un simbolu kopumu” (24, 40.lpp.). Jebkurš viselementārākais objekts šādā nozīmē ir simboliska forma: celtnes, koks, zāle, kukainis zālē, akmens ceļa malā. “Simboli kultūras jēgveidojumu nozīmē ir nevis priekšmetu vai priekšmetisku struktūru apzīmējumi, bet gan apziņas rezultāti, apziņas situācijas apzīmējumi.” (24, 39.lpp.)”

Kultūru neveido lietas, mehāniski skatāmi priekšmeti, bet kultūra ir eksistences veids, kas izpaužas visdažādākajās attieksmēs – cilvēku saskarsmes raksturā, izturēšanās veidā, rīcībā, iekšējā sakarībā ar apkārtējām lietām un cilvēka radītajās lietās. Kultūra kā pieredze pilda starpnieka funkcijas: starp cilvēku un dabu; starp cilvēku un lietu. Cilvēka radītās lietas, dzeja, filozofija, mākslas darbi paši par sevi nav kultūra. Kultūra ir attieksme – cilvēku saskarsmes raksturs, izturēšanās veids, cilvēka rīcības, uzvedības aktīvā saistība, iekšējā sakarība ar apkārtējām lietām, redzējums, cilvēka pašizpaušmes veids un forma. Latvju dainas, ja tās glabāsies vienīgi „Dainu skapī” vai grāmatu plauktā, ja tās nedzīvos mūsos, būs tikai aprakstīts papīrs. Protams, jebkura cilvēka radīta lieta “cilvēka pasaule” kopumā glabā sevī noteiktu cilvēcības formu - tā tad kultūru. Taču nebūtu nekāda pamata apgalvot, ka kultūra vienkārši ir, - tā ir tikai tad, ja tā notiek. „Līdz kultūrai var vienīgi notikt, tā ir notikums, kurā dialogā tiek lietas, lietas jēga, cilvēks un cits cilvēks. Šis notikums ir arī noteiktas formas noturēšana, spēka uzturēšana, jo viss, kas cilvēka pasaulē notiek un tiek noturēts, prasa piepūli. Un tikai no atvērtības dialogam, no gatavības notikt un uzturēt ir atkarīga arī no kultūras, pašas cilvēcības esamība”. (24, 36-37) Kultūra meklējama cilvēku attieksmēs par paša un dabas radīto pasauli, šo attieksmju kopumā, veselumā, kas, būdams atšķirīgs dažādām tautām un reģioniem, rada kultūras savdabību, īpatnējo, vienreizējo kultūrvidi.

2.2. Novada kultūra

Šajā sadaļā tiek apskatīts kultūras mantojums, mākslinieciskā jaunrade, ainava un vide, kultūrpolitika, jo tas viss ir cieši saistīts ar kultūru Baložos – gan dabiskās vides, gan cilvēka veidotās vides aspektā.

„Kultūras mantojums sastāv no uzkrātu resursu kopuma, kas saņemti mantojumā no pagātnes un kas, neatkarīgi no piederības, indivīdu un sabiedrības uztverē tiek uzskatīti par vērtību, pārliecību, zināšanu, tradīciju atspoguļotājiem un paudējiem un ietver vidi, kas izveidojusies cilvēku un vietu mijiedarbībā, laikam ejot.” (119)

Cilvēces kopīgais kultūras mantojums veidojas no atsevišķu nāciju kultūras pienesuma, tāpēc savas kultūras kopšana un attīstīšana ir pamattiesības un pienākums, tās

pastāvēšanas nosacījums. „Kultūra kā tautas vērtībapziņas pamats veic savu vērtības radošo un garīgumu uzturošo funkciju neatkarīgi no valsts un kādas citas varas diktāta”. (29) Latvijas nacionālais kultūras mantojums ietver sevī garīgas un materiālas vērtības, kas nozīmīgas Latvijas tautai neatkarīgi no šo vērtību radīšanas laika.

„Latvijas nacionālo kultūras mantojumu veido:

- tradicionālās kultūras vērtības – folklorā, tradīcijas, rituāli, tautas māksla, amatniecība u.c.;
- latviešu valodas bagātība – vietvārdi, izloksnes, dialekti un citi valodas pieminekļi;
- lībiešu valoda un kultūras vērtības;
- profesionālās mākslas, literatūras un citu jaunrades jomu radītās vērtības;
- Latvijas cittautiešu radītās kultūras vērtības;
- kultūrvēsturiski dokumenti un dokumentālas liecības;
- ainaviski, arheoloģiski un arhitektoniski veidojumi.

Kultūrainava (ainavas kultūra) pieder pie nacionālā mantojuma un ir aizsargāta ar likumu. Kultūras mantojums nepārtraukti papildinās ar tagadnes mākslas darbiem, kultūras objektiem un dokumentālām liecībām”. (25, 29.lpp.) Nozīmīgiem mākslas darbiem, kultūras un mākslas priekšmetiem, vides objektiem un citiem kultūras pieminekļiem, kurus valsts ņem savā aizsardzībā, tiek piešķirts statuss un nosaukums „nacionālā vērtība”. Valsts nodrošina kultūras mantojuma apzināšanu, saglabāšanu un iekļaušanu dzīves norisēs.

„Latvijā nav unikālu pasaules mēroga pieminekļu. Taču, kas mums nav piešķirts vienā veidā, bagātīgi ir līdzsvarots citā - mums ir tūkstošiem vidēja mēroga dabas un kultūras pieminekļu, kas nevienu vērotāju no jebkuras zemes neatstāj vienaldzīgu. Savā ziņā Latvijas dabas un kultūras mantojuma apgūšana līdzinās inteliģentas mūzikas baudīšanai - jo vairāk tajā iedziļinies, jo vairāk baudījuma gūsti”. (116)

Kultūras pieminekļi ir kultūrvēsturiskā mantojuma daļa - kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kā arī atsevišķas ēkas, ēku grupas, atsevišķi kapi, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm.

Kultūras pieminekļi tiek iedalīti:

1. Arheoloģijas pieminekļos;
2. Pilsētībūvniecības pieminekļos;
3. Arhitektūras pieminekļos;
4. Mākslas pieminekļos;

5. Vēsturisko notikumu vietas. (119)

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija (VKPAI) skaidro, ka arheoloģijas pieminekļi ir: senās dzīves vietas (apmetnes, ciemi, pilskalni, ezera mītnes, viduslaiku mūra pilis, vēsturiskais slānis), dažāda veida senkapi un to virszemes veidojumi, viduslaiku kapsētas, kulta vietas (akmeņi, koki, alas, birzis), hidrotehniskās būves, ceļi, ražotņu paliekas, depozīti, senās kauju, apspriežu, tiesu un pulcēšanās vietas, kuģi un to kravas, senie priekšmeti, kas ir roku darbs. Arheoloģijas pieminekļi var atrasties zemē, virs zemes vai ūdenī un tiek pētīti ar arheoloģiskām metodēm. Baložos pagaidām nav atrasti arheoloģiski pieminekļi, jo pašas pilsētas vēsture nav mērāma gadsimtos. Lielākie arheoloģiskie izrakumi ir Otrā Pasaules kara laikā atstātā munīcija mežā un purvos. Presē ir tikai viena publikācija par šiem atradumiem Baložos (66).

VKPAI uzskata, ka pilsētībūvniecības pieminekļi ir: pilsētu plānojums (ielas un laukumi, to apbūves līnijās), pilsētu vēsturiskie centri un atsevišķas teritorijas. Baložos ir atšķirīgs pilsētplānojums – Baloži sadalās divās daļās – Kūdras purva rajons un Titurga, pa vidu ir mežs un Titurgas ezers. Pilsētas viesi bieži domā, ka tās ir divas dažādas apdzīvotās vietas. Baložos pēdējos gados tiek veidotas jaunas ielas, 2009.gada 13.janvārī apstiprināts Baložu pilsētas teritoriālais plānojums (109). Baložu pilsētas dome Baložu iedzīvotājus regulāri ar publikāciju palīdzību informē par pilsētas vides attīstību, gan par jaunceltnēm, gan pilsētas plānojuma sabiedrisko apspriešanu. Baložos 2008.gadā izveidots skvērs pie kultūras nama ar baložu ģerboņa atveidu - centrālās dobes augi veido pilsētas ģerboni – vardī. Vairākas publikācijas presē ir par iecerētu parku izveidi, gan mežā, gan pie Titurgas ezera.

Arhitektūras pieminekļi ir: celtnes, kulta celtnes, dzīvojamās ēkas, sabiedriskās ēkas, aizsardzības un inženiertehniskās būves, tautas celtniecības objekti. Maģistra darbā aplūko šādus Baložu arhitektūras pieminekļus: kultūras namu, bibliotēku, skolu, bērnudārzu, domi u.c.

Mākslas pieminekļi, pēc VKPAI atzinuma, „ir tēlotājas, dekoratīvās un lietišķās mākslas darbi un mākslas amatniecības izstrādājumi, kas raksturo vēsturisko stilu periodus un latviešu nacionālo mākslu, arī: pieminekļi un skulptūras, kas uzcelti Latvijas Republikas teritorijā un ir veltīti nozīmīgu notikumu un ievērojamu personību atcerei, kā arī kapu pieminekļi, glezniecības un dekoratīvās glezniecības darbi, altārglezņas, sienu un griestu gleznojumi, pareizticīgo un vecticībnieku baznīcu ikonas, dekoratīvā glezniecība baznīcu iekārtu ansambļu sastāvā, stājgrafikas un iespiedgrafikas darbi (grāmatu ilustrācijas un apdare), miniatūras un akvareļi, lietišķas un dekoratīvās mākslas paraugi (keramikas, stikla, metāla, koka, akmens, kaula, ādas, tekstīliju izstrādājumi), objekti, kas raksturo vēsturiskos mākslas stilus, saturot informāciju par citu reģionu mākslas parādībām.” (119) Baložos ir

mākslas studija, kur top jaunrades darbi. Šajā pilsētā dzīvo profesionāla gleznotāja Aija Prince-Galzone, kura 2008.gada rudenī rīkoja savu gleznu izstādi kultūras namā un piedalījās bibliotēkas rīkotajā dzejas vakarā, lasot savu dzeju.

Ķā kultūras pieminekļu piekto veidu VKPAI izdala vēsturisko notikumu vietas. Tās ir teritorijas, vietas, ēkas, būves, priekšmeti, kas var nodrošināt Latvijas vēstures nozīmīgāko notikumu un personu piemiņas glabāšanu. Tie saistīti ar: valsts iekārtas izmaiņām un valsts vadītāju piemiņas vietām, kultūras un sabiedrisko kustību (biedrību, organizāciju, partiju u.tml.) attīstību un kultūras darbinieku piemiņas un apbedījumu vietām, zinātnes, izglītības, tehnikas, amatniecības, lauksaimniecības un rūpniecības attīstību, karadarbību, pretošanās kustību un civiliedzīvotāju iznīcināšanu. Nozīmīgā Baložu ēka, kas liecina par rūpniecības attīstību, ir kūdras fabrika. Vēstures notikumu liecinieks ir piemineklis 1991.gadā bojā gājušajam Robertam Mūrniekam, kurš savu dzīvību ziedoja atjaunotajai Latvijas Republikai. 2008.gada 19.novembrī valsts svētku nedēļā Lakstīgalu ielā 28 tika atklāts piemiņas plāksne pirmajam Baložu pilsētas Goda pilsonim, simtu piecus gadus nodzīvojušajam Oļģertam Kūkumam (1901-2006).

Ir ļoti daudz publikāciju par Baložu kūdras fabriku. Tajās ir gan ikgadējās statistika, gan informācija par sporta aktivitātēm, tehnoloģiju attīstību kūdras fabrikā. Par R.Mūrnieka pieminekli ir dažas publikācijas (tikai fakta konstatēšana, ka ir izveidots), kā arī ziņas, ka pie mājas, kurā viņš dzīvojis, atklāta piemiņas plāksne. Publikācijās ir informācijas par O.Kūkuma piemiņas plāksnes atklāšanu pie mājas, kurā viņš dzīvojis ilgo un garo mūžu.

Līdzās dažādiem kultūras pieminekļiem kultūrvidē ietver arī dabas pieminekļus. „Dabas pieminekļi ir atsevišķi dabas veidojumi, kā koki, gravas, ūdenskritumi u.c., ar zinātnisku, vēsturisku, estētisku un ekoloģisku vērtību”. (50, 71.lpp.). Tie ir unikāli vai tipiski dabas objekti, kas veidojušies arī cilvēka darbības rezultātā un kam ir zinātniska vai kultūrvēsturiska vērtība.

Maģistra darbā ir analizēti gan dabas, gan arī arhitektūras, pilsētbūvniecības un vēstures kultūras pieminekļi, kas nozīmīgi Baložu kultūrvides izpētei. Informācija skatīta gan iegūtajās intervijās, gan publicētajos un nepublicētajos materiālos. Valsts nozīmes kultūras pieminekļu Baložos nav, taču ir vairāki vietējas nozīmes objekti - Titurgas ezers, Medema purvs, Mūlkalns, kāpas, kā arī sabiedriskās ēkas un piemineklis Robertam Mūrniekam.

Ainava

Sabiedrībā jēdzienu ainava visbiežāk attiecina uz dabas skatiem jeb ainām, ko cilvēks redz no kādas noteiktas vietas skata virziena. Ainavu izprot arī kā apkārtējo vidi un telpu,

kurā dzīvo cilvēks. Samērā bieži jēdzienu “ainava” lieto, lai apzīmētu kāda noteikta apvidus raksturīgākās dabas īpatnības.

“Ainavā var būt dabas veidojumi, kuru rašanos veicinājusi cilvēka darbība (gravas, meža stādījumi, alejas u.tml.). Mēdz teikt, ka ainava ir dabas un sabiedrības kopprodukts”. (55, 12.lpp.) Ikdienā cilvēki ainavu visbiežāk tieši tā arī saprot un uztver kā dabas objektu, procesu, parādību un cilvēku veidotu objektu nedalāmu kopumu.

“Mūsdienu ainava ir dabas un cilvēka veidojums – dažādas izcelsmes un vēsturiska vecuma objektu un elementu sakopojums. Tā nav mehāniska, nejauša elementu kopa, bet vienots veselums, ansamblis. Izmanot kādu atsevišķu ainavas elementu, tiek izraisītas izmaiņas citos elementos un visā ainavā”. (55, 12.lpp.)

Antropogēnā ainava ir dabas komplekss, ko stipri mainījusi cilvēka darbība. Antropogēno ainavu veidam atbilst lielākā daļa no nesošajām ainavām. Šajās ainavās var vērot arī racionālu dabas resursu izmantošanu un dabas aizsardzību. To nosaka vairāki apstākļi. Viens no tiem ir saistīts ar ainavu veidošanu, lai iegūtu jaunus resursus. “Antropogēnās ainavas var iedalīt pēc sociālekonomiskām funkcijām: lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, pilsētu, rekreācijas u.c.”.(55, 16.lpp.) Baložu pilsētas ainava sākumā bijusi rūpniecības, vēlāk pilsētas, mazāk lauksaimniecības ainava. Šobrīd tā mainās pilsētas, kā arī mežsaimniecības un rekreācijas ainavā.

Kultūrvide

Kultūrvide ir vide, kas veidojusies cilvēka saimnieciskās un dzīves darbības rezultātā un glabā šīs darbības pēdas (materiālus veidojumus, kultūras un garīgās vērtības).

Latviešu kultūras saistība ar ģeogrāfisko vidi un dabu uzskatāmi atspoguļojas abās galvenajās kultūras vēsturiskajās fāzēs – etniskajā jeb tautu kultūrā un nacionālajā jeb profesionālajā kultūrā, kurā dominē atsevišķa autora intīmi personiskā ģeogrāfiskās vides un dabas izjūta, kas atveidota mākslas un literatūras tēlos. Kultūrā stabili vietu ieņem tādi simboli kā „zaļā zeme”, „savs kaktiņš”, „savs stūrītis” utt. Telpiskā izjūta saistās ar apkārtni – mežiem, pļavām, kokiem, upēm, ezeriem un ceļiem. (45, 195, 197.lpp.)

Jēdzienu „vide” var attiecināt gan uz apkārtni kopumā, gan uz kādu noteiktu tās aspektu. Vide ir visi nosacījumi un faktori, kas ietekmē organismu vai pat kādu organisma sistēmu tās dzīves vai pastāvēšanas laikā. Plašākā nozīmē vide ietver arī dabas resursus un antropogēnos elementus. Jēdzienu “vide” veido daudzi “komponenti:

1. Dabiskā vide ir dzīva vai nedzīva daba, kas eksistē neatkarīgi no cilvēka;

Cilvēka veidotā dzīvā vide ir dabiskā vide, kas pārveidota cilvēka vajadzību nodrošināšanai un nevar pastāvēt šādā veidā bez cilvēka darbības. Cilvēka veidotā vide sastāv no cilvēka vadītiem tehniskiem un dabas elementiem;

2. Tehnogēnā vide ir materiālās vērtības un to radīšanas līdzekļi un tehnoloģijas;
3. Sociālā vide ir attiecības starp cilvēkiem un viņu veidotajām materiālajām un garīgajām vērtībām, kā arī cilvēku savstarpējās attiecības;
4. Kultūrvēsturiskā vide ir sabiedrības vai atsevišķu indivīdu radītās materiālās un garīgās vērtības;
5. Iekšējā vide ir cilvēka mentālās, emocionālās, personīgās, garīgās, fiziskās vērtības un materiālais stāvoklis.” (55,238.lpp.)

Maģistra darbā uzmanība ir pievērsta dabiskajai videi, cilvēka veidotajai dzīvajai videi, kā arī nedaudz kultūrvēsturiskajai videi. Maģistra darbā aplūkoti vairāki Baložu dabiskās vides komponenti – ezers, upe, meži, kalns, purvi, cilvēka veidotās vides – kultūras nama, skolas, bērnudārza, bibliotēkas u.c. iestāžu sabiedriskās aktivitātes, kā arī kultūrvēsturiskās vides - atsevišķu indivīdu radītās vērtības – gleznas, skaņdarbi utt.

Ludis Pēks izvirza trīs vides un cilvēka mijiedarbības veidus:

1. Cilvēks atrodas vidē un ir pakļauts tās iedarbībai, pats aktīvi neiedarbojas un nerada būtiskas izmaiņas;
2. Cilvēks iedarbojas uz vidi un rada tajā izmaiņas, pats maz mainoties vides ietekmē;
3. Cilvēks atrodas vidē, mijiedarbojoties ar to, un notiek vienotas vides un cilvēka izmaiņas.(58)

Cilvēka un dabas mijiedarbība izpaužas arī pretēji – cilvēks ietekmē dabisko vidi. Jo vairāk attīstīta tehnoloģija, jo lielāka ir cilvēka vara pār dabu un jo vairāk viņš to pārveido atbilstoši saviem mērķiem un vajadzībām. Piemēram, Baložos kūdras fabrikā sākumā kūdras fabrikā strādāja ar rokām, vēlāk tehnoloģijas attīstījās un tika piemērotas kūdras ieguvei, lai efektīvāk varētu darboties kūdras uzņēmums. Protams, vislielākās izmaiņas Baložu vidē notika ap 1958. gadu, kad sāka veidoties Baložu pilsētciems, kad sāka būvēt ēkas – gan dzīvojamās, gan ikdienai nepieciešamās, piemēram, pasts, policija utt.

„Kultūrvides nozīmīgumu var vērtēt no vairākiem aspektiem:

1. Estētiskā vērtība. Tā ir subjektīva. To nosaka vērtētāju sagatavotība, gaume. Šī vērtību analīze ļauj izprast, kāpēc cilvēks pieņem konkrēto kultūrvidi;
2. Vēsturiskā vērtība. Tā piemīt ainavai, vēstures, arhitektūras pieminekļiem. Tā ir noteikts cilvēku nodarbošanās vai notikumu tiešs pierādījums. Vēsturiskās kultūrvides vērtības apzināšanās jāveido ģimenei, skolai un sabiedrībai.

Kultūrmantojums, kultūrvērtības ir zināmā mērā sastingušas, ja tās neatdzīvina un nekopj;

3. Zinātniskā vērtība. Šo vērtības aspektu nosaka tas, cik daudz svarīgas informācijas par vidi, vēsturiskām izmaiņām var iegūt no šī kultūrvides objekta vai ainavas;
4. Sociālā vērtība. Tā izriet no tā, kāda nozīme cilvēka dzīvē ir kultūrvidei un tās elementiem kopumā. Kā vidi izmanto vai neizmanto pasākumu rituāliem, izglītojot? Vai tā kalpo kā simbols vai ceļ nacionālo pašapziņu? Kultūrvides sociālā vērtība ir ļoti nozīmīga, jo to vislabāk izprot tauta.”(58,17-18.lpp.)

Maģistra darbā apskatītie Baložu kultūrvides objekti ir gan ar estētisku, gan vēsturisku un sociālu vērtību. Šie aspekti analizēti gan pēc publikācijām, gan intervijās.

Pilsētas kultūrvidi veido tajā dzīvojošie iedzīvotāji, kuri mijiedarbībā ar vēsturi un garīgo kultūru veido ekonomisko, sociālo un dabas vidi šodien, gan arī kultūras pieminekļi. Spēcīga, uz pozitīvu attīstību vērsta kultūrvide veicina cilvēka vēlmi par savu dzīvesvietu izvēlēties tieši Baložus.

Kultūrpolitikas pamatnostādnes

„Kultūras pastāvēšanas un pilnveidošanās pamatnosacījums ir brīvība, tāpēc vēsturiski kultūras un varas attiecības Latvijā veidojušās pretrunīgi.”(29, 10.lpp.) Pat atjaunojoties neatkarīgajai, demokrātiskai valstij, tautā saglabājas neuzticība, aizdomu pilna attieksme pret valsts politikas nepieciešamību kultūras jomā. „Taču valstis, kurām ir stabilas demokrātijas tradīcijas, savā pieredzē apliecina: tautas un valsts kopdarbs sabiedrības garīgās kvalitātes celšanā kļūst auglīgs, ja tas balstās vienotā vērtību izpratnē.”(29, 10.lpp.) Latvijā ir izstrādātas kultūrpolitikas pamatnostādnes. „Latvijas valsts kultūrpolitikas pamatprincips ir neiejaukties radošo procesu regulēšanā, vienlaikus nodrošinot labvēlīgus apstākļus un nepieciešamos resursus kultūras procesa norisei, indivīda un tautas pozitīvās radošās iniciatīvas atraisīšanai, kā arī kultūras infrastruktūras funkcionēšanai”. (29, 10.lpp.) Demokrātijā kultūrpolitikā nozīmē valsts atbildību par to, lai katram sabiedrības loceklim būtu garantēta pieeja radītajām vērtībām (kultūras mantojumam), kā arī vērtību radīšanai (jaunradei). Latvijas „valsts kultūrpolitikas pamatuzdevums ir nodrošināt Latvijas kultūras procesa nepārtrauktību, nepieļaut pārrāvumus tā attīstībā un sargāt nacionālo savdabību. Valsts kultūrpolitikas pamatmērķis ir brīva, radoši darbīga, garīgi bagāta, humāna, nacionāli pašapzinīga personība demokrātiskās nacionālās valsts garīgi izkoptā, humānā sabiedrībā. Latvijas valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes balstās uz starptautiski atzītiem principiem un normām. Valsts īsteno līdzsvarotu kultūrpolitiku, kas saliedē un koordinē sabiedrības darbību, nostiprina

eiropiska tipa kultūras norises līdzsvaroti apvienotas ar daudzveidīgām pašvaldību kultūrpolitikas un privātās iniciatīvas izpausmēm”. (29, 11.lpp.)

Latvijas valsts kultūrpolitikas pamatnostādņēs ir noteikts, ka valsts kultūrpolitika paredz:

1. Visu tautas jaunrades veidu ciešu saistību ar darbības vidi un kultūras mantojumu;
2. Tautas mākslas un pašdarbību kopu (koru, deju kolektīvu, folkloras kopu, amatiereteātru, lietišķās mākslas, tēlotājas u.c. vizuālo mākslas studiju, instrumentālo ansambļu u.tml.) metodisko aprūpi, kā arī jaunu, laikmetīgu pašdarbības formu veidošanos;
3. Vispārējo Dziesmu un deju svētku, amatiermākslas festivālu, valsts mēroga izstāžu un starptautisku sarīkojumu organizēšanu un finansēšanu no valsts budžeta, piesaistot pašvaldību un fondu līdzekļus;
4. Bērnu un jaunatnes pašdarbības pastiprinātu attīstību, skolu pašdarbības un papildizglītības pasākumu sasaisti ar vietējo kultūras centru aktivitātēm;
5. Latvijas tautas mākslas, amatiermākslas un amatniecības kopu sadarbību ar radniecīgiem kolektīviem ārvalstīs; (29, 32-33.lpp.)

Latvijas kultūras pamatnostādnes ietekmē arī Baložu kultūras nama darbību. Valsts un Baložu pašvaldība finansē bērnu un pieaugušo pašdarbību kolektīvus, sekmē piedalīšanos vispārējos Dziesmu un deju svētkos, kā arī dažādos citos koncertos un festivālos gan Latvijā, gan ārpus Latvijas robežām.

„Valsts nodrošina novadu kultūras pašnoteikšanos, pašvaldību tiesības un kompetenci kultūrdarba īstenošanā, kā arī veicina optimālas vietējās kultūras infrastruktūras veidošanos rajonos un pagastos”. (29, 51lpp.) Novadu kultūras attīstības projekts ir pašu novadu ziņā, bet tas ir veidojams saskaņā ar valsts kultūrpolitikas pamatnostādņēm un sadarbībā ar valsts kultūras inspektoriem. Novadu kultūras attīstību lauku apdzīvotajos centros un pagastos īsteno pašvaldību pārvaldē esošo kultūras namu un citu kultūras iestāžu tīkls. Novadu kultūras attīstības koncepcija paredz pastiprinātu uzmanību valodas kultūras izkopšanai, dialektu un novadu izlokšņu, vietvārdu bagātības uzturēšanai.

Latvijas novadu kultūras īpatnības ir nacionālā bagātība un vērtība Eiropas vispārējā kultūras kontekstā. Novadu īpatnības ir joprojām dzīvā ideju un ierosinājumu rezerve profesionālajai, tautas mākslai un amatniecībai. Novadu attīstības ievirzes ir cieši saistītas ar valsts decentralizācijas politiku kultūras jomā. (29)

„Valsts atbalsta arī tradicionālo kultūras nozaru (grāmatniecība, teātra, kino, foto, muzeju utt.) pilnvērtīgu darbību, sekmējot nepieciešamos apstākļus to pastāvēšanai, attīstībai un pieejamībai; atbalsta nacionālo kultūrindustriju no ārvalstu masu produkcijas ietekmes uz kultūru, kultūrvidi, mentalitāti un sadzīvi, jo šī ietekme nopietni apdraud nacionālās kultūras

savdabību, valodu, gaumi un vērtību kritērijus, kā arī sekmē muzeju, bibliotēku, arhīvu un citas valsts būtiskas sfēras, kas veicina kultūras apkopošanu, saglabāšanu, izplatīšanu un attīstību”. (29, 43-44.lpp.)

Pievēršot uzmanību kultūrpolitikas pamatnostādņem, maģistra darbā ir raksturots Baložu pilsētas bibliotēkas, skolas un kūdras fabrikas muzeja darbs. Baložu pilsētas bibliotēka atbilstoši Latvijas kultūras pamatnostādņem apkopo materiālus par Baložiem un Baložu iedzīvotājiem, veido tematiskās mapes, veido datubāzi internetā, lai iespēja iepazīties ar daļu no šiem materiāliem ir arī attālinātiem lietotājiem. Skolā ir muzejs, taču tam nav veltīta pienācīga vērtība. Šādas attieksmes rezultāts ir svarīgu materiālu nozaudēšana un unikālas informācijas neatgriezeniska izzušana. Arī kūdras rūpnīcā kādreiz tika izveidots muzejs, bet, laikam ejot, cilvēki nenovērtē informācijas nozīmību, kā rezultātā iet bojā vērtīgi materiāli.

Cittautu kultūru integrēšana

Latvijas valsts savā kultūrpolitikā aizstāv dabisku, uz savstarpēju cieņas un tolerances principiem balstītu kultūru līdzāspastāvēšanu un mijiedarbi. Valsts garantē Latvijas nacionālo un etnisko grupu brīvu kultūras attīstību un rada priekšnoteikums cittautiešu brīvai izvēlei integrēties latviešu kultūrā. (29,53.lpp.)

Cittautiešu kultūrai ir vēsturiskas saknes Latvijā, tās kultūrvidē un arī latviešu kultūrā. Cittautiešu kultūra iekļaujas kopīgajā nacionālajā mantojumā. ”Kultūra apvieno nāciju centienus izveidot taisnīgāku un humānāku sabiedrību un dzīvot līdzās mierā, garīgi bagātinoties”. (29,53.lpp.) Cittautiešiem, kuriem ir veidojušās vēsturiski ilgstošas saiknes ar Latviju, ir savdabīga, Latvijas kultūrvidē augusi kultūra (vācbaltiešu, Latvijas krievu, čigānu, ebreju, poļu, lietuviešu un igauņu kultūra). Taču līdzās dabiskam dažādu kultūru mijiedarbes procesam Latvijas vēsture pazīst arī politisku iejaukšanos kultūras procesos (ģermanizācija, rusifikācija, padomju kultūras ekspansija), kas ir atstājusi negatīvu iespaidu uz latviešu valodu un Latvijas kultūrvidi.

Baložos galvenā nodarbošanās sākotnēji bija kūdras rūpnīcā, šeit ir sajaukušies daudz dažādu kultūru cilvēki, kas kļuvuši par Baložu pamatiedzīvotājiem, atstājot dzimtās saknes gan citur Latvijā, gan Krievijā un pat Moldovā. Baložos, kas 33 gadus bija tipisks strādnieku ciemats, darbaspēks veidojās no iebrucējiem, līdz ar to pilsētā ir liels nacionālo minoritāšu īpatsvars – krievi, baltkrievi, ukraiņi, poļi, lietuvieši u.c. tautības.

Baložos ir savdabīga situācija, jo iedzīvotāju nacionālais sastāvs ir raibs, līdz ar to ir pieprasīta plašāka spektra kultūra, kas ievijas ikdienas dzīvē. Ļoti bieži saskaras latviešu tradīcijas ar krievu kultūras izpausmēm, tās viena otru papildina un satuvina dažādo tautību cilvēkus. Informācija par cittautu kultūru integrēšanu parādās publikācijās par Baložu

iedzīvotāju tautībām: vairāk rakstu publicēti tieši ap to laiku, kad sāka veidoties Baložu pilsētciems, - tad tika uzsvērts, cik daudz cilvēku ir iebraucēji no citām republikām. Vēlākajos gados vairāk pieminēts fakts, ka „jaunajos Baložos” – Titurgā dzīvo pārsvarā latviešu tautības iedzīvotāji, bet „vecajos Baložos”, kūdras fabrikas rajonā iedzīvotāju sastāvā vairāk ir cittautu cilvēki, kuri, gadiem ejot, integrējas Latvijas kultūrā, šo cilvēku bērni un mazbērni iepazīst, gan dzimto vecāku un vecvecāku, gan arī Latvijas kultūru. Arī intervijās dažādu iestāžu vadītāji atzīst, ka cilvēku nacionālās piederības dēļ problēmu ikdienā neesot, jo sportā nav svarīga tautība, svarīgs talants, skolā tiek nodrošinātas mācības divās plūsmās, bērnudārzā citu tautību bērni integrējas latviešu plūsmā un jau no mazām dienām mācās latviešu valodu un kultūru.

Jaunrade

„Māksla ir kultūras forma, kas ir pievērsta īstenības materiāla un pašas mākslas inspirēta materiāla estētiskajai apguvei, balstās uz cilvēka radošo iztēli un tieksmi garīgi iepazīt pasauli.” (45, 92.lpp.) Mākslas mērķis ir apvienot cilvēkus, balstoties uz kopīgām izjūtām, emocionālajiem pārdzīvojumiem, morālajām, estētiskajām un sociālajām nostādnēm. Māksla spēj apvienot cilvēkus iztēles un emociju līmenī. „Mākslu nosacīti var iedalīt telpiskajās (skulptūra, glezna, akvarelis, arhitektūra, lietišķā māksla u.c.), laika (mūzika, literatūra), kā arī laika un telpas (balets, kino teātris) mākslās.” (45, 93.lpp.)

„Kultūras eksistence ir nemitīga jaunrade, meklējumi un tajā paša laikā esošo cilvēcības formu apliecinājums, tās esamība ir trausla, tā jāreproducē vienmēr no jauna, jākopj līdzīgi tam, kā lauku kopj dārznieks; cilvēks eksistē kultūrā, un vienlaikus tikai cilvēks var būt tās radītājs un sargs”. (24, 47.lpp.) Kultūras process saista vienotā, dzīvā apritē kultūras mantojumu un vērtību jaunradi, vieno pagātņi un tagadni, nodrošinot kultūras nepārtrauktību un attīstību nākotnē.

Mākslinieciskā jaunrade ir cilvēka darbības joma, „kurā visspilgtāk izpaužas viņa radītspēja un kultūras misija. Dzīvā saskarsme ar patiesu mākslas darbu, tajā akumulētā radošā enerģija spēj pāriet uz mākslas darba uztvērēju, vairojot viņa un līdz ar to arī sabiedrības garīgo potenciālu”. (29,30.lpp.) Mākslai un tās radītājiem visos laikos un vietās ir bijusi īpaša loma sabiedrībā, tāpēc šaurākā nozīmē ar kultūru saprot tieši mākslu. Valsts atbalsta jaunradi gan profesionālā, gan amatieru līmenī, līdz ar to valsts sekmē garīgās kvalitātes celšanos. Profesionāli atbalsta cilvēkus, kuriem ir ģeniāls talants un ļoti laba darba mākslinieciskā kvalitāte; aktiermākslā veicina iespējami plašās tautas daļas iesaistīšanos radošajā procesā, sevis garīgu pašizpaušmi.

„Viena no mākslas specifiskajām iezīmēm ir tā, ka māksla ir spējīga efektīvi transformēt kultūrā sastopamos estētiskos ideālus un estētisko gaumi. Tāpēc ir sastopams uzskats, ka māksla ir viena no vissvarīgākajām un dinamiskākajām kultūras formām. Māksla ne reti kultūrā ir virzošais spēks, jūtami izmainot kultūras konceptuālo pamatsistēmu (paradigmu).” (45, 93)

Mūsdienās strauji mazinās mākslas sociālā stratifikācija, kas vēsturiski tradicionāli izpaudās dažādās subkultūrās (tautas māksla un profesionālā māksla, reliģiskā, aristokrātiskā, elitārā māksla u.tml.), tāpēc pieaug mākslas sociālās integrācijas potences, jo māksla spēj apvienot visdažādāko sociālo slāņu un etnosu pārstāvjus. (45)

Baložos ir ļoti dažādas iespējas piedalīties jaunradē amatieru līmenī – ir vairāki pulciņi, kur var apgūt keramikas pamatus, ir pilsētai sava Mazā mākslas studija, kur var nodarboties ar zīmēšanu un citām garīgi attīstošām nodarbēm. Kultūras namā ir dažādas izpausmes iespējas gan pieaugušajiem – dejas (līnijdejas, tautiskās dejas, vēderdejas, aerobika, šovdejas) un koris, gan arī bērniem – vokālais ansamblis, dejas (šovdejas, tautiskās dejas), klavierspēļu nodarbības, kā arī iespēja mācīties angļu un vācu valodu. Profesionālā līmenī ar klavierspēli nodarbojas Diāna Zandberga (Baibusa) un gleznotāja Aija Prince-Galzone. Par Diānu Zandbergu šobrīd Baložu pilsētas bibliotēkas novadpētniecības datubāzē ir 109 ieraksti (bibliogrāfiskas ziņas par publikācijām), – pārsvarā viņas koncertu programmas (gan Latvijas, gan ārzemju), kā arī intervijas dažādos laikrakstos. Gleznotāja Aija Prince-Galzone tikai nesen ir pārvākusies uz dzīvi Baložos, tāpēc par viņu informācijas vākšana vēl ir priekšā. Latvijas Nacionālās bibliotēkas Nacionālās bibliogrāfijas analītikas datubāzē ir 3 ieraksti par Aiju Princi-Galzoni, par viņas gleznām.

Maģistra darba temats ir Baložu kultūrvide. Tas nozīmē, ka pētījumā uzmanība ir pievērsta gan kultūras un dabas pieminekļiem, ainavai un kultūrpolitikai novadā, gan arī cittautu kultūras integrēšanas un jaunrades jautājumiem. Baložos ir gan dabiskās vides, gan cilvēku veidotās vides kultūras pieminekļi. Tie ir nozīmīgi vietējiem iedzīvotājiem, kā arī patīkami aplūkot iebraucējiem. Baloži ir sakopta pilsēta, izkoptas vietējās tradīcijas.

3. NOVADPĒTNIECĪBAS NOZĪME KULTŪRVIDĒ

Termins „novadpētniecība” bibliotēku un informācijas zinātnes terminoloģijā parādījās Lielbritānijā 20.gadsimta septiņdesmitajos gados. Publiskajās bibliotēkās novadpētniecības kolekcijas bija zināmas kā vietējo materiālu krājums par sabiedrību, kas ietver informāciju par pilsētu, tas institūcijām, cilvēkiem un pakalpojumiem. Materiāli, kas bija pieejami publiskajās bibliotēkās, bija atpazīstami ar nosaukumu – novadpētniecības krājums vai novada vēstures krājums.

„Novadpētniecība ir sava novada vai apdzīvotas vietas apzināšana. Vietējie iedzīvotāji parasti pētī dabu (piemēram, izdara novērojumus) un tās bagātības, iedzīvotāju dzīvesveidu, etnogrāfiju, vispārējo saimniecības un kultūras vēsturi, rūpējas par pieminekļu saglabāšanu, vāc dabas kolekcijas, materiālās kultūras priekšmetus. Tiek veikts nozīmīgs audzinošs un kultūrizglītojošs darbs.” (19)

Novadpētniecības tematika ir jāaplūko no vietēja redzespunkta, jo tā ietver ne tikai sabiedrības un ģimenes vēstures izpēti, bet arī arheoloģiju, ainavu vēsturi, industriālo arheoloģiju, mutvārdu hroniku, apdzīvotības izpēti, ka arī agrārās, transporta un ekonomiskās vēstures izpēti (89, 72.lpp.).

Maģistra darbs – pirmais plašākais materiālu apkopojums par Baložiem, kas arī papildināts ar intervijās iegūtiem npublicētiem datiem, ir novada vēstures būtisks informācijas glabātājs.

„Novadpētniecības izpēte ļauj sabiedrībai apzināties piederību savam novadam, savai pilsētai, – tā ir piederības sajūta un izpratne par savu izcelsmi. Šaurākā izpratnē novadpētniecība ir ģimenes vēstures izpēte, plašāka izpratnē – vietējas sabiedrības vēstures izpēte. Vietējas sabiedrības vēstures izpēte ir jaunāka pētniecības forma, kas aizstāj jēdzienu vietējā vēsture (*local history*). Vietējā vēsture tiek apskatīta administratīvās robežās, tādās kā apgabals, pilsēta vai pagasts. Sabiedrības vēstures izpēte var piedalīties jebkurš sabiedrības loceklis.” (93,17.lpp.)

Šobrīd, kad Latvijā tiek ieviesta administratīvi teritoriālā reforma, kas skar arī Baložus (tie turpmāk tiks iekļauti Ķekavas novadā), ir svarīgi vākt novadpētniecības materiālus, jo pēc laika tie pazudīs (ne visi cilvēki izprot šo materiālu svarīgo nozīmi).

Novadpētniecības krājumā ir pieejami „dažādu veidu materiāli:

- 1) uzziņu izdevumi – dažādi bibliogrāfiskie rādītāji un citi rādītāji, kā arī enciklopēdijas un vārdnīcas;
- 2) valdības un pašvaldību publikācijas;

- 3) literatūra – vietējo autoru literārie darbi, kas tiek iekļauti novadpētniecības krājumā. Krājuma saturā tiek iekļautas autobiogrāfijas, memuāri, atmiņu stāsti, dienasgrāmatas, vēstules;
- 4) brošūras – tie ir ikgadēji finansu, statistiskie, attīstības plānu pārskati, tirdzniecības katalogi u.c. materiāli;
- 5) rādītāji – dažādi saraksti, piemēram, personu;
- 6) periodiskie izdevumi – vietējie laikraksti, preses klipi;
- 7) kartes un plāni, kuri tiek uzskatīti par vienu no būtiskākajiem materiālu veidiem novadpētniecības krājumā”. (37, 75.lpp.).

Latvijas publiskajām bibliotēkām ir daudzu gadu pieredze novadpētniecības darbā, apzinot un apkopojot novada kultūrvēsturisko mantojumu. Tieši novadpētniecība veido Latvijas bibliotēkas atšķirīgas un līdz ar to interesantas gan sev, gan citiem. (102) „Novadpētniecības darbs neaprobežojas tikai ar materiālu vākšanu. Agrāk novadpētniecības darbs bibliotēkās tika veikts tradicionālā formā – mēģinot apzināt, vākt, apkopot, pētīt visus materiālus, kam saistība ar novada vēsturi, kultūru, ģeogrāfiju, etnogrāfiju, ievērojamiem cilvēkiem un objektiem. Pie kam lasītājam tika piedāvāta novadpētniecības materiālu izmantošana tikai bibliotēkā uz vietas. Šodien informācijas tehnoloģijas nodrošina jaunas metodes un iespējas novadpētniecības darba pilnveidošanai, veidojot strukturizētas datubāzes un nodrošinot jebkuram interesentam visplašāko pieejamību novadpētniecības informācijai gan lokāli, gan attāli, izmantojot internetu.”(68) Baložu pilsētas bibliotēkā ir materiāli, kas skatāmi uz vietas (sakopoti Baložu vēstures mapēs). Skatot Baložu bibliotēkas datubāzi „Novads”, ir iespēja pēdējo gadu publikāciju pilnos tekstus lasīt tiešsaistē, neizejot no mājām.

Ar novadpētniecības datubāzi nereti saprot tikai izrakstus no vietējās rajona preses. Taču, pēc praktiķu atzinuma, novadpētniecības datubāzē ir iekļaujama pilnīga informācija par novadu:

1. Visu apkopoto novada materiālu reģistrācija, veidojot tiem bibliogrāfisko aprakstu mašīnlasāmās katalogizācijas formātā;
2. Ierakstu sasaiste ar pašu materiālu (pilnais teksts, attēls, skaņa utt).

Novadpētniecības materiālu kolekcija nemitīgi jāatjauno un jāpilnveido, jo tas ir mūsdienīgs informācijas avots, ne tikai absolūti retrospektīvs, kurā aktuālu un vēsturisku materiālu attiecība ir vienlīdzīga. ” (102) Baložu pilsētas bibliotēkas novadpētniecības krājuma lielākā daļa ir publikāciju albumi, tos papildina gan ar jaunāko informāciju, kas nozīmīga Baložu vēsturē, gan arī ar vecākiem ierakstiem. Kā maģistra darba novitāte un ieguldījums novadpētniecībā ir apkopotās ziņas no periodiskā izdevuma „Darba Balss” (Rīgas

rajona avīze) no 1947. līdz 1959.gadam. Pirmā publikācija atrasta 1949.gadā par Baložu kūdras fabriku.

„Novadpētniecība māca mīlēt ne tikai savu dzimto pusi, bet pievērš uzmanību arī vēsturei, kultūrai, literatūrai kopumā. Tieši tāpēc tik būtisku lomu šajā darba sfērā ieņem bibliotēkas, kur vienuviet apkopots gan pasaules, gan vietējas nozīmes kultūras un vēstures mantojums. Kā krājuma lepnums noteikti izceļami materiāli ar autogrāfiem vai dāvinājuma ierakstiem.” (104) Būtiski ir ne tikai veidot šos novadpētniecības krājumus, bet arī popularizēt tos lietotāju vidū. To veicina sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem, reklāma un tematisku pasākumu organizēšana. Novadpētniecības kolekcijām parasti nav tik ļoti lielas vērtības naudas izteiksmē, tomēr tās ir nenovērtējama kultūras un intelektuālā bagātība un tās tiek labi izmantotas, īpaši, ja tajās var atrast populāru ģimeņu vēstures faktus (69). Baložu pilsētas bibliotēkā ir vairākas grāmatas, kurās ir autogrāfi un dāvinājuma ieraksti, šīs grāmatas tika popularizētas Baložu pilsētas bibliotēkas 50.gadu jubilejā kā atsevišķa tematiskā izstāde.

Vecākiem, pedagogiem, bibliotēku darbiniekiem un visiem, kas to var un vēlas, ir jā rūpējas, lai cilvēks jau no bērnības sajustu, ka vēsture nav sausu, reizēm grūti iegaumējamu skaitļu un faktu kopums. Aiz tiem slēpjas cilvēku likteņi – laimīgi un ļoti traģiski. Pie tam, vēstures līdzdalībnieki esam mēs visi – ne tikai varas pārstāvji, bet arī pārējie cilvēki. (58)

Nozīmīgu novadpētniecības krājuma daļu veido mutvārdu vēstures materiāli. Pasaulē arvien vairāk teorētiku un praktiku mutvārdu vēsturi sāk uzskatīt par bibliotēku novadpētniecības svarīgu virzienu, novērtējot to kā nozīmīgu avotu novada izpētē. Novadpētniecības īpatnība ir tā, ka par daudzām jomām trūkst rakstisko liecību vai arī tās ir nepilnīgas. Nereti tikai vecākās paaudzes cilvēki savā atmiņā var atsaukt novada kādreizējo ainavu un skatus, pastāstīt par zudušajiem dabas un vēstures pieminekļiem, vēstures notikumiem novadā, sabiedriskās un kultūras dzīves norisēm, dzīvesveidu, ieražām, vecajiem amatiem un darbarīkiem.

Mutvārdu vēsture (*oral history*) ir komplekss jēdziens, ko dažādi autori Latvijā un ārzemēs interpretē atšķirīgi, diezgan brīvi un nereti aprakstoši. „Jēdziens „mutvārdu vēsture” tiek lietots nereglamentētās, neformālās vēstures liecību – atmiņu, dzīvesstāstu, autobiogrāfiju, vēstuļu, dienasgrāmatu, reizēm arī dzimtas vēstures un ciltskoku aprakstu apzīmējumam atšķirībā no akadēmiskās, formālās vēstures. Ar to apzīmē trīs realitātes: unikālus izziņas avotus, savdabīgu izziņas metodi, cilvēku savstarpējo komunikāciju.” (94)

Mutvārdu vēsture ir aktuāla visā pasaulē. Īpašu popularitāti un izplatību tā ieguvusi kopš 20.gadsimta 60.–70.gadiem. Mūsdienās mutvārdu vēstures uzmanības lokā ir parastais, ikdienišķais cilvēks. (81) „Cilvēks netiek pētīts kā objekts, bet gan kā subjekts, kā brīva, neatkārtojama būtne ar savu īpatnu skatu uz dzīvi, dzīves tvērumu un pārdzīvojumu.” (94)

„Mutvārdu vēsture kā alternatīva vēsture ir subjekta pārdzīvojumu, izjūtu un izpratnes vēsture, „vēsture no apakšas”, kas ļauj prognozēt daudzu parādību labvēlīgo un nelabvēlīgo attīstības tendenci nākotnē. Tā ir vēsture cilvēkā un tautā. Mutvārdu vēsture veidojas no cilvēku dzīvesstāstiem, atmiņām.” (81)

Uz mutvārdu vēstures avotu pamata ir izstrādāti zinātniskie darbi. Nozīmīga ir Bristoles universitātes Psihiatrijas nodaļas vecākās lektores antropoloģes Viedas Skultānes (*Vieda Skultans*) iznākusi grāmata „The Testimon of Lives: Narrative and Memory in post-Soviet Latvia” („Dzīves liecības: vēstījumi un atmiņa pēcpadomju Latvijā”)(49), kas „ir antropoloģisks un kultūrvēsturisks pētījums. Angļu valoda paver iespēju angļiski lasošajiem visā pasaulē iejusties vienkāršo Latvijas cilvēku situācijā, kuriem nācās dzīvot padomju apstākļos. Līdztekus teorētiskajai analīzei un komentāriem grāmatā ir daudz citātu”.(93., 19.lpp.)

Pēc profesora Augusta Milta atzinuma, Latvija ir pētīšanai interesanta, jo 20.gadsimtā astoņreiz būtiski ir mainījušās politiskās iekārtas, cilvēki ir laužīti dažādos veidos, taču pratuši saglabāt morāles vērtības – cieņu, mīlestību, godīgumu. Tās ir vērtības, bez kurām neviena sabiedrība un tauta nevar izdzīvot. (80)

„Mutvārdu vēsturei varētu pārnest, ka tā, interesējoties par cilvēku kā par subjektu, par tā vērtību pasauli, ātri var nonākt ne īstajā realitātē, bet vēlamā, iztēlotā pasaulē, subjektīvajā skatījumā uz pasauli. Redzēt pasauli tādu, kāda tā ir īstenībā, ir grūti, it sevišķi, ja patiesība nav tīkama, tā ir pretrunā ar cilvēka vērtīborientāciju. Par zināmu objektivitāti var pārliecināties, ja par vienu un to pašu notikumu aptaujā vairākus aculieciniekus.” (81)

Ar mutvārdu vēstures palīdzību mazbērni uzzina par savu senču gaitām, priekiem un sāpēm. Mutvārdu vēsture ir ļoti nozīmīgs vēstures līdzeklis. Tā ļauj iepazīt un izprast cilvēku dzīves un viņu attieksmi dažādos jautājumos. Nav daudz tādu cilvēku, kas sniegtu tikai sausus dokumentāros faktus, tam visam klāt ir arī emocijas un cilvēka skatījums uz lietām. (20)

Ir attīstījušās modernās tehnoloģijas - ja agrāk atmiņas no paaudzes paaudzei tika nodotas stāstu veidā, tad šobrīd, pateicoties modernajām tehnoloģijām, ir iespējams tās ierakstīt gan kā audio, gan kā video ierakstus.

Aktuāli dokumentēt pat neseno pagātņi, jo par šiem notikumiem maz liecību. Ar katru mirkli laiks steidzas, šī brīža spilgtie notikumi piemirstas un pēc ilgāka laika posma ir ļoti grūti atsaukt atmiņā detaļas. „Kaut arī mutvārdu vēstures vākšana un apstrāde ir dārgs un darbietilpīgs process, tomēr arī Latvijā bibliotēkas rod iespēju iesaistīties šajā darbā. Jo kavēties nedrīkst, katru dienu no dzīves aiziet cilvēki, kuru atmiņa glabā daudz pirmreizīgu faktu. Līdz ar viņiem tie pazūd uz mūžīgiem laikiem”. (94., 21.lpp.)

Iespēstie un arhīvu materiāli paši par sevi nevar atbildēt uz interesenta uzdoto jautājumu. Dzīvesstāsta un atmiņu autoram intervētājs turpretī var palūgt sniegt detalizētāku jautājuma izklāstu, izskaidrot acīmredzamās pretrunas dažādos tekstos, izteikt savu viedokli. Runa ir cieši saistīta ar saskarsmes procesu, kur bieži ne teiktā saturam ir izšķiroša loma, bet intonācijai, mīmikai, žestiem, pozai, kas spējīgi izteikt daudz ko tādu, ko tikai ar vārdiem vien nav iespējams pateikt. Vārdi nereti ir tikai mājienu paudēji. „Jā” un „nē” mēs varam pateikt neskaitāmos variantos, niansēs, diemžēl uzrakstītajam „jā” un „nē” tās zūd.

Mutvārdu vēsture māca ar cieņu izturēties pret savdabīgo, neatkārtojamo cilvēka dzīvē. Ikviens stāstītājs ir vēstures notikumu liecinieks un ar savu pieredzi un dzīvesstāstu var atklāt daudzus neatklātus un neizpētītus faktus vēsturē. Mutvārdu vēsture ne tikai atspoguļo politiskos notikumus. Ar mutvārdu vēstures avotu palīdzību iespējams pētīt arī ētiskos un kultūras jautājumus, jo ētikas un morāles principi atšķiras ikvienam.

Baložu pilsētai ir unikāla iespēja vākt atmiņas no iedzīvotājiem, kas šeit dzīvo no pašiem pilsētas pirmsākumiem, kas var pastāstīt, kādi izskatījās Baloži, kad tie sāka veidoties, kāda bija sabiedriskā dzīve, kā veica darbu kūdras fabrikā.

Novadpētniecība apzina un apkopo kultūrvides mantojumu. Novadpētniecības izpētes objekts ir lokālā vēsture. Baložu novadpētniecības krājumā ir gan ziņas no uzziņu izdevumiem, pašvaldību publikācijas, vietējo autoru darbi, kā arī atmiņu stāstījumi, ir arī bibliogrāfiskie rādītāji par Mārtiņu Virsi, Diānu Zandbergu un Arvīdu Platperu. Ir arī Baložu karte, gan jaunākā laika izdotā, gan nesen tika iegūta 1959.gada karte no kūdras fabrikas, kura gan ir jārestaurē, lai varētu pilnvērtīgi izmantot informāciju. Vislielāko krājuma daļu veido vietējo laikrakstu preses klipi.

Šīs nodaļas ietvaros noskaidrotas mutvārdu vēstures izmantošanas iespējas un interpretācija. Ikvienam ir savs dzīvesstāsts, kas ir neatkārtojams, ikviens ir daļa no sabiedrības. Zinot mutvārdu vēstures lielo nozīmi Latvijas vēstures pētīšanā, ir svarīgi fiksēt vecākās paaudzes mutvārdu liecības, jo tās var atklāt daudzus līdz šim neapzinātus faktus. Kā efektīvākais līdzeklis mutvārdu vēstures fiksēšanai ir intervija.

4. KULTŪRVIDES IZPĒTES METODIKA

Šajā nodaļā ir raksturotas izmantotās pētniecības metodes un empīriskā materiāla analīzes kritēriji. Maģistra darbs veidots, izmantojot četras metodes: dokumentu apzināšana, kontentanalīze, diskursa analīze un intervēšana.

Katrai metodei ir apkopots teorētisks skaidrojums un ieteikumi par metodes lietošanu, kā arī raksturots, kur šī metode tiek izmantota maģistra darbā.

Dokumentu apzināšana un atlase

Dokumentu apzināšana un atlase ir informācijas vākšana. Dokumentu apzināšana un atlase ir veikta, analizējot Latvijas Nacionālās bibliotēkas Nacionālās bibliogrāfijas analītiskas datubāzi, 8 valsts nozīmes bibliotēku elektronisko Kopkatalogu un Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas elektronisko katalogu.

Metodes izmantošanā ir konstatējami divi posmi. Pirmais posms metodes lietošanā ir mērķu noteikšana, kas ietver ne tikai uzdevumus, kurus pētnieks vēlas veikt, bet arī vadlīnijas, cik daudz informāciju pētnieks vēlas iegūt.

Otrais posms ir dokumentu atlases pazīmju noteikšana, kad par pazīmi var kalpot apjomīgas strukturētas vienības, piemēram, satura rādītājs vai atsevišķa nodaļa, kā arī mazāka vienība kā personvārds, teksts kursīvā, hipersaite vai datumi. (52)

Izmantojot šo metodi, ir noteikts publikāciju kopums par Baložiem, kā arī analizēti teorētiskie avoti kultūrvides jautājumu studijām.

Kontentanalīze

Termins „*kontentanalīze*” radies pirms apmēram 60 gadiem. Kontentanalīze ir satura analīze. Kontentanalīze ir kvalitatīva pētniecības metode, ko piemēro, lai gūtu ticamus secinājumus no dažādiem tekstiem, kontekstiem un citam jēgpilnām satura vienībām.

Kontentanalīze, pēc Bernarda Berelsona (*Bernard Berelsons*) domām, ir „pētnieciska tehnika komunikācijas redzamā satura objektīvam, sistemātiskam un kvantitatīvam aprakstam”. (96, 8.lpp.)

Šīs metodes galvenā būtība ir kodēšana, jo attiecas uz pētāmo elementu kategoriju un klasifikācijas veidošanu. „Definējot kontentanalīzes kategorijas un to indikatorus, jā rūpējas par to, lai kategoriju saraksts būtu pilnīgs, izsmeļošs, taču arī reālistisks. Kategorijām jābūt skaidrām, precīzām un jāattiecas uz visiem būtiskajiem pētāmajiem aspektiem. Jābūt viennozīmīgi skaidram, vai kāda konkrēta pazīme ietilpst vai neietilpst attiecīgajā kategorijā.

Kategoriju shēmai jāatbilst noteiktām formālām prasībām (līdzīgi, kā formulējot atbilžu variantus uz anketas jautājumu):

1. Katrai kategorijai jābūt izveidotai pēc viena vienīga atlases principa, tā drīkst attiekties tikai uz vienu nozīmes dimensiju;
2. Kategorijām jābūt savstarpēji izslēdzošām, t.i., katrs nozīmes aspekts var ietilpt tikai vienā kategorijā;
3. Kategoriju sistēmai jābūt izsmeļošai, aptverot visus pētnieku interesējošos aspektus.” (96, 7.lpp.)

Tātad kontentanalīze ir komunikācijas satura pētīšana un analīze sistemātiskā, objektīvā un kvantitatīvā veidā. Tieši sistemātiskums un objektivitāte ir tās pazīmes, kas kontentanalīzi atšķir no citiem satura analīzes veidiem.

„Kontentanalīzi lieto tad,

- 1) ja vajadzīga precizitāte un objektivitāte;
- 2) ja analizējamais materiāls ir apjomā liels un vienveidīgs;
- 3) ja analizējamās kategorijas tekstos parādās pietiekami bieži;
- 4) ja pētāmās problēmas izpētei ir svarīga informācijas avotam raksturīgā valoda un tās specifiski raksturlielumi.

Kontentanalīzes „soļi”:

1. Pētnieciskā jautājuma formulēšana.
2. Ģenerālā kopuma definēšana.
3. Izlases kopuma definēšana.
4. Skaitīšanas vienību izvēle.
5. Analīzes kategorijas un indikatori.
6. Kodēšanas mēģinājums, kodēšanas likumu uzlabošana.
7. Kodētāja instrukcijas radīšana, kodētāju apmācība.
8. Pilotāža, rezultātu drošuma (*reliability*) mērījums.
9. Kodēšana.
10. Datu ievadīšana, apstrāde, analīze.

Kontentanalīzi izmanto:

- 1) tradicionālā, aprakstošā veidā, lai apzinātu to, kas ir;
- 2) lai pārbaudītu ziņojuma būtības hipotēzi;
- 3) lai salīdzinātu mediju saturu ar “reālo pasauli”;
- 4) lai novērtētu atsevišķas sabiedrības grupas.” (96, 8-9.lpp.)

Kontentanalīzes metodei ir vairākas pieejas tekstu (dažādu veidu ziņojumu) analīzē. Visbiežāk tiek izmantota tematiskā kontentanalīzes metode. Tematiskajā kontentanalīzē

kodēšanas shēma balstās uz kategorijām, kas izveidotas, lai tekstā tiktu uztverti galvenie temati.

Kvalitatīvās analīzes mērķis ir iedziļināties saturā. Parasti kontenanalīzei tiek pakļauti rakstveida teksti – publikācijas, interviju ieraksti u.c. plaša apjoma materiāli.

Maģistra darbā šī metode ir izmantota, lai analizētu publikācijas presē par Baložiem un Baložu iedzīvotājiem. Atbilstoši kvantitatīvajai kontenanalīzei ir izveidota tabula, kurā hronoloģiski pa gadiem ir pārskatāms rakstu daudzums kultūrvides objektu dalījumā. Ir izdalīti šādi objekti: 1) dabiskajā vidē: mežs, ezers, kāpas, kalns, purvs; 2) cilvēka veidotajā vidē – skola, bērnudārzs, kultūras nams, bibliotēka, Baložu dome, kūdras fabrika, skvērs utt.

Atbilstoši kvalitatīvajai kontenanalīzei pētītas publikācijas periodikā un grāmatās. Ir definētas četras kontenanalīzes kategorijas – dabiskā vide, kultūrvēsturiskā, sociālā un cilvēka veidotā vide. Kontenanalīzes indikatori ir kultūrvides objekti, kas ietilpst kultūras komponentos un plašāk aplūkoti nākamajā maģistra darba nodaļā.

Diskursa analīze

Diskursa analīze ir viena no kvalitatīvajām pētniecības metodēm. Tā ir balstīta uz teoriju, kas detalizē un izskaidro, kā tiek izprasta sociālā pasaule. Sociālo mijiedarbību nevar pilnībā izprast, neatsaucoties uz diskursu, kurš tai piešķir nozīmi.

Diskurss savieno tekstus, ievietojot tos vēsturiskā un sociālā kontekstā, pēc kura vērtē noteiktas personības, attiecības un praksi, kas raksturo konkrēto situāciju.

Diskurss ir cilvēces kultūras sastāvdaļa, kas izriet no patstāvīgas dažādu iekšējo un ārējo konfliktu risināšanas cilvēkā, sabiedrībā. Jo komplicētāks kļūst diskurss, jo vairāk informācijas un plašāks kļūst izziņas lauks. Ruta Vodaka (*Ruth Wodak*) uzskata, ka „nav objektīva diskursa sākuma un konkrēta tā nobeiguma”. (52, 32.lpp.) Tāpēc pētniecības loka ierobežojums atkarīgs no pētnieka subjektīvā lēmuma, no paša aplūkojamā jautājuma.

Diskursi tāpat kā sabiedrība mainās un vienlaikus ir instruments ikvienās pārmaiņās. Diskurss nav ne labs, ne ļauns, tas tikai raksturo un ietver informāciju par pētāmo objektu.

„Pētniekiem, uzsākot analīzi, ir jāņem vērā daži būtiski nosacījumi, kuri nodrošina metodes un pieejas atbilstību izvirzītajiem mērķiem un to objektivitāti:

1. Pētījums ir jāpamato ar vēsturiskajiem procesiem, lai izprastu, kā situācija ir kļuvusi tāda, kāda tā ir, un kā šī vēsture ierobežo iespējas darboties;
2. Jāatzīst, ka nav iespējams iekļaut visus potenciālos uzskatus;
3. Pētījumu politisko aspektu apzināšanās u.c.” (43, 63.lpp.)

Bez diskursa nav sociālās realitātes, un bez diskursa izpratnes nav iespējams saprast realitāti, pieredzi vai pašu cilvēku.

Jebkurš runas akts, raksts notiek konteksta ietvaros. Varētu teikt, ka diskurss ir veids, „kāādā indivīds un sabiedrība formē savas sabiedriskās lomas un identitātes”. (36, 43.lpp.)

Izmantojot diskursa analīzes metodi, maģistra darbā ir aplūkota vēsturiskā situācija Baložos kopš pilsētas izveides. Ir raksturots tas politiskais, sociālais un ekonomiskais konteksts, kurā Baložu strādnieku ciemats radās. Aptvertais laika posms ir no 1940. gada līdz 2009.gada pavasarim. Pirmā publikācija par Baložiem ir laikrakstā „*Darba Balss*” 1949.gadā.

Intervēšana

„Intervēšana ir aptaujas veids, kuras pamatā ir mērķtiecīgs dialogs starp intervētāju un intervējamo, kas parasti notiek pēc speciāli izstrādāta jautājumu saraksta. Intervija ir intervēšanas rezultāts – fiksēta informācija, kura var būt gan pierakstīta, gan ierakstīta audio vai video ierakstā.” (117)

Intervija ir nozīmīga kvalitatīvās pētniecības datu vākšanas metode. Intervija ir aptaujas veids, kas paredz informācijas iegūšanu konkrētā pētnieka iedarbībā uz respondentu. (22)

„Intervijai kā informācijas ieguves metodei ir šādas priekšrocības:

- Iespēja iegūt informāciju par viedokļiem, uzskatiem, priekšstatiem, motīviem,
- Iespēja novērtēt intervijas laikā sniegtās informācijas patiesumu,
- Intervētāja un respondenta personīgā saskarsme nodrošina aptaujas jautājumu pilnīgu izpratnei un atbilžu sniegšanu.

Vienlaikus piemīt arī trūkumi:

- Informācijas ieguve ir laikietilpīga, jo ar katru respondentu jāstrādā individuāli,
- Intervijas apstākļi bieži vien var neveicināt atklātību Piemēram, arodoties respondentam un intervētājam telpā kopā ar citu nepiederošu personu; pastāvot aizdomām, ka teikto var noklausīties utt.)” (22, 262).

„Vērtības cilvēku dzīvesstāstos ir sava veida dzīves šifri, kuru jēgu cenšamies noskaidrot ar interpretācijas palīdzību. Ir skaidrs, ka grūti izprast tagadējo cilvēku dzīvesstāstus, nepētot tautas tradīcijas, folkloru, dzīvesveidu, pārmantojamības jautājumus utt. Intervijās iegūtais vēstījums satur daudzslāņainu informāciju par cilvēku un sabiedrību, cilvēku laikā un telpā, par iekšējās un uz āru vērstās dzīves attiecībām, dzīves kvalitātēm, vērtībām, par indivīda izturēšanos, mainoties apstākļiem, un attieksmi kritisku situāciju izraisītajos pārdzīvojumos” (93).

„Diezgan precīzi ne tikai stāstījuma saturisko, bet arī intonatīvo un emocionālo pusi fiksē audioieraksts. Tam ir dokumentāla vērtība.”(93,22.lpp.) Plānojot atmiņu stāstījuma fiksēšanu audio ierakstā, vispirms nepieciešama cilvēka vēlēšanās un piekrišana dalīties ar

citiem piedzīvotajā un pārdzīvotajā. Pirms uzsākt stāstījuma pierakstīšanu vai ierakstīšanu, jāvienojas par galveno tematiku. Lai intervija būtu veiksmīgāka, nepieciešams paaugstināties par intervējamo pirms intervijas, lai labāk varētu uztvert stāstīto. Pirms intervijas vēlams arī sagatavot jautājumus, lai intervija risinātos loģiskā secībā. Jautājumi palīdz, ja stāstītājs intervijas laikā ir satraucies un saruna nav tik brīva kā vajadzētu. Citā intervijā var vienoties par tematiku, un cilvēks stāsta visas atmiņas; intervētājs neiejaucas. Dažiem jautājumi palīdz, citiem tas traucē stāstījumu, intervētājam jānovērtē intervijas apstākļi.

„Intervija vienmēr ir radošs process. Iegūtais vēstījums satur informāciju par cilvēku un sabiedrību, cilvēku laikā un telpā. Mūsdienās ir grūti izprast vecāko cilvēku dzīvesstāstus, nepētot tautas vēsturi, tradīcijas, folkloru, dzīvesveidu, utt. Bieži cilvēki nenovērtē savas spējas. Cilvēki nav raduši kavēties atmiņās un pat nenojauš, cik daudz viņi patiesībā zina. Intervija ir pētījums, kurā ne intervētājam, ne stāstītājam nav zināms, kas tiks atklāts, jo stāstītājs zina daudz vairāk, nekā viņš spēj izstāstīt.” (93, 22.lpp.)

„Intervētājam ir svarīgi pirms intervijas panākt ar stāstītāju labu kontaktu” (93, 23lpp), viņa uzticēšanos, lai stāstītājs justos brīvi, nebūtu sasprindzis, pretējā gadījumā tad intervija nebūs tik izsmeļoša, nevarēs noskaidrot visu nepieciešamo, jo intervējamais vēlēsies ātrāk beigt un atrunāties, ka neko neatceras. Var izmantot vairākus paņēmienus intervijas gaitā – pilnīgu piekrišanu, galveno jautājumu atkārtošānu, daļēji nepieņemšana, precizēšana, papildus jautājumu uzdošana informācijas noskaidrošanai. „Iespējams, ka stāstītājs var lūgt izslēgt diktofonu, nevēloties kādu stāstījumu epizodi ierakstīt; intervētājam tas noteikti jādara.” (93, 23lpp) Intervētājam jābūt taktiskam sarunu biedram un uzmanīgam klausītājam. Ar galvas mājieni, acu skatu vai kā citādi jāiedrošina stāstītājs, jāizrāda interese par stāstāmo. Neskaidrību gadījumā intervētājs uzdod jautājumus, lai precizētu neskaidrās vietas, papildinātu atsevišķas epizodes, noskaidrotu trūkstošās biogrāfiskās ziņas. „Vislabākā atmosfēra intervijas laikā ir viens pret vienu. Tas intervējamā uzmanību koncentrē uz intervētāju un otrādi.” (20)

Ārņemju speciālisti intervētājiem dod šādus „padomus:

- 1) neuzdot garus un sarežģītus jautājumus;
- 2) neuzdot jautājumus uz kuriem var atbildēt ar „jā” un „nē” ;
- 3) vienlaicīgi neuzdot vairākus jautājumus;
- 4) nepārtraukt stāstītāju, kamēr viņš nav pabeidzis atbildēt uz uzdoto jautājumu;
- 5) ja atbilde nav pilnīga vai tā neapmierina intervētāju, palūgt stāstītāju to papildināt;
- 6) ja stāstītājs stipri novirzījies no sarunu temata, taktiski jāmaina viņa domu gaita, pajautājot: „pirms jūs turpināt, es gribētu vairāk dzirdēt par...” ;

- 7) atļaut respondentam izteikt viedokļus un vērtējumus;
- 8) sekmēt loģisku stāstījumu (vēlams notikumu hronoloģijā), lai stāstītājs „nelēkātu” no viena temata uz otru, no viena perioda uz citu;
- 9) vissvarīgākais – intervētāja mērķtiecīgie jautājumi.” (93, 325.lpp)

Intervijas dokumentācija

„Lai stāstījumam būtu dokumenta nozīme, nepieciešams sniegt:

- 1) autora biogrāfiskās ziņas (parasti audioieraksta pieraksta sākumā):
 - a. vārds, uzvārds (meitas vārds),
 - b. dzimšanas gads un vieta,
 - c. adrese.

Vēlams norādīt arī citas biogrāfiskās ziņas:

- a. izglītība,
- b. nodarbošanās.
- 2) ziņas par intervētāju:
 - a. vārds, uzvārds,
 - b. adrese.
- 3) ziņas par intervijas laiku un vietu.
- 4) autora vai intervētāja parakstu stāstījuma pieraksta beigās.

Autoram ir tiesības noteikt:

1. Vai un kur nodot atmiņu stāstījumu glabāšanā;
2. Vai to var izmantot kā avotu pētījumos, publikācijās;
3. Dažādus ierobežojumus dokumenta izmantošanā (piemēram, drīkst izmantot tikai mācību procesā, nedrīkst izmantot publikācijās).

Lai audio ierakstu varētu vieglāk izmantot, nepieciešams veidot tā aprakstu:

1. Norāda skanēšanas ilgumu;
2. Atzīmē atmiņās aptverto laika posmu un dzīvesvietas;
3. Dod īsu satura atstāstījumu (galvenie temati, interesantākās epizodes, pieminētās nozīmīgākās personas u.tml.);
4. Vēlams norādīt atsevišķas īpatnības.” (93, 24.lpp.)

Ieskaņojuma pierakstīšanas procesā runāto tekstu pārnes no lentes vai digitālā ieraksta uz papīru.

Maģistra darbā iegūtās intervijas tika vadītās kā atvērtās jeb nestrukturētās intervijas, kad tika noskaidrots Baložu kultūrvides temats, lūdzot respondentu par to izteikties. Šāda tipa intervija ir gandrīz vai līdzīga sarunai, tikai intervētājs uzdod interesējošos jautājumus.

Kārtība, kādā tika uzdoti jautājumi mainījās, jo iespējams respondents atbildēja reizē ar citu jautājumu. Vairāki nesvarīgāki jautājumi netika uzdoti.

Intervēšana izmantota, uzklusot Baložu iedzīvotājus – Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju Andi Adatu, Baložu pilsētas vidusskolas direktori Vitu Broku, Baložu domes deputātu Juri Klaku, Baložu pilsētas bibliotēkas vadītāju Dainuvīti Markelovu, ilggadēju Baložu iedzīvotāju Anitu Ozeri, Baložu PII „Avotiņš” vadītāju Inesi Sloku, pianisti Diānu Zandbergu, Baložu sporta iniciatīvu centra vadītāju Laumu Žilko. Šie stāsti papildina uzziņu dokumentus, precizē oficiālos dokumentus, pastāsta kaut ko jaunu. Maģistra darbā nav ievietota visa intervija, tikai spilgtākie citāti. Arī 3.pielikumā atrodamais interviju atšifrējums ir mazliet rediģēts un teksts literarizēts, - tas ievieš skaidrību, hronoloģisko secību, kas atvieglo lasītājam teksta uztveršanu.

5. LATVIJAS KULTŪRAS VĒSTURE DISKURSĀ

Šajā nodaļā ir dots īss ieskats Latvijas vēsturē un kultūras vēsturē laikā, kad izveidojās Baložu ciemats. Īsi raksturotas dažas sfēras – rūpniecība, kultūra, izglītība, bibliotēkas, fotomāksla un sports. Šīs sfēras izvēlētas atkarībā no pieejamās informācijas periodiskajos izdevumos par Baložiem. Fotomāksla ir izvēlēta, jo Baložu pilsētas bibliotēkas krājumā ir vairāki albumi ar bildēm, kā arī atsevišķu cilvēku bildes, kas atnestas ieskanēt, lai paliktu bibliotēkas krājumā. Bibliotēkas krājumā nav ne mūzikas darbu, ne gleznu.

Otrā pasaules kara laikā Latvija atradās vācu okupācijā (1941-1945). 1945.gadā Vācija kapitulēja un vācu karaspēks padevās uzvarētāju armijām. Kara rezultātā Latvija no jauna nonāca padomju okupācijas jūgā. Baltijas valstis palika PSRS sastāvā, jo Josifs Staļins panāca Vācijā Postdamas konferencē Rietumu sabiedroto valstu piekrišanu jaunajai pēckara Eiropas kārtībai. Latvijas zaudējumi Otrā pasaules kara laikā bija milzīgi – gan zaudēto cilvēku skaits, gan izpostītās zemes dēļ. „Padomju varas iestādes vispirms rūpējās par savas varas nostiprināšanu un okupācijas pārvaldes iestāžu izveidošanu pēc PSRS parauga, lai pēc iespējas ātrāk likvidētu jebkuru Latvijas atšķirību no tā dēvētajām „vecajām” padomju republikām.” (28,198.lpp.) Komunistiskā partija bija vienīgā politiskā partija un kontrolēja visu valsts iestāžu darbu. Ekonomikā gandrīz visu ražošanu pilnībā pārņēma valsts sektors.

Padomju Savienība pēc kara bija kļuvusi par pasaules mēroga lielvalsti, ieguvusi kontroli pār Austrumeiropu, turklāt iekšpolitiski panākta gandrīz pilnīga kontrole pār visām dzīves jomām. Pēckara gados līdz J.Staļina nāvei padomju režīms attīstījās pieaugošas centralizācijas virzienā. Tā izpaudās visās dzīves jomās. Kontrolēts tika gan starptautiskais, gan iekšpolitiskais, gan personības aspekts. „Pilnīgas iedzīvotāju padevības nodrošināšanai no okupētās valsts iedzīvotājiem tika pieprasīta ne tikai klusuciešana un svešu, nepieņemamu ideju pielūgsmes, bet arī totalitārisma sumināšana. Bērnudārzos tika mācītas dziesmas un dzejoļi nevis par sēnēm, zaķiem vai vasaru, bet gan par dižo vadoni un partiju. Skolas bērniem bija jādzied par laimīgo padomju tautu un jāmacās no galvas diženo ideoloģijas skolotāju biogrāfijas”(54, 405.lpp.).

Rūpniecība. Pēc Otrā pasaules kara padomju varas iestādes Latvijā pārmērīgi attīstīja rūpniecību, nerēķinoties ar to, ka republikā nepietika cilvēku, kas varētu strādāt jaunuzceltajos uzņēmumos. Strādniekus, tāpat kā kurināmo un izejvielas (ogles, naftu utt.), iveda no citiem Padomju Savienības apgabaliem. Jau pirmajos pēckara gados tika sekmēta imigrantu iebraukšana no PSRS. „Pēckara gados republikā iebrauca apmēram divi miljoni cilvēku, kaut, protams, daļa migrantu atkal pēc laika pārcēlās uz citām vietām.”(3,419.lpp.) Iebraucēji

Latvijā meklēja labākus dzīves apstākļus vai tika atsūtīti darbā. (28, 200.lpp.) Kad tika celtas lielās rūpnīcas, bija sevišķi daudz iebraucēju. „Jāatzīmē, ka Latvijā imigrantiem bija vieglāk iedzīvoties nekā kaimiņvalstīs, jo pirms kara Latvijā pamattautības iedzīvotāju īpatsvars (pat pēc vāciešu repatriācijas) bija viszemākais (pēc Polijas) Baltijas jūras reģiona valstīs, tādēļ arī bija izkoptāka etniskās tolerances, līdzāspastāvēšanas tradīcijas.”(12,364.lpp.) Tomēr pēckara gadu arhīva dokumenti dažkārt parāda, kādos apstākļos rūpnīcu un celtniecības uzņēmumu kopmītnēs un barakās dzīvoja šie cilvēki. Ieguvuši kvalifikāciju, daļa pamazām iekārtojās labākā darbā, taču daudzi tā arī palika mazkvalificētos darbos. Labāku izglītību un karjeras iespējas ieguva tikai viņu bērni un mazbērni. ”No 1946. gada līdz 80.gadu beigām Latvijā uzcēla ap 250 lielu rūpnīcu un vairākus simtus mazāku uzņēmumu”(3, 398.lpp.).

Pateicoties rūpniecību būvei, radās Baloži. Baložos uzcēla kūdras fabriku. Strādnieki sabrauca no dažādām valstīm, citi sezonālam darba, citi dzīvoja uz vietas Baložu barakās. Nav iedomājama šodiena, kā būtu Baloži attīstījušies un vai vispār radušies, ja nebūtu šīs rūpnīcas.

Okupētajā Latvijā (tāpat kā visā Padomju Sociālistiskajā Republikā savienībā (PSRS)) nebija brīvā tirgus, kas noteiktu rūpniecības attīstību. Saimniecisko attīstību centās virzīt, sastādot tautsaimniecības plānus pa piecgadēm, to ietvaros sīkāk pa gadiem utt. Politiski šo darbu vadīja kompartija. Plānu izstrādāja Maskavā visai PSRS kopumā, un tad to sadalīja pa republikām, kurās to sīkāk sadalīja pa ministrijām (vieglās rūpniecības, mežrūpniecības, pārtikas rūpniecības utt.), tās savukārt – pa uzņēmumiem. Plāni noteica, ko, kā, kad, kam, cik daudz un kur ražot. Katram uzņēmuma tika noteikti konkrēti uzdevumi.

Tā laika presē, piemēram, „Darba Balsī” aktīvi tika veicināta sacensība uzņēmumu starpā Sākumā Baložu kūdras fabrika nespēja izpildīt normas, taču, attīstoties tehnikai un cilvēku pieredzei, vēlāk ne tikai izpildīja normu, bet arī saražoja pa virsu un bija spēcīga konkurente Salaspils un Olaines kūdras uzņēmumiem.

Galvenais kritērijs, pēc kura vērtēja uzņēmuma (un tā vadības) darbu 40.-50.gados, bija uzdotā ražošanas plāna izpilde. „Hroniska bija šurmēšana mēneša beigās, lai par katru cenu izpildītu plānu.” (12, 328.lpp.) Uzņēmumi nebija ieinteresēti plāna pārpildīšanā, jo tad plānus atkal palielināja. Plāna izpilde tika vērtēta pēc daudziem rādītājiem, taču galvenais bija kopējais saražotās produkcijas apjoms naudas izteiksmē. (12, 328.lpp.)

Baložu kūdras fabrikā ieviesa inovācijas, kūdras racionalizatori vairākkārt apbalvoti par ieguldījumu rūpniecības attīstībā. Ļoti daudzus no izstrādātajiem produktiem ieviesa sadzīvē.

Kultūra. Padomju Latvijas laikā kultūras darbiniekiem kompartijas izvirzītais galvenais uzdevums bija slavināt padomju varu, Staļinu, Ļeņinu kolhozu un rūpnīcu strādnieku sasniegumus utt. Lielu vērību komunistiskā partija veltīja izglītības un kultūras

dzīvei, lai pēc iespējas pamatīgāk veidotu un nostiprinātu komunistisko pārliecību jaunajā paaudzē. (28, 211.lpp.) Kompartija noteica, ka latviešu māksla ir daļa no „padomju mākslas”, uzliekot par pienākumu iemūžināt „laikabiedrus – komunisma cēlājus” pie darbagaldiem un fermās. (3, 406.lpp.)

Tā laika presē piemēram, „Darba balsī” bieži tika intervēti pirmrindnieki – cilvēki, kas ar sirdi un dvēseli nododas savam darbam un sasniedz lielus panākumus. Vairāki raksti periodikā par Baložu strādniekiem bija par Annu Lāzeri sakaru nodaļā un vairākiem kūdras fabrikas ceļu vadītājiem.

Pēckara gados vērojama strauja visu mākslas nozaru attīstība. Liela nozīme mākslas attīstībā bija tautas iniciatīvai. Aktīvi darbojās kultūras nami, mākslas studijas. „Tā bija liela rezerve talantu atklāšanai un mākslas attīstībai. Tika nodibinātas literātu un mūziķu radošās apvienības, kuras veicināja mākslas nozīmīguma un profesionalitātes celšanu” (13, 57.lpp.).

Arī padomju okupācijas gados turpināja uzplaukt tradicionālā latviešu kora māksla. Komunistu cenzūra modri uzraudzīja, lai dziesmas nepaustu protestu pastāvošajai kārtībai, - lika pārveidot dziesmu vārdus, aizliedza dziesmas izpildīt, aizliedza grupām koncertēt. (3,408.lpp.) Rietumu kultūru ietekmes Baltijā tika noniecinātas, turpretī krievu kultūras labvēlīgais iespaids visādi izcelts. Okupācijas vara atļāva rīkot dziesmusvētkus. Lai gan stingri tika kontrolēts repertuārs, tie tomēr vienoja tautu un arvien sniedza lielu emocionālu pārdzīvojumu. Arī Baložu kori ir piedalījušies dziesmusvētkos. Lai cik politizēti bija šie svētki (repertuārs, estrādes noformējums utt.), to galvenā nozīme saglabājās – tie bija vienotības, nacionālā spēka un brīvības idejas nesēji.

Laiks no 1944. līdz 1953.gada bija vissmagākais posms, kad latviešu kultūra nevis attīstījās, bet cīnījās par izdzīvošanu. Tikai neliela kultūras mantojuma daļa tika akceptēta kā režīmam pieņemama. 50.gadu vidus un 60.gadu beigās bija laiks, kad notika politikas un kultūras liberalizācija. Aprītē nokļuva daļa pirmspadomju un emigrācijas kultūras darbinieku sacerējumu un vērtīgāko literārā mantojuma darbu. 70.gados un 80.gadu vidū kultūras darba virzieni tika paplašināti, tomēr vairāk cenšoties pierādīt tās savienojamību vai nekaitīgumu varas ideoloģiskajām prasībām. Pastiprinājās tendence agrāk apkarotās kultūras izpausmes izmantot ideoloģiskiem mērķiem. Jau 70.-80.gados dzīvē ienāca jauna paaudze, kas bija izglītotāka un labāk informēta par pasaules kultūras tendencēm. Kopumā 80.gadu beigās un 90.gadu sākumā sociālisma apstākļos augušo intelektuāļu sociālajā un profesionālajā pieredzē tika izmēģināts un integrēts tas, kas gandrīz pusgadsimta laikā nebija pieejams. Svarīga bija Latvijas un ārzemju latviešu kultūras apvienošanās, lai gan tā nebūt nebija viegla, jo bija daudz aizspriedumu un savstarpējās neizpratnes, jo apstākļi, kādos bija attīstījusies latviešu kultūra abpus „dzelzs priekškara”, bija ļoti atšķirīgi. (12) Pēckara situācija Latvijā sašķēla

vienoto latviešu kultūras procesu un pusgadsimtu tas attīstījās divās paralēlās, savstarpēji nesaistītās plūsmās – Latvijā un trimdā.

Padomju laikā Baložos kultūras dzīve bija ļoti aktīva – gan deju kolektīvs, gan kino, gan koru kolektīvi. Lielākais notikums bija 1961.gadā, kad tika uzcelts liels un plašs kultūras nams. Vēlāk 20.gadsimta 90.gados kultūras dzīve iznīka, jo kūdras fabrikai nepietika naudas līdzekļu, lai spētu pilnvērtīgi uzturēt kultūras dzīvi Kūdras fabrikas klubā. Kultūras dzīve pamazām sāka atjaunoties 1995.gadā, kad kultūras namu savā īpašumā pārņēma Baložu pilsētas pašvaldība. Vēlāk kultūras namā notika uzplaukums. Šobrīd Baložu kultūras nams ir iecienīts mūziķu vidū, notiek teātru izrādes, koru un deju kolektīvu sadziedāšanās un sadancošanās utt. notiek rosīga kultūras dzīve.

Atjaunojot neatkarīgu valsti, atjaunota arī kultūras procesa vienotība, integrējot tajā trimdas kultūras mantojumu un jaunradi, kā arī padomju varas aizliegto, no kultūras aprites izslēgto nacionālā mantojuma daļu. Atjaunoti izpostītie un ilgstoši novārtā pamestie kultūras objekti – muižu ēkas, vēstures pieminekļi, celtnes un citas vērtības.

Baložu pilsētas bibliotēka ir saņēmusi dāvinājumā vairāk kā 100 trimdā izdotus izdevumus, kurus glabā īpaši, lai gaisma vai cita mehāniska darbība tos neietekmē. Šos izdevumus popularizē kā bibliotēkas „Zelta fondu”

Izglītība. Izglītībai PSRS tika pievērsta liela uzmanība, un nenoliedzami pozitīvi bija tas, ka tā kļuva ne tikai lēta un pieejama absolūtajam vairākumam iedzīvotāju, bet arī tas, ka pamatizglītība, un kopš 70.gadiem arī vidējā izglītība, tika padarīta par obligātu. Obligātā septiņgadīgā izglītība tika oficiāli ieviesta 40.gadu beigās. No 1959.gada līdz 1961./1962.gadam bija pāreja uz obligāto astoņgadīgo izglītību. Ar laiku tika piedāvāta trīs klašu vidusskola. Arī Baložu skola sekoja jaunajām tendencēm, taču par vidusskolu kļuva tikai 2001.gadā.

Pilsētās un laukos izveidoja apvienotās skolas, bērnudārzus un bērnunamus, kur līdzās latviešu plūsmai bija krievu plūsma. Tas viss tika darīts, neraugoties uz to, ka bija skolas ar krievu mācībvalodu. Skolās ar latviešu mācībvalodu paralēli izveidoja vēl krievu klases. (27,68.lpp.) Baložu bērnudārzā un skolā ilgu laiku ir pastāvējusi divplūsmu izglītība. Šobrīd pirmsskolas izglītības iestādē plūsmas ir apvienotas – ir tikai latviešu, taču Baložu vidusskolā pamatskolas klasēs (1.-9.klasei) vēl šobrīd ir gan latviešu, gan krievu plūsma. Vidusskolas klasēs ir apvienotā latviešu plūsma.

Jauna jaunās paaudzes audzināšanas forma bija skolēnu nodarbināšana dažādos vieglos darbos vides sakopšanā, vietējos uzņēmumos nekvalificētos darbos, kolhozu lauku ravēšanā, ražas novākšanā. Vēlāk bija obligātās izstrādes dienas, kad kolhoza labā bija jānostrādā konkrēts dienu skaits, par to arī nopelnot nelielu algu. Galvenā doma šādai

audzināšanas formai, lai jauno cilvēku audzinātu derīgu tālākajai dzīvei, lai viņš saprastu lauku darbus un citus saimnieciskos procesus un jau būtu praktiskas iemaņas. Baložu skolas skolēni arī ir piedalījušies Baložu sakopšanā, palīdzējuši kūdras fabrikā.

Bibliotēkas. Padomju okupācijas gados Latvijā tika atvērtas daudzas jaunas bibliotēkas. To skaits 80.gados pārsniedza 3000, taču labu grāmatu tajās bija maz. Lielākoties plauktos krājās pēckara posmā izdotie darbi. Baložu bibliotēkas fonds bija atbilstošs tā laika prasībām, daudzpusīgs, daudz literatūras krievu valodā.

Fotomāksla. Pateicoties fotomākslai, „ir dokumentēti daudzi svarīgi notikumi, ir fiksēts tas, kas citādi būtu jāiedomājas tikai no izlasītā teksta. Līdz ar to tieši dokumentālais foto ir kultūrvēsturiski nozīmīga divdesmitā gadsimta sastāvdaļa, – ir dokumentētas gan militāras, gan tautas demonstrācijas, apbrīnojami dzīvi fiksēti mirkļi mākslinieku un kultūras darbinieku dzīvē, nereti laimīga gadījuma pēc fotomāksliniekiem ir izdevies īstajā brīdī būt klāt ļoti īpašos, neatkārtojamos gadījumos.” (27,416.lpp.) Pēc Otrā pasaules kara, bet it īpaši piecdesmitajos gados atbilstoši kopējai kultūrpolitikai fotomākslinieku darbi tika pakļauti cenzūrai, un dokumentālā foto uzdevumi tika stingri reglamentēti. Tāpat kā citiem ideoloģiskās frontes darbiniekiem, arī fotogrāfiem bija jāfiksē, jāizceļ un jāslavina valdošais režīms un padomju pilsoņu it kā straujā gaita pretī komunismam. Šādu foto materiālu paraugus var redzēt ļoti lielā skaitā visos tālaika preses izdevumos. „Latviešu padomju fotomākslai raksturīgs poētisks cilvēka un dabas attēlojums, vispārinājums un alegorija.” (74, 749.lpp.) Baložu novadpētniecības krājumā ir albums „*Baložu ciemats*” (9), kurā fiksēti mirkļi no Baložu kūdras fabrikas ikdienas 20.gadsimta 60.gados, fotogrāfijās attēloti arī paši Baloži tajā laikā, - gan akmeņu mājas un karkasu mājas, gan Rīgas ielas un Skolas ielas ainava; otrs unikāls fotogrāfiju albums ir „*Baložu ciemata lietišķās mākslas pulciņš*” (10), kurā ir gan rokdarbu, gan rokdarbu meistarū fotogrāfijas.

Sports. „Padomju laikā gan uzskatīja, ka līdz 1940.gadam Latvijā sportam nav bijis lielas nozīmes. Toties pēc kara tas esot attīstījies milzu soļiem.” (27, 66). Latvijai bija noteikti uzdevumi masu fiziskās kultūras un sporta meistarības attīstīšanā. Lai aktivizētu sportu arī laukos, organizēja fiziskās kultūras kolektīvus, popularizēja un skaidroja PSRS fiziskās kultūras kompleksa „Gatavs darbam un PSRS aizsardzībai” (GDA) nozīmi. Sports tāpat kā visas citas sfēras bija ideoloģizēts. Lielākās un prestižākās bija PSRS meistarsacīkstes. Baložu kūdras fabrikas sportistu kolektīvam bija labi panākumi Rīgas rajona mērogā dažādos sporta veidos.

6. BALOŽU KULTŪRVIDES VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA

Šajā nodaļā tiks analizēta Baložu kultūrvides vēsturiskā attīstība. Raksturojums ir strukturēts atbilstoši kultūrvides komponentiem: tiks aplūkota gan Baložu dabiskā vide, gan cilvēku veidotā vide, gan Baložu pilsētvide. Pilsētvides objekti ir apskatīti pēc kultūras pieminekļu veidiem – pilsētībūvniecības, arhitektūras un vēstures pieminekļi. Sociālā vide pētīta, izmantojot Baložu domes informatīvajā izdevumā „Baloži” un Baložu pilsētas sabiedrisko organizāciju (kultūras nama, vidusskolas, bērnudārza, bibliotēkas utt.) atspoguļoto informāciju Baložu iedzīvotājiem (un citiem interesentiem), veidojot netiešās attiecības ar sabiedrību. Kultūrvides vēsturiskās attīstība ir pētīta, analizējot publicētos materiālus: publikācijas periodiskos izdevumos (Darba balss, Rīgas Apriņķa Avīze, Neatkarīgā Rīta Avīze, Jaunā Avīze, Diena un citas – kopumā 873 publikācijas), uzziņu izdevumus, tīmekļa vietnes (Baložu pašvaldības tīmekļa vietni, Ķekavas pašvaldības tīmekļa vietne un citas), kā arī npublicētos materiālus (Baložu pilsētas teritorijas plānojumu 2008. – 2020. gadam, Vairas Lorbergas, Vallijas Rūznieces, Ringolda Rozenfelda atmiņas) un novadnieku intervijas (Andis Adats, Vita Broka, Juris Klaks, Dainuvīte Markelova, Anita Ozere, Inese Sloka, Diāna Zandberga, Lauma Žilko).

Vispārīgā informācija

Baloži atrodas Rīgas rajonā. Pašvaldība ir Baložu pilsētas dome. Iedzīvotāju skaits pašvaldībā ir virs pieciem tūkstošiem. Pašvaldības administratīvais centrs ir Baloži. Teritorijas lielums ir 6,744 km². Pieguļošās administratīvās teritorijas ir Rīgas pilsēta, Olaines pagasts, Ķekavas pagasts. Nozīmīgākie autoceļi: 1.šķiras: A7 Rīga – Bauska – Lietuvas robeža (Grenctāle), kas robežojas ar pilsētu ziemeļaustrumu pusē; 2.šķiras: Baloži – Rāmava (V3); kā arī ielu tīkls: 19,80 km garumā. Apdzīvotās vietas (mikrorajoni) ir: Titurga, Baloži, Ainava, Buras. „Pilsēta kā ķīlis sniedzas no Bauskas šosejas līdz Olainei, bet ķīļa malas robežojas ar Ķekavas pagastu. Šādu formu pilsētai nosaka 12 kilometrus garā Baltā kāpa, kas sadala Baložus divās daļās: iebraucot pilsētā pa Rīgas ielu, pa labi ir kāpa, bet pa kreisi ir purvs. Rīgas iela izlokās starp kāpu un purvu tieši tur, kur ceļš nenogrimst ne smiltīs, ne kūdrā”(62).

Pilsētas tiesības Baložiem ir piešķirtas 1991.gada 14.novembrī. Pilsētai 1991.gadā pievienoja Olaines un Ķekavas pagastu zemes. Teritorijā, ko 1991.gadā iekļāva Baložu pilsētā, tika izveidotas divas šādas sabiedrības: 1987.gadā Titurga, drīz pēc tam "Pārus" (tagadējās Buras, no tām vēlāk atdalījās dārzkopības sabiedrība Ainava) ar vairāk nekā 1000 apbūves gabalu, kuru izmēri nepārsniedza 600 m² un uz kuriem tika būvētas pieticīgas vasaras mājiņas.

Pilsētai ir labs ģeogrāfiskais izvietojums – Baloži atrodas pašā Pierīgā, Via Baltica A7 šosejas malā. No pilsētas robežas līdz Ziepniekkalnam ir tikai 700 m, līdz galvaspilsētas centram – 12 kilometri. Ar galvaspilsētu Baložus savieno ļoti ērta sabiedriskā transporta sistēma – uz Baložiem ved 23. autobuss un ik pēc 15 minūtēm kursē maršruta taksometri. Nav brīnums, ka beidzamajos gados Baloži kļuvuši par lielisku dzīves vietu cilvēkiem, kas strādā Rīgā, bet brīvo laiku vēlas pavadīt ārpus tās.

6.1. Dabiskā vide

Baloži atrodas Viduslatvijas zemienes Tīreļu līdzenumā. Savukārt, atbilstoši Rīgas ģeomorfoloģiskās rajonēšanas shēmai, apskatāmā teritorija ietilpst Daugavas ielejas, Daugavas ārējās deltas līdzenuma un Bolderājas – Priedaines kāpu grēdas saskares zonā. Baložu pilsētas teritorijā un tās tuvākajā apkārtnē zemkvartāra virsmā atsedzas pamatieži, kurus veido galvenokārt augšdevona Salaspils svītas pelēki, zaļganpelēki māli, dolomīti, domerīti, mergēļi, ģipši. Tie ir veidojušies seklas un sāļas jūras apstākļos. Mūsdienu reljefs ir viļņots, tam piemīt kritums dienvidu (Medema purva) un austrumu (Daugavas) virzienā. Teritorijas ziemeļu un rietumu daļā ir sastopamas kāpu grēdas, ar augstāko punktu Mūlkalnu (Mūlskalns, Mules kalns) 26,2 metri virs jūras līmeņa, kura atrodas līdzās Baložu centram. (120)

Rīgā un tās apkārtnē galvenais klimatu veidojošais faktors ir Atlantijas okeāna un Baltijas jūras gaisa masas, tādēļ ziemas te ir maigākas, vasaras – vēsākas nekā kontinenta iekšienē, bet relatīvais gaisa mitrums ~80% visu gadu, kas ir paaugstināts.

Ģeogrāfiskā vide būtiski ietekmē sabiedrības dzīvi, ražošanu (piemēram, atkarībā no dabas apstākļiem, cilvēki nodarbojas vai nu ar kalnrūpniecību, zemkopību, lopkopību utt.). Baložos ģeogrāfiskā vide ir būtiski ietekmējusi gan sabiedrības dzīvi, gan pašas pilsētas izveidošanos. Šeit nodarbojas ar rūpniecību – apstrādā kūdras.

„1946.gadā Baložu teritorijā nebija vēl nevienas ēkas, tikai sīkām priedītēm apaudzis čūskulājs. Visur rēgojās nesenā kara pēdas: bumbu izrautas bedres, lādiņu kastes, kritušo padomju karavīru atdusas vietas” (91)

Titurgas ezers

Baložos ir sastopami vairāki mazi ezeri, viens no lielākajiem ir Titurgas ezers (Mūlskalna, Mūlkalna, Tīturgas ezers), kas skaitās pie aizaugošajiem. Titurgas ezers ir izvietots Baložu pilsētas vidusdaļā. Titurgas ezera platība ir apmēram 12 ha. Tā dziļums ir no 5 līdz 18 m (pirms tīrīšanas 2000.gadā bija 0,3 – 1,0 metrs), un tajā ietek viens grāvis ar nezināmu nosaukumu; ūdens krāsa – brūnūdens. Ezera krasta līnijas garums ir 1,5 kilometri,

maksimālais garums – 0,56 kilometri, maksimālais platums – 0,28 kilometri. Iztek Titurga (Tīturga) uz Sauso Daugavu Daugavas lielbaseinā. Kūdras purva ūdeņi apvadīti apkārt ezeram. Teritorijā esošās upītes ir meliorētas, kas veido vietējas nozīmes meliorācijas sistēmu. Pirmais pazemes ūdens (gruntsūdens) horizonts veidojas un ir sastopams teritorijas zemākajās vietās purvos, grāvjos, Titurgas upē un ezeros. Iespējams, ka gruntsūdens dziļums ir 0,5 (purvos) metri virs zemes virsmas līdz pat 10 metru dziļumā no zemes virsmas teritorijas augstākajās vietās. Gruntsūdens virziens ir orientēts uz tuvākajiem purviem un, iespējams, Daugavas virzienā. No Titurgas ezera vārda cēlies arī vienas Baložu pilsētas daļas - Titurgas nosaukums. Ezerāmīt raudas, līdakas, līņi, kā arī karūsas. Zivju krājumi tiek papildināti ar karpām. 1966.gadā Valsts meliorācijas projektēšanas institūts (VMPI) sastādījis Titurgas ezera sapropeļa eksperimentālās ieguves projektu. 20.gadsimta 80.gadu beigās ezers iztīrīts (izsūknētas dūņas un sapropelis). (109)

Ap ezeru dominē kūdraina, aizaugusi piekraste. Arī dienvidaustrumu piekraste ir kūdraina, pārpurvojas. Rietumu krasts ir zems, apaudzis, nepieejams. Krasti apauguši ar kārklu, bērzu, apšu, priežu smalcis puduriem. Ezera dibena struktūra ir dūņains sapropelis, dziļākās kārtās trīsarpus - četri metri. (VMPI Orientieris ezers). Laba piebraukšanas iespēja ir šoseja Rīga - Ķekava (divarpus kilometru). Ņemot vērā ezera nevienmērīgo dziļumu, dibena struktūru, krastu purvainību, tas nebūtu izmantojams peldēšanās nolūkiem. Tomēr vasarās nelegāli tiek izmantotas divas peldvietas – dienvidrietumu krastā (kūdraina) un rietumu krastā (mākslīgi ierīkota, saberot smiltis). Peldvietas nav labiekārtotas, drošas un nenotiek to ūdens kvalitātes monitorings.(111)

Vita Broka¹: „Par Titurgas **ezeru**. Labi, ka ir pilsētā ūdens, bet ezers ir jātīra, jākopj. Tur ir liels darbs jāiegulda, lai tas būtu kā pludmale. Šobrīd, teiksim, cilvēki iet peldēties, bet es nezinu – vai gribētu tur peldēties.” (pielikums nr.3.2)

Dainuvīte Markelova: „Titurgas **ezers** arī mani priecē. Jāatzīst, ka es esmu diezgan kaislīga peldētāja. Sāku agri pavasarī un peldu vēl vēl rudenī. Pēdējā laikā gan nav lemts, jo tur ir visādi celtniecības darbi pie ezera. Reizēm ir bīstami peldēties. Ūdens pats par sevi relaksē. Vasarā mēs ar mazdēlu ejam barot gulbjus un pīles, kā arī iepazīt un priecāties par Baložu dabu. Gribētos, lai ar laiku arī šajā pusē izveidotu peldvietu, lai arī no šīs puses būtu droši pieejama peldēšanās. Ezers mani iepriecina arī ziemā, kad tas ir aizsalis, tad tur var slidot.”(piel. Nr.3.4)

Lauma Žilko: „**Ezers** – Titurgā divreiz sekmīgi norisinājušās Rīgas rajona meistarsacīkstes triatlonā, tieši peldēšanas posms. Pie ezera pļavā noritēja skriešanas posms, riteņbraukšanas posms norisinājās pa meža trasīti. Ļaudis bija pārsteigti, ka dažu mēnešu laikā

¹ Šeit un turpmāk citēti novadnieku stāstījumi

no ezera nepieejamības un nesakoptības izveidota pludmale. Baloži saņēma Latvijas Triatlona federācijas atzinības rakstu par sacensību organizēšanu. Šodien pļava jau ir apbūvēta.”(piel.nr.3.8)

Andis Adats stāsta: „Titurgas ezers ir varen skaists, labs un tīrs. Vienīgais, ko mēs neesam varējuši uzdrošināties un atrast motivāciju šim pasākumam, ir peldvieta. Nevajag aizmirst, ka ezers ir gandrīz 18 m dziļš, kaut gan teiksim tā, arī 3 vai 2 m nav nozīmes. Tam lielāka nozīme būtu priekš kuģošanas vai daivinga. Teikt, ka dziļš un vēl 2 m dziļāks un mēs varētu atvērt daivinga centru, jo viņiem 20 m vajadzīgi. Bet nu tur tāds viņš ir. Peldošie krasti paši par sevi ir bīstami un tāpēc izlikām zīmes, ka peldēties ir bīstami. Nav īsti saprotama iedzīvotāju filozofija, ka ja var šo zīmi nolauzt, tad viņiem nezin kāpēc liekas, ka tad vairs nav bīstami. Īstenībā jau mēs rūpējamies par viņu veselību, ne jau tāpēc, ka mums kāds labums atkrīstu, ka viņi tur nepeldas. Es zinu daudzus, kas peldas visu laiku, kamēr viņš nav aizsalis. Jā, bet par ko es brīnos - pie ezera, tur, kur no Ezera ielas pie Burām ir tāda kā pludmalīte.

Man pašam 1988.gadā bija iespēja piedalīties tā ezera tīrīšanā. Tā krasta daļa tika veidota, uzskalojot smiltis. Tur ir diezgan daudz smiltis, nospiežot to kūdras slāni uz leju. Tātad šodien varu pateikt – gandrīz visas smiltis ir cauri tai kūdrai izsijājušas, krasti līgojās. Pilnīgi vājprātīgi ir tie, kas brauc tur ar mašīnām virsū, lai varbūt tur pasauļotos vai vēl sliktāk, nomazgātu mašīnu. Teiksim tā, aicinu visus tā nedarīt, Bet man pašam ir interesanti, kuram pirmajam mašīna aizies tur lejā. Ja nu kādam ir gribēšana no tā transportlīdzekļa tikt vaļā, varbūt tomēr labāk nodot metāllūžņos – vismaz kaut kāds labums. Pasarg Dievs, ja kāds tai mašīnā vēl būs iekšā – nu tas ir pilnīgi „nolemts”. Kā pārliecināt, ka to nevajag. Mēs likām blokus, lai nevar piebraukt. Tur tā kā purvā. Pieejiet pie tā krasta, palēkājiet, bet tā uzmanīgi, ar izplestām rokām, jo jūs jau labi varat iziet, ir cauri. Vienīgā vieta, kur ir stingra pamatne ir Titurgas ielas gals, kur visa kūdra ir izņemta, smiltis ir izskalotas un tur tā pludmale. Nav viņa plata – kaut kādi 25-30 metri, bet tur tiešām ir smiltis. Tur sabiedrība arī iet un atpūšas. Nākošā problēma. Mēs noliekam konteinerus, bet reakcija slikta. Kad nes pilnus maisus, tad nav smagi, bet tukšos maisus gan grūti. Vēlme būtu ezera izteku iztīrīt, jo tad mēs varētu ezera līmeni pazemināt par 15-20 cm, kas savukārt, apmēram par tikpat daudz gruntsūdens līmenī. Vienīgais, ko nevajadzētu aizmirst, ka savā laikā ezera ūdens līmenis acīmredzot ir bijis kādu metru augstāks, jo no ezera bija izteka uz Bišumuižu. Tas grāvis iet gar ūdenssūkņu staciju un tikai pēc Osvalda kanāla izveidošanas izraka to upīti – Titurgas upīti uz Daugavu. Principā Titurgas ezers kādreiz bija barojis Bišumuižas dzirnavas. Ir jāuztur kārtībā tie drenāžas tīkli.” (piel.nr.3.1.)

Titurgas upe

Titurga, saukta arī Tīturga, ir astoņus kilometrus gara. Iztek no Titurgas ezera Medema purva austrumu malā Baložu pilsētas teritorijā. Gandrīz visā garumā regulēta (apmēram astoņu metru plats grāvis). Ietek Sausajā Daugavā pie Alejām. (14) Titurga pieder pie Latvijas mazo upju saimes. Tas izteikti redzams pie tās ietekas Daugavā. Titurga ir Daugavas kreisā krasta pieteka. (34) Upes iztekas augstums ir 7,9 m, kritums – septiņi metri, gada notece - 0,007 km³, baseina platība ir 36,5 km².

Mežs

Baložu pilsētā mežsaimniecības zemes klāj 7,59% (51,2 ha) kopējās platības. Baložu pilsētas teritorijā sastopami galvenokārt priežu meži (mētrājs, lāns) ar bērza piejaukumu. Reljefa pazeminājumos – zemākajās un mitrākajās vietās – tas pāriet slapjajā mētrājā, pārpurvotajās teritorijās – purvājā. Salīdzinoši lielākie mežu masīvi aizņem teritorijas ap Titurgas ezeru (gar ezera ziemeļu malu un uz dienvidaustrumiem no ezera dienvidaustrumu gala). Relatīvi sīki mežu nogabali izkaisīti pilsētas ziemeļos, ziemeļrietumu malā – izstrādātajās un vēl neizstrādātajās Medema purva (122) platībās.

Tā kā pilsētas teritorijas nogulumiežu virsējo kārtu veido galvenokārt smilšains materiāls, tad tas nosaka arī veģetācijas īpatnības - pilsētas mežos visvairāk aug priedes, tikai atsevišķās vietās atrodami lapu koki un egles. Līdz ar to pilsētas teritorijā nav ievērojamu dižkoku. Baložos nav apstiprinātas īpaši aizsargājamas teritorijas, nav konstatētas īpaši aizsargājamas augu, dzīvnieku sugu atradnes vai biotopi, tāpat tur neatrodas arī īpaši aizsargājami koki, ne arī dabas vai kultūras pieminekļi. Taču ir konstatēti atsevišķi mežu nogabali (skujkoku meži uz iekšzemes kāpām), kas ir svarīgi gan no bioloģiskās daudzveidības, gan rekreācijas funkciju nodrošināšanas viedokļa, un tāpēc tos būtu vēlams saglabāt bez apbūves. Mežos nav izdalīti mikroliegumi. Mežainās platības ap Titurgas ezeru ir rekreācijai svarīgas teritorijas, tās ir arī nozīmīga pilsētas ainavas sastāvdaļa, kas būtu saglabājamas šādiem mērķiem. Pašlaik visu teritoriju (galvenokārt pastaigām) regulāri izmanto tuvējie Baložu pilsētas iedzīvotāji. Meža nogabalam gar autoceļu A7 ir nozīmīga loma kā buferzonai, kas mazina autoceļa ietekmi. Pašreizējā un plānotā teritorijas izmantošana nodrošina minēto teritoriju saglabāšanu un aizsardzību. (122)

Vita Broka: „**Mežs** būtu jātīra. Lai būtu kā parks. Mums ir šī privilēģija, ka, šeit dzīvojot, blakus ir *Mūrīškalns*. Tepat ir mežs - var iet pastaigāties, ziemā var distances ar slēpēm slēpot. Tas ir jāizmanto.”(piel.nr.3.2.)

Dainuvīte Markelova: „Man ļoti patīk Baložu **mežs**. Allažos, kur es izaugu, bija jauktu koku mežs, šeit vairāk ir priedes ar savu labo gaisu. Man ir prieks, ka tik tuvu Rīgai mums ir iespēja baudīt neskarto dabu, kur gan pēdējos gados ir sākta meža izciršana, meža piemēslošana, bet tomēr gadās agrā rīta stundā vēl satikt stirniņu, redzēt zaķīti, dzirdēt putnus. Mani mežs priecē gan ziemā, kad var slēpot, gan vienkārši pastaigāt pa sniegu, gan pavasarī, kad lapas plaukst, var arī iegūt bērzu sulas. Rudenī, kad mežs sāk krāsoties un sāk sēnes augt, tad es labprāt sēņoju. Mežs mani vienmēr iedvesmo un labi relaksē. Arī bibliotēkas daudzas darba lietas es izdomāju, staigājot pa mežu, tā kā mežs ir arī mans iedvesmas avots.”(piel.nr.3.4.)

Diāna Zandberga: „pēdējo gadu laikā ļoti skumji, ka **meža** smilšu augsne tiek izbraukāta ar kvadracikliem, mašīnām utt. Izjauc visu ekosistēmu. Un ja tā turpināsies, tad Baložu meža vairs nebūs. Par šo jautājumu vajadzētu plašāk diskutēt, jo tā nedrīkst darīt. Ir jāierīko speciālas trases, kur var braukt ar kvadracikliem, lai nebrauc pa mežu. Pastaigāties pa mežu tagad nozīmē līdz ceļiem brist pa smiltīm.”(piel. Nr.3.7.)

Lauma Žilko: „**Mežs** – izmantojam tradicionālajām sacensībām „Velokross Baloži”, „Baložu bizona” krosa sacensību organizēšanā. Mēs viņu sakopjam pirms un pēc sacensībām. Mēģinām cīnīties ar kāpu izdangātājiem un izbraucējiem. Vairāk vai mazāk sekmīgi. Cenšamies palūgt braukt zem augstspriegumu līnijas nevis izbraukt meža smilti. Aizlieguma zīmes tiek norautas. Personīga uzruna ir visefektīvākais cīņas veids.”(piel. nr.3.8.)

Andis Adats: „Kas tad no Baložu **mežiem** vairs palicis? Tad, kad atnācu šeit dzīvot, šeit jau bija ļoti skaisti. Diemžēl, tas, ko mēs uzskatām par Baložu mežu – Mūrīšu kāpa, tā jau ir Ķekavas teritorija, pieder Rīgas mežiem, un viņiem ir pilnīgi vienalga, kas tur notiek. Strīdēties ar viņiem par to, ka Mūrīšu kāpa ir gandrīz par 1,5 metriem zemāka palikusi, viņš: „Nu ko, jūsēji tur brauc”. Grūti ir nepiekrīst tam. Bet kā izdarīt tā, lai visu saglabātu, es nezinu.. Mums saprotama lieta, mums ir zemes un mežu īpašnieki, kuri darbojas vai nu pēc savas pārlicēbas vai atbilstoši likumam, vai šajā gadījumā pēc abiem diviem un ietekmēt ir ļoti grūti. Var izteikt tikai nožēlu, ka laikā, kad zem augstsprieguma līnijas ir autotrase, nezin kāpēc gribas braukt mežā iekšā un postīt kāpas.” (piel. Nr.3.1.)

Lauksaimniecības zemes

Baložu pilsētā lauksaimniecības zemes aizņem 30,25% (204 ha) no kopējās platības, lai gan šīs platības lielākoties netiek izmantotas tradicionālās lauksaimniecības vajadzībām – tīrumiem, pļavām, ganībām. Baložu teritorijā ir 31 lauksaimniecības zemes īpašums/lietojums un liels skaits mazdārziņu/sakņu dārzu. To galvenie masīvi izvietoti pilsētas centrālajā daļā, starp Rīgas, Ezera un Purva ielām. Lauksaimniecības zemes tiek transformētas par

individuālās apbūves platībām, kas šobrīd Baložos attīstās ļoti strauji. Pašvaldībā nav noteiktas nacionālas nozīmes un rajona nozīmes lauksaimniecības zemes. (122)

Purvi

„Kūdra ir tradicionāls enerģijas avots. Kūdra ir nogulumiezis, kas satur vairāk nekā 50% organisko vielu un sastāv no augu atliekām, kas nav pilnīgi sadalījušās. Kūdra veidojas galvenokārt bioķīmiskos humifikācijas procesos, palielināta mitruma apstākļos vietās, kur notiek pārpurvošanās – reljefa pazeminājumos un līdzenumos, kur apgrūtināta virszemes ūdeņu notece, palielināts mitruma daudzums augsnē, augsts gruntsūdens līmenis vai notiek ūdenstilpju aizaugšana. Kūdras krāsa ir no dzeltenīgi brūnas līdz pelēcīgi melnai. Kūdras patērēšanai sagatavo šādos veidos:

1. gabalkūdra (jēlkūdras izrakšana, pārstrāde 0,5-1kg lielos gabalos, izklāšana žāvēšanas laukos un žāvēšana, gabalus periodiski grozot, tehnoloģiskā cikla ilgums 30-40 dienas);
2. frēzkūdra (kūdras drupatu veidošana iegulas virskārtā 10-15mm dziļumā – frēzēšana, frēzētā slāņa žāvēšana, samazinot kūdras mitrumu līdz 40-50% - žūšana ilgst apmēram divas diennaktis);
3. kūdras briketes (presēti regulāras formas kūdras gabali, kurus lieto kā cieto kurināmo)” (55, 117-118.lpp).

Baložu zemes ir ļoti bagātas ar kūdras purviem. Teritorijai ir raksturīgi pārpurvošanās procesi, kas ir saistīti ar augstu gruntsūdens līmeni. Pašā teritorijā ir vairāki purvi – Medema purva austrumu daļa, Cālīšu purva rietumu mala un pārpurvojušies teritorija ap Titurgas ezeru. Ņemot vērā to, ka Medema purvs un Cālīšu purvs plešas arī Ķekavas un Olaines pagastos, ir nepieciešama šo trīs pašvaldību cieša sadarbība turpmākās purvu apsaimniekošanas plānošanā. Dabiskā notece Medemu purvam bija rietumos pa Mārupīti, bet austrumos no Titurgas jeb Mulkalna ezera (12 ha) pa Titurgu. „Kūdras lauki ir grāvoti. Jau 19.gadsimta 80.gados 70 kilometru meža meliorēšanai un arī koku pludināšanai būvēts lielākais kanāls – sešu kilometru garš (ar Dzelzskalnu atzaru – 4,5 km), 6-15 metru plats un 2,5-4 metru dziļš. Tas nosaukts par Ostvalda kanālu – virsmežziņa, mežsaimniecības organizatora, vēlāk profesora uzvārdā. Vecā kanāla sistēma atrodas uz dienvidiem no Baložiem.” (31, 77.lpp) Medemu purva kopplatība ir 3400 ha, no kuriem ir izmantoti 1060 ha un to vietā ir ierīkoti dārziņi.(122)

Tieši purvu klātbūtne arī ir noteikusi Baložu pilsētas izveidošanos un attīstību. „Purvi un mitrāji ekosistēmā darbojas kā ūdens akumulators – sevī uzkrājot ūdeni, tie ietekmē tuvākās apkārtnes klimatu un ūdens režīmu. Purvi attīra piesārņotos lietus un virszemes

ūdeņus, kā dabiskas piesārņojuma attīrīšanas iekārtas darbojas arī mitrāji. Vizuāli purvi un mitrāji uzskatāmi par raksturīgu mozaīkveida ainavas elementu. Taču jāņem vērā, ka Medema purvs Baložu pilsētas robežās ir stipri antropogēni ietekmēts – lielākā tā daļa ir izstrādāta, līdz ar to purvs ir zaudējis savu ekoloģisko vērtību. Lai gan ir ziņas, ka apkārtnes teritorijās mīt pelēkā dzērve (īpaši aizsargājama suga), ķīvīte, badadzeguze, meža strazds, mērkaziņa, purvos nav izdalīti mikroliegumi.” (122)

Visvairāk Baložu attīstību ir ietekmējušas purvu bagātības, purvi bija par pamatu tam, ka izveidojās Baložu pilsētciemats. Purvi deva darbu cilvēkiem, kūdru rūpnieciskiem mērķiem, nākotnes garantu iebraucējiem. Publikācijās periodikā ir meklētas ziņas arī par pārējiem dabiskās vides objektiem, bet intervējamie pievērsta uzmanību ezeram un mežam.

Dainuvīte Markelova: „Tā kā esmu sēņotāja un ogotāja, esmu gājusi pa purvu meklēt brūklenes, dzērvenes, esmu lēkājusi pa ciņiem, kur aug bekas. Esmu sēņojot nogājusi diezgan lielus gabalus.” (piel.nr.3.4.)

Lauma Žilko: „Purvi – 9.maijā pa purva vienu daļu gāja velokrosa trase, ļoti interesants posms. Līdz šim nebija bijis – parasti izmantojām tikai meža teritoriju. Šoreiz galvenais tiesnesis bija izveidojis trases posmu pa purvu.”(piel. nr.3.8.)

6.2. Cilvēku veidotā vide

Baloži ir Rīgas robežpilsēta, ko ieskauj Ķekavas pagasta zeme un virzienā uz Jelgavas šoseju - Olaines pagasta teritorija (dārzkopības sabiedrība "VEF-Baloži"). Baloži savu nosaukumu guvuši no mājām ar šādu vārdu. Tās atradās netālu no dzelzceļa un deva nosaukumu arī tuvākajai dzelzceļa stacijai. To apkārtņē (Olaines pusē) 1945., 1946.gadā sākusies kūdras izstrāde, veidojusies apdzīvota vieta. 1947.gadā tika dibināta kūdras fabrika "Baloži", ap kuru izveidojās strādnieku ciemats. Sākumā ciemats ietilpa Olaines ciema teritorijā, bet 1958.gadā ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu pārveidots par atsevišķu vienību ar savu Darbaļaužu deputātu padomi un tās izpildu komiteju.

Ringolds Rozenfelds atceras: „Mani uzaicināja strādāt kūdras rūpniecības komisariātā, par to solot pārtikas limitkartiņas. Vajadzēja būvēt Baložu kūdras fabriku. Sūtīja strādāt vācu gūstekņus, kurus veda no Mārupes. Nebija instrumentu, tikai lāpstas bez kātiem. Plāna ar nebija, tāpēc rakām grāvi no Baložu dzelzceļa stacijas. Tad nolēma, ka jābūvē lāģeris – atveda dēļus, skaistu finieri, turpat nocirta priedītes, ieraka stabu un apšuva ar dēļiem. Paši uztaisījām barakas. Gulēja divos stāvos, tad pienāca rīkojums, ka jābūt vienā stāvā. Visu plēsa ārā, pārbūvēja. Tad sāka būvēt briķešu fabriku un citas atsevišķas darbnīcas.”(126)

Ar laiku bez dzīvojamām mājām ciematā uzcēla arī ēkas apģērbu r/a "Latvija" iecirknim, kā arī septiņgadīgo skolu. 1957.gadā tika iekārtota kūdras ieguves mašīnu izmēģinājumu rūpnīca.

Vallija Rūzniece atceras: „Mani vēlā vakara stundā 1957.gadā no Rīgas atveda lauku paziņa, jo viņa strādāja Baložos un dzīvoja 7.barakā, kādreizējā skolā. Nevienas ielas, ne zāles, ne stādījumu. Akmeņu mājām apkārt liels dzeltenu smilšu lauks. Kur acis rāda, tur var iet. No Bauskas šosejas uz kūdras fabriku „Baloži” veda putekļains, grantēts ceļš. 1959.gada pavasarī veda melnzemi, sāka apzaļumot ciematu. Daudz stādīja liepas, taču Skolas ielā ātri pazuda neiesakņojušās”. (130)

1974.gadā Baložu ciemata teritorijai pievienoja bijušā Katlakalna pagasta teritoriju līdz Bauskas šosejai. Baložu ciemata celtniecībā izmantotas dažādu laikposmu arhitektoniskās formas.

Tuvāk Bauskas šosejai, līdzās Cālišsilam, lieliski iekļaujoties dabas ainavā (bērzu birzī), 80.gados izbūvēts apdzīvotais rajons - Titurgā atrodas jaunas pilsētas iestādes (piemēram, Baložu pilsētas dome), 1980.gadā sāka Ķekavas Pārvietojamās mehanizētās kolonnas (PMK) ciemata būvi, kas pavisam drīz tautā ieguva nosaukumu Titurga. Līdz 80.gadu beigām uzcēla apmēram 500 dzīvokļu, katlu māju, attīrīšanas iekārtas, sadzīves pakalpojumu centru, ambulanci, kafejnīcu un tirdzniecības centru. Atmosferai periodam sākoties, celtniecības darbi apsīka – palika neuzcelta vidusskola un bērnudārzs. (109) Titurgas ciemats 1988.gadā saņēma Valsts prēmiju par lielisku plānojumu. „Tāpēc radikālas izmaiņas pilsētas vaibstos nav iecerētas, plānojums tiek uzlabots un papildināts, bet netiek mainīts pilnībā. Attīstības plāns paredz, ka visiem jaunajiem projektiem jāiekļaujas pilsētas ansablī, nevis tas jāiznīcina, uzskata pašvaldība.” (109) Galvenais faktors, kas arī nākotnē – 21.gadsimtā ietekmēs Baložus, ir būvniecības aktivitāšu ierobežošana, jo pašvaldības plānos ir arī turpmāk rūpēties par to, lai Baloži nezaudētu vienu no savām lielākajām priekšrocībām – kluso, mierīgo šarmu...

20.gadsimta 90.gados tika pilnīgi pārtraukta sabiedriskā celtniecība, celtniecības darbi noritēja vienīgi privātajā sektorā un dārzkopības sabiedrībās. Pēdējos gados, līdzīgi kā citur Pierīgā, arī šeit notiek intensīva dārziņu apbūvēšana. Teritorijā Ezeru ielā, kuru savulaik nespēja apgūt dārzkopības sabiedrība Buras, pilsētas pašvaldība iecerējusi attīstīt vērienīgu individuālo māju apbūvi. Tādējādi šobrīd Baložu pilsēta sastāv no divām galvenajām apdzīvotajām teritorijām – Titurgas un Baložiem, ko vienu no otras atdala Titurgas ezers. Baložos, kas 33 gadus bija tipisks strādnieku ciemats, darbaspēks veidojās no iebrucējiem, līdz ar to pilsētā ir liels nacionālo minoritāšu īpatsvars. „1997.gadā Baložu dzīves ritmu

mainīja a/s „Baloži” neveiksmīgā privatizācija. Tās rezultātā darbu beidza vienīgais uzņēmums, uz kura bāzes izveidoja Baložu ciematu un pilsētu.”(31)

Baložu iemītniekiem ir vairākas priekšrocības – nelielais attālums no Rīgas, retie luksofori un platās ielas. Pilsētas attīstības plāns ir pietiekami interesants – tajā ir gan privātmāju rajoni, gan daudzstāvu un mazstāvu dzīvojamās apbūves un daudz zaļo zonu. Netālu atrodas loģistikas centri, kas nodrošina darbavietas un kalpo kā garantija vienmēr apkoptiem un notīrītiem ceļiem. Pilsētas iedzīvotāju un viesu dzīves kvalitāti uzlabo arī Dienvidu tilts. Tas savieno Baložus ar Dienvidu tilta atzaru starp Bauskas ielu un Jelgavas šoseju, kā arī atjauno ceļu caur Olaines pagastu.

„Aktīva nekustamā īpašumu projektu attīstība Baložos sākās 2000.gadā, kad tika izstrādāts pilsētas attīstības plāns. Lai noskaidrotu iespējamus attīstības modeļus, tika veikta izpēte, kuras rezultāti liecināja par pēcatmodas stagnāciju – pilsētā bija daudz nerealizētu projektu, infrastruktūra un komunikāciju tīkli bija novecojuši. Tāpēc tika nolemts organizēt nerealizēto projektu attīstību un veidot jaunus mājokļu celtniecības projektus, sekmējot infrastruktūras un komunikāciju izveidi. Lai izvairītos no gadījumiem, kad individuālie celtnieki, iegūstot īpašumā pašvaldības zemi, gadiem ilgi nespēj realizēt uzsāktos projektus, neveido piebraucamos ceļus un infrastruktūru, tika nolemts veidot kopuzņēmumus, kuros būtu pārstāvēts gan pašvaldības, gan privātais kapitāls. Lai uzklausītu ierosinājumus un izvēlētos realizējamus projektus, pašvaldība publiski izsludināja konkursu, kurā varēja piedalīties visi interesenti. Šobrīd pilsētai ir 16 sadarbības partneru. Katru nekustamo īpašumu projektu veidu – daudzdzīvokļu namus, privātmājas, ciematus – piedāvā vismaz trīs uzņēmumi, un tas nodrošina veselīgu konkurenci, savukārt patērētājiem ir plašākas iespējas izvēlēties. Pašvaldība no saviem partneriem pieprasa ne vien realizēt glītu namu projektus, bet arī parūpēties par infrastruktūras izveidi. Investoriem, kas savu projektu realizācijai izvēlējušies Baložus, jāreķinās, ka līdzekļi būs jāiegulda arī piebraucamo ceļu izbūvē, ielu apgaismojumā, komunikācijās un apzaļumošanā. Interesants projekts netālu no ezera ir Baložu Venēcija – SIA Baložu celtnes izstrādātais privātmāju rajons pie Titurgas ezera. Šeit iecerētas mājas. Poētiskais nosaukums nav tikai reklāmas triks – lai pazeminātu gruntsūdeņu līmeni, starp mājām tiek veidotas ezera kaskādes, kas atgādina gleznainos Vidusjūras pilsētas kanālus.” (112)

Cilvēku veidotās vides objekti, kas visvairāk ietekmē Baložu attīstību, ir jaunās mājas, plašā celtniecība, kas sekmē jaunu ielu izveidi vai esošo ielu pagarinājumu. Visās novadnieku intervijās māju celtniecība vērtēta pozitīvi, jo līdz ar ēku, būvnieki sakārto arī infrastruktūru – ielu apgaismojumu, asfaltē piebraucamos ceļus, izveido bērnu rotaļu laukumus utt.

Publikācijās periodikā ir dažādi vērtēta celtniecība: ir sabiedrības daļa, kura aktīvi pretojusies jauno māju celtniecībai, jo tas galvenokārt nozīmē koku izciršanu.

6.3. Pilsētvide

Baložu pilsētvide ir apskatīta atbilstoši kultūras pieminekļu veidiem. Pieminekļi iedalās arheoloģijas, pilsētbūvniecības, arhitektūras, mākslas un vēsturisko notikumu vietu pieminekļos. Baložos nav arheoloģijas pieminekļu, pieminekļu. Maģistra darbā uzmanība pievērsta pilsētbūvniecības objektiem – Baložu pilsētas plānojumam. Arhitektūras pieminekļi Baložos ir – vidusskola, bibliotēka, domes ēka, bērnodārzs, kūdras fabrika. Vēsturisko notikumu vieta ir skatīta purvu rūpniecības aspektā.

6.3.1. Pilsētbūvniecības pieminekļi

Kūdras fabrikas ciematā dominē 20.gadsimta 50.-70.gadu apbūve, tas ir viens no unikālākajiem šāda veida apbūves kompleksiem Latvijā, tomēr tai nav ne valsts, ne vietējas nozīmes arhitektūras pieminekļa statusa.

Pirmās sadzīves un dzīvojamās ēkas bija karkasu mājas (barakas), kurās ievietoja gan skolu, gan bērnodārzu. Arhitekts Ringolds Rozenfelds atceras Baložu māju celtniecību: „Pirmās ķieģeļu mājas sāka būvēt pa Rīgas ielu. Iedeva tipveida projektu. Es protestēju, ka Latvijas apstākļiem nepiemērots – logi ļoti maziņi. Panācu, ka logus izbūvēja lielākus un uz iekšu veramus. Krievijā tolaik izgāja uz ārišķībām, tāpēc pirmo māju izbūvēja ar sarežģītāku arhitektūru – karnīzes, apakšā kastīte ar izgredzējumiem. Daudz taisīju pēc sava prāta. Pēc mana projekta izbūvētas desmit mājiņas Rīga ielā. Nevienai mājai arhitekta Blauberģa projektos nebija paredzēti pagrabī, bet es visur tos iztaisīju”.(126)

20.gadsimta 50.gadu beigās būvēja piecstāvu blokdzīvokļu mājas un nodeva ekspluatācijā pamatskolu un kultūras namu, kas ārējo un iekšējo veidolu nav mainījuši līdz pat mūsu dienām. Tajā pašā laikā būvēja daudzdzīvokļu mājas – „Stalīna mājas”, kas mūsu dienās tiek uzlūkotas par arhitektūras pieminekļiem. 60.gados izstrādāja projektu kotedžu tipa divdzīvokļu mājām ar piemājas dārzu. 70.gados attīstījās daudzdzīvokļu māju un sabiedrisko objektu būve.

6.3.2. Arhitektūras pieminekļi

Strūklaka

No 1987.gada līdz 1988.gadam tika uzbūvēti strūklakas baseini. Pēc septiņu gadu dīkstāves 1994.gadā tika izlemts, ka baseinos ierīkos strūklaku, 2002.gadā izbūvēta trešā,

visapjomīgākā strūklaka ar trijām ūdensšaltīm. Baložu pilsētas jaunā daļa Titurga var lepoties ar arhitektonisku veidojumu – trīs atklātie baseini, kas izbūvēti vairāk par pusotru metru dziļi. Pilsētas projektētāja Lauma Pommere ieteica izveidot maksas peldbaseinus vasaras sezonām. Taču tad būtu nepieciešamas arī palīgtelpas ar dušām, nožogojumi, kā arī regulāri jāmaina ūdens, kas katrā no baseiniem būtu tūkstoš kubikmetru. Tā kā tas būtu bijis dārgs prieks, Baložu domes deputāti piekrita idejai, ka divus malējos baseinus pārvērtā par puķu dobēm, bet vidējo paseklinot, izveidot par strūklaku. (101).

Skvērs

2008.gada 11.septembrī notika skvēra atklāšana pie Baložu kultūras nama. Skvērs atguvis otro elpu – tajā veikta apzaļumošana, bruģēšana, izveidots apgaismojums. Skvērā nobruģēti celiņi un izveidots centrālais laukums. Tāpat nomainīta augu sega, iesēta zāle, iestādīti dažādi krūmi un augi. Centrālās dobes augi veido pilsētas ģerboni – vardi. Zālāja kopšanu nodrošina laistīšanas sistēma, kas darbojas no pieciem punktiem. Iedzīvotāju ērtībām gar celiņiem izvietoti soliņi, kā arī atkritumu tvertnes. Blakus skvēram izveidots arī bruģēts automašīnu stāvlaukums, kurš, tāpat kā skvērs, ir apgaismots. Projekta ietvaros rekonstruētas divas laternas un tapis dekoratīvais apgaismojums. (64)

Dainuvīte Markelova: „Mani tiešām priecē, ka ir šis jaunais skvērs. Uz to ir patīkami raudzīties. Priecē, ka Baloži tiek sakārtoti, un ar lepnumu var skatīties, kā vide tiek sakārtota. Ļoti gribētu cerēt, ka izdosies arī šo pieminekli izveidot kā pilsētas simbolu.”(piel.nr.3.4)

Baložu pilsētas domes ēka

Baložu domes ēka ir uzcelta 1989.gadā, taču sākotnēji bija paredzēta Svētdienas skolas un komunālās saimniecības vajadzībām. Par šo ēku ansambli tika iegūta pat valsts prēmija. (bal.dom. p-ju nēsā uz rokām) Anete Briede, Baložu iedzīvotāja, uzskata, ka domes ēka ir simboliska, – tas, ka nams ir vienstāvēgs, parāda, ka dome ir vienā līmenī ar cilvēku. (63)

Domes darbības moto ir: "Sakārtojot apkārtējo vidi, sakārtojas arī cilvēku dvēseles." Ne velti lielākos svētkus - Jāņus, Jauno gadu un Lieldienas, kā arī Bērnu aizsardzības dienu - svin kopā visa pilsēta.

Kūdras fabrika

Akciju sabiedrība „Baloži” (bijusī Kūdras fabrika „Baloži”) tika izveidota 1945.gadā, pamatojoties uz Latvijas PSR Tautas Komisāru padomes lēmumu Nr.368 1945.gada 18.aprīlī „Par kūdras fabrikas „Baloži” celtniecību Medema kūdras iegulu masīvā”. Toreiz tika rakta

dedzināmā gabalkūdra, pielietojot roku darbu. Fabrika savu darbību uzsāka 1946.gadā, taču pirmajā gadā kūdras ieguves bija necīga, jo fabrikā strādājošajiem nebija gandrīz nekādas tehnikas.

1947.gadā tika uzcelta pirmā ražošanas ēka – remontu mehāniskās darbnīcas. Šajā gadā pirmo reizi Latvijā sākās kūdras ieguve pēc jaunas tehnoloģijas ar frēzēšanas paņēmieni. Pēc šīs metodes iegūtās produkcijas pašizmaksa bija 1,5-2 reizes zemāka nekā ar rokām raktajai kūdrai.

1949.gadā ekspluatācijā tika nodots brikešu cehs, kurā tika izgatavotas kūdras briketes. Anita Ozere atceras: „Te bija kūdras ieguves mašīnas, lauki bija līdzeni, grāvji taisni, lai lieko ūdeni ar sūkņiem novadītu projām. Mašīnas varēja iet virsū un negrima. Tās izraka kūdru, bunkuros samaisīja, caur spiedi taisīja ķieģeļveidīgus veidojumus, ko sauca par ķieģeļšiem. Tie gulēja kādu laiciņu uz kūdras zemes. Tad nāca cilvēki, lielākoties sievietes un jaunieši, kas tos ķieģeļšus pacēla uz viena sāna, uz gala un salika ar spicītēm kopā. 3 vai 4, ko sauca par zaķšiem. Tad viņi atkal žuva. Vēlāk salika lielākās grēdās. Tad nāca mašīnas, kas viņus ar milzīgiem grābekļiem savāca tādās karavānās. Tad viņi bija sausi un varēja lietot kurināšanai. Dedzināmo kūdru lietoja plašā apkārtnē, sūtīja pat projām uz tālām fabrikām, jo bija tādas lielas katlu mājas un tur to izmantoja.”(piel.nr.3.5.)

1954.gadā kūdras rūpniecības darbinieku spartakiādē kūdras fabrikas „Baloži” komanda vieglatlētikā uzvarēja. Baložniekiem vislabāk padevās tāllēkšana un 100 metru skrējieni. 1955.gadā ieņēma 4. vietu astoņu komandu konkurencē

1954.gadā darbu uzsāka izoplašu cehs, kurā tika ražotas kūdras izolācijas plates. Anita Ozere: „Bija arī izolācijas plašu fabrika. Izolācijas plates ir metrs reiz 50 cm bieza kūdras plāksne. Sausa. Izžāvēta. Lieto izolācijai, ceļot mājas kā siltumizolējošu materiālu. Arī bitenieki ņēma kā aukstmizolējošu materiālu, jo pasargā no aukstuma bišu stropus. Taču kā izolācijas materiālu celtniecībā plāksnes ar vagoniem prom veda ļoti, ļoti daudz. Uz Krieviju. Tā kā es strādāju grāmatvedībā, redzēju tos rēķinus. Tās bija lielām kaudzēm un gāja katru dienu pa vairākiem vagoniem projām no Baložu stacijas. Uz staciju aizveda šaursliežu vilcieniņš.

Līdz tādai plāksnei viņu dabūja šādi: īpašs kūdras slānis, ko lietoja tikai tai vajadzībai. Viņu mīkstu, slapju, dubļainu putru atveda ūdens necaurlaidīgās vagonetēs. Tādu slapju viņu samaisīja, sakausēja un laida pa spraugu uz presēm. Prese ir siets, kam uzlaiž virsū šo kūdras masu, tad strādnieks ar gumijas zābakiem, gumijas cimdiem un lieliem priekšautiem vēl izlīdzina, tad uzspiež otru sietu virsū, ļoti smagu, kas izspiež lieko ūdeni. Apakšējo sietu ar jēlo kūdras plāksni iebīda statīvā, tad nāk atkal nākošais pildījums. Kad statīvs pilns, tad to iebīda kaltē, tur ir ļoti augsta temperatūra, tur tās plāksnes izžūst. Tur ir speciāli cilvēki, kas

zina, kad jāiebīda, kad izžūst, kad viņas jāapgriež. Tur tām noņem analīzes, kad viņas pietiekoši gatavas. Tajās ir absolūts sausums. Tad viņas krauj lielās noliktavās, no kurienes tad dod uz dzelzceļu, kas ved pēc tam uz staciju.”(piel.nr.3.5.)

„Pateicoties partijas un valdības gādībai, kūdras fabrika bija izaugusi par milzīgu rūpniecības kombinātu. Salīdzinoši ar 1953.gadu, 1955.gadā kūdras ražošanas plāns ir palielinājies vairāk kā astoņas reizes. Kūdras fabrika saņem vismodernāko padomju tehniku” (75).

1957.gadā tika uzcelta skābekļa stacija tehniskā skābekļa ražošanai. Fabrikā strādāja ap 800 darbinieku. Anita Ozere: „Tad ražoja skābekli. Vēl tagad skābekļa cehs ir Baložos. Kā man teica, ražoja no tīra gaisa. Es tur iekšā esmu bijusi, tur viss ir ļoti sterils, tīrs un glīts. Un sastāv no daudzām, gudrām caurulītēm. Beigās iepilda skābekli balonos, saliek rindiņā un liek klāt zīmītes: ugunsnedrošs vai sitienbīstams. Ņēma slimnīcas, citas fabrikas metināšanai, metālapstrādei, visi kam vajadzēja”.(piel.nr.3.5.)

1958.gada beigās paši baložnieki uzcēla labiekārtotu ēdnīcu ar 56 vietām apmeklētāju zālē, kur ne tikai baudīja ēdienu, bet arī kulturāli pavadīja patīkamus brīžus (103).

1958.gadā Baložu brikešu cehs bija visvairāk atpalikušais darba iecirknis Baložu kūdras rūpnīcā mehanizācijas ziņā. Tāpēc šajā cehā bija zema ražošanas kultūra, produkcija izmaksāja dārgi un nebija labas kvalitātes. Ar rokām frēzkūdru iekrāva vagonetēs, ar rokām to izkrāva pie brikešu ceha, tāpat arī frēzkūdras tālāku iekraušanu un uzbēršanu transportlentai, krāšņu piepildīšanu, gatavo brikešu noņemšanu un aizgādāšanu uz noliktavu – to visu strādnieki veica ar savu fizisko spēku. 1959.gadā frēzkūdras iekraušanai saņemta mašīna OF-5. Rezultātā 11 strādnieku vietā nodarbināti tikai divi, vasaras periodā – viens. (97)

1959.gadā Baložu kūdras rūpnīcas kolektīvs ierosināja vērtīgu pasākumu – aicināja visus rajona rūpniecības uzņēmumus, iestādes, kolhozus un padomju saimniecības ieslēgties sociālistiskajā sacensībā savu ciematu, centru un individuālo māju apkārtnes uzpošanā un izdaiļošanā ar augļu dārziem, krāšņuma krūmiem, kokiem un puķēm. Savā aicinājumā viņi rakstīja: „Nežēlojot spēkus, labu gribu un pūles, tuvākajos gados padarīsim savu dzīves un atpūtas vietu – Baložu ciematu par ziedošu dārzu, tīrības un kārtība paraugu”. (71)

1959.gadā Baložu racionalizatori pēdējā ceturksnī izcīnīja pirmo vietu republikas novatoru sociālistiskajā sacensībā. „Trīs mēnešu laikā „Baložu” racionalizatori iesniedza 32 priekšlikumus, no kuriem ievies 24. 1959.gadā kopumā 32 racionalizatori iesniedza 832 priekšlikumus, no kuriem ieviesa 51” (98).

1959.gadā ir publikācija, ka kūdras fabrikā notika radiopārraides. Pārraižu tematika bija daudzpusīga, skāra visdažādākās dzīves nozares, piemēram, par uzņēmuma ražošanas paplašināšanu, automatizāciju, disciplīnas un darba organizācijas jautājumiem, par ciemata

labiekārtošanu, dzīvokļu celtniecību, ciemata augļu dārza dēstīšanu un kopšanu, kā arī nedaudz humora un satīras. (92) Strādnieki esot iecienījuši šos raidījumus, tiem kam neesot pašiem radioaparāts, ejot klausīties pie kaimiņiem. Pārraides notikušas otrdienās no 19:00 līdz 20:00.

1966.gadā kūdras fabrikas teritorijā tika uzceltas un nodotas ekspluatācijā kūdras mašīnbūves izmēģinājumu rūpnīcas „Latvorfmaš” ēkas. Rūpnīcā „Latvorfmaš” ražoja gabalkūdras ieguves mašīnas TUOM-2. Tika ražotas frēzkūdras ieguves mašīnas un to rezerves daļas gan PSRS kūdras ieguves uzņēmumiem, gan arī eksportam uz Somiju. Kūdras ieguvēji darbojās purva masīvos, kas Rietumos sniedzas līdz Jelgavas šosejai. Uz Baložu staciju savulaik izvadīti Olaines un Medemu purva šaursliežu izvadceļi. Iegūtas produkcijas veidi bija kūdras briketes (pirmoreiz Latvijā), gabalkūdra, amonizēta kūdra, pakaiškūdra un substrāta kūdras plātnes.

1974.gadā izoplašu cehs tika modernizēts, bet 1976.gadā ekspluatācijā tika nodots substrātu plašu cehs, kurā tika ražotas substrātu plātes mežsaimniecības vajadzībām (tikai Kalsnavas mežu izmēģinājumu stacijai). 1987.beigās šīs produkcijas ražošana tika pārtraukta produkcijas pieprasījuma trūkuma dēļ. Kalsnavā tika ieviesta jauna meža koka stādu audzēšanas tehnoloģija.

1974.gadā tika rekonstruēta kūdras briķešu presēšanas nodaļa. 1989.gada beigās kūdras briķešu ražošana tika pārtraukta sakarā ar līdzekļu trūkumu ceha tālākai rekonstrukcijai un attiecīgo briķešu ražošanas izejvielu trūkuma dēļ.

1978.gada 1.februārī rūpnīca „Latvorfmaš” tika pievienota kūdras fabrikai „Baloži” (Ministru Kabineta Kūdras rūpniecības pārvaldes pavēle 1978.gada 11.janvārī Nr.9).

Astoņdesmito gadu sākumā kūdras fabrikā tika organizēta dažādas palīgražošanas nozaru produkcijas ražošana, kooperējoties ar citiem Latvijas Republikas uzņēmumiem, piemēram: ar Rīgas elektromehānisko rūpnīcu, „Radiotehniku”, „Komutatoru”, „Sarkano Rītu”. Fabrikā strādāja ap 400 cilvēku. 80.gados 75% fabrikas kopprodukcijas bija tehnoloģiskas iekārtas frēzkūdras ieguvei un to rezerves daļas, kā arī izstrādājumi elektroniskajai un radiotehniskajai rūpniecībai. Produkciju izveda uz vairākām Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (PSRS) republikām, kā arī uz Somiju. (109)

Kopš 1991.gada palīgražošana tika pārtraukta. 1991.gadā kūdras fabrika „Baloži” pārreģistrēta kā Valsts rūpnīca „Baloži”, bet 1994.gada 27.jūlijā pārveidota par Valsts akciju sabiedrību (VAS) „Baloži”. 1994.-1995.gadā, pamatojoties uz LR likumu „Par valsts īpašuma objektu nodošanu pašvaldībām”, privatizējamās valsts akciju sabiedrības „Baloži” bilancē esošie infrastruktūras objekti tika nodoti Baložu pilsētas domes īpašumā.

1997.gada 27.jūlijā privatizācijas rezultātā tika izveidota akciju sabiedrība „Baloži”, kuras kontrolakciju pakete piederēja Dānijas firmai „Pindstrup Mosebrug” A/S. Pašlaik, t.i., 2009.gadā, A/S „Baloži” ražošanas struktūra sastāv no diviem kūdras ieguves iecirkņiem - „Baloži” un „Laugas purvs”, kurš atrodas Inčukalna novadā. Uzņēmumā strādā 30 darbinieki, vasarā kūdras ieguves sezonā apmēram 60 cilvēku.

Baložu pasts

Darbs Baložu skaru nodaļā 1958.gadā bija ļoti nolaiests. Neskatoties uz to, ka strādāja divi darbinieki, pastu bieži nenosūtīja laikā, ienākušās telegrammas pastā gulēja nepiegādātas, un parunāt pa telefonu nebija iespējams, jo pastā tāda nebija. Ciemata ļaudis abonēja tikai dažus desmitus laikrakstu, bet žurnālu vai avīzi nevarēja nekur nopirkt. (11,5.lpp.)

Tad uz Baložiem atnāca strādāt Anna Lāzere, kas pastu iekārtoja no jauna un panāca, ka cilvēki atsāka pastam uzticēties. Viņa uzlaboja pasta un telegrāfa darbību, vēstules un telegrammas tika nogādātas laicīgi adresātam. Ar katru dienu rosība pastā kļuva lielāka. Cilvēki, kas kādreiz bandroles, starptautiskas vēstules sūtīja caur Rīgas pastu, sāka sūtīt caur Baložiem. Pastu izremontēja. Par A.Lāzeri dzirdēja tikai labas atsauksmes, ka viņa ir čakla, kārtīga un laipna. Annas Lāzeres nopelns ir, ka gandrīz katra ģimene abonē vismaz divas avīzes.

Ar Anna Lāzeres neatlaidīgu pieprasījumu 1959.gadā Baložos uzstādīja automātisku telefona centrāli 70 abonentiem. Drīz vairs nebija neviena brīva numura. Tika uzstādīti divi telefona automāti Agrāk telefons bija tikai kūdras fabrikā, un, ja kāds vēlējās zvanīt, bija jābrauc uz Rīgu. „Tika uzskaitīti arī radio, televizori – 20.gadsimta 60.gadu sākumā Baložos to bija jau ap 700. Salīdzinājumam – 1958.gadā bija ap 270 radiouztvērājiem un 26 televizori.” (11) Baložu pasta nodaļa bija nopelnījusi vienu no trim vimpelēm „Priekšzīmīga sakaru nodaļa”. Tas bija liels pagodinājums.

Vēlākajos gados publikāciju par Baložu pastu nav. Zināms, ka šobrīd tas vēl pastāv, un 2008.gadā pasta ēku izremontēja. Pastā iespējams izmantot visus Latvijas pasta pakalpojumus (sūtīt vēstules, bandroles utt.), iegādāties presi vai to abonēt, kā arī veikt cilvēku ikdienišķos maksājumus. Pasts ir iestāde, ko ikdienas apmeklē daudzi cilvēki.

Baložu pilsētas skola

1948.gada 22.oktobrī pie Pļavniekkalna septiņgadīgās skolas noorganizēja četras klases ar krievu mācību valodu. 1949.gadā divstāvu barakā atvēra arī latviešu klases. Telpas bija ļoti trūcīgi iekārtotas, bija bēdīgs skats. Skolā bija krāsns apkure. Visus skolniekus apmācīja viens skolotājs. No 1952.gada tā ir patstāvīga Baložu pamatskola ar divām skolēnu

plūsmām: krievu un latviešu. Skolas direktore Ludmila Ivanova atceras: „Divas plūsmas skolā izveidojās gandrīz no paša sākuma. Tur neko nevarēja darīt – tāda bija dzīve un variantu nebija. Jādzīvo kopā draudzīgi un jāmācās vienam no otra. Latviešu plūsma bija paraugs uzvedības un saskarsmes jautājumos, krievu plūsma bija aktīvāka sabiedriskajā dzīvē, savstarpēji draudzīgāka un izpalīdzīgāka.” 1955.gadā lika pamatakmeni skolas ēkai. Notika spraigi tagadējas skolas celtniecības darbi. Sākumā strādāja tikai viens skolotājs. Ar 1954./1955.m.g. skolā strādāja jau 4 pedagogi. 1955.gadā arhitekts Ringolds Rozenfelds uzsāka jaunas Baložu skolas ēkas celtniecību. 1956.gadā ceturtās klases krievu plūsmu beigušie palika mācīties uz vietas piektajā klasē, jo skola kļuva par *septiņgadīgo* skolu. 1955./1956.m.g. atvēra piekto klasi ar krievu mācību valodu.

Arhitekts Ringolds Rozenfelds ir piedalījies skolas celšanā: „Par skolu bija briesmīga cīņa. Sākumā gribēja būvēt pēc tipveida projekta divu stāvu mājiņu. Pēc būvniecības likumiem ir jābūvē gadiem uz priekšu, bet kūdras pārvaldes galvenais inženieris bija sašutis, ka Baložiem tiek atdota visa izglītībai paredzētā gada nauda. Devos pie izglītības ministra, arī Baložu rūpnīcas direktors Burmistrs atbalstīja, ka vajag celt lielāku skolu.” (126) 1957.gadā Baložu septiņgadīgā skola pārgāja uz jaunās ēkas labo spārnu. 1958.gadā visa ēka jau nodota skolas rīcībā. Pirmais 7.klases izlaidums bija 1958.gadā. Latviešu plūsmā 5.klasi kļuva iespējas atvērt tikai 1959.gadā, jo trūka skolēnu. Lai pastāvētu klase, vajadzēja 10 skolēnus. Gandrīz visus priekšmetus pasniedza skolotāja Skaidrīte Ansonē.

1959.gadā jaunā skola tika ļoti labi aprīkota, pateicoties kūdras rūpnīcai. Pirmajiem rajonā bija soli baltā krāsā, bet vecos (melnos) atdeva citām skolām. Tika iegādāti tiem laikiem modernākie mācību līdzekļi. Grāmatvedis Škapars apmaksāja visus rēķinus.

I.Prīverts „Darba Balsī” jau 1959.gadā rakstīja: pie mums tas ir pilnīgi dabiski, ka bērni vairs nemācās vecās, šaurās telpās, ka mums gribas dzīvot labos dzīvokļos, ka pat veci malkas šķūnīši mūs vairs nespēj apmierināt. Augšup iet visa mūsu dzīve, un šīs izmaiņas kļūst ar katru dienu straujākas. Visam ap mums jābūt skaistam, labam, ērtam, šīsdienas prasībām piemērotam”. (101)

„Kāda tad ir jaunā skola? Pirmie iespaidi, apskatot to, ir ērtums un gaisma. Ērtumu rada plašie parketa grīdas gaiteni, bet gaismu dod lielie logi klasēs un daudzās spuldzes pie griestiem. Ir domāts arī par skolēnu tieksmēm pēc saturīgas atpūtas. Skaista, liela zāle ceturtajā stāvā, kuru pēc vajadzības var pārvērst par aktu, koncertu, deju un vingrošanas zāli. Patīkama ir pati telpa, augsti griesti, gaišos toņos ieturētas sienas, plaši logi, gluda parketa grīda.

Tad vēl audzēkņu rīcībā ir basketbola un volejbola laukumi un vieglatlētikas sektori. Nav aizmirsti arī dabas draugi, pie tagad jau esošā skolas izmēģinājumu lauciņa nāk klāt

siltumnīca, kurā skolēni praktizējas sakņkopībā. Par paredzētajiem 190 tūkstoš rubļiem iegādāts skolas inventārs, mācību kabineta un darbnīcu iekārtas, mācību un uzskates līdzekļi. Arī padomāts par skolas apkārtni, uzceļot skolas teritorijai sētu, ierīkojot zālājus un celiņus. Puķes pēc savas gaumes var dēstīt paši skolēni.” (90)

1959.gadā skolā darbojās deju kolektīvs, mūzikas, deklamētāju, foto un galdnieku pulciņi, kā arī sporta aktivitātes.

1959./1960. - 1962./1963.m.g. skolas direktores L.Ivanovas vadībā pedagogu kolektīvs pakāpeniski pārgāja uz vispārējo obligāto astoņgadīgo izglītību. Skolā strādāja vēl neliels, bet draudzīgs kolektīvs: L.Ivanova (direktore), V.Kražovskis (mācību pārzinis), L.Strelevica (pionieru vadītāja), M.Kudeļina, T.Semjonova, L.Karlova, A.Ivanovs, E.Svarinska, T.Ivanova, N.Špiko, S.Ansona. Skola veica lielu audzināšanas darbu ne tikai skolā, bet arī ciematā. Bija radiomezģls, kur tika nolasīti referāti, pionieri pārraidēs dziedāja, lasīja dzejoļus, stāstīja dažādus interesantus notikumus. Pionieri organizēja vairākus interesantus pārgājienus uz Baldoni, Nāves salu.

20.gadsimta 60.gados mācību plānā galveno vietu ierādīja zinātņu pamatiem, ievērojamu stundu skaitu paredzēja darbmācībā, fiziskai un estētiskai audzināšanai. Šajā laikā likti pamati fizikas, ķīmijas, bioloģijas un darbmācības kabinetiem. Šajos gados ražošanas praksi skolā organizēja kūdras fabrikā „Baloži”. Palīdzēja žāvēt kūdru, jo toreiz darbus veica ar rokām.

1962./1963.m.g. skolā bija jauns direktors Nikolajs Kuršinskis un jauna pionieru vadītāja Vera Šadrina. Sakarā ar obligātās astoņgadīgās izglītības likuma realizāciju un gaidāmo vispārējo vidējo izglītību vajadzēja izveidot tādu skolu tīklu, kas vienlaikus nodrošinātu skolas pieejamību visiem bērniem un radītu labus apstākļus pedagoģiskajam procesam katrā skolā.

1963.gadā likvidēja mazo Pļavniekkalna skolu un pievienoja to Baložu astoņgadīgajai skolai. Radās jaunas problēmas, jauni uzdevumi, jo līdz šim pastāvēja divas skolas. Bet tās bija tikai pārejošas grūtības, jo abas skolas veica vienu un to pašu valstisko uzdevumu.

1963.gadā bija pirmais astoņgadīgās skolas izlaidums, kad pirmo reizi skolu beidza abu plūsmu skolēni, kopā – 20 skolēnu.

Sešdesmito gadu beigās un septiņdesmito gadu sākums ir raksturīgs ar to, ka skola gatavojās pāriet uz kabinetu sistēmu. Lielu darbu kabinetu pilnveidošanā ieguldījuši skolotāji A.Ivanovs, S.Ansona, L.Ivanova, L.Strelevica, V.Kleinšmite, R.Buholte. Rosīgi sāka strādāt pionieru organizācija, kuru prasmīgi vadīja Inta Bogdāne. Skolas kolektīvs atrada labus draugus Lietuvā, Ukrainā, Krievijā. Bija labas tradīcijas Brāļu kapos, atzīmēja antifašistu

dienu, notika ierindas skates, tautu draudzības festivāli. Skolā tika organizētas dažādas sporta sacensības, kuras prasmīgi vadīja fizikultūras skolotājs I.Lāviņš.

1973.gads. Skolas kolektīvs Rīgas rajonā bija pirmajā vietā astoņgadīgo skolu vidū.

1975./1976.m.g. par Baložu astoņgadīgās skolas direktoru sāka strādāt Juliāns Paurāns. Šajos gados viņš daudz paveica skolas materiālās bāzes nostiprināšanā, skolā tika izveidoti visi nepieciešamie kabineti, kuri apgādāti ar mēbelēm un mācību tehniskajiem līdzekļiem. Šeit daudz palīdzēja skolas šefi: kūdras fabrika „Baloži”, saimniecība ”Rāmava”. Stadions tika celts gandrīz tikai saviem spēkiem. N.Kuršinskis, Račko, Lāviņš projektēja un veidoja skrejceļiņa ovālu. Kūdras fabrika nodrošināja ar tehniku, bet skolēni kopā ar skolotājiem aplika nogāzes ar velēnām, stādīja krūmus un kokus pa stadiona perimetru. Stadiona celtniecība ieilga līdz 70.-80. gadiem. Skolas direktori šajā periodā bija L.Koteļņikova, L.Ivanova, N.Kuršinskis, J.Paurāns, A.Eglītis.

1984.gadā M.Grīnšteine laikrakstā „Darba Balss” rakstīja: „Baložu astoņgadīgajai skolai raksturīga prasme strādāt un iet līdzī jaunajam, izmantojot pedagogijas zinātnes sasniegumus un pirmrindnieku pieredzi. Eksāmenu rezultāti liecina, ka skolēni iegūst dziļas un pamatīgas zināšanas, attīstīta patstāvība to apguvē” (72). Aktuāls uzdevums bija jauniešu profesionālā orientācija un audzināšana darbam. Var teikt, ka gandrīz visi vecāko klašu audzēkņi iesaistīti ražīgā darbā. Audzēkņi ieguva gan praktiskās darba iemaņas, gan nelielu samaksu.

1984.gadā Baložu astoņgadīgās skolas ansamblis Ilmāra Rūznieka vadībā ieguvis pirmo vietu politisko dziesmu konkursā.

1997.gadā Baložu pilsētas dome skolā izveidoja jaunu datorklasi, lai skolēniem būtu kvalitatīvākas mācības. No 1998./99. mācību gada skolas direktore ir Vita Broka, kura strādā vēl šodien(2009. gadā). (109)

2001.gada maijā Baložu pilsētas dome nolēma izveidot Baložu novadpētniecības muzeju, kura pagaidu telpas ierādītas Baložu vidusskolā. Taču pēc astoņiem gadiem muzeja stāvoklis ir bēdīgs, materiāli nav pieejami interesentiem, arī muzeja nozīme šobrīd netiek pienācīgi novērtēta.

2003.gadā Baložu pamatskola kļuva par vidusskolu. „Skola īsteno trīs izglītības programmas:

- 1) pamatizglītības programma valsts valodā (1.-9.klasei);
- 2) mazākumtautību pamatizglītības programma (1.-9.klasei);
- 3) vispārējās vidējās izglītības profesionālorientētā virzienu programma valsts valodā (10.-12.klasei) – informācijas tehnoloģijas, iestāžu darba organizācija.” (67).

Baložu skola ir otrā Latvijā, kuras medicīniskais kabinets ir ieguvis medicīnas iestāžu atbilstības novērtējumu Ministru kabineta prasībām un saņēmis attiecīgu sertifikātu. Šajā mācību gadā kabinets tika izremontēts, tika piegādātas jaunas mēbeles. Skolas medicīniskie darbinieki, kuri arī visi sertificēti, regulāri sniedz bērniem un skolas personālam neatliekamo medicīnisko palīdzību, organizē skolēnu profilaktiskās apskates, veic skolēnu vakcināciju saskaņā ar vakcinācijas kalendāru. Darbinieki kontrolē skolēnu ēdināšanas kvalitāti, kā arī sanitāri higiēnisko normu ievērošanu skolā. (82, 1.lpp)

2009.gada aktuālākais skolas projekts ir Sporta kompleksa būvniecība. Tiks uzbūvēts jauns mācību korpuss, ko ar vidusskolas ēku savienos gaitenis. Ēkas pirmajā stāvā būs ēdnīca ar 150 vietām, kas dos iespēju skolēniem paēst divās maiņās. Vēl pirmajā stāvā būs divas telpas sagatavošanas klasēm, bet otrajā stāvā astoņas klases pirmo četru klašu skolēniem. Pirmajā kārtā būs arī jaunu sporta zāli, kas savukārt būs savienota ar jauno mācību korpusu. Atbilstoši sacensību noteikumiem te varēs spēlēt basketbolu, volejbolu, izmantot “klinšu” sienu. Vienā zāles pusē atradīsies skatītāju tribīnes, bet otrā – astoņas ģērbtuves. Ja visi darbi notiks iecerētajā termiņā, Baložu vidusskolā jaunais mācību korpuss un sporta zāle durvis vērš 2010. mācību gada sākumā. Baložu vidusskolā aplūkojams arī makets, kurā labi redzams, kā pēc būvniecības pirmās kārtas mācību iestāde būs savienota ar sporta kompleksu, bet pēc otrās kārtas arī ar peldbaseinu. Primārais ir paplašināt mācību korpusu, uzbūvēt sporta zāli, tad celt peldbaseinu ar četriem 25 metrus gariem celiņiem, rekonstruēt stadionu, iekārtot tenisa kortus. Sporta komplekss būs ieguvums ne tikai Baložu, bet arī tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem.

Baložu pilsētas bērnudārzs

Bērnudārzs uzsāka savu darbību 1963.gadā un bija pakļauts kūdras fabrikai, kuru apmeklēja fabrikas darbinieku bērni. Bērnudārzā darbojās četras grupas, kuras apmeklēja gan latviešu, gan krievu bērni. Līdz 1979.gadam bērnudārzu vadīja Tatjana Semjonova, bet no 1979.gada vadīja Nellija Volkoviča. 1980.gadā uzcēla klāt ēku vēl 4 grupām. Līdz 1991.gadam bērnudārzā darbojās astoņas grupas, kuras dalīja latviešu un krievu grupās. 1991.gadā, samazinoties bērnu dzimstībai, vecajā ēkā aizvēra četras grupiņas. Ēka kādu laiku stāvēja tukša, kamēr tika iekārtota sākumskola. 1992.gadā kūdras fabrikas bērnudārzs tika nodots Baložu pašvaldības īpašumā. No 1994.gada līdz 2002.gadam bērnudārzu vadīja Jeļena Gubčenko. Šajā laikā bērnudārzs tika nosaukts par „Avotiņu” un izglītības reformas rezultātā - par pirmsskolas izglītības iestādi.

Baložu pilsētas izdevīgā ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ strauji notiek māju celtniecība - mājas un dzīvokļus iegādājas jaunas ģimenes. 2003.gadā sakarā ar straujo celtniecību Baložu pilsētas bērnudārzā atvērta jauna grupu.

2005.gada rudenī atgūta telpa trim grupām vecajā skolā. Inese Sloka stāsta intervijā, ka „latviešu un krievu plūsmas apvienoja 2005.gadā. Vecāki, paši saprotot to, ka izglītība notiek latviešu valodā, domājot par savu bērnu tālāku izglītību, nolēma, ka bērniem ir jāapgūst latviešu valoda jau no mazotnes. Tomēr pieredze rāda, ka vēlāk bērnus ved uz krievu skolām vai krievu klasēm. Nav tā, ka visi aiziet uz latviešu skolu. Baložos arī ir krievu klasīte, pašas skolotājas jau meklē (tās, kuras mācīs skolā) bērnus, apmāca un sagatavo 1.klasītei. Tas notiek uz pašiniciatīvu.” I.Sloka atklāj, ka „PII „Avotiņā” ir īpaša izglītības programma, kur māca visiem latviešu valodu. Tas problēmas nerada, jo no divu gadu vecuma bērni mācās. Tomēr ir visādi – ja ģimenē vecāki nerunā latviski, tad ir grūti iemācīties. Ja runātu latviski arī mājās, būtu vieglāk iemācīties”.(piel.nr.3.6)

Bērnudārza celtniecības darbi tika pabeigti 2006.gada februārī. 2007.gada septembrī bērnudārzā atvēra vēl vienu grupiņu pašiem mazākajiem - divgadīgajiem, „Taurenīši” (109) Šobrīd ir 10 grupiņas, 219 bērnu, 24 pedagoģiskie un 23 tehniskie darbinieki, kopā 47 darbinieki. Jaunā bērnudārza audzēkņiem nu ir plašums, gaisma un visādu jaukumu pārpilnam. Jaunas rotaļlietas, bilžu grāmatas pat lieli skaitāmie kauliņi, tāfele. Vasarā ap divstāvu celtni sazaļo kociņi, zied puķes. Plašajā pagalmā ir gan rotaļu paviljoni, gan spēļu laukumi. (73)

Inese Sloka uzskata, ka „Baloži ir fantastiski mainījušies – īpaši infrastruktūra, mājas ir saceltas, jauni cilvēki atnākuši dzīvot uz Baložiem. Viņiem arī vajag atstāt savus bērniņus pie mums, kamēr paši strādā. Bērnudārzam ir ieguvums, darba ir atliku likām. Šobrīd rindā uz bērnudārzu gaida 350 bērnu. Mēģinām arī viņiem rast vietu grupiņās. Ir plāns, ka dome dos māju, mēs taisīsim rudenī filiāli, cerams, ka visi plāni izdosies. Mums ir uztaisīts projekts bērnudārza laukumiem. Tas ir fantastisks. Izskatās kā parkā. Grupu laukumi vairākās vietās ir pievienoti, kur bērni varēs spēlēties. Projekts ir, bet... atliek cerēt, ka tas kādreiz piepildīsies. Tur ir gan estrāde, gan atjaunota strūklaka, gan ziemā bērnu nobraucamais kalniņš, sporta laukums. Plāni ir. Nu grūti pateikt, kā būs, kad būsime pie Ķekavas. Cerams, ka izglītība vienmēr būs prioritāte.”(piel.nr.3.6.)

Baložu pilsētas kultūras nams

Sākumā fabrikas klubs atradās pirmajā barakā, netālu no rūpnīcas kantora, kura tika uzcelta no Baložu sacirstajiem kokiem. Baraka pavisam nomelnējusi un iegrimusi zemē,

tomēr to aktīvi izmantoja kluba vajadzībām. Izremontētajā zālē ar priekšnesumiem uzstājās rūpnīcas pašdarbnieki, brauc koncertēt arī citi kolektīvi.

Publikācijas periodiskajos izdevumos vēsta, ka lielisku velti Baložu ciemata iedzīvotāji saņēma Padomju Latvijas jubilejas priekšvakarā 1961.gadā. Tā bija jaunā kluba skatītāju zāle ar 360 vietām, ērtu skatuvi un glītas foajē telpas. Reizē notika gan jubilejas svinībās, gan zāles atklāšana. (99) Kultūras namu Baložu kūdras fabrika cēla kā izklaižu, atpūtas un aktīvo nodarbību vietu saviem fabrikas strādniekiem. Ilgus gadus šo namu sauca par Baložu kūdras fabrikas klubu.

Padomju laikos kultūras namā bija aktīva kultūras dzīve, darbojās dažādi kolektīvi, notika atpūtas vakari. „Pa vakariem ciemata klubā rādīja kino, bet sestdienās un svētdienās parasti bija kāds lielāks sarīkojums” (70). Ļoti aktīvs bija deju kolektīvs (vadītāja G.Šemela). Dejotājiem bija iegādāti vairāki komplekti dažādu tautas tērpu.

Brīvvalsts atdzimšanas gados finansu trūkuma dēļ visa kultūras dzīve Latvijā funkcionēja vairāk uz entuziasma pamata, dažviet tā pavisam iznīka. Arī Baložu kultūras namam klājās ļoti grūti.

„1995.gada janvārī Baložu pilsētas dome paņēma kultūras namu savā bilancē. 1996.gada janvārī Baložu domes priekšsēdētājs Juris Klaks nodeva kultūras namu Ilzei Reinholcei, lai viņa atjauno kultūras dzīvi pilsētā. Pagāja vairāki gadi, iekams sapratām, kas interesē iedzīvotājus, ko viņi īsti vēlas. Šajos gados rīkojām dažādus pasākumus, taču skatītāju rindas bija pustukšas. Ilgus gadus bija sajūta, ka baložnieki ir aizmirsuši, kur ir kultūras nams. Tad pamazām sākām remontēt kultūras namu un iegādāties inventāru. Inventārs bija katastrofālā stāvoklī - daži krēsli. Vienas klavieres, un pārdesmit nolietotu tērpu pašdarbības kolektīviem. 1997.gadā kultūras namā tika iegādāta skaņu aparatūra. Tas bija milzīgs progress Baložu kultūras attīstībā, jo nu uz Baložiem vairāk brauca viesmākslinieku.

Otrs darba virziens bija dažādu nodarbību atjaunošana un ieviešana. Vēlāk arī parādījās jauni mākslinieciskās pašdarbības entuziasti un līdz ar viņiem – jauni kolektīvi, piemēram, 1996.gadā izveidojās vairākas estrādes deju grupas Zaigas Ošes vadībā.”(88, 6.lpp)

2009.gadā kultūras namā ir dažādas pašdarbības izpausmes iespējas. Pieaugušajiem – Jauktas koris „Zemdega”, senioru vokālais ansamblis “Atvasara”; dejas (līnijdejas – „Jautrie zābaciņi”, „Fēnikss”; tautiskās dejas - vidējās paaudzes tautas deju kolektīvs „Trejdeviņi Baloži”, senioru deju kopa „Ābeļzieds”, vēderdejas, šovdejas „Mirāža”), sports – kalanētika un aerobika.

Bērniem – vokālie ansambļi ”Balodiši” un ”Baltā dūja”, dejas (šovdejas „Mirāža”, „Lexsa”, tautiskās dejas – bērnu tautas deju kolektīvs „Āboliši”), klavierspēļu nodarbības, kā arī iespēja mācīties angļu un vācu valodu.

I.Reinholce pastāstīja, ka kultūras namu apmeklē galvenokārt latvieši, taču uz aerobiku un estrādes dejām nāk arī cittautieši. Tomēr pilsētā konflikti starp latviešiem un krieviem nav novēroti. 1999.gadā Kultūras namā notika

„Diāna Zandberga ir teikusi, ka Baložos ir daudz talantīgu bērnu. Viņu māksliniecisko spēju attīstīšanā liela nozīme ir vietējam kultūras namam, kura darbinieku vēlme strādāt, nesavtība, pat ideālisms veido pozitīvu atmosfēru, kas piesaista jauniešus. (piel.nr.3.7.)

Kultūras nama remontdarbi sākti 1998.gadā, un ir izremontētas nama zāles, atjaunota apkures sistēma, rekonstruēta kultūras nama āriene, kā arī veikti citi remontu. „2004.gadā, remontējot kultūras namu, īpaši tika piedomāts par to, lai kultūras namā saglabātos vēsturiskie arhitektūras veidojumi uz griestiem un sienām.” (95)

Diāna Zandberga: „Tagad strādājam pie tā, lai no nākošā mācību gada 2009.rudenī kultūras namā un Baložu vidusskolā atvērtu Ķekavas Mūzikas vidusskolas filiāli. Šobrīd visi dokumenti ir gatavi, un mēs ceram, ka viss izdosies. Bērnu atsaucība ir ļoti liela, tāpēc es ceru, ka Baložu bērniem būs iespēja mācīties Mūzikas skolā un nevajadzēs nekur braukt.”(piel.nr.3.7.)

Baložu pilsētas bibliotēka

Baložu bibliotēkas izveide ir cieši saistīta ar ciemata attīstību. 20.gadsimta 50. gados jau bija labi attīstījusies kūdras ieguves rūpnīca „Baloži”, bija daudz strādnieku, un brīvajā laikā cilvēkiem radās nepieciešamība pēc grāmatām. Vispirms izveidoja sabiedrisko bibliotēku – katrs atnesa savas mājas grāmatas, un tā no visu kopējā ieguldījuma radās pirmā bibliotēka Baložos. Pirmais darbinieks tajā bija Vallija Rūzniece. Viņa atceras bibliotēkas pirmsākumus: „Izpildkomitejas virtuvītē (6 m³) atnesām no fabrikas kopmītnes vecu galdu un kaut kādu plauktu. Cilvēki paši sanesa nedaudz grāmatu. Tās salikām plauktā un uz plīts. Galds bija durvīm priekšā un notika grāmatu apmaiņa. Man kā jaunākajai tika uzticēts šis darbs – apkalpot lasītājus, apmainīt grāmatas. Burtniecās atzīmēju grāmatu un kam iedota lasīt. Jau tad bija daudz lasītgrībētāju”, (130).

1958.gada 23.maijā Rīgas rajona Baložu strādnieku ciemata Darbaļaužu deputātu padomes Izpildu komiteja pieņēma lēmumu dibināt bibliotēku ar diviem algotiem darbiniekiem. Bibliotēka darbu uzsāka 1959.gadā vienā istabā bijušajā Padomju ielā 5 (tagad Meduma iela 5). Baložu pilsētciemata bibliotēkā strādāja Vaira Lorberga un abonementa pārzine Vija Kville. 1959.gadā plauktos bija nedaudz vairāk par vienu tūkstoši grāmatu, bet drīz jau šis skaits desmitkārsrojies. Trīskārt pieaudzis lasītāju skaits. Bibliotēkai piešķirts komunistiskā darba bibliotēkas nosaukums. Tas bija labākais vērtējums par paveikto un garantija sekmīgam darbam arī turpmāk. (61).

1961.gadā bibliotēka pārcēlās uz jaunajām bibliotēkas telpām jaunuzceltajā kultūras namā. Pirmā vadītāja bija Vaira Lorberga, kura iekārtoja bibliotēku un strādāja līdz 1976.gada rudenim. Vaira Lorberga: „Toreiz mēs neizskatījāmies slikti – tādēļ, ka mums bija iedotas varbūt pat vislabākās telpas kultūras namā: 3 lielas istabas. Tajā laikā mums pietika naudas visai literatūras iegādei pēc tā laika ideoloģijas principiem. Bibliotēkā bija grāmatu izstādes, tika aicināti dzejnieki un rakstnieki, tikšanās ar ievērojamiem cilvēkiem, tā saucamās tematiskās pēcpusdienas. Grūtības bija ar lasītāju konferencēm, uz kurām nelabprāt nāca jau toreiz. Tad es iedibināju ekskursijas un ceļojumus pa republiku: pa dažādām ievērojamu rakstnieku dzīves un darba vietām, kurās braucām kopā ar lasītājiem”. (123) V.Lorberga bija sabiedriski ļoti aktīva: organizēja dažādus pasākumus, tematiskus vakarus, ekskursijas, vadīja lietišķās mākslas pulciņu, deju kolektīvu, mācīja galda klāšanas kultūru un ilgus gadus bija deputāte. Pēc viņas bibliotēkas vadītājas darbu pārņēma Dainuvīte Markelova, kas līdz šim strādā šajā amatā un ir daudz pieredzējusi.

Dainuvīte Markelova atceras, ka 20.gadsimta 70.gados „bibliotēka izskatījās pavisam savādāka, nekā mēs šodien to redzam. Bibliotēka bija četras telpas. Trīs savienotas istabas – pirmajā telpā bija abonements, kurā bija izvietots bērnu literatūras krājums un prese; otrajā telpā atradās nozaru literatūra un daiļliteratūra krievu valodā; trešajā istabā bija bibliotēkas vadītājam kabinets. Vēl bija kūdras fabrikas neliela bibliotēka ar atsevišķu darbinieku, bet 1972.gadā vienība tika likvidēta un bibliotēkas fonds tika savienots ar Baložu bibliotēkas krājumu. Toreiz krājums sasniedza ap 19 tūkstošiem vienību, lasītāju skaits nebija sevišķi liels – ap 360 lasītāju. Jāsaka, ka krājums bija attiecīgi tā laika prasībām – bija daudzpusīgs, ļoti daudz bija krievu literatūra. Rudenī, atdaloties bērnu nodaļai, krājums ļoti samazinājās.”(piel.nr.3.4)

1999.gadā Baložu bibliotēka svinēja savu 40 gadu pastāvēšanas jubileju.

Baložu pilsētas bērnu bibliotēka

„1972.gada 1.oktobrī Baložu ciemata bibliotēkas bērnu nodaļa tika izveidota par patstāvīgu Baložu ciemata bērnu bibliotēku ar diviem darbiniekiem. Tā atradās vienā telpā blakus pieaugušo bibliotēkai. Pirmā bibliotēkas vadītāja bija Biruta Rudzīte, kas nostrādāja līdz 1978.gada novembrim. Vienu gadu (no 1973.oktobra līdz 1974.oktobrim) par bērnu bibliotēkas vadītāju strādāja Ilze Ozola (Karsa). No 1978.gada līdz 2003.gadam par bērnu bibliotēkas vadītāju strādāja Anna Lemeševska. Bērnu bibliotēkas darbinieki: Zinaīda Kursiša, Irēna Ivbule, Svetlana Fridentāle, Irina Širjajeva (Jākobsone), Anita Poriņa (Lāce), Jadviga Brokāne. 2003.gadā notika bibliotēku reorganizācija – 1. oktobrī izveidoja vienu pašvaldības iestādi un bērnu bibliotēku iekļāva Baložu pilsētas bibliotēkā.” (109)

D.Markelova intervijā stāsta, ka „bērnu bibliotēka apvienojās līdz ar rekonstrukcijas veikšanu, jo nevarēja veikt darbu tā, lai bērni netraucēti varētu iekļūt bērnu bibliotēkā, neejot cauri lielajai bibliotēkai. Otrs jautājums bija par datoriem un internetu, jo vienlīdz svarīgi arī bērniem bija šīs iespējas, lai varētu piekļūt pie datoriem un interneta. Divām bibliotēkām nevarētu būt programma ALISE, līdz ar to bija dabisks saplūšanas process, jo pasaules pieredze arī parāda, ka bērni dabīgi pāriet no vienas otrā, integrējoties lielajā bibliotēkā. Šajā gadījumā Baložos tas notika veiksmīgi, jo mēs tepat blakus jau bijām. Tas ir tikai loģiski un saprātīgi, ka 2003.gadā bērnu bibliotēka pievienojās. Tā bija krietni samazinājusies, centralizācijas rezultātā bija palicis tikai viens darbinieks.” (piel.nr.3.4.)

2001.gadā Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats atbalstīja Baložu bibliotēkas rekonstrukcijas nepieciešamību un arhitekts Laimonis Šmits izstrādāja bibliotēkas rekonstrukcijas projektu, ko realizēja 3 kārtās. 2002.gadā pirmās kārtas remontdarbu laikā veica sanitārā mezgla pārbūvi, izveidoja tualeti apmeklētājiem, darba telpas, arhīvu un uzstādīja mobilos plauktus. 2003.gadā otrajā kārtā, nojaucot starpsienas un apgūstot gaitenšus, izveidoja plašu integrēto bibliotēkas telpu, ierīkoja interneta lasītavu un vadītājas kabinetu. Trešajā kārtā 2004.gadā aprīkoja visas telpas ar jaunām mēbelēm un plauktiem, ar dizaineres Līgas Bojāres palīdzību uzlaboja vizuālo noformējumu. Īpaši tika padomāts par bērniem, izveidojot interesantu bērnu nodaļu ar telti, bērnu paklāju, dekoriem, spēlēm, rotaļlietām u.c. bērniem saistošām lietām. Par vizuālajām pārmaiņām ir priecīgi gan bibliotekāri, gan visi apmeklētāji, kam tagad ir patīkami ienākt biežāk un uzkavēties ilgāk.

Baložos 2005.gada 7.oktobrī notika Rīgas rajona 5.Grāmatu svētki, kas pulcēja ievērojamus politiķus, rakstniekus un lielu rajona bibliotekāru un lasītāju skaitu.

Šobrīd, pateicoties dažādu projektu un valsts atbalstam, bibliotēka ir pilnībā datorizēta (16 datori). Bibliotēkā ir ne vien datori un internets, bet arī cita nepieciešamā tehnika: kopētāji, printeri, skeneris, faksa aparāts. Bibliotēka ir kļuvusi par modernu informācijas ieguves vietu. Bibliotēkā veic fonda rekatalogizāciju, veido Elektronisko katalogu, kā arī Novadpētniecības datubāzi. Bibliotēkā 2008.gada novembra beigās uzsākta automatizētā lietotāju apkalpošana.

Bibliotēkas vadītāja: „Ievērojami mainījies ir tas, ka bibliotēka ir vairāk apmeklēta. Ik dienas bibliotēkā iegriežas aptuveni 70-80 lietotāju. Protams, šis skaitlis ir tik liels, jo ļoti daudzi izmanto internetu. Arī bibliotēkas krājumu labprāt izmanto lasītāji. Šobrīd mums ir ap tūkstoš lietotāju, krājums ir apmēram 28 000 grāmatu un ir ievērojams skaits žurnālu un avīžu. Krājumu izmanto vairāk nekā tas bija 30 gadus atpakaļ, jo, ja atceramies, tad tie bija laiki, kad katrā mājā tika abonētas avīzes, un žurnāli tad bija lēti un visiem pieejami. Šobrīd

mēs zinām cik maksā grāmatas, cik maksā žurnāli, tāpēc ļoti daudzi izmanto šo pakalpojumu tieši bibliotēkā.”(piel.nr.3.4.)

D.Markelova lepojas: „Es uzskatu, ka šobrīd bibliotēkas lielākais sasniegums ir automatizācijas ieviešana. Mēs esam pirmā bibliotēka Rīgas rajonā, kas ieviesusi automatizēto bibliotēkas krājuma izsniegšanu. Tas notika 2008.gada novembrī. Otrs mūsu sasniegums ir tas, ka bibliotēka ir akreditēta. Esam sekmīgi izgājuši akreditāciju 2009.gada 16.aprīlī”.(piel.nr.3.4)

„Izmantojot datortehniku, kā arī audiovizuālo materiālu fiksēšanas līdzekļus, tiek attīstīta sazināšanās un informācijas apmaiņa starp citām kultūras vērtību krātuvēm, muzejiem, bibliotēkām, arhīviem, kuros rodami līdzīgi materiāli.” (68) Turpmāk Baložu pilsētas bibliotēka sadarbosies ar Ķekavas bibliotēku, jo būs kopīga vēsture. Jau šobrīd ir cilvēki, kuri piedalās sabiedriskajās aktivitātēs gan Baložos, gan Ķekavā - nevar novilkt striktu robežu, kur šis cilvēks vairāk piederīgs, var skatīt pēc dzīvesvietas.

6.3.3. Vēstures pieminekļi

Pie mājas Krišjāņa Barona ielā 2 ir piemiņas akmens Robertam Mūrniekam, ko 1991.gadā nogalināja omonieši. Otrs vēsturisks piemineklis ir piemiņas plāksne pirmajam goda pilsonim Oļģertam Kūkumam. Plāksne atrodas Baložos, Lakstīgalu ielā 30, kur dzīvoja O.Kūkums.

Ir iecere izveidot divus jaunus pieminekļus Baložu pilsētā. Godinot Baložu vēsturi, 2009.gada vasaras sākumā atklās **pilsētas izveidei veltītu pieminekli pašvaldības ģerboņa – vardes formā**. Baložu vēsturiskais centrs atradās pie Baložu kultūras nama, tādēļ pieminekļa atrašanās vietai izvēlēts pērn atjaunotais skvērs. „Baložu domes deputāti akceptēja idejas autora Anda Egles ieceri, ka skvēra vidū guļus formā novietojams granītā kalts Baložu ģerbonis, kurā galvenais simbols ir varde. Tāpat tēlnieka iecere paredz, ka no vardes mutes siltajā laika periodā tecēs ūdens strūkļa, bet apkārt izvietotās ūdensrožu lapas sniegsies ūdenī. Andis Egle būs arī Baložiem veidojamā pieminekļa tehniskais uzraugs.” (109)

Otrs piemineklis - **Bojā Gājušajam Motociklistam**. Baložos, šosejas Rīga-Bauska labajā pusē, netālu no Jāņu pļaviņas redzams baneris, kurā vēstīts, ka šajā vietā drīz vien būs piemineklis Bojā Gājušajam Motociklistam. Aprīļa beigās liela motociklistu grupa šeit sarīkoja talku - sakopa un sakārtoja pieminekļa vietu. Bojā Gājušā Motociklista piemiņas vietas ideja nav jauna - līdzīgi pieminekļi atrodami arī citās valstīs. Taču tie ir piemiņas plākšņu, piemiņas akmeņu veidā. Baložu piemineklis būs lielākais ne vien Baltijā, bet, iespējams, arī pasaulē. Tas tiks izvietots 3x15m lielā laukumā un būs apmēram 5 m augsts melna granīta veidojums, kas atgādinās šoseju, pa kuru traucas motociklists vai varbūt jau -

tikai viņa gars. Pieminekļa atrašanās vietu Baložos skaidrojama ar vietējās pašvaldības atsaucību un to apstākli, ka Baložos dzīvo ļoti daudz motobraukšanas entuziastu. Pieminekļis tiek būvēts par ziedojumiem. Tāpēc, cik līdzekļi atļauj, tik ātri virzās uz priekšu arī darbi. Plānots, ka pieminekļa būvdarbi reāli sāksies 2009.gada rudenī, un tuvākajos pāris gados to pabeigs. (109)

6.3.4. Mākslas pieminekļi.

Simbols ir kāda priekšmeta vai lietas attēls, zīme, kura darbojas it kā šīs lietas vārdā un kam var pat nebūt ne vismazākās ārējās līdzības ar pašu lietu; un simbolam var būt pilnīgi abstrakta līdzība (piemēram, pūce simbolizē gudrību). Simboli ir vissarežģītākās zīmes, ko veido plašs kultūras konteksts. To izpratne balstās uz tradīcijām, pieradumu, laikmeta paradigmām. Simbolu forma var būt atšķirīga, jo ir atšķirīgas ģeogrāfiskās un sociālās vides, kultūras izpausmes un sasniegumi. Jebkas, kas vien kalpo par kaut kā simbolu, uzskatāmi izpauž kādas noteiktas tā pazīmes un īpašības. Simbols obligāti un nepieciešami kaut kādā veidā šo savu pirmtēlu modelē, citādi tas nevar kalpot par simbolu. (110) „Simbolos ir slēptas dziļas zināšanas, kodētas zināšanas. Simbols ir ne tikai zīme, attēls, bet arī kāda būtne vai tēls, kurš ir kas vairāk par virspusējo, ārēji redzamo.” (106) Šajā apakšnodaļā pievērsta uzmanība Baložu karogam, ģerbonim un pilsētas atslēgai.

Pilsētas ģerbonis

Ģerbonis ir simbolisks grafisks attēls vai reljefs atveidojums, kas apliecina ģerboņa nēsātāja piederību dzimtai, pilsētai, kopienai, valstij, organizācijai. Simbols ir šis konkrētais ģerbonis, to nevar lietot neviens, kurš nav tai piederīgs. Ģerbonis ir simboliska lieta, kas ir pārmantojama. Tā ir juridiski vai kaut kādā citādā veidā fiksēta un reglamentēta. Eiropā lietotie ģerboņi tiek darināti, strikti ievērojot heraldikā (zinātne par ģerboņiem) pieņemtos ģerboņu veidošanas noteikumus un principus.(26, 209.lpp.)

1923.gada 4.jūnijā Latvija Saeima pieņēma likumu par pašvaldības iestāžu ģerboņiem, kas noteica, ka katrai pilsētai ir savs ģerbonis, kuru lieto pilsētas valde un tai padotās iestādes (26, 211.-212.lpp.) 20.gadsimtā, veidojot jaunus ģerboņus, bieži tika ņemts kāds attiecīgās vietas vēstures notikums, cenšoties atspoguļot teritorijas ģeogrāfiskās vai kultūras parādības, vietējās floras un faunas īpatnībās. (26, 209., 216.lpp.). Valsts heraldikas komisija ņēma vērā pašu pilsētu vēlmes, ko nācās saskaņot ar heraldikas likumiem.

Ģerboņa attēlu komplektā katrai pilsētai ietilpst vairākas lapas - krāsainais attēls, zīmējums ar nosacīto heraldisko svītrojumu, kontūrzīmējums un zīmējums ar rūtiņu tīklu iespējamai ģerboņa palielināšanai. Bez tam ir arī ģerboņa attēls mazākā mērogā ar reducētām sīkajām detaļām, kas nepieciešams zīmogu un veidlapu izgatavošanai (26, 216.lpp) Tas ir

īpaši zīmēts paraugs, kurā izlaistas dažas sīkākās detaļas, lai samazinājumā tās nesaplūstu melnā plankumā. (77, 90.lpp)

Ģerbonī krāsu ir maz, jābūt krasi atšķirīgām krāsām, lai ģerboni var ātri pa gabalu atpazīt, sākumā tas bija nepieciešams viduslaiku cīņās bruņinieku ģerboņos, vēlāk ieviesa pamatprincipos, ka ir tikai sarkana, zila, zaļa, melna un purpura krāsa, kā arī metāli – zelts un sudrabs lielākam optiskajam efektam. Heraldikā nav pārejas toņu. Heraldikas likums - vienmēr pretī jāliek metāls pret krāsu, nevar būt blakus krāsas vai metāli. (77, 72.-73.lpp.)

Vairogs ir ģerboņa centrālais objekts, kurā tiek ievietoti ģerboņa heraldiskie simboli. „Nav daudz tādu dabā noskatītu parādību, floras un faunas pārstāvju, kas nebūtu atrodami ģerboņos”.

Andis Adats atcerās: „Iznācis tā, ka esmu pie tiem piedalījies diezgan aktīvi. Ar pilsētas **ģerboni** bija diezgan interesanti. Tas bija 1994. gadā jau virmoja gaisā. Man ir kādi 3 varianti palikuši. Bija vairāki varianti, ko darīt ar ģerboni. Ja ir Baloži, tad jau baloži – 1 balodis, 2 vai 3 baloži, heraldikas komisija noraidīja, putni mums jau ir, vajag kaut ko tādu kas nav nekur. Tad viens no variantiem esot bijis bruņurupucis. Neesmu redzējis to skici, tā kā esot uzlikuši, pēc blakts esot izskatījies. Tā kā Carnikavā tas zutis ir, tas man asociējas ar medicīnas simbolu, čūsku. Ja pasaka, ka zutis, tad jā. Beigās nonāca līdz vardei, un tiešām viens no retajiem ģerboņiem, kurš ir taisīts tā kā no 2 daļām – no galviņas un no paša ģerboņa. Un tā forma tiešām ir tāda pilnīga. Tātad rožlapas ir purvs, ir varde, kas pēc tam izrādījās ir arī bagātības simbols. Tas ir iespējams vienīgais ģerbonis Eiropā, kas skatāms 3 dimensijās Ļoti interesanti, ka izdota grāmata, kurā Latviju pārstāvēja 3 interesantāki ģerboņi. Viens no tiem bija Baložu ģerbonis. Kad 1996. gadā gribēja pirmo reizi apstiprināt ģerboni, deputāti nepiekrita, viņiem tā varde likās nu tā. Un tad ievēlēja mani un tā gadu man viņš nogulēja uz galda un tad jo vairāk uz viņu skatījos, viņš man sāka patīkt, 1997. gadā mēs atgriezāmies pie tā jautājuma un diskusijās nolēmām, taisām to ģerboni tādu.”(piel.nr.3.1.)

Bieži cilvēki, kuriem nav bijusi saistība un zināšanas par Baložu pilsētas ģerboni, domā, ka tur ir attēloti baloži, taču patiesībā pilsētas simbols ir omulīga vardīte. Tā kā Baložu pilsēta ir izveidojusies no kūdras fabrikas ciemata un teritorijas lielākā daļa ir purvi, 20.gadsimta 90.gados, kad Baloži kļuva par pilsētu, deputāti nolēma, ka purva simbols varētu būt varde. Un tā nav nejaušība – vardi jau no seniem laikiem uzskata par bagātības simbolu, bet kādreizējās kūdras fabrikas strādnieku ciematiņa attīstība šobrīd ir pārdomāta un finansiāli veiksmīga.

Baložu pilsētas ģerbonis apstiprināts 1997.gadā. Ģerboņa vairogs ir ar horizontālu dalījumu augšdaļā. Augšā – trīs zaļas ūdensrožu lapas uz zelta fona, bet apakšā – zelta varde uz zaļa fona. (21, 6.lpp.) Ģerboņa oficiāli apstiprinātais ģerboņa apraksts ir: zaļā laukā zelta

varde, vairoga galvā zelta laukā trīs zaļas ūdensrožu lapas. (21, 21.lpp.). Ģerbonī redzamo vardi heraldikas komisija atzinusi par labu esam pēc tam, kad tika noraidīti tādi simboli kā balodis un stārķis. (21)

2009.gada janvārī Latvijas pasts pastmarku sērijā „Latvijas pilsētu un novadu ģerboņi” laida klajā pastmarku ar Baložu ģerboni 3 000 000 eksemplāru lielā tirāžā ar nominālvērtību 0,35Ls. (76, 1.lpp) Pastmarkā attēlots Baložu ģerbonis, kopā ar jauno pastmarku izdota arī pirmās dienas aploksne un īpašais zīmogs. Aploksnē attēlota Latvijas kontūrkarte un Baložu ģerbonis, zīmogā attēlota Latvijas kontūra un pilsētas atrašanās vieta. Pastmarkas dizaina autors ir Ģirts Grīva. Pastmarkas drukātas Latvijas tipogrāfijā “Baltijas Banknote”.

Pilsētas atslēga

2001.gada pašvaldību vēlēšanām par godu tika izgatavota pilsētas atslēga. Turpmākajās pašvaldību vēlēšanās šī atslēga tiks nodota no rokas rokā. Atslēgas leģenda ir šāda: turot to vertikāli, var redzēt, ka tās apakšdaļā ir Baložu pilsētas dibināšanas gads – 1991. Tālāk ir savijušies septiņi pilsētas attīstības gadi līdz 1998. gadam, kad Baložiem tika izgatavots ģerbonis, kas redzams atslēgas rokturī, kā arī karogs. Atslēga noslēdzas ar princeses kroni – tā ir zīme, ka vardīte – pilsētas emblēma – kādreiz noteikti pārvērtīsies par skaistu princesi. (65, 1.lpp).

No pilsētbūvniecības pieminekļiem Baložu attīstību veicinājusi Baložu skola, arī kultūras nams, kurā atrodas Baložu bibliotēka. Pēdējo gadu (no 2005.gada) laikā publikācijas periodiskajos izdevumos visvairāk ir par skolas kompleksa celtniecību. Pilsētbūvniecības pieminekļiem ir pievērsta vislielākā uzmanība maģistra darbā. Informācija meklēta periodikā, kā arī intervijās. Aptaujāti to iestāžu vadītāji., kuras atrodas pilsētbūvniecības objektos.

6.4. Sociālā vide

Jonanna Gūtenberga Universitātes Maincā Austrumeiropas vēstures emeritētais profesors Ervins Oberlenders (*Erwin Oberländer*) uzskata, ka „dzīvesvietas un piederības izjūtu, identitāti var definēt kā vienotības apziņu, kurā galvenā loma ir reģionam – personīgajai dzīves telpai - un kopības izjūtai ar šā reģiona cilvēkiem. Cilvēku vienotājs ir kopīgā izcelsme, valoda, arī dialekts, kultūra utt. Tomēr daudzkārt priekšplānā izvirzās kopējā vēsture, arī ainava, kas rosina saglabāt vizuālos, simboliskos un emocionālos pieturas punktus savā vietā, tādējādi stiprinot lokālo identitāti.” (84) Lokālo identitāti un piederības izjūtu var nodēvēt arī par stāstu, ko cilvēks ir radījis savās attiecībās ar dzīves telpu, tās nozīmi, vēsturi, ainavu, tradīcijām, novadniekiem u.c. (84).

Lokālajā vidē īpaša nozīme ir vietējiem laikrakstiem, ”kas, no vienas puses, piedalās kultūridentitātes veidošanā un tās kartēšanā un, no otras puses, vienlaikus ir tās sastāvdaļa”. (100, 149)

Baložiem ir savs informatīvais izdevums „Baloži”, ko veido Baložu pilsētas dome. Pirmais numurs iznāca 1999.gada septembrī. Biļetens ir neliels un iznāk apmēram reizi mēnesī (regularitāte svārstās, un šobrīd ir mēneši, kad iznāk pat divi avīzes numuri). Šis izdevums visus gadus ir iedzīvotājiem bijis pa velti. Sākumā to izplatīja komunālo maksājumu iestāde, bet šobrīd avīzi savā īpašumā interesents var iegūt gandrīz katrā pašvaldības iestādē. Baložu pilsētas domē un Baložu bibliotēkā var saņemt ne tikai jaunāko numuru, bet arī iepriekšējos.

Latvijas preses statistika rāda, ka mazpilsētu laikraksta tirāžas nosaka konkrētās vietas iedzīvotāju skaits un pieprasījums, kā arī laikraksta loma un svars vietējās kopienas dzīvē. Šo izdevumu tirāža svārstās no 200 līdz 1300 eksemplāriem. (37). Baložu informatīvajam izdevumam tirāža sākumā bija 1000 eksemplāru, šobrīd ir 1500.

Latvijas preses hronikas dati liecina, ka laikraksti kopumā maz nodarbojas ar pašraksturojumu un paštēla veidošanu. Plašākas apceres par izdevumu parādās vien saistībā ar laikraksta jubileju. Ir tikai divi raksti par Baložu izdevumu, pašā pirmajā numurā un tieši pēc gada. Vēlākajos numuros ziņu nav.

„2005.gadā veiktais kvantitatīvais pētījums par lokālajiem medijiem liecina, ka laikposmā no 2002.gada līdz 2005.gadam vislielākā vērība tiek veltīta kultūras dzīves atspoguļojumam, tam seko kopienas ikdienas un politikas attēlojums. Salīdzinoši maz tiek rakstīts par ekonomiku un saimniecību.”(127) konkrētie kultūras notikumi noris pilsētas kultūras namā, skolā, bibliotēkā, bērnudārzā utt. politika noris konkrētās vietas pašvaldībā. Baložos pirmajos gados, kad sāka iznāk biļetens, ļoti daudz rakstīja par kultūras dzīvi, vēlākajos gados kļūst vairāk informācijas par Baložu ekonomiku un politiskajām darbībām.

Baložu izdevumā pirmajās lapās atspoguļota domes darbība – lēmumi, deputātu darbība utt., nākamajā lapās bieži ir ikdienišķi raksti un notikumi. Var teikt, ka katrā numurā kādu rakstu publicē gan kultūras nams, gan bibliotēka. Atspoguļotas ir Baložu sporta iniciatīvu centra, skolas un bērnudārza aktivitātes. Raksti ir aktuāli, skar svarīgus jautājumus vai arī piedāvā atskaiti par paveikto, notikušo. Ik pa laikam ir kāds raksts, kas parāda Baložu vietu Rīgas rajona, Ķekavas novada mērogā, visbiežāk tās ir sportistu komandu sacīkstes. Svarīgi būs nākotnē saglabāt šo izdevumu, kad Baloži pievienosies Ķekavas novadam. Baložu izdevums dod iespēju uzzināt par Baložu notikumiem, ir iespēja publicēt savu rakstu. Ķekavai arī ir sava avīze „Mūsu Ķekava”. Protams, abos izdevumos var atrast informāciju par otras pašvaldībā notiekošo, piemēram, Arvīds Platpers kādreiz ir strādājis Baložos, tagad viņš dzīvo

un strādā Ķekavā. Abas vietas viņu uzskata par savējo, un gan Ķekavas pagasta, gan Baložu pilsētas bibliotēka vāc materiālus par viņu. Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, iespējams, mainīsies laikrakstu telpas aptvērums.

„Lokālie laikraksti lielā mērā kļuvuši par īpašu sociālo institūciju, kas iedzīvotāju vietā vai kopā ar tiem risina viņu sadzīves, sociālās, emocionālās un personiskās problēmas. Lokālo laikrakstu redakcijas veido tiešo komunikāciju – aicina ziņot par jaunumiem, nekārtībām, pāridarījumiem, sūdzēties par ierēdņu negodīgumu, kā arī lūgt padomu dzīvei svarīgās jeb krīzes situācijās.” (100, 161.lpp) Arī Baložu informatīvajā biļetenā ir sadaļa – Jūs jautājat, mēs atbildam, kur publicēti lasītāju jautājumi un atbildes uz tiem.

6.5. Ievērojami objekti Baložu apkaimē

Dabiskā vide

Sausā Daugava ir Daugavas kreisā sānteka, ko no pamatgultnes atdala Doles sala. Sākas pie Rīgas HES aizsprosta, pēc kura uzcelšanas attekas augšgals applūdināts. Ūdensteci nodrošina tikai nelielās pietekas Bērzene, Ķekaviņa un Titurga, kā arī filtrācijas ūdeņi no HES aizsprosta drenāžas būvēm. Nevienmērīgās HES darbības dēļ Sausajā Daugavā reizumis veidojas pretplūsma. Krastos atrodas Ķekavas pagasta apdzīvotās vietas Ķekava, Alejas, Katlakalns, kā arī Dolesmuiža un Annuška Doles salā.

Olekte ir bijusī Daugavas kreisā krasta sānteka (113) Ķekavas novadā, kas atdalīja Akmeņsalu no krasta. Tagad tā ir upīte, kas sākas kā grāvis ziemeļos no Katlakalna un ietek Daugavā pie Krūmiņsalas. Krasti blīvi apbūvēti: ciemi Katlakalns un Rāmava, kā arī jaunie privātmāju rajoni Mākoņkalns un Rudzāji. Nosaukums cēlies no senā garuma mēra olekts. Akmeņsalas lejasgalā, kur aiz Rīgas robežas atzarojas ceļš, atrodas Katlakalna mežs – dabas piemineklis un atpūtas vieta.

Latvijas Vides Aģentūras dižkoku datubāzē Ķekavas pagastā ir reģistrēti 15 dižkoki, no kuriem vairums atrodas Rāmavas muižas parkā vai tā tuvumā. No īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Ķekavas pagastā atrodas valsts nozīmes dabas piemineklis - Katlakalna priedes. Tas ir dendroloģisks stādījums 13,6 ha platībā, sils. Dabīgais meža masīvs papildināts ar 84 veidu svešzemju augu sugu stādījumiem.

Cilvēka veidotā vide

Arhitektūras pieminekļi

Ķekavas pagastā pretī Titurgai aiz Bauskas šosejas ir **Rāmavas muižas ēka** – koka arhitektūras piemineklis, blakus piemiņas akmens akadēmiķim P.Lejiņam, kas šeit vadījis lauksaimniecības mācību un pētījumu saimniecību. Apkārt muižas parks ar dižkokiem (liepas,

melnalksnis). Šeit bijušas vairākas ārpilsētas muižiņas (Rammās, Rudzu u.c.), netālu arī Rīgas rātskunga **Depkina muižiņa**, ko nopircis G.Merķelis un tajā pavadījis mūža otro pusi. Katlakalna Depkina muižas pirmsākumi meklējami jau 15.gadsimtā. Spriežot pēc Broces zīmējuma un 1770.g.muižas plāna, apbūvi veidoja 10 ēkas, lielākoties guļbūves. Līdz mūsdienām saglabājusies 19.gadsimtā celtā koka dzīvojamā ēka.

Ķekavas pagastā atrodas: trīs valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļi: **Klaņģu kalns** - pilskalns (bijis apdzīvots bronzas laikmetā un datējams ar pirmo gadu tūkstoši pirms mūsu ēras); **Sauliešu pilskalns** (datējams ar pirmo gadu tūkstoši pirms mūsu ēras); **Pļavniekkalna skolas senkapi** (5.-7.gs. zemgaļu apbedījumi) ; kā arī divi valsts nozīmes arhitektūras pieminekļi: **Doles (Ķekavas) luterāņu baznīca** (celta 1783.gadā), **Katlakalna luterāņu baznīca** (celta 1794.gadā, arhitekts K.Hāberlands.). Šajās baznīcās kā interjera elementi atrodas vairāki valsts nozīmes mākslas pieminekļi - altārglezņas, altāris u.c. Doles baznīca celta 1783.gadā, vairākkārt pārbūvēta, 1900.gadā tapušais baznīcas tornis atjaunots 1980.gadā. Baznīcā A.Annusa altārglezna "Kristus svētī bērnus" (1929.gadā). Katlakalna baznīca ir ievērojama klasicisma arhitektūras piemineklis ar amfiteātra veidā iekārtotu draudzes telpu un 20.gadsimta sākumā pārveidotu kancelaltāri. Baznīcas dārzā un plašā tās apkārtnē mācītājs R.Feldmanis un draudze 1960.-1980.gadam ierīkoja dendroloģiski retu koku un krūmu stādījumus ; vairākas ēkas ar kultūrvēsturisku nozīmi - Doles Tautas nams (bij. Doles Saviesīgās biedrības nams), Doles pagasta un tiesas nami, Doles - Ķekavas 6-klasīgā pamatskola u.c. vietējas nozīmes valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi. Katlakalna kapos, kas iekārtoti 18.gadsimtā, saglabājušies daži 18.-19.gadsimta mijai raksturīgi pieminekļi, ir G.Merķeļa kaps un piemineklis, kā arī baltvācu gleznotāja un literāta J.H.Baumaņa kapa krusts.

Pilsētbūvniecības pieminekļi

Pāri Sausajai Daugavai redz **Doles salas** galu. Doles sala atrodas Salaspils teritorijas dienvidrietumu daļā. Līdz Rīgas HES aizsprosta uzcelšanai salas garums bija 8,7 km. Pašlaik tās augšdaļu appludinājusi Rīgas HES ūdenskrātuve, atlikušās daļas garums ir 5,2 km, platums 2 – 2,5 km. Ūdenskrātuve norobežota ar dambi, kura relatīvais augstums virs salas sasniedz 10 – 12 m. Salas platība 975 ha. Lielāko daļu salas aizņem plakans, nedaudz viļņots līdzenums ar absolūto augstumu 5–10 m virs jūras līmeņa. Zemes virsmas absolūtais augstums virs jūras līmeņa šeit pazeminās līdz 1–5 m. Upes gultnes atliekas sadala salu divās daļās. Lejasdaļa saglabājusies maz izmainītā stāvoklī – liela daļa apaugusi ar mežu, iedzīvotāju skaits neliels. Visbūtiskāk pagasta ainavu raksturo Daugavas lejteces nepārveidotā posma ieleja ar Doles salu un Daugavas mākslīgais uzstādinājums - Rīgas HES ūdenskrātuve,

kuras uzbēruma ainava ir iespaidīga, mākslīgi veidota plastiska zemes forma kā pļava bez stādījumiem. Pašas Daugavas upes ainava ir klusa - tajā nav intensīvam tūrismam un biznesam raksturīgo elementu - kuģu, jahtu, laivu un piestātņu. Doles salas augšdaļa, kura piekļaujas Rīgas HES aizsprostam, ir stipri vairāk pārveidota. 1987.gadā Doles salas dabas parks pārņemts valsts aizsardzībā ar mērķi saglabāt uz salas vēl palikušos kultūras un vēstures pieminekļus un nodrošināt rekreācijas resursu optimālu izmantošanu. Parks aizņem visu salas teritoriju. Doles salā atrodas arī divi ievērojami aizsargājami dabas objekti – Doles ozols un Doles salas dolomīta atsegums, kura platība ir aptuveni 0,5 ha.

REZULTĀTI

Maģistra darbs „Baložu kultūrvidē” ir ieguldījums Baložu pilsētas novadpētniecībā. Darbā tika analizēta informācija par Baložu kultūrvidi, uzmanību pievēršot dabiskajai un cilvēka radītajai videi.

Maģistra darba mērķis bija noskaidrot Baložu vēsturisko un sabiedrības attīstību Latvijas valsts vēstures kontekstā. Pētījuma mērķis bija apzināt preses izdevumos publicētos rakstus par Baložiem, izveidojot publikāciju bibliogrāfisko rādītāju. Pētījuma mērķis bija arī iegūt Baložu iedzīvotāju stāstījumus par norisēm Baložos. Intervijās iegūtās ziņas sniedz būtisku papildinājumu esošajām, ne pārāk plašajām publicētajām ziņām. Šie stāstījumi paspilgtina, paskaidro oficiālo vēsturi.

Lai realizētu pētījumam izvirzītos mērķus, maģistra darbā tika studēti teorētiskie avoti un veidota izpratne par novadpētniecību un kultūras vēstures jautājumiem. Darbā ir apzināti un izpētīti materiāli, kuros ir sniegtas ziņas par Baložiem – 873 publikācijas periodikā un četri monogrāfiskie izdevumi. Viens monogrāfiskais izdevums ir izmantots Baložu pilsētas un pagasta vēstures atspoguļošanā. Periodisko izdevumu publikāciju noskaņa un saturs bieži bija atbilstošs politiskajai ideoloģijai. Tas jo sevišķi pamanāms, kad Latvija, tātad arī Baloži, atradās padomju okupācijas varā. Arī kultūras un skolas dzīvē nevarēja iztikt bez audzinošiem rakstiem, padomiem un pamācībām, lai bērnus no mazām dienām pieradinātu pie komunistiskās varas. Arī pasākumu repertuārs un saturs tika veidots pēc politiskās pārliedības. Kā pozitīvo kultūras aspektu padomju okupācijā var atzīmēt izglītību skolās, kad skolēniem tika dotas gan teorētiskas zināšanas, gan praktiskas iemaņas ikdienišķos darbos. Darbos tika iegūta nenovērtējama pieredze, gan arī saņemta neliela atlīdzība. Skolēni spēja ātrāk novērtēt, kas viņiem padodas un patīk darīt, kā arī kādu profesiju vēlētos apgūt.

Realizējot maģistra darba mērķus, ir izstrādāta interviju dokumentācija un ierakstītas astoņas intervijas: ar Baložu pilsētas priekšsēdētāju Andi Adatu, Baložu pilsētas vidusskolas direktori Vitu Broku, ar bijušo Baložu pilsētas priekšsēdētāju un Baložu Otro Goda pilsoni Juri Klaku, ar Baložu pilsētas bibliotēkas vadītāju Dainuvīti Markelovu, ar ilggadēju Baložu iedzīvotāju Anitu Ozeri, ar Baložu pirmsskolas izglītības iestādes „Avotiņš” vadītāju Inesi Sloku, ar atzītu pianisti, Baložu iedzīvotāju Diānu Zandbergu, kā arī ar Baložu sporta iniciatīvu centra vadītāju Laumu Žilko. Šie stāstījumi ir pierakstīti un izmantoti maģistra darbā. Intervijās iegūtās ziņas ir svarīgas Baložu vēstures apkopošanā, jo Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tiek pārveidotas Baložu vēsturiskās robežas, un tās saplūst ar

Ķekavas pagastu. Visi intervējamie ar optimismu cer, ka Baloži arī turpmāk veiksmīgi attīstīsies un ka reforma neieviesīs negatīvas tendences.

Baložu pilsētas bibliotēkas datubāzē „Novads” ir 1806 publikācijas par Baložiem un baložniekiem. No tām 775 ir par kultūru un vietas vēsturi. Šīs publikācijas ir apzinātas un izanalizētas. Ir sagatavots publikāciju bibliogrāfiskais rādītājs par Baložu kultūrvidi. Rādītājā iekļautie 775 raksti ņemti no Baložu pilsētas bibliotēkas datubāzes. Ir skatīti un analizēti raksti arī no Baložu novadpētniecības albumiem. Maģistra darba novitāte un liels ieguldījums Baložu pilsētas bibliotēkas novadpētniecībā ir laikraksta „Darba Balss” izskatīšana *de visu* no 1949. līdz 1959.gadam. Ir iegūtas 98 jaunas publikācijas par Baložiem.

Maģistra darba pētījuma rezultātā ir izveidots vispusīgs Baložu vēsturiskais atspoguļojums, papildinot monogrāfiskajos izdevumos publicēto faktogrāfisko informāciju ar jauniem faktiem gan no periodikas rakstiem, gan no intervijās iegūtajiem stāstījumiem. Baloži ir veidojušies, pateicoties kūdras purviem, kad 20.gadsimta 40.gados uzcēla kūdras fabriku. Ilgus gadus iedzīvotāju pamatnodarbošanās bija šajā fabrikā. Sākumā fabrikas strādnieki bija tikai sezonāli viesstrādnieki, vēlāk izveidojās ciemats, līdz ar to uzcēla ēkas, kas nepieciešamas cilvēkiem pilnvērtīgai dzīvošanai uz vietas – skolu, kultūras namu, sakaru nodaļu utt.

Dabiskā vide

Tieši bagāto purvu klātbūtne ir noteikusi Baložu pilsētas izveidošanos un attīstību. Sakarā ar to, ka Baložu pilsētu ir uzsākts veidot 20.gadsimta 40.-50.gados un tai nav senāku kultūrvēsturisko vērtību, pilsētā nav definēti aizsargājami kultūras pieminekļi. Lai arī šādi objekti pilsētā līdz šim nav zināmi, tie varētu tikt radīti vai atklāti nākotnē (objekti ar vēsturisku, zinātnisku, māksliniecisku vai citādu kultūras vērtību).

Virszemes ūdeņu sistēmā ietilpstošā teritorija ir plašāka nekā pašvaldības teritorija tās administratīvajās robežās un ir cieši saistīta ar blakus esošo un tālāku pašvaldību teritoriju virszemes ūdeņu sistēmu. Tāpēc virszemes ūdeņu tīkla apsaimniekošanā blakus esošajām pašvaldībām (Olaines pagasta un Ķekavas pagasta) ir cieši jāsadarbojas. Arī Medema purvs iestiepjas blakus esošajos pagastos. Tāpēc plašāka tā izmantošana ir jāaskaņo ar šīm pašvaldībām. Tā kā Baloži turpmāk ietilpst Ķekavas novadā, arī Mūrīškalnu apsaimniekošana būs daudz vieglāka.

Cilvēka veidotā vide

Baložu pilsētas teritorijas plānojums, kā arī apdzīvoto vietu apbūves noteikumi un detālplānojumi nodrošina teritorijas prognozējamu un kontrolētu attīstību, novērš haotisku, nesabalansētu būvniecību tam nepiemērotās vietās, piemēram, rūpniecisko objektu atrašanos starp dzīvojamām mājām. Sabalansēta teritorijas izmantošana un apbūves noteikumos

izvirzītās prasības nodrošinās arī vides kvalitātes saglabāšanos. Baložu pilsētas teritorijas izstrādājamā plānojuma stratēģiskais novērtējums veikts, ievērojot plānošanas dokumentos iekļauto informāciju, starptautiskos un nacionālos vides aizsardzības mērķus un normatīvo tiesību aktu prasības.

Baložu pilsētu var raksturot kā tipisku Pierīgas pilsētu. Pilsētā strauji attīstās daudzdzīvokļu māju izbūve. Baloži ir izveidojušies par prestižu dzīvojamo rajonu ar samērā augstām nekustamā īpašuma cenām. Baloži vēl joprojām attīstās, šeit būvē jaunceltnes, veido jaunus apskates objektus, sakārto pilsētu, lai cilvēkiem būtu patīkami baudīt apkārtējo ainavu.

Šobrīd pilsētas lepnums ir atjaunotais skvērs pie Baložu kultūras nama ēkas. Cilvēki novērtē sakārtoto un skaisto skvēru. Ir iecerēts izveidot Baložos divus pieminekļus: pieminekli Baložu ģerboņa – vārdes formā, kā arī pieminekli Bojā Gājušam Motociklistam (tiks uzcelts no ziedojumiem).

Baložos bija tradīcija Titurgas Jāņu pļaviņā siltajā laikā rīkot dažādus svētkus un balles, kur pulcējas vairums baložnieku un ciemiņu, baudot kultūras pasākumu. Šobrīd šī pļava ir privātīpašums, un diemžēl vairs nenotiek aktīvi pasākumi kā kādreiz. Iedzīvotāji un pilsētas viesi ir iecienījuši gan pastaigas pa skvēriem un kāpām, gan arī sēņot un ogot mežā, vasarā veldzēties Titurgas ezerā.

Baložu *sociālās vides* izpētē tika izmantots Baložu domes pašvaldības izdevums „Baloži”. Tika aplūkoti un analizēti šī biļetena visi numuri kopš tā iznākšanas brīža 1999.gadā. 2009.gada jūnija pirmajās dienās ir iznācis iespējams pēdējais šī izdevuma numurs, jo 2009.gada 6.jūnijā ir novadu pašvaldību vēlēšanas. Nav zināms, kāds turpmāk būs šī biļetena liktenis – vai vispār iznāks, vai būs pieejams bez maksas kā līdz šim un vai nemainīsies tajā atspoguļotās informācijas sfēras. Varbūt izdevums aplūkos visa Ķekavas novada kultūras, saimniecisko un politisko stāvokli. Iespējams, ka visa novada vienīgais izdevums tiks izveidots uz laikraksta „Mūsu Ķekava” (šī brīža Ķekavas pagasta izdevums) bāzes un biļetens „Baloži” netiks izdots.

Baložu kultūrvidē ir interesanta. Baložu simbolu – ģerboņa, karoga un atslēgas – vēsture ir pārsteigumu pilna. Atslēga simbolizē varu pār Baložu pilsētu, bet, tā kā tā nav oficiāli apstiprināts simbols, atslēga netiks atdota jaunajam Ķekavas novada priekšsēdētājam, bet paliks pie pašreizējā Baložu pilsētas priekšsēdētāja un atslēgas līdzizveidotāja Anda Adata.

Baložu kultūrvidē var pētīt arī dziļāk, plašāk. Noteikti svarīgi būtu apzināt publikācijas periodikā (skatīt *de visu* „Darba Balsi” u.c. laikrakstus) par 20.gadsimta 70.gadiem. Šobrīd ziņas ir minimālas. Pētījums būtu veicams arī, lai uzlabotu kvalitāti 60.gadu bibliogrāfiskajiem ierakstiem pilsētas bibliotēkas novadpētniecības datubāzē.

Protams, lielu vērtību turpmākajos pētījumos vajadzētu pievērt Baložu iedzīvotāju intervēšanai. Cilvēki paliek vecāki, aizmirstās seni notikumi, fakti, kā arī cilvēks aiziet aizsaulē, un tad šī informācija, kas bija svarīga, ir zudusi neatgriezeniski.

Interesants ir „Novēlējums Jaunajā gadā Baložu kūdrinieku ciemata celtniekiem”, kas publicēts 1959.gadā laikrakstā „Darba Balss”.

„Kādreiz purva sūnājā

Stārķi vārdes plūkāja;

Tagad rindā jaunas mājas,

Cīta blakus citai stājas.

Netrūkst skolas te, ne pasta,

Ēdnīcai ir vieta rasta,

Arvien tālāk saskatāms

Stalti ceļas tautas nams.

Citiem padoms – paskatīties,

Atbraukt šurpu, pamācīties –

Savas mājas tāpat post,

Kā to baložnieki prot” (83, 4.lpp.).

Dzejolī var just apbrīnu par Baložu celtniecības attīstību, kā arī labvēlīgu skaudību par to, ka Baložos strādājuši un dzīvojuši gudri cilvēki, kam bijis plašs redzējums arī Baložu nākotnē.

Baložu vēsture turpinās arī šodienā, rītdien šodien jau ir pagātne, kāds notikums iespējams mainīs Baložu attīstību, kultūrvidi. Vairākkārt ir postīti ainaviskie kultūras pieminekļi – Titurgas ezerā mazgātas mašīnas, kas piesārņo ūdeni; ar priedi apaugušo Mūlkalnu, tā reljefa dēļ nebūtu ieteicams apbūvēt. Taču jāņem vērā, ka daļa Mūlkalna jau ir degradēta, tajā izbūvējot pagrabus, ir atrodami arī veci pamati. Mūlkalnā zemsedze ir pilnībā izmīdīta. Ēkas tiek apzīmētas, strūklaka sabojāta. Taču vairāk nekā 5000 cilvēku Baložus sauc par savām mājām. Cilvēki vēlas apkārt skaistumu, neskartu dabu, kur var pastaigāties un priecēt acis. Cilvēki vēlas sabiedriskās aktivitātes kultūras namā, skolā, bērnudārzā un bibliotēkā, lai iegūtu garīgas vērtības vai paši piedalītos jaunrades procesā.

SECINĀJUMI

Maģistra darbā tika analizēta Baložu kultūrvide, un tika pievērsta uzmanība šādiem kultūrvides komponentiem Baložos: dabiskā vide, cilvēka veidotā vide, sociālā vide un kultūrvēsturiskā vide. Cilvēka veidotā vide sīkāk analizēta pēc kultūras pieminekļu veidiem: arhitektūras, pilsētībūvniecības, mākslas un vēstures notikumu vietu pieminekļi.

Analīzes rezultātā ir šādi galvenie secinājumi:

1. Dabiskā vide ir būtiski ietekmējusi Baložu izveidi - Baloži ir veidojušies, pateicoties kūdras purviem, kad 20.gadsimta 40.gados uzcēla kūdras fabriku. Ilgus gadus iedzīvotāju pamatnodarbošanās bija šajā fabrikā. Sākumā fabrikas strādnieki bija tikai sezonāli viesstrādnieki, vēlāk izveidojās ciemats. Pilsētā neatrodas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, mikroliegumi un īpaši aizsargājami koki, tāpat arī nav konstatētas īpaši aizsargājamu augu vai dzīvnieku sugu atradnes, ne arī biotopi. Baložu dabiskās vides objekti – mežs, kāpas, Titurgas ezers un purvs – ir nozīmīgi arī cilvēku ikdienā, jo izmanto aktīvai atpūtai.
2. Cilvēka veidotā vide - Baložu pilsētas teritorijas plānojums, kā arī apdzīvoto vietu apbūves noteikumi un regulē pilsētas būvniecības procesu. Baložu pašvaldība sakārto arī infrastruktūru, lai cilvēkiem būtu patīkama vide apkārt, piemēram, izveido skvēru pilsētas centrā. Cilvēka veidotajiem Baložu kultūras pieminekļiem – skolai, kultūras namam, pirmsskolas izglītības iestādei „Avotiņš” ir sava vēsture. Šie arhitektūras pieminekļi ir liecinieki Baložu vēstures notikumiem. Mākslas pieminekļi ir būtiski Baložu sabiedrībai. Cilvēki lepojas ar savu unikālo ģerboni, lepojas ar pilsētas karogu. Īpaši interesants stāsts ir par pilsētas atslēgu. Gan tās izskats, gan simboliskā nozīme un filozofija. Vēstures pieminekļi pagaidām ir tikai divi, bet šogad ir iecerēts izbūvēt divus jaunus, lai paliktu atmiņām nākamajām paaudzēm.
3. Sociālajā vidē būtisku vietu ieņem Baložu domes informatīvais izdevums „Baloži”, jo šeit tiek publicēta aktuālākā informācija. Iedzīvotāji var iesaistīties svarīgu jautājumu noskaidrošanā ar biļetena palīdzību. Regulāri baložnieki izmanto iespēju ar redakcijas palīdzību noskaidrot kādu sasāpējušu jautājumu, pārsvarā tie ir par būvniecību, par cenām vai par ikdienas pakalpojumiem. Pēdējie jautājumi, kas noskaidroti, bija: par konkrētu ielu izbūvi, kad tā notiks; par apkures izmaksām utt. Katrā numurā ir apskatīti iedzīvotājiem aktuāli

jautājumi, tiek informēti par notiekošos Baložos, ir sludinājumu sadaļa, kurā var uzzināt nākamos pasākumus, kā arī ikdienišķas ziņas par kādas iestādes pakalpojumiem utt. Cilvēkiem ir patīkami, ka viņu sasniegumi, piemēram, sportā, mūzikā utt. tiek atspoguļoti lokālajā presē. Tas veicina piederības izjūtu konkrētajai vietai, jo cilvēkos mīt vēlme pēc atzinības un sasniegumiem.

4. Baložu kultūrvēsturiskā vide ir Baložu iedzīvotāju radītās garīgās un materiālās vērtības. Kā pazīstamākās mākslinieces – Baložu vārda popularizētājas ir Diāna Zandberga un Aija Prince-Galzone, kuras ir pazīstamas arī ārpus Baložu robežām. Kultūrvidi raksturo arī amatieru līmenī kultūras namā, skolā un bērnudārzā radītas vērtības – zīmējumi, dažādos pulciņos veidotās lietas, piemēram, keramikas pulciņa izstrādājumi no māla. Kultūras nama koncerti, kur uzstājas dejotāji un dziedātāji, sniedz garīgu baudījumu klausītājiem un skatītājiem. Pašdarbības kolektīvos darbojas cilvēki, kam tas patiešām interesē, līdz ar to viņi nododas kultūrai ar visu sirdi.

Maģistra darbā tika izvirzītas divas hipotēzes: 1) publikācijas par Baložiem ir vērtējamas objektīvi, ja ievēro vēstures globālo un lokālo kontekstu; 2) no mutvārdu stāstījumiem var iegūt citos avotos nefiksētus faktus par sabiedriski politiskās un kultūras dzīves notikumiem Baložos.

Lai pierādītu, ka publikācijas par Baložiem skatāmas kontekstā ar Latvijas vēsturi, tika analizēta historisma filozofiskā teorija, kā arī kultūrvides konceptuālie aspekti un novadpētniecības teorētiskie aspekti. Lai atspoguļotu Latvijā valdošo politisko gaisotni laikā, kad veidojās Baloži, tika pielietota diskursa metode. Maģistra darbā tika izmantoti vēstures, kultūrvēstures, arhitektūras, ģeogrāfijas u.c. avoti, lai maģistra tematu atspoguļotu pēc iespējas pilnīgāku.

Lai pierādītu otru hipotēzi, ka no mutvārdu stāstījumiem var iegūt citos avotos nefiksētus faktus par sabiedriski politiskās un kultūras dzīves notikumiem Baložos, tika analizētas publikācijas periodikā, kā arī intervēti astoņi Baložu iedzīvotāji.

Empīriskās bāzes analīzes gaitā hipotēzes ir pierādītas, jo, analizējot publikācijas, nevarēja neņemt vērā valdošo gaisotni Latvijā – padomju okupāciju, kas tiešā mērā arī attiecās uz Baložiem – gan rūpniecībā, gan izglītībā un citās sfērās tika noteikta darbība, gan cik liels plāns jāsaražo kūdras fabrikai, gan kas jā māca skolās.

Intervijās tika iegūtas jaunas ziņas gan par vēsturi, gan tagadni, gan arī izteiktas prognozes par nākotni (kā Baloži attīstīsies, iekļaujoties Ķekavas novadā). Andis Adats pastāstīja daudzpusīgu informāciju gan par Baložu pilsētas attīstību pēdējo 11 gadu laikā,

kopš viņš ir ievēlēts par Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju, gan par pašvaldībā esošajām iestādēm – bibliotēku, skolu, kultūras namu, PII „Avotiņš” un citām, gan arī par Baložu vidi. Interviju būtu vēlams atkārtot pēc Novadu pašvaldību vēlēšanām, kad noskaidrosies, kādi deputāti lems par Baložu pilsētas likteni.

Vita Broka, Baložu vidusskolas direktore pastāstīja par skolā notiekošo, kopš viņa 1998.gadā sāka strādāt par direktori. Bibliotēkas vadītāja Dainuvīte Markelova pastāstīja par bibliotēkas attīstību kopš 20.gadsimta 70.gadu sākuma, kad viņa sāka strādāt Baložu bibliotēkā, sākumā kā bibliotekāre, vēlāk jau kā šīs bibliotēkas vadītāja. Inese Sloka arī pastāstīja par savas vadītās iestādes - pirmsskolas izglītības iestādes „Avotiņš” attīstību, kopš viņa strādā Baložu bērnu dārzā. Intervijas būtu vēlams atkārtot, uzdodot vēl specifiskākus jautājumus, lai papildinātu šobrīd iegūto informāciju ar vēl detalizētākām ziņām.

Juris Klaks un Anita Ozere dalījās atmiņās par Baložu kūdras fabriku, par Baložu vizuālo izskatu pagājušajā gadsimtā. Nākotnē vajadzētu veikt intervijas ar šobrīd strādājošajiem, jo uz kūdras fabrikas pamata ir izveidots jauns uzņēmums, kura īpašnieks ir no Dānijas. Būtiski būtu salīdzināt informāciju, piemēram, kas šobrīd ir galvenais virziens, kurā uzņēmums strādā, cik cilvēku un kādas tautības šobrīd ir nodarbināti utt.

Diāna Zandberga pastāstīja par Baložu kultūras nama klavierspēles studijas attīstību. Publikācijās presē pagaidām vēl nebija informācija, ka Baložos tiks 2009.gada rudenī atvērta Ķekavas mūzikas skolas filiāle.

Baložu pilsētas vēsture ir būtiska Baložu iedzīvotājiem. Vēsture palīdz saprast, kāpēc Baloži ir izveidojušies, kādi tie ir mūsdienās. Lai spētu raudzīties nākotnē, ir jāizprot vēsture. Daudzi cilvēki ar bažām gaida jaunās Ķekavas novada pašvaldības darbu un cer, ka tā nekavēs Baložu attīstību, bet ieviesīs vēl lielāku sadarbību un turpinās līdzšinējos aktīvās darbības virzienus.

PATEICĪBAS

Pateicos darba vadītājam docentei Līgai Krūmiņai par atbalstu, sapratni un metodisko palīdzību bakalaura darba tapšanā.

Izsaku pateicību Andim Adatam, Vitai Brokai, Jurim Klakam, Dainuvītei Markelovai, Anitai Ozerei, Inesei Slokai, Diānai Zandbergai un Laumai Žilko par veltīto laiku un atmiņu ierakstiem, kas palīdzēja darba tapšanas gaitā.

Izsaku pateicību ģimenei un darba kolēģēm par atbalstu maģistra darba tapšanas laikā.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Grāmatas

1. **Andersone, Zinaida.** *Kulturoloģija I* ; red. O.Lapsiņš. Rīga : RaKa, 2001. 169 lpp. : il. ISBN 9984-15-364-9.
2. **Andersone, Zinaida.** *Kulturoloģija II* ; red. O.Lapsiņš. Rīga : RaKa, 2002. 180 lpp. : il. ISBN 9984-15-468-8.
3. **Auns, M., Auns, O.** *Latvijas vēsture.* ; red. O.Kostanda. Rīga : Zvaigzne, 1992. 453, [1] lpp. : il., tab., k. ISBN 5-405-000-742-0
4. **Avotiņa Austra.** *Latvijas kultūras vēsture.* [Rīga] : Zvaigzne ABC, [2003]. 507 lpp. ISBN 9984-17-863-3.
5. **Barker, Chris.** *Cultural studies : theory and practice.* London [etc.] : Sage Publ., 2000. XXIV, 424 p. ISBN 0-7619-5775-8.
6. *Baloži* : tūrisma karte. - Rīga : Jāņa Sēta, 19xx. 1 lp. ISBN 9984-07-108-1.
7. *Baloži*: Latvijas Republikas topogrāfiskā karte, 4311-12: Mērogā 1:10000. Rīga : LR Valsts zemes dienests, Lielmēroga kartēšanas pārv. ISBN 9984-281-44-2
8. *Baloži*: Pilsētas plāns: Mērogs 1:15000 . Rīga: Jāņa sēta, 2003. 1 lp . (Latvijas pilsētas). ISBN: 9984-07-337-8
9. *Baložu ciemats* : fotogrāfiju albums. Baloži : [b.i.], 1960. 55 lpp.
10. Baložu ciemata lietišķās mākslas pulciņš : [fotogrāfiju albums]. Baloži : [b.v.], 1961. 18 lpp.
11. *Baložu un Baldones sakaru nodaļas Rīgas rajonā Latvijas PSR.* Rīga : LPSR Sakaru ministrija, 1961. 33 lpp. : il. (LPSR pirmrindas sakaru nodaļu darba pieredze).
12. **Bleiere, Daina, Butulis, Ilgvars, Feldmanis, Inesis, Stranga, Aivars, Zunda, Antonijs.** *Latvijas vēsture 20. gadsimts.* [Rīga] : Jumava, [2005]. 443, [1] lpp., [12] lp. il. ISBN 9984-05-865-4
13. **Blūma, Daina, Gorkinsm Nikolajs.** *Pasaules kultūras vēsture.* [Rīga] : Pētergailis, [2003]. 198, [1] lpp. ISBN 9984-673-94-4
14. Enciklopēdija "Latvijas daba", Preses nams, 1998, [ISBN 9984-00-312-4](#) Latvijas daba : enciklopēdija = Lettische Naturencyklopädie = The encyclopaedia of Latvia's nature = Энциклопедия природы Латвии ; [atb. red. Guntis Kavacs ; redkol.: Raimonds Činovskis ... u.c.]. Rīga : Latvijas enciklopēdija, 1994. 6 sēj. : krās. il., kartosh., zīm. ISBN 5-899-600-49-7.
15. Enciklopēdiskā vārdnīca .2sēj. 2.sēj. Modelēšana - Ž. Rīga : Latvijas Enciklopēdiju redakcija, 1991.
16. Filozofiskā vārdnīca. Rīga : Latvijas Valsts izdevniecība, 1964. 440.-441.lpp.

17. **Gidenss, Entonijs.** *Sabiedrības veidošanās*. Rīga : AGB, 1999. 400 lpp. (Cilvēks un sabiedrība). ISBN 9984-91699-5.
18. **Gīrcs Klifords.** *Kultūru interpretācija* : [apcerējums] ; tulk. un paskaidr. aut. A. Lūse ; pēcv. sarakst. L. G. Taivans. Rīga : AGB, 1998. 478, [1] lpp. (Cilvēks un sabiedrība). ISBN 9984-92881-0
19. **Hamilton, Paul.** *Historicism*. New York ; London : Routledge, 1996. IX, 226 p. (The new critical idiom). ISBN 0-415-133-11-4
20. **Howarth, Ken.** *Oral History : A Handbook*. Stroud, England : Sutton Publishing, 1998. 214 p. ISBN 0750917571.
21. **Kļaviņa Iveta.** *Latvija. Ģerboņi*. Rīga : Zvaigzne ABC, [2008] : [23] lpp. : il., karte ; 29 cm. ISBN 978-9984-409-27-6.
22. **Kristapsone, Silvija.** *Zinātniskā pētniecība studiju procesā*. Rīga : Turība, 2008. 262.-264.lpp. ISBN 978-9984-828-00-8.
23. **Kropļijs, Artūrs, Raševskam, Malgožata.** *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs*. Rīga : RaKa, 2004. 178 lpp. : tab. ; ISBN 9984-1561-6-8.
24. **Kūle, Maija, Kūlis, Rihards.** *Filosofija* : [3. izd.] Rīga : Zvaigzne ABC, cop. 1998. 656 lpp. : il. ; ISBN 9984171191.
25. **Kuncmanis, Pēteris, Burkarts, Francis Pēteris, Vīdmanis, Francis.** *Filozofijas atlants* : attēli un teksti ; no vācu val. tulk. un priekšv. sarakst. Vilnis Zariņš ; liter. kons. Miervaldis Vanags ; māksl. Aksels Veiss. [Rīga] : Zvaigzne ABC, [2000]. 251 lpp. : il. ISBN 9984-17-601-0
26. **Lancmanis, Imants.** *Heraldika*. Rīga : Neputns, 2007. 287 lpp. ISBN 978-9984-729-93-0
27. **Lapiņa Mārīte.** *Latvijas kultūras vēsture XX gs. 40.-80. gadi.* ; Red. O.Lapsiņš. - Rīga : RaKa, 2002. 202 lpp. : il. ISBN 9984-15-324-X
28. *Latvija - likteņa gaitās* : 9000 B.C. - 2007 A.D. ; red. kolēģija: E.Smalkais, J.Vējiņš. 2.izd., papild. Rīga : Timermanis un Vējiņš, 2007. 359 lpp. ISBN 978-9984-9948-1-9
29. *Latvijas kultūras programma*. Rīga : Latvijas republikas Kultūras ministrija, 1996. 56.lpp.
30. *Latvijas Padomju enciklopēdija*. 1.sēj. Rīga : Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1981.
31. *Latvijas pilsētas* : enciklopēdija. Rīga : Preses Nams, 1999. 77.-79.lpp. ISBN 9984-00-357-4

32. *Latvijas prese, 2004* : Latvijas izdevējdarbības statistika : statistisko materiālu krāj. ; sast. A.Gailīte, G.Lodziņa. Rīga : Latvijas Bibliogrāfijas institūts, 2005. 98, [2] lpp. ISBN 9984-607-66-6, ISSN 1407-0049
33. *Latvijas PSR Mazā enciklopēdija*. 3.sēj. Rīga : Zinātne, 1967-1972.
34. *Latvijas PSR ūdenstilpju nosaukumi*. 5. burtn. (S-T). Rīga : LVU, 1984. 59 lpp.
35. **Lauksmanis, Frīders**. *Filozofijas ABC* : jauni ceļi uz vecām atziņām / Frīders Lauksmans ; [no vācu val. tulk. Uldis Tīrons ; māksl. Modris Adumāns]. Rīga : Alberts XII, 1999. 270 lpp. ; ISBN 9984645207.
36. **Lethonen, M.** *The Cultural Analysis of Texts*. London : Sage Publications, 2000. P. 43-44.
37. *Local Studies Collection Management*. Edited by Michael Dewe. Aldershot ; Burlington (VT) : Ashgate, 2002. XII, 196 p. ISBN 0-566-08365-5.
38. **Mauriņa, Zenta**. *Pasaules vienotība un indivīda uzdevumi*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1997. 164 lpp. ISBN 9984-04-567-6
39. **Meinecke, Friedrich**. *Historism* : the Rise of a New Historical Outlook. London : Routledge and Kegan Paul, 1972. 524 p.
40. **Meinecke, Friedrich**. *Возникновение историзма* ; [пер.: В.А. Брун-Цеховой ; отв. ред.: Л.Т. Мильская ; пер. с нем.]. Москва : РОССПЭН, 2004. 478, [1] с. (Книга света). ISBN 5-824-3050-9-9.
41. *Okupācijas varu politika Latvijā. 1939-1991*. Latvijas Valsts arhīvs ; [atb. red. Elmārs Pelkauss ; redkol.: Andris Caune ... [u.c.]]. Rīga : Nordik, 1999. 453.lpp. ISBN 9984-510-59-X.
42. *The Oxford Companion to Philosophy* / edited by Ted Honderich. Oxford ; New York : Oxford University Press, 1995. xix, 1009, [1] lpp. : il. ISBN 0-19-866132-0.
43. **Phillips, Nelson, Hardy Cynthia**. *Discourse analysis. Investigating Processes of Social Construction*. London : Sage University paper, 2002. P. 63.
44. **Plaudis, Arvīds**. *Rīgas rajons*. Rīga : Avots, 1988. 205, [2] lpp. : il., k. (Tūrisma maršruti).
45. **Priedītis, Arturs**. *Latvijas kultūras vēsture: no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām*. Daugavpils : A.K.A., 2000. 194.-206.lpp. ISBN 9984-582-11-6.
46. **Popper, Karl**. *The Poverty of Historicism*. New York : Routledge, 2002. 176 p. (Routledge Classics). ISBN 978-0-415-27846-1.
47. **Powell, Ronald R.** *Basic research methods for librarians*. 3rd ed. Greenwich (Connecticut) ; London (England) : Ablex Publ. Corporation, 1999. XII, 281 p. ISBN 1-56750-338-1.

48. **Ritchie, Donald A.** *Doing Oral History: A Practical Guide* : 2nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2003. 320 p. ISBN 978-0-19-515434-4.
49. **Skultans, Vieda.** *The Testimon of Lives: Narrative and Memory in post-Soviet Latvia*”. London : Routledge, 1997. p.240. ISBN: 0415162890
50. *Svešvārdu vārdnīca.* Rīga : Jumava, 1999. 879 lpp. ISBN 9984-052-66-4.
51. **Tauriņš, Gunārs.** *Vēstures filozofija.* Rīga : [autora red.], 1997. 623, [1] lpp. ISBN 9984-9148-0-1.
52. **Titscher, Stefan, Meyer, Michael, Wodak, Ruth, Vetter, Eva.** *Methods of text and discourse analysis.* London : SAGE Publications, 2000. 278 p. ISBN 0761964835.
53. *Vadonis pa 77 Latvijas pilsētām ;* [sast. Uldis Placēns]. Rīga : SIA Friedaines, 2000 184, [5] lpp. : il., kartes ; ISBN 9984-687-04-X.
54. **Veinberga, S.** *Ielocītās lapas.* Rīga : Preses nams, 2001. 590, [1] lpp. ISBN 9984-004-29-5.
55. *Vides zinību terminu skaidrojošā vārdnīca : māc. līdz.* [sagat. aut. kol.: Ilze Ansone, Gunta Kuhare, Gita Putriņa]. Rīga : Jumava, 1999, 251 lpp. : il. ISBN 9984-052-21-4.
56. **Waley, A.** *Three Ways of Thought in Ancient China.* London : Allen : Unwin, 1939. P.38
57. **Zitāne, Ligita.** *Kultūras vēsture.* 1.sēj. Rīga : RaKa, 2000. 122 lpp. ISBN 9984-558-94-0.
58. **Zvirbule, Anta.** *Kultūrvides izglītība.* Rīga : Raka, 2004. 122 lpp. : il., diagr. (Pedagoģiskā bibliotēka). ISBN 9984-156-59-1.
59. **Кареев, Николай Иванович.** *Основные вопросы философии истории.* Критика историософских идей и опыт научной теории исторического прогресса. Т.1. Москва,1883. с. 401.
60. **Ясперс, К.** *Смысл и назначение истории.* Москва : Республика, 1994. 527 с. ISBN 5-250-02454-8

Raksti

61. **Adats, Andis.** Andis Adats: „Baloži dod vietu, kur naudu ieguldīt”. Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats sarunā izklāsta pilsētas vēsturi un attīstības perspektīvas. *Rīgas Balss.* ISSN 14073927. (2001.gada 13.decembris), 18.-19.lpp.
62. **Andris, A.** Ar radošu izdomu : par Baložu pilsētciemata bibliotēkas atvēršanu]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).

63. **Auzāne, Olīta.** Vai piekrītat, ka strūklaka pie domes ēkas ir Baložus raksturojošs objekts? : [baložnieku viedokļi par strūklaku, kura atrodas pie Baložu domes ēkas]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.4 (2004.gada 13.janvāris), 12.lpp.
64. **Bahšteins Raivis.** Goda vietā – varde. Par Baložu kultūras nama skvēra atjaunošanu. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.70 (2008, 16. septembris), 2. lpp. : il.
65. *Baložu atslēga* : simbolika. *Baloži* : *Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2001.gada aprīlis), 1.lpp.
66. *Baložu kūdras purvā uzsprāgst lādiņš.* *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. Nr.56 (2004.gada 1.jūnijs), 8.lpp.
67. **Broka, Vita.** Baložos sava vidusskola. *Baloži* : *Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 3.lpp.
68. **Brūvere A.** Novadpētniecības darba tradicionālās formas Gulbenes bibliotēkā. **No:** *Bibliotēku Pasaule.* Nr.16 (2000), 42.-44.lpp
69. **Crosby, Alan.** Local studies collections. *The Local Studies Librarian*, Vol.21, Nr.1, 2002, p.2-3. ISSN 0263-0273
70. **Epnere, A.** 450 cilvēku acu priekšā : [par Baložu kūdras rūpnīcas strādnieku sabiedriskajām aktivitātēm]. *Darba Balss.* (1962. - 1985.gads).
71. *Gaumīgi iekārtotu, uzpostu apkārtni* : [par Baložu kūdras rūpnīcas darbinieku sakopto apkārtni]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
72. **Grīnšteine, M.** Vēl reformas ceļa sākumā : [par rajona skolotāju konferenci]. *Darba Balss.* (1986.gada 4.septembris).
73. **Kalvāns, A.** Pateicība par darbu - bērna smaids : [par Baložu kūdras rūpnīcas strādnieku bērniem]. *Darba Balss.* (1962. - 1985.gads).
74. **Korsaks, P.** Fotomāksla. **No:** *Latvijas Padomju enciklopēdija.* Rīga : Galvenā enciklopēdiju redakcija, 5. sēj., 749.lpp.
75. **Kudrjavcevs, G.** Aug kūdras fabrika "Baloži". Attēlos: Izolācijas plašu fabrikas kopskats ; izolācijas plašu fabrikas sagatavošanas ceha labākā strādniece Gudrīte ; briķešu ceha labākā kaltētāja Šarakova ; Kurmeļovu ģimene saņem labiekārtotu dzīvokli jaunajā mājā. Par kūdras fabrikas "Baloži" vēsturi un attīstību, labākiem strādniekiem, ciemata attīstību, māju celtniecību. *Darba balss.* (1955, 1.maijs), 4.lpp.: il.

76. **Kūkuma, Velga.** Pastmarka ar Baložu ģerboni. Attēlā: Baložu pastmarka s. Par pastmarku "Latvijas pilsētu un novadu ģērboņi" sēriju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (105) (2009, marts), 1. lpp.
77. **Lancmanis, Imants.** Heraldika – zinātne, heraldika – māksla. **No:** *Sarunas IV* : lekcijas un diskusijas sabiedriskā izglītības fonda "Jaunā akadēmija" vasaras nometnē Rucavā 2002.gada vasarā. Rīga : Jaunā Akadēmija, 2003. 66.-94.lpp. ISBN 9984-9423-3-3.
78. **Liwyd, R., Evans, G.** Oral history recordings. **No:** *A manual of local studies librarianship.* Aldershot : Gower, 1987. p.309.-343.
79. **Martinova,, Sindija.** Baložu domes priekšsēdētāju nēsā uz rokām. *Rīgas Apriņķa Avīze.* ISSN 14075857. (2002.gada 21.jūnijs).
80. **Milts Augusts.** Garīgās vērtības cilvēka dzīvesstāstos. **No:** *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis.* A daļa, Sociālās un humanitārās zinātnes. - Nr.4/5 (1996), 143.-149.lpp
81. **Milts Augusts.** Mutvārdu vēsture. *Akadēmiskā Dzīve.* Nr.37 (1995), 43.-48.lpp
82. **Muižniece I.** Otrais sertificētais Latvijā : [par medicīnu]. Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums. Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 1.lpp.
83. *Novēlējumi Jaunajā gadā. Darba balss.* Nr.1 (1959, 1.janvāris), 4.lpp.
84. **Oberlenders, Ervins.** Reģions un identitāte vēsturē. **No:** **Misāns, Ilgvars, Oberlenders, Ervins, Straube, Gvido.** *Kurzeme, Vidzeme, Latgale.* Reģions un identitāte vēsturē: konferences materiāli. Rīga : N.I.M.S. 12lpp
85. **Ortega y Gasset, José.** La situation de la ciencia y la razon historica Historia como sistema. **No:** *Obras completas,* Tomo VII. Madrid : Taurus, 2007. Páginas 937. (Taurus Pensamiento). ISBN 978-84-306-0624-5.
86. **Poča, Silva.** Kultūra. **No:** *Praktiskā filozofija.* Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Sociālo zinātņu fakultāte. Filosofijas katedra ; [zinātniskais konsultants, Aloizs Strods ; literārā redaktore, Inga Skuja]. Jelgava : LLU, 2008. 477.-552. lpp. : il.
87. **Poča, Silva.** Sabiedrības un vēstures filozofija. **No:** *Praktiskā filozofija.* Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Sociālo zinātņu fakultāte. Filosofijas katedra ; [zinātniskais konsultants, Aloizs Strods ; literārā redaktore, Inga Skuja]. Jelgava : LLU, 2008. 309.-338. lpp. : il.
88. **Reinholce, Ilze.** Sākām ar inventāru un viesmīlību : Baložu kultūras hronika. Attēlā: Inga Teilāne, Juris Klaks, Andis Adats. Kultūras nama direktores Ilzes Reinholces

- atmiņas par kultūras nama pirmsākumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4 (106) (2009, marts), 6.lpp.
89. **Sallinene Inta**. Novadpētniecība gada garumā. **No:** *Bibliotēku Pasaule*. Nr.24 (2003), 71.-72.lpp
90. **Strelenics, J.** Baložu ciemata augstceltne. *Darba Balss*. (1959.-1962.gads).
91. **Stroikins, V.** Mūsu rajona otrajā strādnieku ciematā. *Darba balss*. Nr.43. (1959, 9.apr.), 3.lpp.
92. **Šaronovs, A.** Mūsu radiopārraides. : [par kūdras fabriku]. *Darba balss*. Nr.4 (1959, 9.janvārī), 2.lpp.
93. **Šenberga Ruta**. Dzimtas un novadnieku likteņu izpēte : gadsimta nogalē, tās vēsturi rakstot. *Es daru tā*. Nr.9, 1999. 15.-32.lpp.
94. **Šenberga Ruta**. Mutvārdu vēsture – jauns bibliotēku darba virziens. **No:** *LU 58. konferences bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcijas sēde 2000.gada 2.februārī* : tēzes. Rīga : Latvijas Universitāte, 2000. [14.-16.] lpp
95. **Šteinerte Juta**. Remontē Baložu kultūras namu : [par Baložu kultūras nama remontu. *Rīgas Priņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 66 (2004.gada 17. jūnijs), 5.lpp. : il.
96. **Šulmane, Ilze**. Masu komunikācijas kontentanalīze **No:** **Šulmane, Ilze**. *Latvijas mediju analīze*. Rīga : Latvijas Universitāte. Komunikācijas studiju nodaļa, 2001. 7.-10.lpp.
97. **Tamašas, M.** No roku darba uz mehanizāciju un automatizāciju. *Darba Balss*. (1960.gada 25.marts).
98. **Tamašas, M.** Septiņgades devīze - tehniskais progress : [par Baložu kūdras rūpnīcu] . *Darba Balss*. Nr.28. (1960.gada 4.marts).
99. **Timofejevs, A.** Būs savs kultūras nams. *Darba Balss*. (1959.-1962.gads).
100. **Zelče, Vita**. Lokālā prese – kopienas informācijas vides veidotāja 144.-166. **No:** *Informācijas vide Latvijā* : 21. gadsimta sākums ; red. Inta Brikše ; Stratēģiskās analīzes komisija. [Rīga] : Zinātne, [2006]. 415, [1] lpp. : il. Bibliogr. rakstu beigās. ISBN 9984-7678-8-4
101. **Zemdega, Māra**. Baložu pilsētā : [intervija ar domes priekšsēdētāju Andi Adatu]. *Rīgas Priņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 30.septembris).

102. **Zirnīte Māra.** Mutvārdu vēstures studiju aprises. **No:** *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*. A daļa, Sociālās un humanitārās zinātnes. Nr.1/2 (2001), 122.-126.lpp
103. **Zunde, E.** Jauna ēdnīca kūdriniekiem. *Darba balss*. Nr.1 (1959, 1.janvāris), 3.lpp.
104. **Лузина, Т.В.** Центральная библиотека в системе краеведческого информирования. [tiešsaiste]. Библиотечное дело, № 1, 2004, с.173-177. Pieejams: http://www.library.ru/1/kb/articles/article.php?a_uid=94. ISSN 1727-4893

Elektroniskie materiāli

105. 8 valsts nozīmes bibliotēku elektroniskais kopkatalogs. [tiešsaiste]. Rīga : Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2005. [skatīts 2009.gada 9.aprīlī]. Pieejams: http://roze.lanet.lv:8991/F/?func=option-update-lng&file_name=find-b&local_base=Inc04&p_con_lng=lav
106. *Astrobirojs „Saules Rasa”*. [tiešsaiste]. Rīga : Tronics, 2005. [skatīts 2009.gada 19.janvārī]. Pieejams: http://www.astrologija.lv/lv/simboli_teli_zimes
107. *Baložu pilsētas bibliotēkas datubāze „Elektroniskais katalogs”*. [tiešsaiste]. Baloži : Baložu pilsētas pašvaldība, [b.g.]. [skatīts 2009.gada 1.februārī.]. Pieejams: <http://91.200.67.222/alise/>
108. *Baložu pilsētas bibliotēkas datubāze „Novads”*. [tiešsaiste]. Baloži : Baložu pilsētas pašvaldība, [b.g.]. [skatīts 2009.gada 12.aprīlī.]. Pieejams: <http://91.200.67.222/alise/>
109. *Baložu pilsētas tīmekļa vietne*. [tiešsaiste]. Baloži : Baložu pilsētas pašvaldība, [b.g.]. [skatīts 2009.gada 2.jūnijā]. Pieejams: www.balozi.lv
110. *E-mistika*. [tiešsaiste]. [skatīts 2009.gada 13.janvārī]. <http://www.e-mistika.lv/?kat=arh&txt=360>
111. *Ezeri* [tiešsaiste]. Rīga : [b.i.], 2007. [skatīts 2009.gada 12.martā]. Pieejams www.ezeri.lv
112. *Jaunie projekti*. [tiešsaiste]. [skatīts 2009.gada 14.aprīlī]. Rīga : Jaunie projekti, 2005. Pieejams: http://jaunieprojekti.lv/lv/newspaper/article/print.html?article_preview_id=375
113. *Katlakalna pašvaldības tīmekļa vietne* [tiešsaiste]. Katlakalns : MB Studija, 2006. [skatīts 2009.gada 19.martā]. Pieejams: www.katlakalns.lv
114. *Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas elektroniskais katalogs*. [tiešsaiste]. Rīga : Latvijas Akadēmiskā bibliotēka, 2007. [skatīts 2009.gada 23.martā]. Pieejams:

<http://www3.acadlib.lv/opac/html/first.htm?LARGEUR=800&LANGREQ=%3E%20opac%20opac%20langue%3D%22lv%22%20user%3D%22opac%22&LANG=lv&USER=opac>

115. *Latvijas Republikas Kultūras ministrija*. [tiešsaiste]. [skatīts 2009.gada 19.janvārī]. Rīga : Latvijas Republikas Kultūras ministrija, 2009. Pieejams: <http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/ministrija.html;jsessionid=8F7876702DBCFF749EF34294DEA7921C>
116. *Latvijas Universitāte*. [tiešsaiste]. [skatīts 2009.gada 21.janvārī]. Rīga : Gatis Pāvils, 2004. Pieejams: http://www.lu.lv/daba/Ideja_apaksa.htm
117. *Letonika*. [tiešsaiste]. [skatīts 30.martā]. Rīga : Tilde, 2002. Pieejams: www.letonika.lv
118. *Nacionālās bibliogrāfijas analītiskās datu bāze*. [tiešsaiste]. Rīga : Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2005. [skatīts 2009.gada 3.martā]. Pieejams: http://roze.lanet.lv:8991/F/X772CXQBCJHNLB7CQPRCNS162UJM3Y4EK883KEUN4IC5MEFXPA-09368?func=find-b-0&local_base=nba01
119. *Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija*. [tiešsaiste]. [skatīts 2009.gada 5.martā]. Rīga : Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 2007. Pieejams: <http://www.mantojums.lv/?cat=579&lang=lv>
120. *Vietas – Latvijas ceļvedis* [tiešsaiste]. Rīga : Vietas, 2005. [skatīts 2009.gada 13.februārī]. Pieejams: www.vietas.lv

Nepublicētie materiāli

121. **Banka, Liene**. *Torņakalns atmiņu stāstījumos* : bakalaura darbs ; darba zin.vad. M.Sci.Soc. lekt. Ruta Šenberga ; rec. Dr. philol. doc. Daina Pakalna ; LU. Sociālo zinātņu fakultāte. Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa Rīga, 2007. 82 lp. : il.
122. *Baložu pilsētas teritorijas plānojums 2008. – 2020. gadam*. Baloži, Baložu pilsētas dome, 2008. 94.lpp. Pieejams: http://www.balozi.lv/public/userimages/BPTP_GP3.pdf [karte]
123. **Lemeševska Anna**. Vaira Lorberga : [intervija]. Baloži : [Baložu pilsētas bibliotēka], 2008. [8] lp.
124. **Lūre, Evita**. *Staiceles pamatskola skolēnu un skolotāju atmiņās un dzīvesstāstos* : bakalaura darbs ; darba zin.vad. M.Sci.Soc. lekt. Ruta Šenberga ; rec. Dr. Paed. Baiba Sporāne ; LU. Sociālo zinātņu fakultāte Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa. Rīga, 2003. 109 lp. : il.

125. **Mača, Inga.** *Birzgales pagasts novadnieku atmiņās un dzīvesstāstos* : bakalaura darbs ; darba zin.vad. M.Sci.Soc. lekt. Ruta Šenberga ; rec. Dr. Paed. Baiba Sporāne ; LU. Sociālo zinātņu fakultāt. Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa. Rīga, 2004. 54 lp. : il.
126. **Markelova, Dainuvīte, Lemeševska, Anna.** *Ringolda Rozenfelda atmiņas par Baložu kūdras fabrikas dibināšanu, baraku celtniecību* : [intervija]. Baloži, Baložu pilsētas bibliotēka, 1998. 3lp.
127. *Nepublicēts pētījums, kas tapis Latvijas Zinātnes padomes 2005.gada granta Nr.05.1921 ietvaros.* [tiešsaiste]. Stratēģiskās analīzes komisija. Rīga : Zinātne, 2006. 416 lpp. ISBN 9984-767-88-4. Pieejams: http://www.president.lv/images/modules/items/PDF/item_1288_Informācijas-Vide.pdf
128. **Orola, Inga.** *Daudzeses (Daudzevas) novads novadnieku atmiņās un dzīvesstāstos* : bakalaura darbs ; darba zin.vad. M.Sci.Soc. lekt. Ruta Šenberga ; rec. Dr. Paed. Baiba Sporāne ; LU. Sociālo zinātņu fakultāte. Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa. Rīga, 2003. 108 lp. : il.
129. **Ozoliņa, Ieva.** *Jānis Eduards Lapiņš* : dzīve un radošā darbība : bakalaura darbs. darba zin.vad. Dr. philol. doc.vLīga Krūmiņa ; rec. M.Sci.Soc. lekt. Ruta Šenberga ; LU. Sociālo zinātņu fakultāte. Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa. Rīga, 2007. 108 lp. : il.
130. **Rūzniece Vallija.** *Vallijas Rūznieces atmiņas par Baložu bibliotēkas izveidošanos* : [nepublicēts materiāls]. Baloži : [b.i.], 2004. 4 lp.
131. **Saukane, Anīta.** *Ikšķiles novada Elkšņu pamatskola un tās skolotāji bijušo audzēkņu mutvārdu liecībās* : bakalaura darbs ; darba zin.vad. M.Sci.Soc. lekt. Ruta Šenberga ; rec. Dr. philol. doc. Līga Krūmiņa ; LU. Sociālo zinātņu fakultāte. Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa. Rīga, 2007. 60, [24] lp. : il.

PIELIKUMI

PUBLIKĀCIJAS PAR BALOŽIEM

1949

1. Kūdras ieguvēju panākumi : par godu 1.maijam. Par darba sacensību, kurā panākumus gūst Baložu kūdras fabrikas strādnieki, vairākkārt pārsniedzot savu dienas uzdevumu. *Darba balss.* Nr.46 (1949, 17.apr.), 1.lpp.

1950

2. Gatavojas kūdras ieguves sezonai : kūdras rūpniecība Jaunajā gadā. Par gatavošanās darbiem kūdras ieguves sezonai Rīgas rajona kūdras rūpnīcās. *Darba balss.* Nr.35 (1950, 21.marts), 1.lpp.
3. Kūdras iegūšanas meistarū jaunie panākumi. Par Slokas kūdras fabrikas Mihaila Račkova vadītās brigādes sasniegumu - republikas rekordu kūdras ķieģeļu ražošanā, apsteidzot Baložu kūdras fabrikas M.Rimšas brigādi. *Darba balss.* Nr.77 (1950, 27.jūn.), 1.lpp.
4. Mūsu laukos un pilsētās : kūdras rūpniecība Jaunajā gadā. Par gatavošanos Baložos celt jaunu izolācijas plākšņu fabriku. *Darba balss.* Nr.5 (1950, 10.janv.), 2.lpp.
5. **Priede, I.** Rūpīgi gatavosimies PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām : Aģitācijas darbs Baložu ciemā. Par Baložu kūdras fabrikas komjauniešu darbu aģitpunkta iekārtošanā un aģitāciju vadīšanā *Darba balss.* Nr.19 (1950, 11.febr.), 1.lpp.
6. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.375 : Par pilsētu un ciemu vēlēšanu komisiju apstiprināšanu ciemu un pilsētu darbaļaužu deputātu Padomju vēlēšanām. Minēts Baložu ciema vēlēšanu komisijas sastāvs. *Darba balss.* Nr.126 (1950, 21.okt.), 4.lpp.
7. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.373 : par vēlēšanu apgabalu nodibināšanu Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes vēlēšanām. Par Rīgas rajona vēlēšanu apgabaliem, to atrašanās vietu un teritoriju. *Darba balss.* Nr.126 (1950, 21.okt.), 3.lpp.
8. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.376 : par apgabalu vēlēšanu komisiju apstiprināšanu Rīgas rajona [darbaļaužu deputātu Padomes vēlēšanām]. Par Baložu vēlēšanu apgabalu, minēts apgabala vēlēšanu komisijas sastāvs. *Darba balss.* Nr.128 (1950, 26.okt.), 2.lpp.
9. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.377 : par vēlēšanu iecirkņu nodibināšanu. Par Baložu ciema vēlēšanu iecirkņa atrašanos un teritoriju. *Darba balss.* Nr.129 (1950, 28.okt.), 2.lpp.
10. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.390 : par iecirkņu vēlēšanu komisiju apstiprināšanu rajona, pilsētu un ciemu darbaļaužu deputātu Padomes vēlēšanām. Minēts Baložu vēlēšanu iecirkņa vēlēšanu komisijas sastāvs. *Darba balss.* Nr.131 (1950, 2.nov.), 2.lpp.
11. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.461 : par vēlēšanu iecirkņu nodibināšanu Latvijas PSR Augstākās Padomes vēlēšanām. Par Rīgas rajona vēlēšanu apgabaliem, to atrašanās vietu un teritoriju. *Darba balss.* Nr. (1950, 30.dec.), 2.lpp.
12. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.1 : par vēlēšanu iecirkņu komisiju apstiprināšanu Latvijas PSR Augstākās Padomes vēlēšanām. Minēti Rīgas rajona vēlēšanu iecirkņu vēlēšanu komisiju sastāvi. *Darba balss.* Nr.3/4 (1951, 8.janv.), 2.lpp.

13. Savest kārtībā uzskaiti ciemu padomēs. Par kļūdām vairāku ciemu Padomju, tostarp arī Baložu, uzskaites kārtībā; doti ieteikumi kļūdu novēršanai. *Darba balss.* Nr.79 (1950, 1.jūl.), 2.lpp.
14. Vietējā kūdras rūpniecība izpildījusi kūdras ieguves sezonas plānu : kūdras ieguves stachanovieši. Par kūdras ieguves sacensību un darba plāna izpildi. *Darba balss.* Nr.97 (1950, 15.aug.), 2.lpp.

1951

15. **Celtmanis, P.** Kūdras ieguves sezonu beidzot. Par aizvadīto kūdras ieguves sezonu Rīgas rajona kūdras rūpnīcās. *Darba balss.* (1951, 29.aug.), 2.lpp.
16. **Goba, A.** Kūdrinieku saistības. Par Rīgas rajona kūdras rūpnīcu kolektīvu jaunajām darba saistībām - apņemšanos ātrākā laikā izpildīt veicamos darbus. *Darba balss.* Nr.117 (1951, 30.sept.), 1.lpp.

1952

17. **Avots, P.** Ražo produkciju uz 1953.gada rēķina. Par Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumu gada plāna izpildi. *Darba balss.* Nr. (1952, 19.dec.), 1.lpp.
18. **Groskaufmanis O.** Par jauniem panākumiem kūdras ieguvē. Par Rīgas rajona kūdras rūpnīcu kolektīvu jaunajām darba saistībām - apņemšanos ātrākā laikā izpildīt veicamos darbus, šo saistību izpildi, rūpnīcu sasniegumiem un trūkumiem. *Darba balss.* Nr. (1952, 16.jūl.), 1.lpp.
19. **Krauja, M.** Cīņā par kūdras ieguves sezonas plāna izpildi. Par kūdras ieguves plāna pirmstermiņa izpildes sacensību Baložu kūdras rūpnīcā. *Darba balss.* Nr. (1952, 22.jūn.), 1.lpp.
20. Priekšzīmīgi sagatavoties jaunai kūdras ieguves sezonai. Par veicamajiem priekšdarbiem un trūkumu novēršanu, lai sagatavotos kūdras ieguves sezonai. *Darba balss.* Nr. (1952, 21.marts), 1.lpp.

1953

21. **Doroņins, S.** Priekšzīmīgi izpildīsim šā gada ražošanas uzdevumu. Par Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumu septembra plāna izpildi. *Darba balss.* (1953, 9.okt.), 1.lpp.
22. **Doroņins, S.** Sekmīgi uzsākt kūdras ieguves sezonu. Par kūdras ieguves darba specifiku, gada plānu izpildi un darba apstākļu uzlabošanu. *Darba balss.* (1954, 28.apr.), 2.lpp.
23. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.1 : par pilsētu un ciemu vēlēšanu komisiju apstiprināšanu pilsētu un ciemu darbaļaužu deputātu Padomes vēlēšanām. Minēti Rīgas rajona vēlēšanu iecirkņu vēlēšanu komisiju sastāvi. *Darba balss.* Nr. (1953,4.janv.), 3.lpp.
24. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.13 : par iecirkņu vēlēšanu komisiju apstiprināšanu apgabalū, rajonū, pilsētu un ciemu darbaļaužu deputātu Padomju vēlēšanām. Minēti Rīgas rajona vēlēšanu iecirkņu vēlēšanu komisiju sastāvi. *Darba balss.* Nr. (1953, 18.janv.), 2.lpp.
25. Socialistiskās sacensības gaita rajona kūdras uzņēmumos. Par rūpnīcu sacensību kūdras ieguvē. *Darba balss.* (1953, 14.jūn), 2.lpp.

1955

26. **Kudrjavcevs, G.** Aug kūdras fabrika "Baloži". Attēlos: Izolācijas plašu fabrikas kopskats ; izolācijas plašu fabrikas sagatavošanas ceha labākā strādniece Gudrīte ; briķešu ceha labākā kaltētāja Šarakova ; Kurmeļovu ģimene saņem labiekārtotu dzīvokli jaunajā mājā. Par kūdras

- fabrikas "Baloži" vēsturi un attīstību, labākiem strādniekiem, ciemata attīstību, māju celtniecību. *Darba balss.* (1955, 1.maijs), 4.lpp.: il.
27. **Licis, R.** Kūdras rūpniecības darbinieku spartakiāde. Attēlā: spartakiādes dalībnieki atklāšanas parādē. Par II republikānisko kūdras rūpniecības darbinieku spartakiādes norisi Valmierā. *Darba balss.* (1955, 2.okt.), 1.lpp.: il.
28. **Mūrnieks, A.** Ciemats purvā : Sakarā ar vissavienības celtnieku dienu. Attēlā: viena no jaunceltajām divstāvu dzīvojamām mājām kūdrinieku ciematā. Par Baložu ciemata izveides vēsturi, fabrikas, dzīvojamo māju, kanalizācijas, ūdens torņa, skolas celtniecību un turpmākiem ciemata celtniecības plāniem. *Darba balss.* (1955, 12.aug.), 1.lpp.
29. Organizēti uzsākt politapmācību gadu. Par partijas organizāciju sagatavošanos jaunajam mācību gadam - politpulciņu komplektēšanu, propagandistu, konsultantu un semināru vadītāju izraudzīšanu; partijas bibliotēkas uzdevumiem. *Darba balss.* (1955, 2.okt.), 1.lpp.
30. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.2 : par apgabalu vēlēšanu komisiju nodibināšanu Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes vēlēšanām. Minēts Olaines ciema vēlēšanu apgabala vēlēšanu komisijas sastāvs. *Darba balss.* (1955, 7.janv.), 1.lpp.
31. Rīgas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas lēmums Nr.25 : par iecirkņu vēlēšanu komisiju apstiprināšanu. Minēts Olaines vēlēšanu iecirkņa vēlēšanu komisijas sastāvs. *Darba balss.* (1955, 16.janv.), 2.lpp.
32. Socialistiskās sacensības gaita kūdras uzņēmumos. Par Rīgas rajona kūdras rūpniecības sacensību kūdras ieguvē maijā, pēc sasniegumiem rūpniecības ierindotas attiecīgās vietās. *Darba balss.* (1955, 5.jūn.), 2.lpp.
33. Straujākus tempus kūdras ieguvē. Par Rīgas rajona kūdras fabrikām, darba panākumiem un trūkumiem. *Darba balss.* (1955, 3.jūl.), 1.lpp.
34. **Terentjevs, M.** Gatavojas kūdras ieguves sezonai. Par sagatavošanās darbiem nākamajai sezonai kūdras fabrikā "Baloži". *Darba balss.* (1955, 6.apr.), 2.lpp.
35. **Terentjevs, M.** Palielinās kūdras ieguvi. Par darbu kūdras fabrikā "Baloži". *Darba balss.* (1955, 18.marts), 2.lpp.
- 1956**
36. **Akmeņkalns, A.** Rūpniecības uzņēmumu darba skate: rajona rūpniecības izstādē. Par Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumu darba skati, izvērtēti dažādu nozaru uzņēmumu darba rezultāti. *Darba balss.* (1956, 19.okt.), 3.lpp.
37. **Celms, V.** Jaunie kūdrinieki uzvar. Par kūdras fabrikas "Baloži" darbu, Seņkāna vadītai brigādei piešķirto Latvijas LKJS Rīgas rajona komitejas ceļojošo sarkano vimpeli "Labākajai komjauniešu-jauniešu brigādei". *Darba balss.* (1956, 20.jūn.), 2.lpp.
38. **Freiberģis, A.** Sacenšas brūnā zelta ieguvēji : Pie Baložu kūdriniekiem : V.Abašinovas vadītās maiņas kolektīvs ; modernais gabalkūdras savākšanas agregāts "UKB" un "SKS" darbā. Par kūdras fabrikas "Baloži" darbu, darba mehanizāciju, darba plānu izpildi. *Darba balss.* Nr. (1956, 6.jūl.), 4.lpp. : il.
39. **Grundulis, J.** Turpinās kurināmā sagāde. Attēlā: kūdras izvešana fabrikā "Baloži". - Attēls ar parakstu par kūdras izvešanu. *Darba balss.* (1956, 30.sept.), 1.lpp. : il.
40. Izvērst kūdrinieku sociālistisko sacensību!. Par Rīgas rajona kūdras fabriku plānoto darbu šajā piecgadē. *Darba balss.* (1956, 25.apr.), 1.lpp.

41. **Kalniņš, R.** Remontē kūdras ieguves mašīnas. Par kūdras ieguves mašīnu remonta darbiem kūdras fabrikā "Baloži". *Darba balss*. Nr.131 (1956, 2.nov.), 1.lpp.
42. **Lindāns, S.** Kūdrinieki iesoļo sestajā piec gadē. Par Rīgas rajona kūdras fabriku darbu iepriekšējā piec gadē, izvērtēti darba sasniegumi un trūkumi. *Darba balss*. (1956, 20.janv.), 2.lpp.
43. **Levickis, I.** Pārskats : par rajona rūpniecības uzņēmumu sociālistiskās sacensības saistību un valsts plāna izpildi produkcijas kopvērtībā š.g. I pusgadā, II ceturksnī un jūnijā ; Pārskats par rajona kūdras fabriku kolektīvu sociālistiskās sacensības saistību un valsts plāna izpildi kūdras ieguvē un savākšanā kopš sezonas sākuma un jūnijā (procentos, salīdzinot ar plānu) . Tabulā atspoguļoti Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumu plāna izpilde procentos, analizēti rezultāti. *Darba balss*. (1956, 6.jūl.), 1.lpp.
44. **Mauriņš, A.** Kūdras ieguves mašīnām – pilnu slodzi. Par darba ražību Rīgas rajona kūdras rūpnīcās, salīdzināti un analizēti darba rezultāti. *Darba balss*. (1956, 18.maijs), 2.lpp.
45. Pārskats : par rajona rūpniecības uzņēmumu šā gada augusta plāna izpildi kopprodukcijā. Tabulā atspoguļota un analizēta Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumu plāna izpilde kopprodukcijā (procentos). *Darba balss*. (1956, 7.sept.), 1.lpp. : tab.
46. Rīgas rajona Darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas lēmums Nr.9 : par vēlēšanu iecirkņu izveidošanu vietējo darbaļaužu deputātu padomju vēlēšanām. Minēta Olaines ciema vēlēšanu iecirkņa atrašanās vieta un teritorija. *Darba balss*. Nr.10 (1956, 23.janv.), 3.lpp.
47. Rūpniecības darbinieki! : Pārskats par rajona rūpniecības uzņēmumu š.g. III ceturkšņa un septembra plāna izpildi produkcijas kopvērtībā (%). Tabulā atspoguļota un analizēta Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumu plāna izpilde. *Darba balss*. (1956, 12.okt.), 3.lpp. : tab.
48. **Sniedze, M.** Strādnieku labklājībai. Par kūdras fabrikas "Baloži" vadības rūpēm par strādnieku nodrošināšanu ar labiekārtotiem dzīvokļiem, daudzdzīvokļu māju celtniecību. *Darba balss*. (1956, 27.apr.), 1.lpp.
49. **Straume, V.** Kūdrinieku darba veltes. Par kūdras fabrikas "Baloži" darbu, par tuvākajā laikā veicamajiem uzdevumiem. *Darba balss*. (1956, 1.febr.), 1.lpp
50. **Ševčenko, L.** Rūpēsimies par kārtību un sanitāro kultūru sabiedriskajās un darba vietās. Par tīrības un kārtības ieviešanu pilsētās un darba vietās, minēti būtiskākie sanitārās kultūras pārkāpumi. *Darba balss*. (1956, 28.sept.), 4.lpp.

1957

51. **Avots H.** Mūsu rajonā : jaunceltnes kūdras fabrikā. Attēlos: jaunās skolas būve ; montētāju brigadieris b.Pētersons pārbauda uzstādīto iekārtu skābekļa cehā. Par celtniecības darbiem kūdras fabrikā "Baloži" - skābekļa ceha, metāllietuves korpusa un skolas celtniecību. *Darba balss*. Nr.8 (1957, 18.janv.), 1.lpp.
52. Baložu kūdrinieki par godu LKP XV kongresam : Rajona rūpniecības uzņēmumu darbaļaudis! Sekojiet kūdras rūpnīcās "Baloži" kolektīva ierosmei! Aktīvi iesaistieties sociālistiskajā sacensībā par godu LKP XV kongresam! Par kūdras fabrikas "Baloži" kolektīva apņemšanos kāpināt darba tempus un produktivitāti par godu Latvijas Komunistiskās partijas XV kongresam. *Darba balss*. Nr.144 (1957, 7.dec.), 2.lpp.
53. **Kalniņš, R.** 35 tūkstoš tonnu kūdras virs plāna. Par Rīgas rajona kūdras fabriku sezonas plāna izpildi pirms termiņa. *Darba balss*. Nr.8 (1957, 10.jūl.), 2.lpp.
54. Kūdras mašīnām - pilnu slodzi. Par kūdras ieguves rūpniecības mehanizāciju Rīgas rajona kūdras fabrikās. *Darba balss*. Nr.61 (1957, 24.maijs), 1.lpp.

55. **Marchiļeviča, J.** Baložu septiņgadīgajā skolā. Par Baložu septiņgadīgās skolas kolektīva rīkoto festivālam veltīto sarīkojumu Baložu kultūras namā. *Darba balss.* Nr.37 (1957, 27.marts), 2.lpp.
56. **Mūrnieks, A.** Rajona kūdrinieki sezonas priekšvakarā. Sniegts pārskats par Rīgas rajona kūdras fabriku darbu 1956.gadā. *Darba balss.* Nr. (1957, 27.marts), 1.lpp.
57. **Pipars, Ivars.** Par ko vadība nerūpējas : ar fotoaparātu kūdras fabrikā "Baloži". Attēlos: vairākas Baložu ciemata un Baložu kūdras fabrikas ainas. Par kūdras fabrikas "Baloži" vadības nerūpēšanos par kārtību fabrikas teritorijā un ciematā. *Darba balss.* Nr.7 (1957, 16.janv.), 3.lpp.: il.
58. Rīgas rajona Darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas lēmums Nr.1 : par vēlēšanu apgabalu nodibināšanu Rīgas rajona Darbaļaužu deputātu padomes vēlēšanām. Minēta Olaines ciema vēlēšanu apgabala atrašanās vieta un teritorija. *Darba balss.* Nr.5 (1957, 11.janv.), 3.lpp.
59. Rīgas rajona Darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas lēmums Nr.5 : par apgabalu vēlēšanu komisiju nodibināšanu Rīgas rajona darbaļaužu deputātu padomes vēlēšanām. Minēts Olaines ciema vēlēšanu apgabala vēlēšanu komisijas sastāvs. *Darba balss.* Nr.8 (1957, 18.janv.), 3.lpp.
60. Rīgas rajona Darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas lēmums Nr.15 : par iecirkņu vēlēšanu komisiju nodibināšanu vietējo Darbaļaužu deputātu padomju vēlēšanām. Minēts Olaines ciema vēlēšanu iecirkņa komisijas sastāvs. *Darba balss.* Nr.13 (1957, 29.janv.), 3.lpp.
61. Rīgas rajona Darbaļaužu deputātu padomes vēlēšanām reģistrēto deputātu kandidātu sastāvs. Minēts Olaines ciema vēlēšanu apgabala deputātu kandidāts - Freibergs Arnolds. *Darba balss.* Nr.19 (1957, 13.febr.), 4.lpp.
62. **Versena, Z.** Vairāk vērtības komunistu ekonomiskai izglītībai : partijas dzīve. Par politiskās izglītības darbu pulciņos atsevišķos Rīgas rajona rūpniecības uzņēmumos un kolhozos. *Darba balss.* (1957, 9.janv.), 4.lpp.

1958

63. **Balva, A.** Viesos pie kaimiņiem. *Darba balss.* Nr.19. (1958), 1.lpp.
64. **Belousova V.** Viņi atraduši sev vecākus. Attēlos: Jevdokija Meirāne un Viktors Meirāns, Marija Meirāne un Valentīna Meirāne. Par divu bērnu nama bērnu - dvīņu Valentīnas un Viktora adoptēšanu baložnieku brāļu Meirānu ģimenēs. *Darba balss.* (1958, 4.janv.), 2.lpp.: il.
65. **Belousova, V.** Baložu ciematā augļu koku dārzi. *Darba balss.* Nr.75. (1958, 23.jūnijs), 4.lpp.
66. **Belousova, V.** Baložu ciematā būs jauns klubs. *Darba balss.* Nr.75. (1958, 23.jūnijs), 4.lpp.
67. **Belousova, V.** Baložu ciematā pirmais izlaidums jaunajā skolā. *Darba balss.* Nr.75. (1958, 23.jūnijs), 4.lpp.
68. **Belousova, V.** Baložu kūdrinieki uzņemas jaunas saistības. *Darba balss.* Nr.21. (1958) 1.lpp.
69. **Belousova, V.** Divas kļūdas. *Darba balss.* Nr.130. (1958, 3.oktobris), 4.lpp.
70. **Belousova, V.** Strādāt iespējams vēl labāk. *Darba balss.* Nr.23. (1958, 21.februāris), 3.lpp.
71. **Belousova, V.** Uz paveikto atskatoties : [par kūdras fabriku]. *Darba balss.* Nr.133, (1958, 7.novembris), 3.lpp.
72. **Belousova, V.** Viņiem te labi. *Darba balss.* Nr.75. (1958, 23.jūnijs), 4.lpp.

73. **Belousova, V, Prīverts, I.** Divi draugi un darba biedri. Attēlos: Pēteris Ciematnieks un Jāzeps Čeičs. Par kūdras rūpnīcas "Baloži" brigadieru Pētera Ciematnieka un Jāzepa Čeiča draudzību gan kopīgā darbā, gan akordeona spēlē. *Darba balss.* Nr.1 (1958, 1.janv.), 2.lpp.: il.
74. Darba panākumi aug : PSKP XXI kongresu sagaidot. *Darba balss.* Nr.147. (1958, 14.decembris), 4.lpp.
75. Huligāniem „atalgojums” pēc nopelniem. *Darba balss.* Nr.16. (1958), 4.lpp.
76. **Jaunā gadā** – vēl labākus panākumus! *Darba balss.* Nr.4. (1958), 4.lpp.
77. Kādēļ vairs neiznāk „Kūdrinieks”. *Darba balss.* Nr.8. (1958), 3.lpp.
78. **Prīverts, I.** Baložu kūdriniekiem jāsasparojas. *Darba balss.* Nr.147. (1958,14.decembris), 4.lpp.
79. **Prīverts, I.** Jauncelsme – mieram. *Darba balss.* Nr.52. (1959, 1.maijs), 3.lpp.
80. **Prīverts, I.** Kūdras ražotāju panākumi. *Darba balss.* Nr.11. (1958), 3.lpp.
81. Sagaidīsim Padomju Latvijas 18.gadadienu ar teicamiem rādītājiem rūpniecībā! *Darba balss.* Nr.72. (1958, 15.jūnijs), 4.lpp.
82. Sagaidīsim partijas XXI kongresu ar labiem panākumiem rūpniecībā. *Darba balss.* Nr.110. (1958, 14.septembris), 4.lpp.
83. **Sergijenko, M.** Nākotnes vārdā. *Darba balss.* Nr.134. (1958, 12.novembris), 3.lpp.
84. **Stroikins, V.** Mūsu rajona otrajā strādnieku ciematā. *Darba balss.* Nr.43. (1959, 9.apr.), 3.lpp.
85. **Surovs, M.** Darba rezultāti labi uzskatāmi. *Darba balss.* Nr.75 (1958, 23.jūnijs), 4.lpp.
86. **Surovs, M.** Vairāk kūdras rūpniecībai un iedzīvotājiem! *Darba balss.* Nr.64. (1958, 30.maijs), 3.lpp.
- 1959**
87. **Avots, H.** Pat greznākā māja nav skaista, ja ... to un tās apkārtni neturēs tīru un skaistu. *Darba balss.* Nr.68, (1959, 10.jūnijs), 2.lpp.
88. **Belousova, V.** Astoņas kapeikas uz katru kvadrātmetru : [par kūdras fabriku]. *Darba balss.* Nr.20 (1959, 15.februāris), 3.lpp.
89. **Belousova, V.** Pirmie panākumi : [par kūdras fabriku]. *Darba balss.* Nr.9 (1959, 20.janvāris), 1.lpp.
90. Kas jauns rajona kultūras dzīvē paredzēts jaunajā gadā? *Darba balss.* Nr.2 (1959, 4.janvāris), 3.lpp.
91. Novēlējumi Jaunajā gadā. *Darba balss.* Nr.1 (1959, 1.janvāris), 4.lpp.
92. **Pirāga, A.** Padomju Latvijas 20.gadadienu sagaidot : seko Baložu kūdrinieku paraugam. *Darba balss.* Nr.52 (1959,1.maijs), 4.lpp.
93. **Prīverts, I.** Arvien labāk apgādāt iedzīvotājus! *Darba balss.* Nr.43 (1959. 10.aprīlis), 4.lpp.
94. Sekosim Latvijas PSR labāko uzņēmumu kolektīvu ierosmei! *Darba balss.* Nr.6. (1959, 14. janvāris), 3.lp.
95. **Surovs, M.** Sagaidīsim 1.Maija svētkus ar jaunām darba uzvarām! [par kūdras fabriku]. *Darba balss.* Nr.45 (1959, 15.aprīlis), 4.lpp.

96. **Šaronovs, A.** Mūsu radiopārraides. : [par kūdras fabriku]. *Darba balss*. Nr.4 (1959, 9.janvārī), 2.lpp.
97. **Zunde, E.** Jauna ēdnīca kūdriniekiem. *Darba balss*. Nr.1 (1959, 1.janvāris), 3.lpp.

1991

98. Latvijas Republikas Augstākās Padomes prezidija dekrēts : par Latvijas Republikas Rīgas rajona Baložu ciemata administratīvās teritorijas pārveidošanu par pilsētu. *Ziņotājs*. Nr.49, (1991, 19.decembris). 2350.-2351.lpp.

PUBLIKĀCIJAS PAR BALOŽU VĒSTURI UN KULTŪRAS OBJEKTIEM

1959-1962

1. **Atslēga, V.** Ziemas meistarsacīkstes volejbolā. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
2. **Avots, H.** Ciemos pie nākotnes izlūkiem : Vēl piecpadsmiit : [par Baložu kūdras rūpnīcas apspriedi sakarā ar septiņu stundu garām darba dienām]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
3. **Āboliņa, V.** Padomju Latvijas 20. gadadienu sagaidot : Seko Baložu kūdrinieku piemēram. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
4. **Belousova, V.** Ēdnīca vai krogs?. *Darba Balss.* - (1959.-1962.gads).
5. **Belousova, V.** Latvijas PSR 19. gadadienu sagaidot : Sezonas uzdevums pārsniegts. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
6. Gaumīgi iekārtotu, uzpostu apkārtni : [par Baložu kūdras rūpnīcas darbinieku sakopto apkārtni]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
7. Izpildīt arī sortimenta uzdevumu! : [par rajona rūpniecības uzņēmumu plāna izpildi]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
8. Kā izmainīsies kūdras ražošana mūsu rajona fabrikās?. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
9. Labiekārtotus rajona apdzīvotus centrus, gludus ceļus : [secinājumi no rajona darba ļaužu deputātu padomes 5. sasaukuma II sesijas]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
10. Labo tradīciju ieviest plašāk : [par rūpniecības uzņēmumiem]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
11. **Lāviņš, I.** Iniciatīva sevi attaisnoja : [par sporta aktivitātēm]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
12. **Liepa, V.** Tautas daiļamata meistari. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
13. Padomju Latvijas 20. gadadienu sagaidot. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
14. Pie viņiem ir visskaistāk : [par sakoptāko mājas apkārtni Baložos]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
15. **Prīverts, I.** Arī Kauguros jāveidojas augļu dārziem, jāzied puķēm : atsaucoties Baložu kūdrinieku aicinājumam. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
16. **Prīverts, I.** Ciemats - dārzs : [stāsts]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
17. **Prīverts, I.** Šodienu skaistāku par vakardienu! : [par būvniecību Baložos]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
18. **Prīverts, I.** Fabrikas priekšnieks, racionalizators, deputāts. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
19. **Prīverts, I.** Tautas skaitīšana Baložos pabeigta. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
20. **Robums, P.** Celtnieku rokas nepagurst. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).

21. **Sergijenko, M.** Padomju Latvijas 20. gadadienu sagaidot : Sekojiet visi! *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
22. Sezonas priekšvakarā : [pārdomas par kūdras nozīmi sabiedrībā]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
23. Soļo mehanizācija : [par Baložu kūdras rūpnīcu]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
24. **Straume, V.** Pirmrindas bibliotekāri godinot. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
25. **Strelenics, J.** Baložu ciemata augstceltne. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
26. **Strelevica, L.** Skolēni apgūst svētku repertuāru. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
27. **Šaronovs, A.** Lētāku un labāku kūdru. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
28. **Tamašas, M.** Kūdras sezonas priekšvakarā. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
29. **Timofejevs, A.** Būs savs kultūras nams. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
30. **Vindecs, R.** Arī viņas dzirkstele lielajā ugunsgrēkā : [stāsts]. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).
31. Zunde, E. Jauna ēdnīca kūdriniekiem. *Darba Balss.* (1959.-1962.gads).

1960

32. **Krauškals, S.** Jaunajā gadā jaunos dzīvokļos. *Darba Balss.* (1960.gada 1.janvāris).
33. **Prīverts, I.** Straume, plūsti spēcīgāk : [par Baložu kūdras rūpnīcu]. *Darba Balss.* Nr.34. (1960.gada 18.marts).
34. **Tamašas, M.** No roku darba uz mehanizāciju un automatizāciju. *Darba Balss.* (1960.gada 25.marts).
35. **Tamašas, M.** Septiņgades devīze - tehniskais progress : [par Baložu kūdras rūpnīcu] . *Darba Balss.* Nr.28. (1960.gada 4.marts).

1962-1981

36. **Andris, A.** Ar radošu izdomu : par Baložu pilsētciamata bibliotēkas atvēršanu]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
37. **Avots, H.** Produkcijas labākai kvalitātei un strādnieku ērtībai : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
38. **Bušmane, J.** Nāc rakstiņus mācīties! : par Baložu pilsētciamata bibliotēkas atvēršanu]. *Darba Balss.*(1962.-1985.gads).
39. **Cers, A.** Spāru svētku nosvinēti : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* 1962.-1985.gads).
40. **Dzelme, Z.** Un mājās tu aizej skaistu ieceru un sapņu pilns : [par kultūras dzīvi Baložos] . *Darba Balss.* (1962.gada 28.janvāris).
41. **Epnere, A.** Ļaudis, pasta soma un interešu apvāršņi : [saruna ar Baložu sakarau nodaļas pastnieci Valentīnu Čigāni] . *Darba Balss.* (1963.gada 7.decembris), 2.lpp.
42. **Epnere, A.** 450 cilvēku acu priekšā : [par Baložu kūdras rūpnīcas strādnieku sabiedriskajām aktivitātēm]. *Darba Balss.* (1962. - 1985.gads).
43. **Kalns, I.** Kausa adrese - Baloži : [par Baložu sportistu aktivitātēm]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).

44. **Kalvāns, A.** Pateicība par darbu - bērna smaids : [par Baložu kūdras rūpnīcas strādnieku bērniem]. *Darba Balss.* (1962. - 1985.gads).
45. Komunisma celtniecībā dārga katra minūte. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
46. **Miķelsons, Ē.** Kauss Baložu cīkstoņiem : [Rīgas rajona labāko kolektīvu sacensības klasiskajā cīņā par LBSB "Vārpa" rajona padomes dāvāto ceļojošo kausu]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
47. **Miķelsons, E.** Uz paklāja - cīkstoņi : [par Rīgas rajona kausa izcīņu brīvajā cīņā] . *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
48. **Millere, I.** Labākie darbā un sadzīvē: [par Baložu kūdras fabrikas draudzīgo kolektīvu]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
49. **Millere, I.** Sabiedriskā bibliotēka Baložu ciematā. *Darba Balss.* 1962.-1985.gads).
50. **Ozols, L.** Atgūt nokavēto! : [par kūdras fabriku Baložos]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
51. Tavš solis nedrīkst atpalikt : [par izglītības iespējām]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
52. **Tīrums, A.** Jauns uzņēmums Baložos : [par Baložu kūdras rūpnīcas attīstību]. *Darba Balss.* 1962.-1985.gads).
53. **Vuciņa, M.** Dziesmotā parāde : [par mākslinieciskās pašdarbības darba skati Rīgas rajonā]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
54. **Zariņš, A.** Spartakiādes karogs nolaists : [par sporta sarīkojumu Rīgas rajonā]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
55. **Zariņš, V.** Kūdriniekus spartakiāde Igaunijā. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
56. **Zeps, P.** Lai 1. septembris būtu svētku diena visiem. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
57. **Zeps, P.** Skolas – visas sabiedrības lieta. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).
58. **Zīle, D.** Mazi gan vēl esam, bet daudz jau protam un zinām : [sanitāro zināšanu pasniegšana jauniešiem skolās]. *Darba Balss.* (1962.-1985.gads).

1982

59. **Jurava, U.** Mēs - antifašisti : [par mītiņiem skolā]. *Darba Balss.* 1982.gada 13.marts).
60. **Lanka, P.** Sezona sākusies : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1982.gada 18.maijs).
61. *Uzvarētāji* : [par rajona uzņēmumu un organizāciju panākumiem]. *Darba Balss.* (1982.gada 11.februāris).

1983

62. **Beikuns, N.** Cēlā misija : [par Baložu kūdras fabrikas mašīnbūves izmēģinājumu cehu]. *Darba Balss.* (1983.gada 26.novembris).
63. **Dubenkovs, V.** Jaunus ceļus ejot : [par uzņēmumu statistiku]. *Darba Balss.* (1983.gada 6.novembris).
64. **Kleinšmite, V.** Nekļūdiēties izvēlē: [par skolas izvēli]. *Darba Balss.* (1983.gada 24.maijs).
65. **Neiburga, A.** Idejisko pārliecību bagātinot : [par izglītības nozīmi]. *Darba Balss.* (1983.gada 19.februāris).
66. **Strazdiņa, D.** Brigāžu skaits pieaug : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1983.gada 5.maijs).

1984

67. Celtnieku ciemats. *Darba Balss*. (1984.gada 26.maijs), 2.lpp.
68. **Dzelme, A.** Labi zināšanu priekšpulkā : [par izglītību]. *Darba Balss*. (1984.gada 13.septembris).
69. **Hovrins, A.** Kamēr vēl viņi ar mums : [par komjaunatnes pirmorganizācijas audzināšanu] . *Darba Balss*. (1984.gada 18.decembris).
70. Kas veiksmīgāk strādājis? : [par rūpniecības un būvuzņēmumu attīstību]. *Darba Balss*. (1984.gada 11.februāris).
71. **Krūms, E.** Ieguves sezona pagarināta : [saruna ar Baložu kūdras rūpnīcas galveno ekonomisti Dzidru Strazdiņu]. *Darba Balss*. (1984.gada 8.septembris).
72. Kūdras ieguves laikā Baložos. *Darba Balss*. (1984.gada 9.jūnijs).
73. **Līdums, R.** Tiesnese skolā : [par Baložu astoņgadīgo skolu]. *Darba Balss*. (1984.gada 1.novembris).
74. **Neiburga, A.** Ar skaistumu audzināt : [par audzināšanu]. *Darba Balss*. (1984.gada 1.septembris).
75. **Neiburga, A.** Kopīga atpūta : [par Ķekavas un Baložu kultūras namiem un sabiedriskajām aktivitātēm]. *Darba Balss*. (1984.gada 4.janvāris).
76. Par priekšzīmīgu audzināšanu un mācīšanu. *Darba Balss*. (1984.gada 6.oktobris).
77. **Pavasaris, L.** Ar politiskās dziesmas vārdu : [par dziesmu konkursu] . *Darba Balss*. (1984.gada 3.aprīlis).
78. Saimniekot, nevis izaimeņot : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss*. 1984.gada 5.janvāris).
79. **Tolka, A.** Pašu rokām nopelnīts : [par Baložu astoņgadīgo skolu]. *Darba Balss*. (1984.gada 20.septembris).

1985

80. Arī labu atpūtu. *Darba Balss*. (1985.gads).
81. Baložu kūdrinieku piecgades soļi. *Darba Balss*. (1985.gada 30.maijs).
82. **Gertāne, J.** Gadi, cilvēki, tikšanās : [par vēlēšanām]. *Darba Balss*. (1985.gada 21.februāris).
83. Jaunie dzīvokļi veterāniem. *Darba Balss*. (1985.gada 30.maijs).
84. **Līcītis, E.** Baložu Kūdras rūpnīcā. *Darba Balss*. (1985.gada 9.jūlijs).
85. **Līcītis, E.** Rūpes Baložu kūdras rūpnīcā : [par problēmām Baložu kūdras rūpnīcā]. *Darba Balss*. (1985.gada 6.oktobris), 3.lpp.
86. **Neiburga, A.** Laidiet mani uz darbnīcu! : [par Baložu astoņgadīgo skolu]. *Darba Balss*. (1985.gada 26.novembris), 3.lpp.
87. **Pommers, N.** "Es sapnī redzu divus zirgus debesīs..." : [par Baložu astoņgadīgo skolu]. *Darba Balss*. (1985.gada 21.maijs).
88. **Strazdiņa, D.** Pats galvenais - saimniekot taupīgi: [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss*. (1985.gada 21.septembris), 2.lpp.

1986

89. **Brokāne, A.** Privātuzņēmēji. *Darba Balss.* (1986.gada 26.jūlijs).
90. **Daņilovs, A.** Puikas ir pagrabā : [par kūdras rūpnīcu] . *Darba Balss.* (1986.gada 22.novembris).
91. **Daņilovs, A.** Akurāti un uzmanīgi : [par kūdras rūpnīcas darbinieces Olgas Šoldras dzīvi]. *Darba Balss.* (1986.gada 25.novembris).
92. **Daņilovs, A.** Kolektīvs pamanīja : [par kūdras rūpnīcu]. *Darba Balss.* (1986.gada 11.novembris).
93. **Grīnšteine, M.** Var un vajag uzticēties : [par skolēnu profesionālo orientāciju, ražošanas apmācību un darba audzināšanu skolās]. *Darba Balss.* (1986.gada 9.septembris).
94. **Grīnšteine, M.** Vēl reformas ceļa sākumā : [par rajona skolotāju konferenci]. *Darba Balss.* (1986.gada 4.septembris).
95. **Gulmane, R.** Lai nu paliek pārdzīvojumi : [par konkursu, kura mērķis bija panākt padomju darba satura pilnveidošanu] . *Darba Balss.* (1986.gada 5.aprīlis), 2.lpp.
96. Ja vajag, tad jāvar : [par Baložu pilsētas un Olaines kūdras rūpnīcu]. *Darba Balss.* (1986.gada 20.decembris).
97. Strādāts nepietiekami : [par izpildītajiem plāniem sociālistiskās saistības darba kolektīvos]. *Darba Balss.*(1986.gada 31.jūlijs).
98. **Strazdiņa, D.** Pirmās sekmes : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1986.gada 25.februāris).
99. **Strazdiņa, D.** Pussezonaī pāri ar uzviju : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1986.gada 12.jūlijs).
100. **Strazdiņa, D.** Sezonaī sākums ir : [par Baložu kūdras fabriku]. (1986.gada 20.maijs).
101. **Strazdiņa, D.** Visi kopā : [par Baložu kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1986.gada 26.janvāris).
102. **Strelēvica, L.** Izkopjam labas tradīcijas : [par sadzīvi]. *Darba Balss.* (1986.gada 4.oktobris).
103. Uzvarētāji : [par rajona skolu un pirmskolas bērnu iestāžu sociālistisko sacensību rezultātiem]. *Darba Balss.* (1986.gada 11.decembris).
104. **Vanaga, L.** Bagāta saruna : [par Baložu kultūras dzīvi]. *Darba Balss.* (1986.gada 20.marts).
105. **Veckalne, S.** Ja būtu riteņi... : [par efektīvu darbu un veselīgu dzīvesveidu]. *Darba Balss.* (1986.gada 4.novembris).

1990

106. **Beķeris, V.** Rekviēms purvam : [par kūdras fabriku]. *Darba Balss.* (1990.gada maijs), 3.lpp.
107. **Igaune, M.** Pieredze ir - ļaujiet sākt : [intervija ar nopelniem bagāto celtnieku Indriķi Teivānu]. *Darba balss.* (1990.gada 15.jūnijs),11.lpp.

1991

108. **Šmidre, Gunta.** Arī Baloži būs pilsēta : [par Baložu pagasta deputātu sesiju]. *Darba Balss.* (1991.gada 12.jūnijs).

1995

109. **Baložos** domā uz priekšu : [par Baložu pilsētas ceļu remontiem]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. (1995.gada 27.maijs).

110. Labi zināt, kā katrs saimnieko: [par Rīgas rajona pagastu uzņēmumiem]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1995.gada 25.marts).
111. **Markelova, Dainuvīte.** Jaukie NC redakcijas ļaudis! : [par Baložu bibliotēkas vadītājas viedokli]. *Neatkarīgā Cīņa*. (1995.gada 23.novembris).
112. **Markelova, Dainuvīte.** Pensionāru balle Baložos : [par Baložu pilsētas pensionāru sarīkojumiem]. *Neatkarīgā Cīņa*. (1995.gada 23.novembris).
113. **Markelova, Dainuvīte.** Trīs jūsmīgi paldies par pensionāru balli : [par Baložu pilsētas pensionāru sarīkojumiem]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1995.gada 29.novembris).
114. **Pijols, Imants.** Kritika vai kašķis? : [par Rīgas rajona pašvaldību vadītāju tikšanos Baložos]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1995.gada 1.marts).

1996

115. **Grošus, Zane.** Aunam kājas, dodamies : [informācija par Baložu pilsētas aktualitātēm]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1996.gada 29.maijs).
116. **Markelova, Dainuvīte.** Baložu pilsētai 5 gadi : [par Baložu pilsētas 5 gadu jubilejas sarīkojumiem]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1996.gada 23.novembris).
117. **Markelova, Dainuvīte.** Grāmatas no Anglijas : [par saņemtajām grāmatām no Anglijā dzīvojošās latviešu ģimenes]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1996.gada 27.novembris).
118. **Zemzaris, Imants.** It kā atplūdi : [par Diānas Baibusas koncertiem]. *Literatūra. Māksla. Mēs*. (1996.gada 24. - 31.oktobris), 4.lpp.

1997

119. **Baložos** atklāta datorklase. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 11.novembris).
120. Domā par strūklaku : [domes priekšsēdētāja A.Adata viedoklis]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 11.novembris).
121. **Grošus, Zane.** Baložu policijas nodaļa. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - (1997.gada 25.novembris).
122. **Grošus, Zane.** Idejas ir, jāmeklē iespējas : [par Baložu pamatskolu]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 25.novembris).
123. **Lemeševska, Anna.** Grāmatnieki Baložos : [par tikšanos bibliotēkā ar Anitu Mellupi, Veltu Skursteni un Guntu Strautmani]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - (1997.gada 11.marts).
124. **Martinsons, Inta.** Brīvajiem brīžiem : [par brīvā laika pavadīšanu Baložos] . *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 25.novembris).
125. **Martinsons, Inta.** Kamēr lieli darbiņā : [par Baložu bērnudārzu]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 25.novembris).
126. **Martinsons, Inta.** Sveiki, Baloži! : [intervija ar domes priekšsēdētāju Andi Adatu]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 25.novembris).
127. **Pijols, Imants.** Par ziemas pili un filozofiju : [par Baložu pilsētas ambulanci]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 25.novembris).
128. **Veckalne, Silvija,,.** Teika par baloža mācēšanu un kopējā saimniecība : [par pašvaldības uzņēmuma "Baložu komunālā saimniecība" darbību] . *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 25.novembris).

129. **Veckalne, Silvija.** Pilsētas elegantākā izpriecu vieta : [par Titurgas kafejnīcu]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 5.decembris).
130. **Veckalne, Silvija.** Celtnieks, gleznotāja dēls : Pašvaldībai jauns vadītājs. Jaunievēlētais Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats stāsta par savām dzīves gaitām. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. (1997, 13.maijs).
131. **Zeķe, Trīne.** Ģimeņu balle - karnevāls : [par karnevālu Baložu kultūras namā] . *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 31.janvāris).
132. **Zemdega, Māra.** Baložu pilsētā : [intervija ar domes priekšsēdētāju Andi Adatu]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1997.gada 30.septembris).

1998

133. Atbrauciet parunāties! : [par tikšanos ar Hedvigas kundzi]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. - (1998.gads).
134. **Blūzma, Ilze.** Skolas direktoru izrāj par ... brīvdienu. *Neatkarīgā Cīņa*. (1998.gada 5.marts).
135. **Blūzma, Ilze.** Skolas direktors atstādināts no amata par krievu skolēniem piešķirtu brīvdienu?. *Neatkarīgā Cīņa*. (1998.gada 11.marts).
136. Diāna dosies uz Parīzi : [par pianisti Diānu Baibusu]. Par Diānas Baibusas došanos uz Parīzes jauno pianistu konkursu. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. (1998, 24.februāris).
137. **Eglīte, Ina.** Diāna Baibusa uzvarējusi : [starptautiskā N.Rubinšteina pianistu konkursā Parīzē]. *Rīgai 800*. Nr.5 (1998, maijs), 2.lpp.
138. Muzicēs Francijā : [par Diānas Baibusas koncerttūri]. Saturā īsa D.Baibusas biogrāfija latv. un angļu val. : Diānas Baibusas foto. *Rīgai 800*. Nr.4 (1998.gada aprīlis).
139. **Rūzniece, Valija.** Noskaņu vakari bibliotēkā : [par tikšanos ar Hedvigas kundzi]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. - (1998.gads).
140. **Rūzniece, Valija.** Skujiņš un Sebris atklāj Baložus : [par tikšanos bibliotēkā]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1998.gada 24.februāris).
141. Šodien Baložos : [par tikšanos ar Kārli Sebri un Zigmundu Skujiņu]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. - (1998, 24.februāris).
142. Varena pensionāru balle. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1998.gada 24.februāris).
143. **Zlemeta, Ieva.** Kā klājas, Brokas kundze? : [intervija ar Baložu pamatskolas direktori Vitu Broku]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. - (1998.gada 1.septembris).
144. **Zvirgzde, Anita.** Kā pareizticīgo Ziemassvētki nelikumīgi tika svinēti : [par Baložu pamatskolas direktora Austras Eglīša kļūdu savā profesionālajā darbībā; : A.Adata viedoklis]. *Jaunā Avīze*. (1998.gada 27.februāris).

1999

145. **Adats, Andis.** Cienījamie Baložu pilsētas iedzīvotāji! Par jauno Baložu pilsētas preses izdevumu, par nepieciešamību pēc informatīvas saiknes ar vēlētājiem, par biļetena satura jautājumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. (1999.gada septembris), 1.lpp.
146. **Adats, Andis.** Tuvojas pilsētas dzimšanas diena. Par Baložu pilsētas gadadienas svinībām 17. novembrī Baložu Kultūras namā, par jaunā pilsētas ģerboņa un karoga

- iesvētīšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.2 (1999.gada oktobris), 1.lpp.
147. **Adats, Andis.** Vandālisms : Darvas karote. Attēlā: salauztās šūpoles un basketbola grozs. Par iedzīvotāju attieksmi pret pilsētas labiekārtošanu - par Lieldienu šūpoju un basketbola groza salaušanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.1 (1999.gada septembris), 2.lpp.
148. **Broka, Vita.** Par atlūgumiem, pašpārvaldi, eksāmeniem un ... : [intervija ar Baložu pamatskolas direktori Vitu Broku]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. 1999.gada 17.decembris. - ISSN 14075857, 7.lpp.
149. **Garancis, Andris.** Pirmais un pagaidām vienīgais Latvijā : [par Baložu pilsētas kultūras nama uzvaru konkursā]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1999.gada 1.oktobris)
150. **Garančs, Andris.** Baložu kultūrvide. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. (1999.gada 5.oktobris).
151. **Grošus, Zane.** Baložu bibliotēkai jubileja. *Rīgas Aprīņka Avīze*. 14075857. - 1999.gada 19.novembris.
152. **Guseva, Margarita.** Šis ir mans laiks : [intervija ar Diānu Baibusu]. *Hedvigas kundzes avīze*. (1999.gada jūlijs).
153. Iesvētīts pilsētas karogs. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.3 (1999.gada novembris), 1.lpp.
154. Izgāztuves vietā - autotrāse. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.2 (1999.gada oktobris), 2.lpp.
155. Lai ielas būtu līdzenas. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.2 (1999.gada oktobris), 2.lpp.
156. Pārdomu laikā : [par Adventu Baložu kultūras namā]. *Rīgas Aprīņka Avīze*. 1999.gada 7.decembris. - ISSN 14075857
157. Remontdarbi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.1 (1999.gada septembris), 1.lpp.
158. Vajadzīga sava vidusskola. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.2 (1999.gada oktobris), 2.lpp.
159. **Variokoja, L.** Vēstures lappuses. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.10 (2001.gada novembris), 1.lpp.
160. **Фальков, Вадим.** Люди на болоте : [про Баложи]. *Соведская молодежь*. 38.lpp. (1999 год).
- 2000**
161. **Adats, Andis.** Arī svētki ir vajadzīgi! Par svētku pasākumiem Baložos novembrī, kas veltīti Baložu pilsētas jubilejai un LR proklamēšanas dienai. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.12 (2000.gada decembris), 1.lpp.
162. **Adats, Andis.** Baložnieki vēlas sportot. Par Borisa Andronova pieņemšanu par Baložu domes sporta koordinātoru, sporta aktivitātēm Baložos un iedzīvotāju aptauju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.10 (2000.gada oktobris), 1.lpp.
163. **Adats, Andis.** Ceļa pārbūve kļūst reāla. Attēlā: Baložu ceļa remonts. Par Baložu ceļa rekonstrukcijas projekta izstrādi, paredzamajiem remonta darbiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.7 (2000.gada jūlijs), 1.lpp.
164. **Adats, Andis.** Dievs par mums apžēlojās : Jāņi. Par A.Adata aicinājumu iedzīvotājiem svinēt Jāņus pie kopīga ugunsкура. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2000.gada jūlijs), 1.lpp.

165. **Adats, Andis.** Jaunais trotuārs Rīgas ielā : Labie darbi. Par trotuāra atjaunošanu Rīgas ielā - darbu gaitu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*.7 (2000.gada jūlijs), 2.lpp.
166. **Adats, Andis.** Sakopsim savu pilsētu! Par pilsētas sakopšanas un apzaļumošanas darbiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.4 (2000.gada aprīlis), 1.lpp.
167. **Adats, Andis.** Sargāsim skaistumu. Par pilsētas labiekārtošanas darbiem un vandāļiem, kas visu izposta; aicinājums vecākiem audzināt savus bērnus. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2000.gada janvāris), 1.lpp.
168. **Adats, Andis.** Sportiskie deputāti : Atpūta. Par Rīgas rajona pašvaldību darbinieku 4. vasaras sporta spēlēm Zaķumuižā, sasniegtajiem rezultātiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.9 (2000.gada septembris), 2.lpp.
169. **Adats, Andis.** Šogad ceļu neremontēs! : Vissvarīgākais. Citēta LR Satiksmes ministrijas Autosatiksmes departaments vēstule par Baložu ceļa remonta atcelšanu un sniegts komentārs. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.2 (2000.gada februāris), 2.lpp.
170. **Adats, Andis.** Titurgai – 20. Par gatavošanos Titurgas būvniecības 20 gadu jubilejai - pilsētas sakopšanu, apzaļumošanu, strūklakas atklāšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.5 (2000.gada maijs), 1.lpp.
171. Autočempioni. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.2 (2000.gada februāris), 1.lpp.
172. **Ābele, R.** Godinām jubilārus. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.8 (2000.gada augusts), 1.lpp.
173. **Baložu pilsētas dome.** Tas ir izdarīts. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2000.gada jūlijs), 2.lpp.
174. Cīņa par ceļu turpinās. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.4 (2000.gada aprīlis), 1.lpp.
175. Ģirts Jakovļevs viesojas Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.11 (2000.gada novembris), 1.lpp.
176. **Kanča, Mārīte.** Cauri laikam solokonzertā : [sakarā ar pianistes Diānas Baibusas solokonzertu Rīgā] ; tekstā stāsta D.Baibusa. *Jaunā Avīze.* ISSN 1407-2378. (2000, 9.maijs), 5.lpp.
177. **Lemeševska, Anna.** Mēs - Ziemeļeiropā : [par Baložu bērnu bibliotēkas piedalīšanos Ziemeļvalstu bibliotēku projektā "Bērnu literatūru"]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* ISSN 14075857. - (2000.gada 5.decembris).
178. **Markelova, Dainuvīte.** Grāmatu pilis. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.10 (2000.gada oktobris), 2.lpp.
179. **Markelova, Dainuvīte.** Ģirts Jakovļevs viesojas Baložos. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - (2000.gada 31.oktobris).
180. **Markelova, Dainuvīte.** Smieklī ir lipīgi : [par tikšanos ar satīrisku un humoristisku stāstu autoru Andreju Skaili un apgāda "Likteņstāsti" vadītāju Anitu Mellupi]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. (2000.gada 4.februāris).
181. **Mihalovskis, Andrejs.** Tiltiņš pār grāvi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2000.gada jūlijs), 2.lpp.
182. Pagrabs svešā mājā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.11 (2000.gada novembris), 1.lpp.
183. Piedalīsimies akcijā "Atbalsti savu bibliotēku". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*Nr.12 (2000.gada decembris), 2.lpp.

184. Publiskais krāns Skolas ielā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.7 (2000.gada jūlijs), 2.lpp.
185. **Reinholce, Ilze.** Informatīvajam izdevumam "Baloži" - viens gadiņš. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.10 (2000.gada oktobris), 2.lpp.
186. **Reinholce, Ilze.** Koru koncerts un aptaujas dalībnieku godināšana. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.2 (2000.gada februāris), 2.lpp.
187. **Reinholce, Ilze.** Festivāls liecina - ziemai beigas : [par festivālu "Ziemas beigas"]. *Rīgas Aprīļa Avīze*. 2000.gada 25.janvāris. - ISSN 14075857.
188. **Reinholce, Ilze.** Titurgai – 20. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.6 (2000.gada jūnijs), 2.lpp.
189. **Reinholce, Ilze.** Baltos svētkus gaidot. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.12 (2000.gada decembris), 1.lpp.
190. **Reinholce, Ilze.** Mans vaļasprieks. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.4 (2000.gada aprīlis), 2.lpp.
191. **Reinholce, Ilze.** Titurgai - 20. *Rīgas Aprīļa Avīze*. 2000.gada 4.februāris. ISSN 14075857.
192. **Reisa, Aina.** Mūsu "Zemdegas" Norvēģijā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.8 (2000.gada augusts), 2.lpp.
193. **Riekstiņa, Silvija.** Dzejas dienas. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.10 (2000.gada oktobris), 2.lpp.
194. Skola, bērnu dārzs un ielas : remontdarbi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.6 (2000.gada jūnijs), 2.lpp.
195. **Sloka, Egija.** Bērnu dārzs atlasa talantus. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.5 (2000.gada maijs), 2.lpp.
196. **Strelevica, L.** Skolas dzīve. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.5 (2000.gada maijs), 2.lpp.
197. Tikšanās ar dzejnieci : [par dzejnieci un publicisti Andu Līci]. *Rīgas Aprīļa Avīze*. ISSN 14075857. (2000.gada 19.septembris).
198. Tīrības nedēļa. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.4 (2000.gada aprīlis), 1.lpp.
199. Turpināšu strādāt pilsētai. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.8 (2000.gada augusts), 1.lpp.
200. **Vaičuka, Vineta.** Baložu regbisti. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4 (2000.gada aprīlis), 2.lpp.
201. **Vinters, A.** Atvērto durvju diena Baložu policijā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.4 (2000.gada aprīlis), 1.lpp.
202. **Vinters, A.** Domes dāvana policijai. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.Nr.10 (2000.gada oktobris), 2.lpp

2001

203. "Pēdējā pārsla" 2001 : [par ziemas spartakiādi]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4 (2001.gada aprīlis), 2.lpp.
204. **Adats, Andis.** Andis Adats: „Baloži dod vietu, kur naudu ieguldīt”. Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats sarunā izklāsta pilsētas vēsturi un attīstības perspektīvas. *Rīgas Balss*. ISSN 14073927. (2001.gada 13.decembris), 18.-19.lpp.

205. **Adats, Andis.** Arī mazdārziņiem jābūt sakārtotiem. Par nepieciešamību sakārtot zemes lietošanas attiecības, kas skar mazdārziņus. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2001.gada jūlijs), 1.lpp.
206. **Adats, Andis.** Demontēto pieminekļu parks. Par domes ieceri izveidot Baložos meža atpūtas parku, kā arī demontēto pieminekļu parku. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2001.gada novembris), 1.lpp.
207. **Adats, Andis.** Kādus veidosim Baložus? Par nepieciešamību plānot pilsētas attīstību, iespējamajām iedzīvotāju aptaujām; šis process tēlaini salīdzināts ar zupas vārīšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.8 (2001.gada septembris), 1.lpp.
208. **Adats, Andis.** Redzamie darbi. Par vasarā paveiktajiem remontdarbiem pilsētā - kultūras nama remontu, skolas 2.stāva logu nomaiņu, Skolas ielas remontu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.9 (2001.gada oktobris), 1.lpp.
209. **Adats, Andis.** Varoņus meklējot : Smieklī caur asarām. Par godazīmes "Varonīgākais pilsētas jauniešis" piešķiršanu tam, kurš domes priekšā nolauzis sudrabegli un sabojājis lukturus. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2001.gada novembris), 1.lpp.
210. **Andronovs, B.** Baložu pilsēta sporta aprītē. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2001.gada janvāris), 1.lpp.
211. **Andronovs, B.** Pirmo reizi un - desmitie. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (2001.gada marts), 1.lpp.
212. Baložu atslēga : simbolika. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2001.gada aprīlis), 1.lpp.
213. **Brutāne, Anita.** Kādu gribam skolu? *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11 (2001.gada decembris), 1.lpp.
214. **Grošus, Zane.** Atzinības raksti pilsētas jubilejā. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. (2001.gada 27.novembris).
215. **Grošus, Zane.** Iesaista bezdarbniekus parka veidošanā. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. (2001.gada 27.novembris).
216. **Grošus, Zane.** Jampadracis pirms Ziemassvētkiem : [par sadziedāšanās festivālu Olaines pirmsskolas izglītības iestādē "Ābelīte"]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - (2001.gada 11.decembris), 7.lpp.
217. **Lāviņš, I.** Jaunieši izvēlas krosu : [par pilsētas sacensībām krosā]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (2001.gada jūnijs), 2.lpp.
218. **Lemeševska, Anna.** Ko tu zini par bibliotēkām Baložos? *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11 (2001.gada decembris), 2.lpp.
219. **Lemeševska, Anna.** Teātris - bibliotēkā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (2001.gada jūnijs), 2.lpp.
220. **Lemeševska, Anna.** Pepija, Karlsons un citi... *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2001.gada janvāris), 2.lpp.
221. **Markelova, Dainuvīte.** Bibliotēkas viesis : [tikšanās ar Albertu Belu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (2001.gada maijs), 2.lpp.
222. Mazajam Tomam - 9.vieta Eiropā : [par motosprotistu Tomu Macuku]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2001.gada janvāris), 2.lpp.
223. Pilsētā un laukos. Ojārs Puriņš, Gints Kaminskis, Andis Adats u.c. Šābrīža vērtējums. Sniegtas vairāku Latvijas pašvaldību vadītāju atbildes jautājumā par publiskai apspriešanai nodotajiem administratīvi teritoriālās reformas projektiem : A.Adata foto. *Neatkarīgā Rīta Avīze.* ISSN 14073463. (2001.gada 18.maijs), 5.lpp

224. **Reinholce, Ilze.** Baložnieki viesojas Bavārijā. Par kora "Zemdega" un tautas deju kopas "Trejdeviņi" koncertceļojumu uz Bavāriju. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - (2001.gada 5.oktobris).
225. **Reinholce, Ilze.** Festivāls „Ziemas beigas” notiek atkal. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.2 (2001.gada februāris), 2.lpp.
226. **Reinholce, Ilze.** Ko jūs domājat Rīgai 800 svinībām? : [Ilzes Reinholces viedoklis] / Ilze Reinholce : Ilzes Reinholces foto. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - (2001.gada 1.jūnijs).
227. **Reinholce, Ilze.** Simtgadnieka sumināšana. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.6 (2001.gada jūnijs), 1.lpp.
228. **Reinholce, Ilze.** Lēni nāca, drīz aizgāja tā - jautrā Jānu diena!. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2001.gada jūlijs), 2.lpp.
229. **Reinholce, Ilze.** „Ziemas beigas” notiek : [par kora festivālu]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. (2001.gada 26.janvāris).
230. **Skrebele, Gunta.** Baložos cildina vārdes un neatkarību. Baložu pilsētas mēra Anda Adata viedoklis par pilsētas apvienošanu ar Ķekavas pagastu, izklāstīta pilsētas vēsture un attīstības perspektīvas : A.Adata foto. *Neatkarīgā Rīta Avīze*. ISSN 14073463. - Nr.286 (2001.gada 5.decembris), 5.lpp.
231. **Sproģe, M.** Skats no malas. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.5 (2001.gada maijs), 2.lpp.
232. **Stefanovičs, Juris.** Baložos par lētu naudu top atpūtas zona. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - (2001.gada 2.oktobris).
233. **Stikuts, A.** Sakopjam vidi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. .8 (2001.gada septembris), 2.lpp.
234. **Stikuts, A.** Baložu aktīvajiem jauniešiem : [par pilsētas iekārtošanu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.6 (2001.gada jūnijs), 1.lpp.
235. Stiprākā meitene rajonā : [par stieņa stiepšanas sacensībām]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2001.gada jūlijs), 1.lpp.
236. **Šumelova, N.** Rudens noskaņas : [par izstādi]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.10 (2001.gada novembris), 1.lpp.
237. **Šumēlova, Natālija.** Baložu pamatskolā runā par AIDS. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. ISSN 14075857. (2001.gada 7.decembris).
238. **Variokoja, Ligita.** Baložu muzejs. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.5 (2001.gada maijs), 1.lpp.
239. Ziemassvētku atrakcija Baložu bibliotēkā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.2 (2001.gada februāris), 2.lpp.
240. **Žilko, Lauma.** Mūsu uzvara : [par orientēšanās sacensībām] . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.9 (2001.gada oktobris), 2.lpp.
241. **Баложки:** рай под Ригой. Анда Адата фото. *Час*. (15 января 2001 года).

2002

242. **Adats, Andis.** Atjaunotā pietura : Varoņus meklējot. Par sabojātās pieturvietas atjaunošanu par vaininieka līdzekļiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4 (2002.gada marts), 1.lpp.

243. **Adats, Andis.** Baložos būs vidusskola. Par nepieciešamību celt Baložu skolas popularitāti un prestižu, par iespēju veidot Baložos vidusskolu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2002.gada septembris), 1.lpp.
244. **Adats, Andis.** Ceļi un strupceļi. Par Ķekavas pagasta padomē apstiprinātu nelikumīgu noliktavu celtniecību Baložu krustojumā un Gājēju ielas sakārtošanu Titurgā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.13 (2002.gada decembris), 1.lpp.
245. **Adats, Andis.** Gribam dzīvot pufaikiemā. Par tendenci Baložos sabojāt un salauzt visu jaunuzcelto un labiekārtoto, aicinājums iedzīvotājiem ziņot par pārkāpējiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.12 (2002.gada novembris), 1.lpp.
246. **Adats, Andis.** Ko darīt ar mazdārziņiem? Par pilsētas plānošanu un labiekārtošanu, mazdārziņu likvidēšanu *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2002.gada marts), 1.lpp.
247. **Adats, Andis.** Par darbiem. Par vasarā veicamajiem pilsētas labiekārtošanas darbiem - ielu remontu, logu nomaigu skolā un iedzīvotāju attieksmi pret remontdarbiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.8 (2002.gada jūlijs), 1.lpp.
248. **Adats, Andis.** Sadraudzības tilti. Par Baložu pilsētas sadraudzības pasākumiem ar Vācijas pilsētu Vaidhausu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 1.lpp.
249. **Adats, Andis.** Sporta kompleksa vīzija : Konkursi. Par iesniegtajiem Sporta kompleksa būvniecības projektiem, iespēju ar tiem publiski iepazīties. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 2.lpp.
250. **Adats, Andis.** Talanti un sekotāji : Varoņus meklējot. Par huligānismu pieturvietā, sabojājot pieturas nojumi Baložos pie pasta. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 1.lpp.
251. **Adats, Andis.** Vai gribam svinēt Jāņus? Par postījumiem labiekārtotajā Jāņu plāviņā - sagatavotā ugunscura priekšlaicīgu nodedzināšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2002.gada jūnijs), 1.lpp.
252. **Adats, Andis.** Vardes nepadosies : Varoņus meklējot. Par izdemolēto strūklaku un vardi - Baložu pilsētas simbolu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2002.gada septembris), 2.lpp.
253. Akceptē Rīgas rajona bibliotēku attīstības koncepciju 2002.-2004. gadam. *Rīgas rajona padomes aktualitātes.* Nr.4 (2001.gads).
254. **Antule, Velta Veronika.** Mazo dārzu kopēju lielie panākumi : [par dāzrniecību]. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. (2002.gada 15.janvāris).
255. Arī šoreiz – medaļas! *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (2002.gada aprīlis), 2.lpp.
256. Baložu pilsētai 11 gadu jubileja : A.Adata foto. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. - (2002.gada 12.novembris).
257. **Bogdāne, Inta.** Tēvu zemīte - visskaistākā : [par Baložu pensionāru ekskursijām]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11 (2002.gada oktobris), 2.lpp.
258. **Brīvmane, Zane.** Baložu bibliotēkā - pārdomu vakars. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. (2002.gada 10.decembris).
259. Cāļus vērosim martā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 3.lpp.
260. **Dombrovska, Rasma.** Baložnieces diskutē ar M.Šneideri : [tikšanās bibliotēkā ar rakstnieci un aktrisi Mudīti Šneideri]. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. - 2002.gada 12.februāris.

261. **Dombrovskā, Rasma.** Baložu bibliotēka uzvar KKF konkursā. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - 2002.gada 3.septembris.
262. Gaidām uz velosezonas noslēgumu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11 (2002.gada oktobris), 2.lpp.
263. **Grošus, Zane.** Aicina uz tikšanos : [tikšanās ar Latvijas luterāņu mācītāju un grāmatas "Cerības gaisma" autoru Induli Paiču]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. (2002.gada 12.marts).
264. **Ivanele, I.** Spēks un daile : [par Latvijas pauverlīfinga čempionātu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.8 (2002.gada jūlijs), 2.lpp.
265. Kas tie viņi – „Trejdeviņi”? *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (2002.gada aprīlis), 2.lpp.
266. **Kuzmina, L.** Zināšanu olimpiāde : [par mācību priekšmetu olimpiādi]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2002.gada marts), 1.lpp.
267. **M.Šneidere** - Baložos : [par aktrises un rakstnieces viesošanas Baložos]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. (2002.gada 25.janvāris).
268. **Markelova, Dainuvīte.** Top Baložu gaismas pils. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.12 (2002.gada novembris), 2.lpp.
269. **Martinova,, Sindija.** Baložu domes priekšsēdētāju nēsā uz rokām. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. (2002.gada 21.jūnijs).
270. **Mūrniece, I.** Būvēsim rotaļu laukumus. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2002.gada marts), 1.lpp.
271. **Murzova, Agnete.** Durvis, kuras ir patīkami atvērt. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2002.gada jūnijs), 1.lpp.
272. Mūsu sportisti ekstrēmajās sacensībās : [par sportu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2002.gada jūnijs), 2.lpp.
273. Orientieristiem – otrā vieta. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.9 (2002.gada augusts), 2.lpp.
274. **Pizāne, Aija.** Dziedādami, dancodami... . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2002.gada septembris), 2.lpp.
275. Policijas svētki. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.13 (2002.gada decembris), 1.lpp.
276. **Poriņa, Jadviga.** Sāp sirds : [par Baložu kultūras namā notikušajām sarunām, par latviešu slavenībām un viņu postu]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - (2002.gada 16.aprīlis).
277. **Poriņa, J.** Bāreņu Ziemassvētki. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 4.lpp.
278. **Poriņa, J.** Smags darbs – saldi augļi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 3.lpp.
279. Rajona finālsacensības : [sporta aktivitātes]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.13 (2002.gada decembris), 2.lpp.
280. **Reinholce, Ilze.** Baložu baltais nams : [par kultūras nama remontu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2002.gada septembris), 2.lpp.
281. **Reinholce, Ilze.** Svētki Titurgā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2002.gada jūnijs), 1.lpp.

282. **Rekmane, Lilija.** Paldies par skaitumu: [par būvniecību Baložos]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.8 (2002.gada jūlijs), 2.lpp.
283. Riekstiņa, S. „Cāļi” saskaitīti. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2002.gada marts), 2.lpp.
284. Slēpošanas sacensības. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2.-3. (2002.gada februāris), 3.lpp.
285. **Sloka, Inese.** Mācīsim bērņus un mācīsimies paši. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.12 (2002.gada novembris), 2.lpp.
286. Starpbrīdis vai pīppauze? : [par skolas dzīvi]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.13 (2002.gada decembris), 2.lpp.
287. Stimuls mācīties. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2002.gada jūnijs), 2.lpp.
288. **Strelevica, Lidija.** GO pulciņš. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2002.gada marts), 2.lpp.
289. Strūklakas otrā dzimšana. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.8 (2002.gada jūlijs), 2.lpp.
290. **Šteins, Voldemārs.** Vai bučosim kāju Garlībam Merķelim? : [par latviešu literatūras vēsturi]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - (2002.gada 19.marts).
291. Velokross "Mūrišos" : [par sportu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (2002.gada maijs), 2.lpp.
292. Velokross 2002. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (2002.gada aprīlis), 2.lpp.
293. **Žilko, Lauma.** Nāc un piedalies! : [par sporta spēlēm]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2002.gada marts), 2.lpp.
294. **Žilko, Lauma.** Pretinieki atzina, ka esam stiprāki : [par sportu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.9 (2002.gada augusts), 1.lpp.
295. **Жестокая** вырубка : [природа]. *Вести сегодня.* ISSN 14074699. - 30 мая 2002 года.

2003

296. "Zemdegas" jubileja : [par jauktā kora "Zemdega" jubileju]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3.-4. (2003.gada marts), 4.lpp.
297. **Adats, Andis.** Ar darbu pelnīta atzinība. Par tradicionālo konkursu "Gada populārākais cilvēks" - balsotāju skaitu un nominētajiem cilvēkiem . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2003.gada janvāris), 1.lpp.
298. **Adats, Andis.** Astotā vieta rajonā : Veselā miesā - vesels gars. Par Rīgas rajona pašvaldību Ziemas sporta spēlēm Salaspilī, Baložu domes komandas sasniegtajiem rezultātiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3.-4. (2003.gada marts), 1.lpp.
299. **Adats, Andis.** Bērņudārza piebūve. Celtniecība. Par PII "Avotiņš" paplašināšanas projektu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.12 (2003.gada oktobris), 2.lpp.
300. **Adats, Andis.** Būvēsimies. Par iedzīvotāju atsauksmēm un ierosinājumiem sakarā ar Baložu perspektīvo apbūves plānu, par paredzamo māju celtniecību Ezera ielā un mazdārziņu likvidēšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2003.gada februāris), 1.lpp.

301. **Adats, Andis.** Divpadsmit gadi nav aizvadīti velti. Par nozīmīgākajām pārmaiņām pilsētas attīstībā, ieskats nākotnes . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.13 (2003.gada novembris), 1.lpp.
302. **Adats, Andis.** Es, mēs un teritoriālā reforma. Par gaidāmajām vēlēšanām sakarā ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, par iespējamām sekām, iestājoties . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2003.gada augusts), 1.lpp.
303. **Adats, Andis.** Kādi būsīm piektajā gadā? Par gaidāmo teritoriālo reformu, 2001.gada iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, Baložu domes paveikto un aicinājums piedalīties jaunā aptaujā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2003.gada maijs), 1.lpp.
304. **Adats Andis.** Kam Bedri rokam? Sniegtas atbildes uz dažādiem apmelojumiem sakarā ar nelikumīgu privatizāciju un. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.14 (2003.gada decembris), 1.lpp.
305. **Adats, Andis.** Kas šogad notiks mūsu pilsētā? Par koģenerācijas stacijas celtniecības pabeigšanu, paredzēto siltumtrašu un siltummezglu rekonstrukciju Baložos un Titurgā, par daudzdzīvokļu māju celtniecību, bērnu dārza piebūvi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 1.lpp.
306. **Adats, Andis.** Mums ir skaidra Baložu nākotne. Par iedzīvotāju aptauju teritoriālās reformas sakarā, aptaujas rezultātiem, apvienošanās variantiem un domes lēmumu - neapvienoties ar Ķekavas pagastu un neveidot kopīgu novadu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.8 (2003.gada jūnijs), 1.lpp.
307. **Adats, Andis.** Pilsētas apbūve ir blīva. Atbilde uz iedzīvotāju sūdzībām par blīvo apbūvi Baložos, par iedzīvotāju nepieciešamību jau laikus - 1999.gadā iedzījināties perspektīvās apbūves plāna projektā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.12 (2003.gada oktobris), 1.lpp.
308. **Adats, Andis.** Prasme svinēt svētkus. Par Bērnu svētku un Līgo svētku pasākumu norisi Jāņu pļaviņā . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.9 (2003.gada jūlijs), 1.lpp.
309. **Adats, Andis.** Viens jau atrasts : Varoņus meklējot. Par jauniešu huligānismu, pilsētas postīšanu un policijas rīcību. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2003.gada augusts), 1.lpp.
310. Aizvadīts ielu basketbola turnīrs : [par sporta aktivitātēm]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2003.gada augusts), 2.lpp.
311. Baloži pēc reformas : [par teritoriālo reformu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2003.gada maijs), 2.lpp.
312. Baložu dambretes čempionāts. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2003.gada februāris), 1.lpp.
313. **Brīvmane, Zane.** "Baložu ēku" jaunajai mājai - spāru svētki. *Rīgas Aprīņķa Avīze* ISSN 14075857. - Nr.88 (2003.gada 11.novembris), 5.lpp.
314. **Brīvmane, Zane.** Atklāj rekonstruēto Baložu bibliotēku *Rīgas Aprīņķa Avīze* ISSN 14075857. (2003.gada 30.septembris), 1.lpp.
315. **Brīvmane, Zane.** Baložos notikušas pirmās velosacensības: [par velosacensībām "Baloži 2003"]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.28 (2003.gada 8.aprīlis), 1.lpp.
316. **Brīvmane, Zane.** Baložos rīko tikšanos ar Anitu Mellupi : [tikšanās ar grāmatu apgāda "Likteņstāsti" vadītāju]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.87 (2003.gada 7.novembris), 1.lpp.
317. **Brīvmane, Zane.** Nelegālie mazdārziņi traucē Baložu attīstībai. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.17 (2003.gada 28.februāris), 1.lpp.

318. **Brīvmane, Zane.** Noskaidroti sporta laureāti : [par sporta spēju noslēguma pasākumu Siguldā]. *Neatkarīgā Rīta Avīze*. ISSN 14073463. - Nr.93 (2003.gada 2.decembris), 7.lpp.
319. **Broka, Vita.** Baložos sava vidusskola. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 3.lpp.
320. Deju vasara : [par deju svētkiem]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.11 (2003.gada septembris), 2.lpp.
321. **Dobrovoļskis, A.** Visi spēlēsim ielu basketbolu! . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2003.gada maijs), 1.lpp.
322. **Dombrovskā, Rasma.** Internets Baložu bibliotēkā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2003.gada maijs), 1.lpp.
323. **Dombrovskā, Rasma.** Rīgas rajona bibliotēku elektroniskais kopkatalogs internetā. *Bibliotēku Pasaule*. - ISSN 14076799. - Nr.26 (2003.gads), 16.lpp.
324. Galda tenisā – ceturtais rajonā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2003.gada maijs), 2.lpp.
325. Galda teniss. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.3.-4. (2003.gada marts), 3.lpp.
326. Izveidota jauna iela. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.9 (2003.gada jūlijs), 2.lpp.
327. Ja redzi labu gājieni, raugies pēc vēl labāka! : [par prāta spēju konkursu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.1 (2003.gada janvāris), 1.lpp.
328. Jāņu dienas statistika. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.9 (2003.gada jūlijs), 1.lpp.
329. Jaunākie projekti. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.14 (2003.gada decembris), 1.lpp.
330. Jaunbūve Baložos Ezera iela 14 // *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.13 (2003.gada novembris), 2.lpp.
331. **Kosovičs, Mārtiņš.** Baložos neapmierinātība aug - būvdarbi turpinās : [par jauno dzīvojamo ēku būvniecību Baložos un Skolas ielas 7 nama iedzīvotāju neapmierinātību ar to]. *Jaunā Avīze*. - Nr.48 (2003.gada 5.-11.decembris), 12.lpp.
332. **Krūze, Kristīne.** Atbalsta četru bibliotēku projektus. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.39 (2003.gada 20.maijs), 2.lpp.
333. Kuļikovska sērija : [par autosportistu Kuļikovsku]. *Diena*. ISSN 14071290. - Nr.242 (2003.gada 15.oktobris), 9.lpp.
334. Laime dzīvot Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.14 (2003.gada decembris), 2.lpp.
335. **Lemeševska, Anna.** Kaktiņā ar savu grāmatu : [par bērnu grāmatu izstādi bibliotēkā] . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.14 (2003.gada decembris), 2.lpp.
336. **Markelova, Dainuvīte.** Mūsu gaismas pils: [par Baložu bibliotēkas atklāšanas svētkiem]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.12 (2003.gada oktobris), 2.lpp.
337. **Markelova, Dainuvīte.** Lieldienas Baložu mežā : [par kūlas dedzināšanu]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*.

338. **Markelova, Dainuvīte.** Simts jaunu grāmatu : [par Baložu bibliotēkas izstādi]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (2003.gada februāris), 2.lpp.
339. **Martinova, Sindija.** Durvis ver mazā gaismas pils : [Baložu publiskās bibliotēkas atvēršana pēc otrās kārtas rekonstrukcijas]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.77 (2003.gada 3.oktobris), 8.lpp
340. **Martinova, Sindija.** Dzīvot Titurgā ir droši : [intervija ar radošās apvienības "Labvakar" producenti Ritu Broku]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.95 (2003.gada 9.decembris), 4.lpp.
341. **Martinova, Sindija.** Mainīgās pasaules nemainīgā vērtība - GRĀMATA : [par VVBIS ietvaros realizētā pilotprojekta "Informacionālo procesu sakārtošana Rīgas rajona publiskajās bibliotēkās" prezentāciju Baložu kultūras namā]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.48 (2003.gada 20.jūnijs), 12.lpp.
342. **Martinova, Sindija.** Bibliotekāri strādājuši ar uzviju. *Rīgas Aprīņķa Avīze* ISSN 14075857. - Nr.98 (2003.gada 19.decembris), 1.lpp.
343. Minifutbola sacensības. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 4.lpp.
344. Mūrīskalns mežu pārņemšana pašvaldības īpašumā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11 (2003.gada septembris), 2.lpp.
345. Novuss. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3.-4. (2003.gada marts), 3.lpp.
346. Orientēšanās. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.13 (2003.gada novembris), 2.lpp.
347. Pirmās zemledus makšķerēšanas sacensības. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 3.lpp.
348. **Podobnijs, A.** Saudzēsim kopīgi uzcelto! : [par dārzkopību]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2003.gada augusts), 2.lpp.
349. **Putniņa, Dzintra.** Eiropas kultūras mantojums dienas – Baložos. *Rīgas rajona padomes aktualitātes.* Nr.33 (2003.gads), 4.lpp.
350. Rajona peldēšanas meistaracīkstes. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.7 (2003.gada maijs), 2.lpp.
351. **Reinholce, Ilze.** Kultūras nams atpūtā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.9 (2003.gada jūlijs), 2.lpp.
352. **Reisa, Aina.** Skaists darba rezultāts : [par Vislatvijas Dziesmu svētkiem]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2003.gada augusts), 1.lpp.
353. Rinaldam Brālim – sudraba medaļa. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2003.gada augusts), 2.lpp.
354. **Saukāns, Viesturs.** Čempioni - Kuļikovskis, Tiltiņš, Bloms, Boks : [autosports]. *Sports.* - 2003.gada 14.oktobris), 8.lpp.
355. **Saukāns, Viesturs.** Baltijas čempionāts startē ar Latvijas uzvaru : [autosportists Kuļikovskis]. *Sports.*(2003.gada 13.maijs), 8.lpp.
356. Slēpošana. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.*
357. **Stefanovičs, Juris.** Baložu domei nodod dienesta viesnīcu. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - (2003.gada 21.janvāris), 3.lpp. Nr.6.

358. **Stefanovičs, Juris.** Ceļā uz muzikālām virsotnēm : [par pianisti Diānu Baibusu] ; tekstā stāsta D.Baibusa. *Rīgas Aprīļa Avīze*. ISSN 1407-5857. - Nr.18 (2003, 4.marts), 6.lpp.
359. **Stefanovičs, Juris.** Novadu izveide risināsies : [par novadu izveidi Latvijā]. *Rīgas Aprīļa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.39 (2003.gada 20.maijs), 4.lpp.
360. **Stefanovičs, Juris.** Asfaltēs galveno ielu Baložos. *Rīgas Aprīļa Avīze*. ISSN 14075857. Nr.67 (2003.gada 29.augusts), 1.lpp.
361. **Stefanovičs, Juris.** Pārveidos Baložu pilsētas bibliotēku : [par gaidāmo rekonstrukciju Baložu bibliotēkā]. *Rīgas Aprīļa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.12 (2003.gada 11.februāris), 3.lpp.
362. Šautriņu mešana. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.3.-4. (2003.gada marts), 3.lpp.
363. **Šnore, Andis.** Baložu orientieri - otrie rajonā : [par sporta aktivitātēm. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.10 (2003.gada augusts), 2.lpp.
364. Uzvaras konkursos - papildinājums bibliotēkai. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.8 (2003.gada jūnijs), 2.lpp.
365. Vēderdejas. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.12 (2003.gada oktobris), 2.lpp.
366. Velokrosa 2. posms. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.7 (2003.gada maijs), 2.lpp.
367. Velokross – 2003. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.13 (2003.gada novembris), 2.lpp.
368. Velokross "Baloži 2003. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.5.-6. (2003.gada aprīlis), 4.lpp.
369. **Vinters, A.** Melnā diena Baložos : [policijas hronika]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.12 (2003.gada oktobris), 2.lpp.
370. **Žilko, Lauma.** Baložu domes loms : [par sporta aktivitātēm]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.11 (2003.gada septembris), 2.lpp.
371. **Žilko, Lauma.** Otrais labākais Baltijā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.8 (2003.gada jūnijs), 1.lpp.
372. **Спранцмане, Маргита.** Жизнь на краю котлованаю. *Телеграф*. Нр.223 (19 ноября 2003 года) с. 3.

2004

373. „Avotiņā” pabeigts virtuves remonts. *Rīgas Aprīļa Avīze*. ISSN 14075857. (2004.gada 4.augusts), 6.lpp. : il.
374. **Adats, Andis.** Andis Adats: „Mēs būvējam guļamvagonu” : [par Baložu attīstību un plānošanu, māju būvniecību] ; pierakstījis Arnis Klūnis. *Rīgas Balss*. ISSN 14073927. - Nr.14 (2004.gada 21.janvāris), 10., 11.lpp.
375. **Adats, Andis.** Barakas tomēr nojauksim. Par 2003.g. Baložu domes lēmumu nojaukt barakas un baraku iedzīvotāju protestiem pret šo lēmumu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.7 (2004.gada jūlijs), 1.lpp.
376. **Adats, Andis.** Ir paveikts būtiskākais. Par Baložu komunālās saimniecības gada veikumu - par siltummezglu nomaiņu, ūdensskaitītājiem, iekšējo reorganizāciju *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.10 (2004.gada septembris), 1.lpp.

377. **Adats, Andis.** Jautājums par mazdārziņiem. A.Adata atbilde uz Baložu pilsētas iedzīvotāju vēstuli, kurā uzdoti jautājumi par mazdārziņu pastāvēšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11 (2004.gada novembris), 1.lpp.
378. **Adats, Andis.** Sakoptāko mazpilsētu konkurss. Par Latvijas pilsētu savienības rīkoto konkursu par sakoptāko mazpilsētu, mudinājums Baložu iedzīvotājiem sakot savu apkārtni. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (2004.gada jūnijs), 1.lpp.
379. **Adats, Andis.** Sappu dzīvoklis. Patīkama ziņa. - Par domes lēmumu piešķirt dienesta dzīvokli bērnodārza audzinātājai jaunuzceltā mājā Medema ielā 10. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2004.gada septembris), 1.lpp.
380. **Adats, Andis.** Sarunas aci pret aci. Par Baložu pašvaldības deputātu tikšanos ar iedzīvotājiem Baložu kultūras namā un aktuālāko jautājumu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (2004.gada marts), 1.lpp.
381. **Adats, Andis.** Teritoriālā reforma. Par teritoriālās reformas gaitu, citējot I.Gatera vēstuli tiek atspēkotas baumas par pilsētas statusa likvidēšanu mazajām pilsētām. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2 (2004.gada februāris), 1.lpp.
382. **Adats, Andis.** Ministrija atzīst Baložu suverenitāti. Par Ķekavas pagasta kultūras namā notikušo tikšanos ar Baložu pilsētas, Ķekavas, Olaines, Daugmales pagastu un LR valdības pārstāvjiem sakarā ar teritoriālās reformas realizāciju un Ķekavas novada izveidošanas. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2004.gada aprīlis), 1.lpp.
383. **Auzāne, Olīta.** Vai piekrītat, ka strūklaka pie domes ēkas ir Baložus raksturojošs objekts? : [baložnieku viedokļi par strūklaku, kura atrodas pie Baložu domes ēkas]. *Rīgas Aprīnka Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.4 (2004.gada 13.janvāris), 12.lpp.
384. **Bahšteins, Raivis.** Baložu pensionāri dosies apceļot Latviju : [par Baložu pensionāru padomes rīkoto ekskursiju]. *Rīgas Aprīnka Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.92 (2004.gada 21.augusts), 2.lpp.
385. Baložos top ekonomiskie nami. *Rīgas Balss.* ISSN 14073927. Nr.90 (2004.gada 30.septembris), 8.lpp.
386. Baložos uzlabo infrastruktūru. *Rīgas Balss.* ISSN 14073927. Nr. 180 (2004.gada 16.septembris).
387. Baložu kūdras purvā uzsprāgst lādiņš. *Rīgas Aprīnka Avīze.* ISSN 14075857. Nr.56 (2004.gada 1.jūnijs), 8.lpp.
388. **Brīvmāne, Zane.** Baloži gatavojas sporta spēlēm. Par Rīgas rajona pašvaldību darbinieku vasaras sporta spēlēm Baložu vidusskolas]. *Rīgas Aprīnka Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.82 (2004.gada 29.jūlijs), 3.lpp.
389. **Brīvmāne, Zane.** Baložu bibliotēkā - "Spāņu vakars" : [pasākums Baložu bibliotēkā]. *Neatkarīgā Rīta Avīze.*.. ISSN 14073463. - Nr.29 (2004.gada 11.marts), 1.lpp.
390. Cerīgs skats nākotnē : [par Baložu pilsētas sporta dzīvi]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.15 (2004.gada janvāris), 2.lpp.
391. **Ciemīte, Kristīne.** Īpašuma tirgus mērķis - rīdzinieki : [par nekustamā īpašuma tirgus attīstību Baložos (Rīgas raj.)] ; tekstā stāsta Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats un firmas Arco Real Estate vērtēšanas nodaļas vadītājs Māris Laukkalējs. *Diena.* (Piel. "Mājoklis. Auto"). - ISSN 1407-1290. - Nr.127 (2004, 2.jūn.), 4.-5.lpp. : tab.
392. **Dombrovskā, Rasma.** Bibliotēkas jaunumi. Par bibliotēkas telpu labiekārtošanu, bērnu nodaļu, jaunizveidoto bibliotēkas mājaslapu un abonētajām . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr. 12 (2004.gada decembris), 2.lpp.
393. **Dombrovskā, Rasma.** Bibliotēkas jaunumi. Par bibliotēkas telpu labiekārtošanu, bērnu nodaļu, jaunizveidoto bibliotēkas mājaslapu un abonētajām datubāzēm. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr. 12 (2004.gada decembris), 2.lpp.

394. Drīz būs jurģi . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.6 (2004.gada jūnijs), 3.lpp.
395. **Elksne, Anita.** Vēderdejas - skaisumam un veselībai. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.10 (2004.gada septembris), 2.lpp.
396. Gaisma, kas priecē. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.3 (2004.gada marts), 1.lpp.
397. **Jaunzeme, Justīne.** Noslēgusies Baložu Popiela. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.117 (2004.gada 19.oktobris), 8.lpp.
398. **Jaunzeme, Justīne.** Baložu "Avotiņa" bērni: [par Baložu bērnu dārzu PII "Avotiņš" rīkoto Ziemassvētku pasākumu]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.142 (2004.gada 21.decembris), 2.,3.lpp.
399. **Jaunzeme, Justīne.** Baložu bibliotēka iegūs jaunus datorus: [par Valsts aģentūras "Kultūras informācijas sistēmas" atbalstīto baložnieku projektu "Elektroniskie pakalpojumi bērniem Baložu pilsētas un vidusskolas bibliotēkās"]; tekstā stāsta Baložu bibliotēkas interneta lasītavas vadītāja Rasma Markelova. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.117 (2004.gada 19.oktobris), 3.lpp.
400. **Jaunzeme, Justīne.** Baložu pilsētas dome nolīgst apsardzi: [pas Baložu pilsētas domes noslēgto līgumu ar apsardzes firmu "Skonto"]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.127 (2004.gada 11.novembris), 3.lpp.
401. **Jaunzeme, Justīne.** Baložu Popiela solās būt aizraujoša. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.115 (2004.gada 14.oktobris), 8.lpp.
402. **Jaunzeme, Justīne.** Mana pilsēta : [par "Mazās mākslas skolas" izstādi "Mana pilsēta"]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.130 (2004.gada 23.novembris), 2.lpp.
403. **Jaunzeme, Justīne.** Baloži 13.gadadienu nosvinējuši godam ; tekstā stāsta Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats. - Par Baložu pilsētas 13.gadadienas svinībām Baložu kultūras namā. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.129 (2004.gada 16.novembris), 2.lpp.
404. **Jaunzeme, Justīne.** Baložu bibliotēkā trūkst darbinieku. Par Baložu bibliotēkas attīstību un nepieciešamību pēc jauniem darbiniekiem. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. Nr.120 (2004.gada 26.oktobris), 2.lpp.
405. **Jaunzeme, Justīne.** Baložu pilsētas dome dāvina dzīvokli Jaunzeme ; tekstā stāsta Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats. Par Baložu pilsētas domes dāvāto dzīvokli PII "Avotiņš" audzinātājam. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr. 135 (2004.gada 4.decembris), 2.lpp.
406. **Jaunzeme, Justīne.** Tuvojas Baložu Popiela. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.105 (2004.gada 21.septembris), 3.lpp.
407. **Jaunzeme, Justīne.** Drīz pabeigs Baložu krustojuma remontu. Par ceļa remontu, kas bija sākts Baložu krustojumā uz Rīgas Ēķauskas jeb A7 autoceļa un tuvojas noslēgumam . *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.120 (2004.gada 26.oktobris), 3.lpp.
408. **Jaunzeme, Justīne.** Rudens dvesma : [par Baložu kultūras namā apskatāmo izstādi "Mazās mākslas studijas"]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.126 (2004.gada 6.novembris), 6.,8.lpp.
409. **Jaunzeme, Justīne.** Tuvojas Baložu pilsētas svētki. Par plānoto Baložu pilsētas 13.gadadienas svētku pasākumu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.126 (2004.gada 9.novembris), 1.lpp.
410. **Kļaviņa Dita.** Blēdības Baložu pašvaldībā : [nelikumīga celtniecība Baložos] / Dita Kļaviņa. *Jaunā Avīze*. (2004.gada 21.-27.novembris). Nr.46, 12.lpp.

411. **Kramfte Ināra.** Vieta, kur pagurušām dvēselēm pulcēties : [par Baložu pilsētas kristīgā pulciņa sanākšanas reizēm]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.129 (2004.gada 16.novembris), 2.lpp.
412. **Ķerus Viesturs.** Mēdema purvs un tā apkārtnē. - 44.-47.lpp. *Rīga 800 gadagrāmata.* [sastādītājs Jolanta Treile, ; mākslinieks Linda Lūse]. Rīga : Latvijas Kultūras Fonds, 2001. ISBN 9984948714. - 134.lpp.
413. **Lemeševska Anna.** Grāmatas vērtē mazie lasītāji : [par bērnu žūrijas konkursu 2004.gada martā Ķīpsalā]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.32 (2004.gada 18.marts), 8.lpp.
414. **Markelova Dainuvīte.** Uzlecošās saules zeme : [par Ludmilas Vinogradovas iespaidiem koncertturnejā Japānā bibliotēkas pasākumā]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2 (2004.gada februāris), 2.lpp.
415. **Martinova Sindija.** Pēdējie bibliotēku nedēļas notikumi : [informācija par Baložu bibliotēkas pasākumiem]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.46 (2004.gada 24.aprīlis), 1.lpp.
416. **Martinova Sindija.** Rajonā - laba datorizācija : [par datoru nodrošinājumu un datorizācijas datu izpēti Rīgas rajona pašvaldībās]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.20 (2004.gada 19.februāris), 5.lpp.
417. Medema iela. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.10 (2004.gada septembris), 2.lpp.
418. Noslēpumainais mākslinieks. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (2004.gada maijs), 2.lpp.
419. **Puķe Evija.** Katrai lietai sava vieta : [ciemos pie Biznesa augstskolas "Turība" valdes priekšsēdētāja Jura Birznieka Titurgā]. *Mājas Viesis.* ISSN 16910931. - Nr.9 (2004.gada 9.janvāris), 19.-22.lpp.
420. **Reinholce I. Lieldienu** koncerts. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (2004.gada aprīlis), 3.lpp.
421. **Reinholce Ilze.** 13.novembrī – 13.gadadiena. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr.12 (2004.gada decembris), 2.lpp.
422. Skolēnu sporta. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (2004.gada maijs), 2.lpp.
423. Skolēnu un pieaugušo sporta . *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (2004.gada jūnijs), 4.lpp.
424. **Smilģe Solvita.** Pāris patīkamu akcentu : [Baložos jauni dzīvokļi daudzstāvu namos]. *Diena.* ISSN 14071290. - Nr.167 (2004.gada 21.jūlijs), 2.lpp.
425. **Sporta iniciatīvu centrs.** Fizkultūriešu raža. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.12 (2004.gada decembris), 3.lpp.
426. **Stefanovičs Juris.** Baložos būvēs modernu atpūtas kompleksu : [par atpūtas kompleksa būvniecību Baložos, Rīgas un Ezeru ielas stūrī] *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.41 (2004.gada 8.aprīlis), 3.lpp.
427. **Stefanovičs Juris.** Iedzīvotāji ar būvētājiem kā uz nažiem : [par jauno dzīvojamo ēku būvniecību Baložos]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.19 (2004.gada 17.februāris), 1.,4.lpp.
428. **Stefanovičs Juris.** Baloži kļūst apdzīvotāki : [par jaunajiem mājokļiem Baložu pilsētā]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.5 (2004.gada 15.janvāris), 8.lpp.
429. **Stefanovičs Juris.** Rinda uz vietām bērnodārzā Baložos varētu mazināties : [par Baložu pirmsskolas izglītības iestādes piebūves celtniecību]. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.44 (2004.gada 20.aprīlis), 4.lpp.

430. Strītbolisti cīnīsies Baložos : [Titurgā notiks Rīgas rajona 2004. gada meistarsacīkstes ielu basketbolā]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.95 (2004.gada 28.augusts), 2.lpp.
431. **Šteinerte Juta**. "Avotiņa" bērniem - lielāka drošība : [par pirmsskolas izglītības iestādē "Avotiņš" veiktajiem jaunās ietves bruģēšanas darbiem]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.100 (2004.gada 09.septembris), 4.lpp.
432. **Šteinerte Juta**. "Avotiņā" sāk pirmos remontdarbus . *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 70 (2004.gada 01. jūlijs), 2. lpp. : il.
433. **Šteinerte Juta**. "Avotiņā" viesojas vācieši : [PII "Avotiņš" Jāņos uzņem viesus no Vācijas pilsētas Vaidhausas. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 69 (2004.gada 29. jūnijs), 5.lpp. : il.
434. **Šteinerte Juta**. "Avotiņš" sāk piebūves celtniecību. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.99 (2004.gada 07.septembris), 3.lpp.
435. **Šteinerte Juta**. Baložos durvis ver mākslas studija : [par Baložu pašdarbnieku pulciņu "Mazā mākslas studija"]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.105 (2004.gada 21.septembris), 2.lpp.
436. **Šteinerte Juta**. Baložos sveic māmiņas : [par Mātes dienai veltīto koncertu Baložu kultūras namā]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 51 (2004.gada 11. maijs), 3.lpp.
437. **Šteinerte Juta**. Baložu bibliotēkā veic grāmatplauktu nomaiņu : [saruna ar bibliotēkas vadītāju Dainuvīti Markelovu]]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.79 (2004.gada 24.jūlijs), 8.lpp.
438. **Šteinerte Juta**. Baložu domes priekšsēdētājs - azartisks kolekcionārs : [par Baložu domes priekšsēdētāja Anda Adata lielāko motociklu modeļu un to aksesuāru kolekciju Latvijā. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.53 (2004.gada 15.maijs), 6.lpp.
439. **Šteinerte Juta**. Baložu pašvaldība savā īpašumā saņem māju]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.77 (2004.gada 17.jūlijs), 1.,2.lpp.
440. **Šteinerte Juta**. Gatavošanās skolai noritējusi veiksmīgi : [intervija ar PII "Avotiņš" pedagoģiskā procesa koordinatori un metodiķi Silviju Riekstiņu. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.56 (2004.gada 25.maijs), 5.lpp.
441. **Šteinerte Juta**. Grafiti meistari uzdarbojas Baložos. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 67 (2004.gada 19. jūnijs), 3. un 6.lpp. : il.
442. **Šteinerte Juta**. Noslēdzies Baložu velokrosa ceturtais posms. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.108 (2004.gada 28.septembris), 8.lpp.
443. **Šteinerte Juta**. Noslēgušās meistarsacīkstes strītbolā: [par Titurgā notikušajām Rīgas rajona 2004. gada meistarsacīkstēm ielu basketbolā]. *Rīgas Aprīnka Avīze* : albums Nr.4/48.lpp. - ISSN 14075857. - Nr.96 (2004.gada 31.augusts), 12.lpp.
444. **Šteinerte Juta**. PII "Avotiņš" skolai gatavos latviešu valodā : [par vienīgās krievvalodīgo bērnu jauktās vecuma grupiņas likvidēšanu Baložu pirmsskolas izglītības iestādē. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.63 (2004.gada 10.jūnijs), 4.lpp.
445. **Šteinerte Juta**. PII "Avotiņš" svini izlaidumu: [par latviešu vecākās sagatavošanās grupiņas izlaidumu]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 57 (2004.gada 27. maijs), 7.lpp. : il.
446. **Šteinerte Juta**. Remontē Baložu kultūras namu : [par Baložu kultūras nama remontu. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. - Nr. 66 (2004.gada 17. jūnijs), 5.lpp. : il.
447. **Šteinerte Juta**. Sākti remontdarbi Baložu krustojumā]. *Rīgas Aprīnka Avīze*. ISSN 14075857. Nr.60 (2004.gada 3.jūnijs), 4.lpp.

448. **Šteinerte Juta.** Titurgā svin dzimšanas dienu : [par Titurgas pilsētas svētkiem] *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.59 (2004.gada 1.jūnijs), 2. lpp. : il.
449. **Šteinerte Juta.** Tuvojas Baložu velokrosa 3. posms. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr. 51 (2004.gada 11. maijs), 6.lpp. : il.
450. **Šteinerte Juta.** Baložos – jauni ielu nosaukumu rādītāji]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.82 (2004.gada 29.jūlijs), 5.lpp.
451. **Šteinerte Juta.** Baložu barakas tomēr nojauks : [par sliktā stāvoklī esošo namu nojaukšanu Baložos]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.71 (2004.gada 3. jūlijs), 1.,12.lpp. : il.
452. **Šteinerte Juta.** Baložu kultūras namā noslēgusies remontdarbu sezona. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.85 (2004.gada 5.augusts), 8.lpp. : il.
453. **Šteinerte Juta.** Baložu kultūras nams atklāj sezonu : [par interešu pulciņiem Baložu kultūras namā (Rīgas raj.)]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.99 (2004.gada 7.septembris), 4.lpp.
454. **Šteinerte Juta.** Baložu vidusskolā vērtē iespējamās mācību gada . *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr. 52 (2004.gada 13. maijs), 4.lpp. : il.
455. **Šteinerte Juta.** Baložu vidusskolas remontā tiks ieguldīti 50000 latu : [par Baložu vidusskolas remontu]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr. 52 (2004.gada 13. maijs), 9.lpp. : il.
456. **Šteinerte Juta.** Dejojāji atskaitās par paveikto : [par deju kolektīva "Trejdeviņi" piecu gadu jubilejas atskaites koncertu]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. Nr.56 (2004.gada 25.maijs), 2.lpp.
457. **Šteinerte Juta.** Kūdras fabrikas "Baloži" dienas un nedienas : [saruna ar kūdras fabrikas "Baloži" izpilddirektoru Zdeneku Buholcu par 2004. gada vasaras sezonas nodarīto postu Latvijas kūdras ražotājiem] ; tekstā stāsta kūdras fabrikas "Baloži" izpilddirektors Zdeneks]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.90 (2004.gada 17.augusts), 5.lpp.
458. **Šteinerte Juta.** Noslēdzies Baložu velokrosa 3. . *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. Nr.54 (2004.gada 20.maijs), 3.,8.lpp.
459. **Šteinerte Juta.** Pašvaldību darbinieku sporta spēlēs uzvar Ropažu pagasts. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. Nr.87 (2004.gada 10.augusts), 5.lpp. : il.
460. **Šteinerte Juta.** Rajona volejbolisti tiekas Baložos : [par meistarsacīkstēm pludmales volejbolā]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. Nr.84 (2004.gada 3.augusts), 6.lpp. : il.
461. **Šteinerte Juta.** PII "Avotiņš" uzņems vairāk bērnu : [par telpu paplašināšanas darbiem] / Juta Šteinerte // *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr. 55 (2004.gada 22. maijs), 3.lpp.
462. **Šteinerte Juta.** Grafiti – māksla vai huligānisms. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. (2004.gada 29.maijs), 4.lpp. : il.
463. **Šteinerte Juta.** Oktobrī durvis vērs pirmais privātais bērnudārzs Titurgā.]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.92 (2004.gada 21.augusts), 5.,6.lpp.
464. **Šteinerte Juta.** Tuvojas rajona pašvaldību darbinieku sporta spēles]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.84 (2004.gada 3.augusts), 8.lpp. : il.
465. **Šteinerte Juta.** Visam pamatā - vēlēšanās darboties : [par Baložu vidusskolas izaugsmes iespējām]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr. 57 (2004.gada 27. maijs), 7.lpp. : il.
466. **Šteinerte, Juta.** Aizvadītas pašvaldību darbinieku sporta spēles. Par Rīgas rajona pašvaldību darbinieku vasaras sporta spēlēm Baložu vidusskolas]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr. (2004.gada 7.aug.), 1.lpp.

467. Taisni pa vidu : [par vasaras un ziemas sporta spēlēm. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.3 (2004.gada marts), 2.lpp.
468. Tukšās rokas ceļš : [par Šotokan karatē. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.15 (2004.gada janvāris), 2.lpp.
469. **Vambuts Romualds**. Aizmirstā iela. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.9 (2004.gada augusts), 2.lpp. (2004.gada septembris), 2.lpp.
470. Vecmāmiņu vakars bērnodārzā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.3 (2004.gada marts), 2.lpp.
471. Velokross "Baloži 2004. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4 (2004.gada aprīlis), 2.lpp.
472. **Новак Алексей**. Баложи увлекают новым жильем. *Бизнес и Балтия*. ISSN 14073021. - (19 января 2004 года), 1.,6. с.
473. **Фальков Вадим**. Ах, город Баложи... : [коллективные письма с улицы Школьной. *Вести сегодня*. ISSN 14074699. Нр.56 (6 марта 2004 года), 8. с.

2005

474. 100 un viena dziesma par atkritumiem : [Baložu vidusskolas komandas „Pasaka par Ksaveriņu”]. *Spicā Avīze*. - ISSN 14073978. - Nr.20 (2005., 23. - 29.maijs), 10.lpp.
475. **Adats Andis**. Koki netiks izcirsti : Oficiāla atbilde. Atbilde uz Baložu iedzīvotāja bažām par parka izpostīšanu, iznomājot zemi Kr.Barona ielā 5 autoservisa būvniecībai. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 9(71) (2005, septembris), 2. lpp.
476. **Adats Andis**. Ministrs Baložos. Attēlā: politiskās diskusijas laikā Ministrs Māris Kučinskis, politiķi Pēteris Ontuzāns un Andris Kazinovskis, Baložu domes priekšsēdētājs A.Adats. - Par Rīgas rajona Grāmatu svētku ietvaros notikušo politisko diskusiju un domes priekšsēdētāja sarunu ar ministru par Baložu attīstību un suverenitāti. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 11(73) (2005, novembris), 1. lpp. : il.
477. **Adats Andis**. Pārdomas pēc zaļumballes. Par Starptautiskajai bērnu aizsardzības dienai veltīto koncertu un zaļumballi Jāņu pļaviņā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 5-6(67-68) (2005, jūnijs), 1. lpp.
478. **Adats Andis**. Vai vēl nāks piektais gads? Atskats uz 2005.gadā padarīto. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 12(74) (2005, decembris), 1. lpp.
479. **Adats Andis**. Vēlreiz par mazdārziņiem. Par domes lēmumu pārtraukt pieņemt neformālo mazdārziņu īpašnieku iesniegumus uz jaunu mazdārziņu piešķiršanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 7(69) (2005, jūlijs), 1. lpp.
480. Apgaismes tehnika kultūras namā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005.gada martā). - Nr.3, 3.lpp. : tab
481. **Auzāne Olīta**. Rīgas rajons noskaidro skanīgākos cāļus. *Rīgas Aprīņa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.24 (2005.gada 1. marts), 1.-2.lpp.
482. **Auzāne Olīta**. Skate nodejota, rezultāti vēl jāgaida. Par Rīgas pilsētas un rajona mūsdienu deju konkursu "Ceļā uz Dziesmu un deju svētkiem", kas notika Mālpils Kultūras namā. *Rīgas Aprīņa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.18 (2005.gada 15.februāris), 2.lpp.
483. **Bahšteins Raivis**. "Baložu" peļņa samazinājusies gandrīz divas reizes / R.Bahšteins. - Par kūdras ieguves un aglomerācijas A/S "Baloži" gada peļņas samazinājumu. *Rīgas Aprīņa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.100 (2005, 3.sept.), 5.lpp.

484. **Bahšteins Raivis.** Baložu skolēniem stāsta par satiksmes drošību : [par SIA "Interinfo Latvijā" un CSDD kampaņu bērnu drošībai Baložu sākumskolā]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr. 127 (2005, 5.nov.), 5. lpp. : il.
485. **Bahšteins Raivis.** Dulliem pieder pasaule! : 15 senioru kolektīvi dzied, dejo, joko un spēlē teātri. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.40 (2005, 12.apr.), 1.,2.lpp. : il.
486. Baložu pilsēta kļūs par novadu : Domes vēstis. - Par Baložu pilsētas domes lēmumu mainīt administratīvās teritorijas nosaukumu uz "LR Rīgas rajona Baložu novads". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2005, decembris). - 12(74), 2. lpp.
487. **Bērziņš Dainis.** Par koku izciršanu : Daba un mēs. - Par Titurgas sākotnējo būvniecību meža vietā un nepieciešamību retināt kokus Titurgā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2005, decembris). - 12(74), 3. lpp.
488. **Bērziņš Dainis.** Meža dienas Baložos : Daba un mēs. Par Meža dienu organizētajām talkām Baložu mežā un konkursiem Baložu skolēniem. **Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.** - (2005, jūnijs). - 5-6(67-68), 3. lpp. : il.
489. **Dombrovska Rasma.** Baložu bibliotēkā moderns informācijas centrs : moderna bibliotēka Baložos. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.59 (2005, 26.maijs), 1.,12.lpp. : il.
490. **Gaile Inese.** Grāmatu svētki Baložos. Par Rīgas rajona Grāmatu svētku svinībām Baložos. *Salaspils Vēstis.* - Nr.20 (2005, 21.okt.), 1. lpp.
491. **Grīnšteine Maija.** Sadziedas "Daugav's abas malas" : [par vecākās paaudzes vokālo ansambļu sadziedāšanos Salaspilī]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr. 28 (2005.gada 10.marts), 5.lpp. : fotoil., Baložu pilsētas vecākās paaudzes vokālais ansamblis "Atvasara".
492. **Jaunzeme Justīne.** Baložos noslēdzas sacensības „Ziema 2005”. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.15 (2005.gada 08.februāris), 4.lpp.
493. **Jaunzeme Justīne.** Baložos taps sporta komplekss. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.1 (2005.gada 06.janvāris), 3.lpp.
494. **Jaunzeme Justīne.** Baložu velokross: riteņbraukšanas sezona atklāta. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.40 (2005.gada 12.aprīlis), 6.lpp. : il.
495. **Jaunzeme Justīne.** Ar ko Baloži atšķiras no citām pilsētām? ; foto Elvings Eklons. - Attēlā: skats uz strūklaku pie Baložu domes; intervējamo iedzīvotāju attēli. - Iedzīvotāju atbilde uz intervijas jautājumu par Baložiem. *Rīgas Aprīņa Avīze* ISSN 14075857. - Nr.39 (2005.gada 09.aprīlis), 6.lpp. : il.
496. **Jaunzeme Justīne.** Baložos rīkos triatlonu. Par ieceri Baložos pirmo reizi organizēt triatlona sacensības. - Par Baložu domes ieceri izveidot atpūtas parku pie Titurgas ezera. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.39 (2005.gada 09.aprīlis), 6.lpp. : il.
497. **Jaunzeme Justīne.** Taps kultūras un atpūtas parks ; foto Elvings Eklons. Attēlā: Titurgas ezers. - Par Baložu domes ieceri izveidot atpūtas parku pie Titurgas ezera. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.39 (2005.gada 09.aprīlis), 6.lpp. : il.
498. **Kirilova Laimdota.** Grāmatu svētki Baložos. Allažu bibliotēkas lasītājas L.Kirilovas iespaidi par Rīgas rajona Grāmatu svētku norisi Baložos. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.121 (2005, 22.okt.), 5.lpp.
499. **Kopmītnes** tiks nojauktas : Domes vēstis. - Lēmums par Skolas ielas kopmītni , t.s. baraku nojaukšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2005, decembris). - 12(74), 2. lpp.

500. **Lemeševska Anna.** Baložu bērni vērtē grāmatas : [par "Bērnu žūrijas" konkursu Baložos]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.5 (2005.gada 15.janvāris), 7.lpp.
501. **Lemeševska Anna.** Bērnu grāmatu svētki : [par Bērnu žūrijas dalību dažādos pasākumos]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005.gada maijā). - 4 (66), 2.lpp.
502. **Markelova Dainuvīte.** Sirdij un prātam : Grāmatu svētki Baložos. Attēlā: interesenti pie A.Mellupes apgāda "Likteņstāsti" grāmatu galda. - Par Rīgas rajona Grāmatu svētku norisi bibliotēkā un k/n. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005, novembris). - 11(73), 1. lpp. : il.
503. Pirts remonts. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. (2005.gada marts). - Nr.3, 3.lpp.
504. **Priedīte Armīda.** Pianiste ar dzīvu uguni pirkstos : [saruna ar Eiropas Mūz. akad. stud.] Diāna Baibusa ; pierakst. Armīda Priedīte. *Latvijas Avīze*. - ISSN 1691-1229. - Nr.169 (2005, 25.jūnijs), 25.lpp.
505. **Pūka Ingrīda.** Rīgas rajona padome rīko svinīgo pieņemšanu par godu 18.novembra svētkiem un pasniedz Atzinības rakstus : [D.Markelovai, V.Tarando] *LETA - arhīvs*. - (2005, 16.nov.), 1., 2. lpp.
506. **Reinholce Ilze.** „Pop ielas” varoņi : Jaunie talanti. Par Dziesmu konkursa "Pop-iela 2005" norisi un uzvarētājiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005, novembris). - 11(73), 4. lpp.
507. Rīgas rajona 3. grāmatu svētki Baložos 2005.gada 7.oktobrī. *Latvijas Avīze*. ISSN ISSN 1691-1229. - Nr.113 (2005, 5.okt.), 15.lpp.
508. **Sloka Inese.** PII "Avotiņš" spēj mainīties : Domājam par nākotni. Par bērnu darza paplašināšanu, bērnu darza lomu bērnu izglītošanā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005, oktobris). - 10(72), 1. lpp.
509. **Sporta iniciatīvu centrs.** Medaļnieki, atsaucietis! ; Triatlons: Sports. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005, jūlijs). - 7(69), 4. lpp.
510. **Sporta iniciatīvu centrs.** Nākamā gada kalendārs fizikultūriešiem : Sports. Par baložu domes Sporta iniciatīvu centra darbību 2005.gadā un plāniem 2006.gadam. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005, decembris). - 12(74), 3. lpp. : il.
511. **Sporta iniciatīvu centrs.** Vecums nav šķērslis : Veselā miesā – vesels. Par skriešanas krosa sacensībām "Baložu bizons 2005". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2005, oktobris). - 10(72), 2. lpp. : il.
512. **Šteinerte Juta.** Baložos svin Grāmatu svētkus. Par Rīgas rajona Grāmatu svētku svinībām Baložos. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.115 (2005, 8.okt.), 2.lpp. : il.
513. **Veško Daina.** No tiesneša gaida zaļo kartīti : Diskusija. Par politisko diskusiju Baložos Rīgas rajona 3.grāmatu svētku ietvaros. *Latvijas Avīze*. - ISSN 16911229. - Nr.277 (2005,12.okt.), 6.- 7. lpp. : il.
514. **Žilko Lauma.** Lielākais projekts - sporta komplekss : Mūsu ieceres. Par sporta kompleksa būvniecības ieceri Baložos, par vēlmēm un celtniecības termiņiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - Nr.1 (2005.gada janvāris), 1.lpp.
515. **Мейден Игорьь.** Город на пнях. Par bērzu birzs izzāģēšanu Baložos, Tīturgā. - ISSN 14074699. *Вести сегодня*. - ISSN ISSN 14074699. - Нр.2022 (сентября 2005 года) с. 3.

2006

516. "Baložu" peļņa kāpj uz augšu : [par a/s "Baloži" peļņu 2006.gada pirmajos trīs mēnešos]. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.26 (2006, 2.marts), 1. lpp.
517. **A. Ārija, Znotiņa, Laura.** Glābsim Baložu mežu! Lūgums Baložu iedzīvotājiem : Lasītāju vēstules. Par Baložu meža piemēslošānu ar atkritumiem un postīšanu, izbraukājot

- to ar automašīnām un kvadracikliem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, decembris). - 8(82), 5. lpp.
518. **Ābele Ruta.** Skaista mana tēvu zeme : Pelnīta atpūta. Par pensionāru padomes organizētajiem atpūtas braucieniem pa Latviju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, septembris). - 7(81), 6. lpp.
519. **Adats Andis.** Kam nepatīk skaistās ēkas? Izklāstīts viedoklis par strīdīgu jautājumu - būvniecības likumību Baložos, Uzvaras prospektā 16. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 8(82) (2006, decembris), 1.-2. lpp.
520. **Adats Andis.** Ko būvēsim šovasar Par domes plānotajiem remonta darbiem pilsētas labiekārtošanā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 4(78) (2006, aprīlis), 1. lpp.
521. **Adats Andis.** Mazdārziņu pēdējā vasara. Par nelegālo mazdārziņu atbrīvošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 6(80) (2006, augusts), 1. lpp.
522. Ātrie un drosmīgie : Sports. - Attēlos: velokrosa distancē viens no titulētākajiem riteņbraucējiem Ints Celmaraugs un Baložu vidusskolnieks Viktors Vološčuks. - Par sacensībām "Velokross Baloži 2006" un "Baložu velodrošība 2006". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, decembris). - 8(82), 6. lpp. : il.
523. **Bahšteins Raivis.** Balodiešiem vēl ir cerība apturēt būvniecību Uzvaras prospektā 16. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. Nr.132 (2006, 14.nov.), 1., 2. lpp. : il.
524. **Bahšteins Raivis.** Ierēdņi vēl vilcinās, bet Baložos jau izcērt pēdējo birzi / Raivis Bahšteins. - Par RAPLM lūgumu pārtraukt nelikumīgo būvniecību Baložos, Uzvaras prospektā 16 un RAPLM teritorijas plānojumu uzraudzības nodaļas vadītājas Ilzes Aigares norādītajiem trūkumiem Baložu ģenerālplānā. *Rīgas Aprīņka Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.125 (2006, 28.okt.), 1. lpp. : il.
525. **Bahšteins Raivis.** Vai mēs zinām, kas esam jeb Valodnieku utopijas : [valodnieka O.Buša skaidrojums par Rīgas rajona apdzīvotu vietu iedzīvotāju nosaukumiem] : [kapēc Baložu iedzīvotājus pareizi ir saukt par balodiešiem]. *Rīgas Aprīņka Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr. 13 (2006, 31.janv.), 1.; 4. lpp. : il.
526. Baložiem - 15, Latvijai - 88 : Svētku atskaņas. - Attēlos: Valsts un pilsētas dzimšanas dienā baložniekus sveic domes priekšsēdētājs A.Adats; ar priekšnesumiem uzstājas visjaunākie baložnieki. - Par valsts un pilsētas svētku pasākumu 18.novembrī. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, decembris). - 8(82), 2. lpp. : il.
527. Bibliotēku nedēļas laikā aizmāršīgos balodiešus nesodīs. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. Nr.42 (2006, 8.aprīlis), 1. lpp.
528. **Brīvmane Zane.** Izvērtē sakoptākos pagastus ; tekstā stāsta A.Adats. Par konkursu "Sakoptākais pagasts Rīgas rajonā", konkursa vērtēšanas kritērijiem. *Rīgas Aprīņka Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.88 (2006, 3.aug.), 1., 4.-5. lpp. : il.
529. **Brīvmane Zane.** Koru skate uzrāda labus. *Rīgas Aprīņka Avīze.* ISSN 14075857. - Nr.43 (2006, 11.apr.), 1., 3. lpp. : il.
530. **Cīrule Zane.** Elpu aizraujošie ziemeļu stāsti : Svētku gaidās. Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļas pasākums Baložu bibliotēkā - islandiešu rakstnieka darba lasījums sveču gaismā. *Baloži : baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006.gada decembris). - 8 (82), 4.lpp. : il.
531. Dziedošie Baložu "Cāļi" : Jaunie talanti. - Par konkursa "Baložu cālis 2006" norisi un apbalvojumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, marts). - 3(77), 1. lpp.
532. Iesvētīja Suņa gadu : Kultūras pasākumi. - Par 28.janvārī Baložu k/n rīkoto koncertu "Raibas kora dziesmas un dejas Suņa gadā". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, janvāris/februāris). - 1/2(75/76), 4. lpp.
533. Interjers - tā ir mājas dvēsele. - Saturā: Garlība Merķeļa dzīvesvieta Depkina muižā. *PieRīga.* - (2006.gada rudens), 3. lpp. : il.
534. **Linuža Laima.** Sabojātais izlaidums. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - (2006, 20.maijs). - Nr.166, 32.lpp
535. **Markelova Dainuvīte.** Mudināsim bērnus lasīt! : Bibliotēkas ziņas. Par lasīšanas nozīmi bērnu audzināšanā, lasīšanas veicināšanu un bibliotēkas piedāvātajām iespējām bērniem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr. 8 (2006.gada dec.), 6.lpp.

536. **Melne Kristīne.** Sadziedāšanās notiks Mālpilī : [par Rīgas rajona vokālo ansambļu konkursu Ķekavā]. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.25 (2006, 28.febr.), 2. lpp. : il.
537. **Nikanorova Zoja.** Prieks par savu skolu : Skolēnu vasara. Par 9.klases izlaidumu Baložu skolā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, septembris). - 7(81), 6. lpp.
538. Pilsēta Pierīgā - tas ir interesanti. *Nedēļa.* ISSN 16910524. Nr.19 (2006, 8.maijs), 22.-23. lpp. : il.
539. **Priedīte Armīda.** Lauki un mūzika : [par pianistes Diānas Baibusas lauku mājām (Jelgavas raj.)] / Armīda Priedīte ; tekstā stāsta D.Baibusa. *Latvijas Avīze.* - (Tel. "Māja. Vide"). - ISSN 1691-1229. - Nr.125 (2006, 10.maijs), [9.] lpp. : ģīm.
540. **Rācenis Uldis.** Bērzu izzāģēšana Baložos nav jaunprātīga. Par iedzīvotāju bažām par bērzu izzāģēšanu Titurgā pie Krišjāņa Barona ielas un A.Adata paskaidrojums. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr.28 (2006, 28.janv.), 9. lpp. : il.
541. **Rekmane Lilija.** Ciemata atjaunotne : Lasītāju vēstules. Par Baložu un Titurgas izveidi, par jaunu māju celšanu baraku vietā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, septembris). - 7(81), 6. lpp.
542. Retro auto parāde : Dzīvā vēsture. Par Retro auto parādi Baložos un pārbrauciena dalībnieku nomināciju Baložu kultūras namā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, maijs-jūnijs). - 5(79), 4. lpp. : il.
543. Rīgas rajona sporta spēles : Sports. - Par Rīgas rajona sporta spēļu dibināšanu, to norisi 2006.gadā un komandas veidošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, janvāris/februāris). - 1/2(75/76), 4. lpp.
544. **Rulle Baiba.** Bibliotekāri nevienlīdzīgā situācijā. Par bibliotekāru algām, nevienlīdzību pašvaldību un valsts pārraudzīto bibliotēku starpā. *Diena.* - ISSN 14071290. - Nr.22 (2006, 23.dec.), 4. lpp. : il.
545. **Rumbeniece I.** "Jautrie zābaciņi" atgriežas ar uzvaru : Panākumi. Attēlos: "Jautrie zābaciņi" uzvar komandu konkurencē; Meldra Kukule izcīna 1.vietu. Par Baložu līnijdejošu grupas "Jautrie zābaciņi" panākumiem sacensībās Vācijā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, aprīlis). - 4(78), 3. lpp. : il.
546. Šodien - kārtējā "Baložu bizona" kārta. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.55 (2006, 16.maijs.), 2. lpp. : il.
547. Vai paliksim savā vietā? : Aptauja par aktuālu tēmu. - Telefonintervijās aptaujāti domes deputāti, lai uzzinātu viņu viedokli par administratīvi teritoriālās reformas plānu pievienot Baložus Ķekavas novadam. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 3(77) (2006, marts), 2. lpp.
548. Vecais Jaunais gads : Kultūras pasākumi. - Par Baložu k/n rīkoto Jaungada sagaidīšanu 14.janvārī ar krievu mūziku. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, janvāris/februāris). - 1/2(75/76), 4. lpp.
549. **Vilnītis Jānis.** Akcija vīram aiz muguras : [par baložnieku Naudžūnu ģimenes uzvaru akcijā "Dzīvo silti!" un dzīvokļa siltināšanu]. *Latvijas Avīze : Māja. Vide.* - ISSN 16911229. - Nr.59 (2006.gada 1.marts), 11. lpp. : il.
550. **Zībārte Ieva.** Evolūcija iepriecina ; tekstā stāsta arhitekts Andrejs Ģelzis ; koment. Uldis Lukševics. - Par rindu māju projektu "Bērzavoti" Baložos. *Diena.* - (Pielikums "Mājoklis. Auto"). - ISSN 14071290. - Nr.219 (2006, 20.sept.), 2. lpp. : fotogr.
551. **Zvērs Jānis.** Domstarpības ar Baložu domi : Nelikumīgi izcirstā birzs saasina Baložu iedzīvotāju un domes attiecības / Jānis Zvērs ; tekstā stāsta baložnieces Gunta Amoliņa un Larisa Kožina, Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats. - Attēlā: izcirstā birzs. - Par būvniecības likumību un bērzu birzs izciršanu Baložos, Uzvaras prospektā 16. *Neatkarīgā Rīta avīze.* - ISSN 14073463. - Nr.238 (2006, 12.okt.), 1., 5. lpp.
552. **Žilko Lauma.** Otrie spēcīgākie rajonā : Veselā miesā vesels gars. Par Baložu domes komandas uzvarām Rīgas rajona pašvaldību sporta spēlēs Siguldā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, maijs-jūnijs). - 5(79), 1. lpp. : il.
553. **Žilko Lauma.** Uz divriteņa : Zināšanas – drošībai. Par Baložu vidusskolas komandu Rīgas rajona jauno satiksmes dalībnieku sacensībās Klapkalnciema "Ronīšos". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, maijs-jūnijs). - 5(79), 4. lpp. : il.

554. **Adats Andis.** Baložu nākotne kļuvusi krāsaināka. Par Baložu teritoriālo plānojumu 2007.-2009.gadam - atbildes uz biežāk uzdotajiem iedzīvotāju jautājumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 7(89) (2007, oktobris), 2. lpp.
555. **Adats Andis.** Kopā jādzīvo nevis zemēm, bet cilvēkiem : Tautas balss. Par administratīvi teritoriālo reformu - par Baložu pievienošanu Ķekavas novadam. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 8(90) (2007, novembris), 3. lpp.
556. **Adats Andis.** Smilšu pulksteņu remonts. Pretraksts Rīgas apriņķa avīzē publicētajam rakstam "Opozīcijas smilšu pulkstenis skaita Baložu domes priekšsēdētāja pēdējās stundas". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 5(87) (2007, jūnijs), 1. lpp.
557. **Adats Andis.** Smilšu pulksteņu remonts. Pretraksts Rīgas apriņķa avīzē publicētajam rakstam "Opozīcijas smilšu pulkstenis skaita Baložu domes priekšsēdētāja pēdējās stundas" *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 5(87) (2007, jūnijs), 1. lpp.
558. **Adats Andis.** Vēlreiz par nelegālajiem mazdārziņiem. Par nelegālo mazādrziņu apsaimniekošanu un aicinājumu novākt no drāziem visus degošos priekšmetus - šķūnišus, būdiņas utml. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 4(86) (2007, maijs), 1. lpp.
559. **Bahšteins Raivis.** Attaisno Baložu bērnu dārza medmāsu : [sakarā ar Rīgas rajona tiesas spriedumu Baložu bērnu dārza "Avotiņš" medmāsu Ingas Šteinertes darbā atjaunošanas lietā] *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.71 (2007.gada, 26.maijs), 1.lpp.
560. **Bahšteins Raivis.** Baložu domes sēdē žurnālistiem parāda durvis. Par LNT un LTV žurnālistu izraidīšanu no Baložu domes sēdes, kurā tika lemts par Baložu Teritorijas attīstības plānu. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.112 (2007, 29.sept.), 1. lpp.
561. **Bahšteins Raivis.** Bumbu patvertne pašvaldībai visticamāk nepiederēs. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 1407-5857. - 2007, 16.jūn.), 3.lpp.
562. **Bahšteins Raivis.** Baložos steidz atsaukt pretlikumīgo zemes maiņu. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.67 (2007.gada, 14.jūnijs), 1.lpp.
563. **Bahšteins Raivis.** Opozīcijas smilšu pulkstenis rāda Baložu mēra pēdējās dienas. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.64 (2007, 9.jūn.), 1.,3. lpp. : il.
564. Baloži pārtop dzīvojamā vidē. *Diena.* 2007.gada 9.maijs. 2.lpp. (pielikums Mājoklis) ISSN
565. Baložniekiem sagādā bumbu patvertni / LETA. - Par Baložu domes lēmumu iemanīt tai piederošo zemi pret bumbu patvertni, par šī darījuma izdevīgumu. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr.152 (2007.gada 7.jūnijs), 5. lpp.
566. Baložu lasīšanas eksperti dosies uz Lielvārdi. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.55 (2007, 17.apr.), 2. lpp. : il.
567. **Bebre Liksma.** "Dzīvo silti!" pēc gada. Par Lauku Avīzes rīkotās akcijas "Dzīvo silti!" rezultātā nosiltināto Naudžūnu ģimenes dzīvokli Baložos. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr.65 (2007, 7.marts), 11.lpp.
568. **Bērziņš Dainis.** Pārdomas meža dienās : Vide un mēs. Pielikumā domes priekšsēdētāja A.Adata domas par rakstā pausto viedokli. Par meža dienu norisi Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, jūnijs). - 5(87), 3. lpp.
569. **Brīvmane Zane.** Iespējams, viltotais Baložu domes sēdes protokols nonācis KNAB. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.71 (2008, 19. septembris), 4. lpp.
570. **Brīvmane Zane.** Sadalītas vietas distanču slēpošanā. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.25 (2007, 1.martā), 6. lpp. : il.
571. **Brīvmane Zane.** Ar Atzinības rakstiem pateicas par ieguldījumu rajona attīstībā. Par Rīgas rajona padomes Atzinības rakstu pasniegšanu Baložu kultūras namā vairākiem rajona iedzīvotājiem. *Rīgas Apriņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.102 (2007, 17.nov.), 1.,3.lpp.
572. **Cilmere Ilona.** Korim "Zemdega" 40 gadu : Kultūra. Par kora "Zemdega" koncertiem, kora jubilāriem un diriģentiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, aprīlis). - 3(85), 6. lpp.
573. **Cirule Zane.** Lasām arī angļu valodā : Starptautiskās saites. Par grāmatu dāvinājumu no ASV un lasītāju vēlmi lasīt angļu valodā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, novembris). - 8(90), 7. lpp.

574. **Cirule Zane.** Svētki, kuros atveram sirdis : Dzejas dienas. Par Dzejas dienu svinēšanu Baložu bibliotēkā; tikšanos ar jauno dzejnieci Zani Andreču-Bušu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, oktobris). - 7(89), 1. lpp. : il.
575. Dzejnieks cimojas pie bērniem. [U.Auseklis tiekas ar Baložu skolēniem]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr.9 (2007.gada dec.), 3.lpp.
576. **Grišteine Maija.** Kas to spēj, tas nenoveco. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.18 (2007, 13.febr.), 13.-14.lpp. : il.
577. **Kalve Aiva.** Gudrās sacensības : triki ar velosipēdiem attīsta drošas braukšanas iemaņas - bērni iemācās valdīt pār riteni ; tekstā stāsta skolnieks Jēkabs, valsts akciju sabiedrības "Ceļu satiksmes drošības direkcija" Sabiedrisko attiecību nod. spec. Valda Kjaspere, Starptaut. sacensību "Baložu velodrošība 2007" galv. tiesnesis Andris Žilko. *Diena.* - ISSN 1407-1290. - Nr.110 (2007, 14.maijs), 9.lpp.
578. Klusās ikdienas traucētāji : Vaļasprieks. - Attēlā: Baložu motokluba emblēma. - Par Baložu motokluba "Ēnu vienība. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, jūnijs). - 5(87), 6. lpp. : il.
579. **Kūkuma Velga.** Atkritumu nešķirošana ir vides un sabiedrības necienšana : Vide un mēs. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, augusts). - 6-7(88-89), 6. lpp. : il.
580. **Kūkuma Velga.** Kā Titurgas iedzīvotāji mīl zaļu zālīti : Vide un mēs. Attēlos: automašīnas, kas novietotas uz zāliena. - Par auto novietošanu māju pagalmu zālējā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, aprīlis). - 3(85), 5. lpp. : il.
581. **Kūkuma Velga.** Noslēpumainie grafiti mākslinieki : Varoņus meklējot. Par māju sienu apgleznošanu ar dažāda rakstura grafiti zīmējumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, aprīlis). - 3(85), 5. lpp. : il.
582. **Kūkuma Velga.** Sākam kārtot ielas : Strīdos dzimst patiesība. Domes priekšsēdētāja A.Adata atbilde uz iedzīvotāju jautājumiem par ielu sakārtošanu Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 6-7(88-89) (2007, augusts), 7. lpp.
583. **Kūkuma Velga.** Baložu neatkarība: par vai pret? : Tautas balss. Attēlā: piketētāji no Baložiem pie Ministru kabineta. - Pielikumā Baložu domes deputātu un iestāžu vadītāju viedokļi par Baložu pievienošanu Ķekavas novadam. - Par LR Ministru kabineta administratīvi teritoriālā iedalījuma projektu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 8(90) (2007, novembris), 3.-6. lpp. : il.
584. **Kūkums Jānis.** Atjaunosts meliorācijas grāvis : Labie darbi. Attēlā: Atjaunotais meliorācijas grāvis. - Par meliorācijas grāvja nepieciešamību Titurgā, tā atjaunošanu, pateicoties triju jaunceltņu zemes īpašniekiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, jūnijs). - 5(87), 4. lpp. : il.
585. **Kusiņa Linda.** Melodiski, daudzbalīgi un skanīgi svētki visiem. Par Raimonda Paula rīkotajiem Dziedāšanas svētkiem. *Latvijas avīze.* - ISSN 16911229. - Nr.343 (2007, 17.dec.), 12. lpp.
586. **Lemeševska Anna.** Dažādās Pepijas. Par Baložu bibliotēkas organizētajiem pasākumiem, kas veltīti zviedru rakstnieces A.Lindgrēnas 100 dzimšanas dienai. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.136 (2007, 27.nov.), 6. lpp. : il.
587. **Lemeševska Anna.** Interesantas sarunas: Bibliotēkas jaunumi. Par bibliotēku nedēļas pasākumiem Baložu bibliotēkā un plašāk par tikšanos ar pianisti Diānu Baibusu un komponistu Jāni Zandbergu sakarā ar viņu braucienu uz konkursu Kubā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr.4(86) (2007, maijs), 3. lpp.
588. **Lemeševska Anna.** Pepija katrā no mums : Ziņas no lasītavas.Par A.Lingrēnas 100 dzimšanas dienai veltītiem pasākumiem Baložu bibliotēkā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, novembris). - 8(90), 8. lpp.
589. **Lemeševska Anna.** Vai grāmatu likteņi ir zvaigznēs rakstīti? Par VKKF mērķprogrammas "Bērnu žūrija" saņemtajām grāmatām, aktīvākajiem lasītājiem un atzītākajām bērnu grāmatām. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.6 (2007, 16.janv.), 8. lpp. : il.
590. **Markelova Dainuvīte.** Bibliotekāri apgūst e-parakstu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr.9 (2007.gada dec.), 3.lpp.
591. **Melne Kristīne.** Kardināli atšķirīgos apvienot nevar : [sakarā ar LR reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra Edgara Zalāna piedalīšanos Latvijas Pašvaldību savienības Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēdē] ; tekstā stāsta Baložu pils. Domes priekšsēd. Andis Adats, Sējas novada Domes priekšsēd. Guntis Liepiņš (Rīgas raj. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 1407-5857. - Nr.134 (2007, 22.nov.), 4.lpp. : ģim., karte.

592. **Melne Kristīne.** Cīņa par kārtību vai politiskas spēlītes? Attēlā: Ezeru iela. - [par neremontēto ceļu Ezeru ielā Baložos, sakarā ar Lindas Mūrnieces sūdzību] *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 1407-5857. - Nr.55 (2007, 17.aprīlis), 1., 3.lpp.
593. **Neiburga Aija.** Daugavas abas malas koši skan. Par senioru vokālo ansambļu sadziedāšanos Salaspils kultūras namā Enerģētiķis. *Rīgas Aprīņa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.22 (2007, 22.febr.), 6. lpp. : il.
594. Orientieristu un veloveterānu panākumi : Sports. - Attēlā: Baložu orientieristi Rīgas rajona 2007.gada sporta spēlēs Inčukalnā. - Pielikumā: Naudas balvas par sasniegumiem sportā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, jūnijs). - 5(87), 5. lpp. : il.
595. Pateicības īpašajiem cilvēkiem : Mūsu goda plāksne. - Izteiktas pateicības pilsētas ilggadējiem deputātiem, iestāžu un organizāciju vadītājiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2006, decembris). - 8(82), 3. lpp.
596. **Robežniece Paula.** Starp desmit labākajiem Latvijā : Skolu dzīve. Par Latvijas jauno satiksmes dalībnieku forumu, kurā Rīgas rajonu pārstāvēja Baložu vidusskolas komanda. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, jūnijs). - 5(87), 3. lpp. : il.
597. Sakārtosim teritoriju ap savu māju! : Pastaiga pa pilsētu. - Attēlos: vairākas nesakoptas māju teritorijas un pretstatā sakoptas mājas. - Publicēti izvilki no Baložu pilsētas saistošiem noteikumiem par teritorijas sakārtošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, augusts). - 6-7(88-89), 5. lpp. : il.
598. **Siliņa Lija.** Lasīšanas eksperti : bērnu žūrijas darbs 2006. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr. 4 (2007.gada maijs), 3.lpp.
599. Skeitparks Titurgā : Jauniešu iniciatīva. - Par skeitošanas rampas uzstādīšanu Titurgas sporta laukumā, pateicoties jauniešu iniciatīvai un bankas atbalstam. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, aprīlis). - 3(85), 5. lpp.
600. **Sloka Inese.** Skolai gatavi ! : Ziņas no bērnu dārza ; Sportiskais pavasaris. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, jūnijs). - 5(87), 4. lpp. : il.
601. Zemes gabalu apmaiņa ; Apstiprināti apbūves saistošie noteikumi : Zemes lietas. - Domes lēmumi par vairāku zemesgabalu sadales, izmantošanas un apbūves saistošo noteikumu apstiprināšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, marts). - 2(84), 1. lpp.
602. **Zvērs Jānis.** Baložu mērs: bija iespējams interešu konflikts : [par Rīgas raj. Baložu pils. Domes priekšsēd. Anda Adata zemesgabalu maiņas darījumu] *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai.* - ISSN 1407-3463. - Nr.136 (2007, 13.jūn.), 4.lpp.
603. **Žilko Lauma.** Angļu aristokrātu spēle Baložos : Veselā miesā vesels gars. Par minigolfa sacensībām Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, augusts). - 6-7(88-89), 1. lpp. : il.
604. **Žilko Lauma.** Baložu velodrošība - 2007 : Sports . Attēlos: Baložu skolēni sacensībās "Baložu velodrošība - 2007". - Par sacensību "Baložu velodrošība - 2007" norisi // *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, maijs). - 4(86), 3. lpp. : il.
605. **Žilko Lauma.** Dambretes čempioni : Sporta ziņas. Par dambretes čempiona uzvarētājiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, novembris). - 8(90), 8. lpp. : il.
606. **Žilko Lauma.** Pavasara velokross : Veselā miesā vesels gars / Lauma Žilko. - Attēlos: velokrosa dalībnieki. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, aprīlis). - 3(85), 1. lpp. : il.
607. **Žilko Lauma.** Noderīgās prasmes: Sports. Attēlos: 2.vietas ieguvēji vidējā grupā Anastasija Noskova un Edgars Balodis. - Par velodrošības pulciņa sacensībām "Ziemas balva 2007" *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2007, decembris). - 9(91), 4. lpp. : il.
608. **Севидова Наталья.** Как золушка стала богатой невестой. *Вести сегодня.* - ISSN 14074699. - Nr.168 (2007.года, 25 июля), 4.lpp.

2008

609. **Adats Andis.** Apspriežam projektus. Par vairāku ielu rekonstrukcijas projektu apspriešanu un iedzīvotāju priekšlikumiem; par iespēju iepazīties domes telpās ar skolas

- piebūves un sporta kompleksa projektu un pilsētas teritorijas plānojuma materiāliem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 5(96) (2008, jūnijs), 1., 3. lpp.
610. **Adats Andis.** Kādēļ mums jāmaksā par citu grēkiem? Attēlā protestētāji par Baložu neatkarību. - Pielikumā ziņas par Ķekavas padomes nelikumīgām darbībām un to sekām. - Par Baložu vēlmi palikt par patstāvīgu pilsētu un netikt iekļautiem Ķekavas novadā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 2(93) (2008, februāris-marts), 2. lpp. : il.
611. **Adats Andis.** Nobrauciens ar vučko: ceturrtā vieta rajonā : Pašvaldību sporta spēles. Attēlos: Baložu komanda startā un sportistu apbalvošana. - Par Rīgas rajona pašvaldību darbinieku ziemas sporta spēlēm Inčukalnā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 2(93) (2008, februāris-marts), 5. lpp. : il.
612. **Adats Andis.** Opozīcijas taktika nemainās : Izdevēja sleja. Par Baložu domes opozīcijas (partijas Jaunais Laiks deputātu grupa) cīņu par domes darba samaksas nolikumu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 2(93) (2008, februāris-marts), 4. lpp. : il.
613. **Adats Andis.** Par Titurgas novada izveidošanu : Atklāta vēstule Latvijas Valsts prezidentam Valdim Zatleram un LR Saeimas priekšsēdētājam Gundaram Daudzem, Saeimas frakcijām. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.95 (2008, 16. decembris), 10. lpp.
614. **Adats Andis.** Pricīgus Līgo svētkus! Attēlos: Baložu deju kolektīvs atskaites koncertā; domes priekšsēdētājs A.Adats un KN direktore I.Reinholce. Par Jāņu ielīgošanas pasākumu kopā ar folkloras kopu "Skandinieki". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 5(96) (2008, jūnijs), 1. lpp. : il.
615. **Adats Andis.** Sporta komplekss : [par skolas sporta kompleksa būvniecības ieceri]. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - 4(95) (2008, maijs), 1. lpp.
616. **Adats, Andis.** Atzinība Baložu pilsētai. Attēlā: Andim Adatam Atzinības rakstu pasniedz Pilsētu savienības valdes un Skrundas pilsētas domes priekšsēdētāja Nellija Kleinberga. Par konkursa "Sakārtotākā Latvijas pilsēta" 2008 Atzinības raksta "Par velotransporta kā videi draudzīga dzīves veida attīstīšanu un popularizēšanu" saņemšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 10 (101) (2008, novembris), 1. lpp.
617. **Adats, Andis.** Esam pievienojušies Eiropas ceļu drošības hartai. Par pievienošanu Eiropas ceļu drošības hartai un satiksmes drošības veicināšanas pasākumiem Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 9(100) (2008, oktobris), 1. lpp.
618. **Adats, Andis.** Kāpēc opozīcija bloķē Teritorijas plānojumu? Par dažādām domstarpībām pieņemot jauno Baložu pilsētas Teritorijas plānojumu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 7-8(98-99) (2008, augusts-septembris), 1. lpp.
619. **Adats, Andis.** Kas bremzē teritorijas plānojuma apstiprināšanu? Par dažādām domstarpībām, ieteikumiem un to risināšanu sakarā ar jaunā Baložu pilsētas Teritorijas plānojuma apspriešanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 6(97) (2008, jūlijs), 2., 3. lpp.
620. **Adats, Andis.** Mērķtiecīga rīcība. Par Baložu ielu rekonstrukciju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 11(102) (2008, decembris), 4. lpp.
621. **Adats, Andis.** Top automāzgātuve un biroju ēka. Attēlos: pamatakmens ielikšanas pasākums. Par automāzgātuves ar autoservisu un biroju ēkas būvniecību Titurgā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 10(101) (2008, novembris), 4. lpp.
622. **Aprīlis - spodribas mēnesis.** - Attēlos talcinieki. Par Sporta iniciatīvu centra rīkoto meža sakopšanas talku. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. - (2008, aprīlis). - 3(94), 1. lpp. : il.
623. **Bahšteins Raivis.** Baložu bērnu dārza medmāsu godprātīgumu vairs nevarēs apstrīdēt. Attēlā: Baložu PII "Avotiņš" bijusī medmāsa Inga Šteinerte. - Par Baložu domes tiesāšanos ar PII "Avotiņš" medmāsu un Rīgas rajona tiesas un Augstākās tiesas atzinumu, ka medmāsa I.Šteinerte ir nevainīga atgadījumā. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.44 (2008, 13.jūnijs), 2. lpp. : il.
624. **Bahšteins Raivis.** Goda vietā – varde. Par Baložu kultūras nama skvēra atjaunošanu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.70 (2008, 16. septembris), 2. lpp. : il.
625. **Bahšteins Raivis.** Pasaulē garākā deja vieno Latviju. Attēlā: pierīgas dejojotāji dažas sekundes pirms Ginesa rekorda uzstādīšanas mēģinājuma. Par Ginesa rekorda uzstādīšanas mēģinājumu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.82 (2008, 28. oktobris), 11. lpp.
626. **Bahšteins Raivis.** Saeimas deputāte L. Mūrniece: Baložos sliktāk kā meža vidū. Attēlos: L.Mūrniece, Ezeru iela, Ezeru ielas rekonstrukciju plāns. - Par Baložu ielu

- rekonstrukciju. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.92 (2008, 5. decembris), 5. lpp. : il.
627. **Bahšteins Raivis.** Siguldā, Inčukalnā, Baložos un Allažos joprojām neapmierinātība ar novadu karti. Par minēto pašvaldību griešanos Satversmes tiesā un neapmierinātību ar administratīvi teritoriālās reformas norisi, varas centralizāciju. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.48 (2008, 1.jūlijs), 1. lpp.
628. Baložos būvēs jaunu skolu : novados. Par ieceri celt Baložu vidusskolai jaunu mācību korpusu un sporta zāli. *Diena*. - ISSN 1407-1290. - (2008, 3.nov.), 8.lpp.
629. Baložos liks pamatus vidusskolas mācību korpusam. [LETA informācija]. *Izglītība un Kultūra*. - ISSN 14074030. - Nr.42 (2008.gada 6. novembris), 4.lpp.
630. Baložos rīkos šaha čempionātu. - Paziņojums par Baložu domes Sporta iniciatīvu centra rīkoto šaha čempionātu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.12 (2008.gada 05.februāris).
631. Baložu vidusskolai cels jaunu korpusu un sporta zāli. - Par 2008.g.nogalē plānoto Baložu vidusskolas jauna mācību korpusa un sporta zāles celtniecību. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.65 (2008.gada 29. augusts), 3.lpp.
632. **Bērziņa Karina.** Mīlot grāmatas un lasītājus ; tekstā stāsta D.Markelova. - Attēlos: Jāņa Bojāra (14.g.v.) veltījums bibliotēkas jubilejai - "Ja bibliotēkā pēkšņi pazustu kārtība" ; Intervija ar Baložu pilsētas bibliotēkas vadītāju Dainuvīti Markelovu sakarā ar Baložu bibliotēkas 50 gadu jubileju. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.81 (2008, 24.oktobris), 8. lpp.
633. **Brālis Ilmārs.** Karstākā pirts rajonā. Par SIA"Baložu saimnieks" darbību: apsaimniekotajām ēkām (kopmītņi, pirti, pastu, aptieku, frizētavu u.c.), bruģakmeņa ražotni, zāles pļaušanu un labiekārtošanas darbiem, dzīvojamo māju apsaimniekošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. (2008, maijs). 4(95), 2. lpp. : il.
634. **Brīvmane Zane.** Novadu kartē būtisku izmaiņu vairs nebūs. Ministru prezidenta I.Godmaņa un E.Zalāna izteikumi par administratīvi teritoriālo reformu; minēti visi apvienotie novadi Rīgas rajonā, tai skaitā Ķekavas novads, kurā ietilps Ķekavas pag., Baloži un Daugmales pag. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.9 (2008, 1.febr.), 1., 2. lpp.
635. **Brīvmane Zane.** Pašvaldības ceturtdien protestēs pret novadu karti. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.93 (2008, 9. decembris), 2. lpp.
636. **Brīvmane Zane.** Ziemas kausi atraduši īpašniekus. Attēlā: trasē dodas Baložu komandas "vučko" ar A.Adātu priekšgalā. - Par Rīgas rajona pašvaldību darbinieku ziemas sporta spēlēm Siguldā. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.18 (2008, 4.marts), 5. lpp. : il.
637. **Brīvmane Zane.** Baložos apstiprina teritorijas plānojumu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.90 (2008, 28.novembris), 2. lpp.
638. **Brīvmane Zane.** Nevienojas par Baložu teritorijas plānojumu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.57 (2008, 1. augusts), 2. lpp.
639. **Brīvmane Zane.** Daugmale un Ķekava uzsākušas apvienošanās projektu, Baloži neiesaistās. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.86 (2008, 7.novembris), 1., 4. lpp.
640. **Brīvmane Zane.** Baloži Eiropas ceļu drošības hartas ietvaros uzlabos bērnu un velosipēdistu drošību : [Par veloceliņa izbūvi starp Baložiem un Titurgu, par Baložos izveidotajām sacensībām "Baložu velodrošība" un interešu pulciņu ; tekstā stāsta Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.83 (2008, 31.okt.), 4.lpp.
641. **Brīvmane Zane.** Baloži un Olaine nesāņem sakārtotākās pilsētas titulu. Par konkursu "Sakārtotākā Latvijas pilsēta 2008". *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.82 (2008.gada 28. oktobris), 2.lpp.
642. **Brīvmane Zane.** Baložos cels vidusskolas jauno korpusu un sporta halli. Par Baložu vidusskolas jaunā korpusa un sporta halles celtniecības projektu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.84 (2008.gada 4. novembris), 1.lpp.
643. **Brīvmane Zane.** Baložu pilsētas bibliotēkā uzsākta automatizēta lietotāju apkalpošana : [Rīgas raj.] ; tekstā stāsta Baložu pils. bibliotēkas sistēmbibliotekāre Rasma Dombrovska. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.96 (2008, 19.dec.), 2.lpp.
644. **Brīvmane Zane.** Pret novadu karti vērstajā piketā apbērē vairāku pašvaldību brīvību. Attēlos: Baložnieku pikets pie Saeimas. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.94 (2008, 12. decembris), 1., 6. lpp.
645. **Brīvmane Zane.** Rīgas rajonā būs 17 novadi. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 14075857. - Nr.97 (2008, 23. decembris), 3. lpp.
646. **Brīvmane Zane.** Saeimā asas diskusijas par novadu karti. Attēlā: karte. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. - ISSN 14075857. - Nr.96 (2008, 19. decembris), 1., 4. lpp.

647. **Brīvmane Zane.** Trīs Baložu ielas cer uzlabot vēl šogad. Par plānoto Smilšu, Jaunatnes un Ezeru ielu rekonstrukciju Baložos. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.92 (2008, 16. decembris), 2. lpp. : il.
648. **Brīvmane Zane.** Turīgākie Rīgas rajona pašvaldību vadītāji ir... : [par Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajām Rīgas raj. pašvaldību vad. amatpersonu deklarācijām par finanšu darījumiem un ienākumiem 2007.g.] *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 1407-5857. - Nr.28 (2008, 11.apr.), [1.], 6.-7.lpp
649. **Brīvmane Zane.** Valdība apstiprinājusi atbildes rakstus Satversmes tiesai par teritoriālo reformu. Par administratīvi teritoriālo reformu. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.62 (2008, 19. augusts), 2. lpp.
650. **Broka Vita.** Piecdesmitais izlaidums : Skolas dzīve. Par Baložu vidusskolas 9.klases izlaidumu, mācību rezultātiem un nākotnes prognozēm. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* (2008, jūnijs). 5(96), 4. lpp.
651. **Būvēsim** ielas un ietves, labiekārtosim teritoriju : Pašvaldības iepirkumi. - Par domes plānotajiem pilsētas labiekārtošanas darbiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, aprīlis). - 3(94), 5. lpp.
652. **Cīrule Zane.** Pirmā tikšanās ar bibliotēku : Mana pirmā grāmatiņa. Par bērnu lasīšanas veicināšanu un VKKF programmām "Bērnu žūrija" un "Pirmā tikšanās ar bibliotēku". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, februāris-marts). - 2(93), 5. lpp.
653. **Cīrule Zane.** Mēs mīlam Ziemeļvalstis. Par ikgadējo Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr.11(102) (2008, decembris), 6. lpp.
654. **Daine Iveta.** Līdz šim nevienas aizdomas nav apstiprinājušās : Dzīvot Pierīgā / Iveta Daine. - Attēlā: Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats. - Intervija ar Baložu domes priekšsēdētāju Andi Adatu par Valsts kontroles revīzijas atzinumu par nelikumīgām Baložu domes darbībām. *Pierīga : Rīgas rajona padomes izdevums par cilvēkiem un notikumiem Pierīgā.* - Nr.3-4 ([2008]), 10.-11.lpp. : il.
655. **Dombrovska Rasma.** Baložu novada datubāze : Novadpētniecība. Par Baložu bibliotēkas veidoto novadpētniecības datubāzi un meklēšanas iespējām tajā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 5(96) (2008, jūnijs), 4. lpp.
656. **Dombrovska Rasma.** Elektroniskās datubāzes. Par bibliotēkas abonētajām datubāzēm. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - 9(100) (2008, oktobris), 7. lpp.
657. **Drēziņš Artis.** Akmens kaklā vai ceļš uz attīstību? Attēlā: Baložnieku pikets pie Saeimas, Edgars Zalāns. - Par administratīvi teritoriālo reformu. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr. 339 (2008, 12. decembris), 4.lpp.
658. **Drēziņš Artis.** Vidzemnieki novada reformu pielīdzina deportācijām. Par administratīvi teritoriālo reformu. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr. 317 (2008, 20. novembris), 7.lpp.
659. Dziedājām Latvijai. - Par 4.maija Valsts svētku koncertu kultūras namā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, aprīlis). - 3(94), 2. lpp.
660. **Grebežniece, Regīna.** Jaunums - senioru dejas. Par senioru deju kolektīva izveidošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 9(100) (2008, oktobris), 6. lpp.
661. Izrotāsim savu pilsētu!. Par Ziemassvētku rotājumiem Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 11(102) (2008, decembris), 3. lpp.
662. **Krūmiņa, Linda.** Sports. Attēlā: 2. vietas ieguvēji f/k "Baložu pilsēta". Par Futbola kausa izcīņu Amatieru līgas Play-off. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 9(100) (2008, oktobris), 7. lpp.
663. **Kūkuma Velga.** Mākslinieku meklējot : Ar fejetonista spalvu. Attēlā grafiti tehnikā apgleznota mājas siena. - Par māju sienu apkrāsošanu un iedzīvotāju iespējām to novērst. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, aprīlis). - 3(94), 6. lpp. : il.
664. **Kūkuma Velga.** Piedalāmies sakoptības konkursā! : Vide un mēs. Attēlos pilsētas nesakoptākās vietas. - Par pilsētas sakoptības veicināšanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, aprīlis). - 3(94), 3. lpp. : il.
665. **Kūkuma, Velga.** Baložu iedzīvotāji piketēja par savu neatkarību. Attēlos: baložu iedzīvotāju pikets pie Saeimas. Par piketu pie Saeimas, lai nepievienotu Ķekavas novadam. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 11(102) (2008, decembris), 1., 2. lpp.

666. Kultūras nama skvēra 2. kārtā. - Par iepirkuma procesu kultūras nama apkārtnes labiekārtošanas darbiem // Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums. - (2008, aprīlis). - 3(94), 5. lpp.
667. **Lauris, Juris.** Minēju priekšā - kasku nost! : Velokross "Baloži 2008" ; "Baložu velodrošība 2008". Par Baložu velosporta cienītājiem un sacensībām. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11(102) (2008, decembris), 7. lpp.
668. **Lauris, Juris.** Atmiņas par "Baložu bizonu". Attēlos: dalībnieki, uzvarētāju saldā balva. Par skriešanas krosu "Baložu bizons" 2008. Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums. Nr.1 (103) (2009, janvāris), 5. lpp.
669. **Lemeševska Anna.** Droši ņem, vajā šķir. Bērnu žūrijas vērtējums par 2007.gada grāmatām. *Rīgas Aprīļa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.5 (2008, 18.janv.), 8. lpp.
670. **Markelova Dainuvīte.** Jaukie brīži "Gaismas namā" : Bibliotēkas ziņas. Attēlā A.Lemeševska ar skolas bērniem. - Par Bibliotēkas nedēļas pasākumiem Baložu bibliotēkā un projekta "Trešais tēva dēls" ieguvumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, aprīlis). - 3(94), 6. lpp. : il.
671. **Markelova Dainuvīte.** Baložu pilsētas bibliotēkai jau 51.gads. Par Baložu pilsētas bibliotēkas 50 gadu jubileju. *Rīgas Aprīļa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.86 (2008, 11. novembris), 14. lpp.
672. **Markelova Dainuvīte.** Baložu bibliotēkas 50 gadu jubileja. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - Nr.10(101) (2008, novembris), 6. lpp.
673. **Meklē** "Baložu vecmāmiņu 2008". Par Baložu pilsētas pensionāru padomes izsludināto konkursu "Baložu vecmāmiņa 2008". *Rīgas Aprīļa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.6 (2008, 22.janv.).
674. **Melne Kristīne.** Reforma tuvu, rezultāti - pagaidām neprognozējami / Kristīne Melne. - Attēlā: Baložu domes priekšsēdētājs A.Adats. Par Latvijas pašvaldību savienības 18.kongresu, kas tika veltīts administratīvi teritoriālajai reformai. *Rīgas Aprīļa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.37 (2008, 20.maijs), 1., 6. lpp. : il.
675. **Mūrniece Linda.** Baložos nevis saimnieko, bet izsaimnieko. Baložu pilsētas iedzīvotājas Lindas Mūrnieces novērojumi par nelikumībām un nesaimnieciskumu Baložu domē. *portāls Diena : www.diena.lv.* - 2008, 27.marts.
676. **Noskova, Anastasija.** Pa Tērveti ar velosipēdiem. Attēlos: pārgājiena dalībnieki uz Gulbju tiltu pāri Tērvetes upei. Par Baložu vidusskolas velodrošības pulciņa audzēkņu mācību ekskursiju ar velosipēdiem pa Tērveti. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 10(101) (2008, novembris), 4. lpp.
677. **Novožilovs, Juris.** Indiāņu virsaiša cienīgs rezultāts. Attēlā: M.Kazainis ar čempiona medaļu kopā ar tēti. Par baložnieka Mārtiņa Kazaiņa Eiropas čempiona titulu loka šaušanā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11(102) (2008, decembris), 7. lpp.
678. Par novadu veidošanu -19 liets. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr. 206 (2008,31. jūl.), 6.lpp.
679. Piketu sastrēgums pie Saeimas nama : [par piketiem pie LR Saeimas nama : sakarā ar iekšpolitisko situāciju valstī]. - Attēlā: Baložnieku pikets pie Saeimas. *Latvijas Avīze.* - ISSN 16911229. - Nr. 346 (2008, 19. decembris), 1., 4. lpp.
680. **Pizāne Aija.** Jauno zvaigžņu balsis : Talantus meklējot. Par konkursa "Zvaigzne 2008" norisi un laureātiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, maijs). - 4(95), 7. lpp.
681. **Pizāne Aija.** Mazo "cālīšu" pavasara dziesma : Mūsu bērnu balsis. Attēlos Supercālis Megija Ostrovska, 2.vietas ieguvēja Elīza Šīre un mazo konkursantu apbalvošana. - Par vokālistu konkursa "Cālis 2008" norisi Baložu kultūras namā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, februāris-marts). - 2(93), 1. lpp. : il.
682. **Pizāne Aija.** Dziesma ir spēks. Attēlos: Baložu pilsētas delegācija Dziesmu un deju svētku gājienā. Par Baložu kora "Zemdega" un deju kolektīva "Trejdeviņi Baloži" piedalīšanos XXIV Vispārējos latviešu Dziesmu un XIV Deju svētkos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 6(97) (2008, jūlijs), 1., 7. lpp.
683. **Reine Ruta.** Baložos izskanējis lielisks koncerts. Attēlā: deju kolektīvs "Trejdeviņi". - Par deju kolektīva "Trejdeviņi" koncertuzvedumu "Gavilē Latvija". *Rīgas Aprīļa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.92 (2008, 15.decembris), 5. lpp.
684. **Reinholce, Ilze.** Baložnieki piedalās Ginesa rekorda kaldināšanā. Attēlos: deju kolektīvs "Trejdeviņi Baloži". Par garākās dejas Ginesa rekorda uzstādīšanas mēģinājumu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 10(101) (2008, oktobris), 6. lpp.

685. **Rekmane, Lilija.** Dziesmas piepildīts gads. Par XXIV Vispārējos latviešu Dziesmu un XIV Deju svētkiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 7-8(98-99) (2008, augusts-septembris), 7. lpp.
686. **Relavs, A.** Atceramies Goda pilsoni Oļģertu Kūkumu. Attēlos: O.Kūkuma māja ; Goda plāksne. - Par piemiņas plāksnes atklāšanu Lakstīgalu ielā 28 pirmajam Baložu pilsētas Goda pilsonim, 105 gadus nodzīvojušam Oļģertam Kūkumam. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.11(102) (2008, decembris), 6. lpp.
687. **Rēlavs, A.** Ejam līdzī laikam. Attēlos: Baložu vidusskola. Par Baložu vidusskolas remontu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 7-8(98-99) (2008, augusts-septembris), 2. lpp.
688. **Siliņa Lija.** Bērnu žūrijas aktivitātes : Bibliotēku ziņas. Par Bērnu žūrijas Grāmatu svētkiem Doles salā un atbalstu projekta turpinājumam "Bērnu žūrija 2008". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, jūnijs). - 5(96), 5. lpp.
689. **Sloka, Inese.** Atjaunotne visos stāvos. Par Baložu pirmskolas izglītības iestādes "Avotiņš" remontu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 9(100) (2008, oktobris), 3. lpp.
690. **Stikuts Aivars.** Ielu apgaismojums : Komunālie jautājumi. Par ielu apgaismojuma ierīkošanu atsevišķās pilsētas ielās. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, februāris-marts). - 2(93), 6. lpp.
691. **Stikuts Aivars.** Ielu remonts : Vasaras būvdarbi. Par paredzētajiem ielu rekonstrukcijas projektiem šajā vasarā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* (2008, jūnijs). 5(96), 3. lpp.
692. **Stikuts Aivars.** Maija talka. Par pilsētas domes un skolas kopīgi rīkoto Maija talku un paveiktajiem uzkopšanas darbiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, maijs). - 4(95), 3. lpp.
693. **Stūre, Lidija.** Skaistākā diena mūžā. Attēlos: Baložu pilsētas Dzimtsarakstu nodaļa. Par Baložu pilsētas Dzimtsarakstu nodaļu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 7-8(98-99) (2008, augusts-septembris), 6. lpp.
694. **Stūrmane Vizma.** „Zied novads - zied maijs" novadpētniecībā. Par Rīgas rajona bibliotekāru semināru Allažos, kas tika veltīts novadpētniecības tēmai. *Rīgas aprīņķa avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.38 (2008, 23.maijs), 16. lpp.
695. **Štrodahs Oskars.** Baložnieki iesildās pirms došanās uz Saeimu. Attēlā: Baložnieku pikets. *Rīgas Aprīņķa Avīze.* - ISSN 14075857. - Nr.94 (2008, 12. decembris), 7. lpp.
696. **Veispals Edmunds.** Patvaļa Baložos vai mēra bizness? Attēlā: karikatūra. - [par LR Valsts kontroles atklātajiem pārkāpumiem Baložu pils. Domes (Rīgas raj.) un tās priekšsēd. Anda Adata darbībā]. *Diena.* - ISSN 14071290. - Nr.82 (2008, 8.aprīlis), 7.lpp. : il.
697. **Žilko Lauma.** Baložu velodrošība. Par sacensībām "Baložu velodrošība 2008". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, maijs). - 4(95), 7. lpp. : il.
698. **Žilko Lauma.** Iepriecina mazie un lielie : Veselā miesā - vesels gars. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* (2008, jūnijs). 5(96), 4. lpp. : il.
699. **Žilko Lauma.** Pašvaldības atbalsts sportistiem : Sports. Attēlos sacensību "Baložu velodrošība 2008" uzvarētāji un velokrosa Baloži 2008. 2.posma dalībniece Kitija Kauliņa. - Par domes lēmumu finansēt vairākus sportistus un sporta pasākumus Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, aprīlis). - 3(94), 7. lpp. : il.
700. **Žilko Lauma.** Slīdēja labi : Veselā miesā vesels gars .Attēlā: Baložu pilsētas distanču slēpošanas komandas jaunākais dalībnieks Rinalds Brālis. - Par Rīgas rajona 2008.gada sporta spēlēm distanču slēpošanā Krimuldas Reiņa trasē. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* - (2008, februāris-marts). - 2(93), 7. lpp. : il.
701. **Žilko, Lauma.** Kamanu suņu sacensības. Attēlos: mirklis no sacensībām "Baložu kauss 2008". Saturā: pirmās Latvijas kamanu suņu sacensības drailendā jeb vasaras sporta veidos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* 10(101) (2008, novembris), 7. lpp.
702. **Кабанов Николай.** Новая карта страны : парламент принял реформу территориального деления. *Вести сегодня.* - ISSN 14074699. - (2008, 19. декабря), 4.с.
703. **Фальков Вадим.** Баложи не хочет "в кучку". *Вести сегодня.* - ISSN 14074699. - (2008, 17. декабря), 3.с.

2009

704. **Adats, Andis.** Baltā kāpa Baložu centrā : labie darbi. Attēlā: ēka Purva ielā 2, kurā izvietots pasts, frizētava, divi pārtikas veikali un pilsētas pirts. Par divu pilsētas centrā

- esošu objektu sakārtošanu - ēka Purva ielā 2 un Baltā kāpa Purva ielā aiz pirts. Baloži : *Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.1 (103) (2009, janvāris), 3. lpp.
705. **Adats, Andis.** Deputātu vārdi un darbi : ja soli, tad pildi! Par Baložu pilsētas domes deputātu darbību un iepriekšējo pašvaldību pirmsvēlēšanu programmām, vēlēšanu solījumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.5 (107) (2009, 16.aprīlis), 1., 2. lpp. : il.
706. **Adats, Andis.** Izmantosim jebkuru iespēju cīnīties par Baložu neatkarību. Attēlā: baložnieku pikets par neatkarību pie Baložu Kultūras nama 2008. gada 11. decembrī. Par Baložu iekļaušanu Ķekavas novadā ; gaidāmajām pašvaldību vēlēšanām. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. 1(103) (2009, janvāris), 1. lpp.
707. **Adats, Andis.** Latvijas prezidenta pateicības vēstule : atzinības vārdi. Attēlos: A.Adats, V.Zatlera vēstule. Latvijas Republikas prezidenta Valda Zatlera pateicības vēstule Andim Adatam, Baložu domes priekšsēdētājam par ieguldījumu un ilggadēju darbu novada un iedzīvotāju labā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4(106) (2009. gada marts), 1.lpp.
708. Aktualizēts jautājums par Baložu deputātu parakstu iespējamo viltošanu. Par Baložu pilsētas domes priekšsēdētāja Anda Adata tiesāšanos ar opozīcijas deputātiem par iespējamo parakstu viltošanu. *Portāls www.lv.lv*. 2009, 25.febr.
709. **Andersons, Aldis.** Ar dziesmu cauri krīzēm : Baložu kultūras vēsture. Par Baložu kultūras nama jaukto kori "Zemdega" gadu gaitā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.2 (104) (2009, februāris), 6.lpp.
710. Apstrīd novadu reformu : 18 pašvaldību iedzīvotāji vērsas Satversmes tiesā. Par pašvaldību iesniegumiem apstrīdot jaunizveidoto Administratīvo teritoriju. *Latvijas avīze*. ISSN 16911229. Nr.26 (2009, 28.janvāris), 6. lpp.
711. **Bahšteins, Raivis.** Dome apsver iespēju skolu nodot privatizācijai, direktorei - pirmā dzirdēšana ; tekstā stāsta Baložu vidusskolas direktore Vita Broka, Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats, LR Iekšlietu ministre Linda Mūrniece. Par Baložu pilsētas domes veikto aptauju par Baložu vidusskolas turpmāko attīstību. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.37 (2009, 22.maijs), 1., 6.lpp. : il.
712. **Bahšteins, Raivis.** Pārskaita miljonus, ko izsaimniekojusi Baložu pašvaldība. Par nesaimniecisku līdzekļu izšķērdēšanu Baložu pilsētas domē, nepamatotu darba algu noteikšanu darbiniekiem un darbinieku atlaišanu. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.39 (2009, 29.maijs), 1., 3.lpp.
713. Baložnieku sasniegumi sportā 2007.gadā : Par Baložu sporta vēsturi (2005-2009). Attēlos: Sandra Žilko, Jānis Kūkums, Aleksandrs Lavišs, Signe Kļaviņa, Dzintars Melderis, Ints Celmaraugis, Kaspars Skadiņš. - Par Baložu sportistu sasniegumiem 2007.gadā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4 (106) (2009, marts), 7.lpp.
714. Baložos iekārtos Latvijas bojāgājušo motociklistu piemiņas vietu : cilvēks un auto. - Par Baložu domes un Latvijas Motoklubu asociācijas ieceri ierīkot Baložos piemiņas vietu bojāgājušiem motociklistiem. *Portāls www.iauto.lv*. 2009, 15.apr.
715. Baložos līdz ar talku sāksies Latvijas motociklistu piemiņas vietas iekārtošana. Par Baložu domes un Latvijas Motoklubu asociācijas ieceri ierīkot Baložos piemiņas vietu bojāgājušiem motociklistiem. *Portāls www.talkas.lv*. 2009, 15.apr.
716. Baložu dome iecerējusi bērnudārza paplašinājumu Skolas ielā 20 : [Rīgas rajons]. tekstā stāsta Baložu pilsētas Domes priekšsēdētājs Andis Adats. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.10 (2009, 6.febr.), 4.lpp.
717. Baložu dome tērēs 31 tūkstoši latu strūklakas izveidei. Par Baložu domes ieceri par 30963 latiem izveidot pretī Kultūras namam strūklaku ar pilsētas simboliku. *Rīgas Aprīņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.28 (2009, 17.aprīlis), 4. lpp.
718. Baložu domes priekšsēdētājs līdz vēlēšanām paliks savā amatā. Par Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju Andi Adatu un opozīcijas deputātu rosinātā lēmuma par Adata atcelšanu no amata nepieņemšanu. *Portāls www.prcentrs.lv*. 2009, 27.apr.
719. Baložu ģerbonis - varde iedzīvosies kultūras nama skvērā. *PRCentrs*. 2009, 24.apr.

720. **Baložu** pilsētā paveiktais pēdējos 4 gados. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.6 (108) (2009, maijs), 1., 4.-5. lpp.
721. Baložu sporta vēsture un šodiena. Par Baložu sporta dzīvi pēdējos piecos gados (2005-2009). *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.2 (104) (2009, februāris), 7.lpp.
722. Baložu uzlecošās zvaigznes : Talantu fabrika. Par radošo konkursu skolēniem, tīņiem un jauniešiem "Baložu Zvaigzne 2009". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.6 (108) (2009, maijs), 6. lpp.
723. Baložu vadītājs Adats paliek amatā. Par Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju Andi Adatu un opozīcijas deputātu rosinātā lēmuma par Adata atcelšanu no amata nepieņemšanu. *Portāls www.delfi.lv*. 2009, 27.apr
724. **Briedis, Aleksandrs**. Skijorings "Neatkarību Baložiem". Par skijoringu Baložos. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.1 (103) (2009, janvāris), 7. lpp.
725. **Brīvmane, Zane**. Apbalvotas sportiskākās pašvaldības. Par Rīgas rajona pašvaldību sporta spēļu gada noslēguma pasākumu. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.39 (2009, 29.maijs), 13.lpp. : il.
726. **Brīvmane, Zane**. A.Adats iebilst Baložu domes opozīcijas izteikumiem ; tekstā stāsta Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats. Baložu domes priekšsēdētāja A.Adata atspēkojums iepriekš RAA publicētajam rakstam "Pārskaita miljonus, ko izsaimniekojusi Baložu pašvaldība". *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.40 (2009, 2.jūn.), 13.lpp.
727. **Brīvmane, Zane**. A.Adats iebilst Baložu domes opozīcijas izteikumiem ; tekstā stāsta Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats. Baložu domes priekšsēdētāja A.Adata atspēkojums iepriekš RAA publicētajam rakstam "Pārskaita miljonus, ko izsaimniekojusi Baložu pašvaldība". *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.40 (2009, 2.jūn.), 13.lpp.
728. **Brīvmane, Zane**. Baložos - romantiskās kamerģimelī koncerts. [Programmā - F. Šūberta, R. Šūmaņa, Dž. Meijerbēra skaņdarbi.]. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.26 (2009, 3.aprīlis), 4.lpp.
729. **Brīvmane, Zane**. Baložos būs skolēnu literāro uzvedumu konkurss. Par Rīgas rajona literāro uzvedumu konkursu Baložu kultūras namā. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 14075857. (2009, 6. februāris), 8. lpp.
730. **Brīvmane, Zane**. Baložos par 0,8 miljoniem rekonstruēs četras ielas. Baložu dome 2009. gada 1. pusgadā paredzējusi rekonstruēt Ezeru, Purva, Smilšu un Jaunatnes ielu. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 14075857. Nr.13 (2009, 17. februāris), 3. lpp.
731. **Brīvmane, Zane**. Baložos rekonstruētas četras ielas. Par Smilšu, Purva, Jaunatnes un Ezeru ielu rekonstrukciju Baložos. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.36 (2009, 19.maijs), 4.lpp.
732. **Brīvmane, Zane**. Baložu velociņam atsaka ES finansējumu. Par Eiropas Savienības līdzfinansējuma atteikšanu Baložos iecerētajam velociņam Baloži-Titurga. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.36 (2009, 19.maijs), 2.lpp.
733. **Brīvmane, Zane**. Izdod Baložiem veltītu pastmarku : [par pastmarkas "Baloži" izdošanu]. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.4 (2009, 16.janv.), 8.lpp.
734. **Brīvmane, Zane**. KNAB [Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs] lūdz sākt kriminālvajāšanu pret Baložu domes amatpersonām par protokola viltošanu : [Rīgas rajons] ; tekstā stāsta pašvaldības deputāts Edmunds Veispals. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.10 (2009, 6.febr.), [1.], 3.lpp.
735. **Brīvmane, Zane**. Opozīcijai neizdodas gāzt Baložu mēru. Par ārkārtas domes sēdi, kurā opozīcijas deputāti nav guvuši pārsvaru balsojumā par neuzticības izteikšanu un Baložu domes priekšsēdētāja Anda Adata atbrīvošanu no amata. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.29 (2009, 21.aprīlis), 2.lpp.
736. **Brīvmane, Zane**. Par 25 tūkstošiem latu Baložos būvēs strūklaku ar ģerboni. Attēlā: stūklakā paredzētais pilsētas ģerbonis ar vardi. Par Baložu domes ieceri izveidot skvērā pie Kultūras nama strūklaku ar pilsētas simbolu - vardi un granītā kaltu ģerboni. *Rīgas Apriņķa Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.31 (2009, 28.aprīlis), 2. lpp.: il.

737. **Brīvmane, Zane.** Rīt – Vislatvijas talka. Par vides sakopšanas akcijas "Lielā talka" iecerēm Rīgas rajonā, par Latvijas motobraucēju talku un piemiņas vietas ierīkošanu bojāgājušiem motobraucējiem Baložos. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.28 (2009, 17.aprīlis), 1.,4. lpp.
738. **Brīvmane, Zane.** ST atsakās ierosināt lietu par novadu kartes neatbilstību likumiem. Par Satversmes tiesas atteikumu ierosināt lietu par jaunā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām, kā to tiesai janvārī lūdza 18 pašvaldību iedzīvotāji. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.25 (2009, 31.marts), 3.lpp.
739. **Brīvmane, Zane.** Talkas notikušas abpus Daugavai ; Silvija Lapiņa ; Karina Bērziņa. Attēlā: piemiņas vietas iekārtošanā Baložos strādā Fridis jeb Aivars Freimanis. Par vides sakopšanas akcijas "Lielā talka" norisi Rīgas rajonā, par Latvijas motobraucēju talku un piemiņas vietas ierīkošanu bojāgājušiem motobraucējiem Baložos. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.29 (2009, 21.aprīlis), 1.,4. lpp.
740. **Brīvmane, Zane.** Turīgākie pašvaldību vadītāji pērn bijuši... Tabulā uzrādīti Rīgas rajona pašvaldību vadītāju 2008.gada ienākumi. Publicēti Rīgas rajona pašvaldību vadītāju gada ienākumi. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.40 (2009, 2.jūn.), 1.,4.-5.lpp.
741. **Brīvmane, Zane.** Vēršas Satversmes tiesā pret Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu. Par 39 iedzīvotāju no 18 Latvijas pašvaldībām iesniegtām sūdzībām Satversmes tiesā par jauno Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. Nr.08 (2009, 30.janvāris), 2. lpp.
742. **Broka, Vita.** Notikumiem bagāts gads : Skolas dzīve. Attēlos: 1. Skolotāju diena 3.oktobrī - baložu vidusskolas skolotāju kolektīvs. 2. Zinību diena - 1.septembris. 1.b klases skolēni priecīgi par pirmo ābeci. 3. Par godu Latvijas 90. dzimšanas dienai 14.novembrī sniedzām koncertu. 4. Mārtiņdienas tirgū 24.oktobrī pie mums viesojās skolēnu ansamblis "Tarkšķi" no Iecavas, kuri tirgu padarīja vēl omulīgāku. 5. Piena diena 8.oktobrī izvērtās par pasākumu veselās nedēļas garumā. 6. Par tradīciju kļuvusi sporta diena 5.septembrī. Skolotāja Daiga Jirgena sagatavo dalībnieku startam. Par Baložu vidusskolas pasākumiem, jauno skolas mājaslapu, skolas programmu akreditāciju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.4(106) (2009, marts), 2. lpp.
743. **Dombrovskā, Rasma.** Kinoteātris bibliotēkā : Bibliotēkas ziņas. Par iespēju no Baložu bibliotēkas datoriem skatīties Latvijas filmas portālā www.filmas.lv. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.6 (108) (2009, maijs), 6. lpp.
744. **Dombrovskā, Rasma.** Palīdzība darba meklētājiem. Par Baložu bibliotēkā sagatavoto saišu kolekciju un pieejamo palīdzību darba meklētājiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.2 (104) (2009, februāris), 4.lpp.
745. **Dombrovskā, Rasma.** Pēc palīdzības darba meklējumos - uz bibliotēku. Par Baložu bibliotēkā sagatavoto saišu kolekciju un pieejamo palīdzību darba meklētājiem. *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 1407-5857. Nr.12 (2009, 13. februāris), 5.lpp.
746. Domes vēstis. Saturs: Par Baložu pašvaldības suverenitāti, par apvienotā Ķekavas novada izveides projektu, par Ķekavas novada izveidošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.1 (103) (2009, janvāris), 1. lpp.
747. **Grīnšteine, Maija.** Vai būsīm kopā, kad vairs nebūs 16? ; tekstā stāsta Aija Kuške : [saruna ar Rīgas aprīņka Pensionāru apvienības priekšsēdētāju]. Par tradicionālu Rīgas aprīņka Pensionāru apvienības februāra konferenci, šoreiz Limbažu rajona "Muceniekos". *Rīgas Aprīņka Avīze*. ISSN 14075857. Nr. 13 (2009, 17. februāris), 12. lpp.
748. Jaunas pastmarkas. Attēlā: Baložu, Stendes un Dagdas pastmarkas. Par pastmarku "Latvijas pilsētu un novadu ģerboņi" sēriju. *Latvijas Avīze*. ISSN 16911229. Nr. 7 (2009, 9. janvāris), 8. lpp.
749. **Kūkuma, Velga.** Baložu vēsture fotogrāfijās. Par aicinājumu iedzīvotājiem izpalīdzēt ar fotogrāfijām no personīgā arhīva, lai varētu izveidot pilsētas vēstures digitālu arhīvu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums*. Nr.1 (103) (2009, janvāris), 5. lpp.

750. **Kūkuma, Velga.** Ieguvums - tīra pilsēta : talkas reportāža. Par 2009. gada 18. aprīli - Vislatvijas talkas dienā - apkārtnes sakārtošanu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (107) (2009, 16.aprīlis), 3. lpp.
751. **Kūkuma, Velga.** Kad tiks sakārtota Jaunatnes iela?: jautājāt – atbildam. Par Baložu ielu - Smilšu, Gājēju, Jaunatnes – rekonstrukciju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (103) (2009, janvāris), 2. lpp.
752. **Kūkuma, Velga.** Pastmarka ar Baložu ģerboni. Attēlā: Baložu pastmarka s. Par pastmarku "Latvijas pilsētu un novadu ģerboņi" sēriju. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (105) (2009, marts), 1. lpp.
753. **Kūkuma, Velga.** Taps strūklaka ar Baložu simboliku. Par Anda Egles izveidotā meta "Strūklaka ar Baložu pilsētas simboliku" izbūvi. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (105) (2009, marts), 1. lpp.
754. **Kūkuma, Velga.** Turpinām meklēt vecās Baložu fotogrāfijas : vēstures studijas. Attēlos: Skolas iela, T.Maslovas tēvs pastaigā pa Baložiem. Par aicinājumu iedzīvotājiem izpalīdzēt ar fotogrāfijām no personīgā arhīva, lai varētu izveidot pilsētas vēstures digitālu arhīvu ; dažas vēsturiskas atmiņas par Baložiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2 (104) (2009, februāris), 5. lpp.
755. **Lapa, B.** Vērša slavinājums. Par Baložu kultūras nama Vērša gadam veltīto pasākumu "Draugu koncerts". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (103) (2009, janvāris), 7. lpp.
756. **Lemeševska, Anna.** Projektu nedēļa bibliotēkā : lasītava. Par Baložu pilsētas bibliotēkas sadarbību ar Baložu vidusskolu un bibliotekāri Tatjanu Andrejevu. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (106) (2009, marts), 5. lpp.
757. Noraida iedzīvotāju sūdzības. Par Satversmes tiesas atteikumu ierosināt lietu par jaunā Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām, kā to tiesai janvārī lūdza 18 pašvaldību iedzīvotāji. *Latvijas Avīze.* ISSN 1691-1229. Nr.84 (2009, 27.marts), 5.lpp.
758. Opozīcijas deputāti rosina atcelt Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju. Par Baložu pilsētas domes opozīcijas deputātu pieprasījumu sasaukt ārkārtas domes sēdi, lai lemtu par Baložu domes priekšsēdētāja Anda Adata atbrīvošanu no amata. *Portāls TVNET,* 2009, 15.aprīlis.
759. **Oše Zaiga.** Kustības, kuras aizstāj zāles : Baložu kultūras hronika. Attēlā: deju grupa Mirāža. Zaigas Ošes stāsts par deju grupas "Mirāža" izveidošanos ; par aerobiku. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (107) (2009, 16.aprīlis), 6.lpp.
760. **Pizāne, Aija.** Dalījāmie priekā. Attēlos: ansambļa "Baltā dūja" mazie dalībnieki. Par Baložu pilsētas kultūras nama vokālā ansambļa Ziemassvētku koncertprogrammu Jaundubultu pansionātā (akcijas "dalies priekā!" ietvaros). *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (103) (2009, janvāris), 7. lpp.
761. **Pizāns, Viktors.** „Atvasaras” dziesmotais mūžs : Baložu kultūras hronika. Par Baložu kultūras nama dziedošo pensionāru ansambļa "Atvasara" darbību. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (108) (2009, maijs), 6. lpp.
762. **Reinholce, Ilze.** Kūdras fabrikas klubs : Baložu kultūras vēsture. Attēlā: "Zemdega" 70.gados. Kultūras nama direktores Ilzes Reinholces atmiņas par kultūras nama pirmsākumiem un stāstījumu par Baložu KN visvecāko māksliniecisko kolektīvu - jaukto kori "Zemdega". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2 (104) (2009, februāris), 6.lpp.
763. **Reinholce, Ilze.** Sākām ar inventāru un viesmīlību : Baložu kultūras hronika. Attēlā: Inga Teilāne, Juris Klaks, Andis Adats. Kultūras nama direktores Ilzes Reinholces atmiņas par kultūras nama pirmsākumiem. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (106) (2009, marts), 6.lpp.
764. **Rēlavs, A.** Kā radās "Balodīši" un "Baltā dūja" : Baložu kultūras hronika. Attēlā: Aija Pizāne ar savu ansambli 90.gadu vidū. Raksta sērija, kurā stāstīts par Baložu kultūras nama attīstību un mākslinieciskajiem kolektīviem, kas tajā ir pastāvējuši un darbojas joprojām. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (105) (2009, marts), 6.lpp.
765. **Rēlavs, A.** Labāk mazāk, toties labāk! Attēlos: SIA "Svani" cehs un produkcija. Par zivju pārstādes firmu "Svani". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.1 (103) (2009, janvāris), 3. lpp.

766. **Riekstiņa, Silvija.** Zīmēšanas svētku stundas : audzināšanas stunda. Par rajona mēroga zīmēšanas festivālu bērniem "Mana pilsēta - Rīga", kuru pirmo reizi organizēja pirmskolas izglītības iestāde "Avotiņš". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.2 (104) (2009, februāris), 5.lpp.
767. **Senkāns, Sergejs.** Attīstība neapstāsies. Sniegtas atbildes uz iedzīvotāju jautājumiem par vairākiem iecerētiem projektiem. *Mūsu Ķekava : Ķekavas pagasta pašvaldības izdevums.* Nr.4 (2009, aprīlis), 2.lpp.
768. **Siliņa, Lija.** Lasīt - tas ir stilīgi! : gara gaisma. Par Baložu bibliotēkas piedalīšanos Vīslatvijas lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu žūrija 2008". *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.4 (106) (2009, marts), 5. lpp.
769. Sporta sasniegumi 2006.gadā : Par Baložu sporta vēsturi (2005-2009). Attēlos: Uldis Puzaks, Monika Brālis, Ilze Čistova, Jānis Zvaigzne, Ojārs Kasparsons, Daiga Dārzniece, sacensību "Ziema-2006" mazo dalībnieku apbalvošana. Par Baložu sportistu sasniegumiem 2006.gadā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.3 (105) (2009, marts), 7.lpp.
770. Sporta sasniegumi 2008.gadā : Par Baložu sporta vēsturi (2005-2009). Attēlos: Romualds Ignatjevs, Toms, Macuks, Mārtiņš Kazainis, Andis Adats. Par Baložu sportistu sasniegumiem 2008.gadā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.5 (107) (2009, 16.aprīlis), 7.lpp.
771. **Štrodahs, Oskars.** Ķekavā diskutē par jaunā novada biznesa attīstību. Attēlā: SIA "Dominante Park" valdes loceklis Edgars Štelmahers, Ķekavas pagasta pagaidu administrācijas vadītājs Andris Krūms, Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats, Daugmales pagasta padomes priekšsēdētājs Juris Krūmiņš. Par Ķekavā rīkoto konferenci "Ilgtermiņa attīstības perspektīvas Ķekavas novadā", kas veltīta vietējo un valsts uzņēmumu sadarbības veicināšanai ar pašvaldību. *Rīgas Aprīņa Avīze.* ISSN 1407-5857. Nr.38 (2009, 26.maijs), 1., 4.lpp.
772. **Žilko, Lauma.** Baložnieku sasniegumi sportā 2009.gadā : Par Baložu sporta vēsturi (2005-2009). Par Baložu sportistu sasniegumiem 2009.gadā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (108) (2009, maijs), 7.lpp.
773. **Žilko, Lauma.** Baložnieku sasniegumi sportā 2009.gadā : Par Baložu sporta vēsturi (2005-2009). Attēlos: Rihards Matīss Lipsnis, Ieva Buholte, Anastasijas Noskova, Krista Ratniece, Oļegs Batakovs, Georgs Kučerenko, Anžela Utināne, Jānis Skadiņš, Dace Vērpēja. Par Baložu sportistu sasniegumiem 2009.gadā. *Baloži : Baložu pilsētas domes informatīvais izdevums.* Nr.6 (108) (2009, maijs), 7.lpp.
774. Новые марки : В серии "Гербы городов и краев Латвии" выпущены три новые почтовые марки - Дагда, Баложи и Стенде. *Вести сегодня.* ISSN 14074699. 2009, 9. января), с. 1.
775. **Севидова, Наталья.** Спасите провинцию от варягов! ; в тексте рассказывает председатель Баложской думы Андис Адатс. Attēlā: Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats ; renovētā māja Skolas ielā 15. Par Baložu pilsētas attīstību stāsta Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats. *Вести сегодня.* ISSN 14074699. Nr.105 (2009, 27. мая), 5.с.

3.INTERVIJU JAUTĀJUMI, STĀSTĪJUMS UN DOKUMENTĀCIJA

3.1. BALOŽU PILSĒTAS DOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJS ANDIS ADATS

1. Kad un kur Jūs esat dzimis?
2. Kur esat mācījies? (ko un kad beidzis?)
3. Kā Jūs nonācāt Baložos?
4. Kur strādājāt un kādos amatos?
5. Cik gadus bijāt deputāts?
6. Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju?
7. Kāds Jums bija sākotnējais redzējums Baložu pilsētas attīstībai?
8. Vai izdevās īstenot iecerēto?
9. Vai un kādi šķēršļi ir bijuši īstenojot iecerēto pilsētas attīstības plānu?
10. Vai Jūs varētu izcelt atsevišķus cilvēkus, kas Jūsaprāt ir veicinājuši Baložu attīstību?
11. Vai un kādus Jūs esat saņēmis atbalvojumus un godalgas?
12. Ko Jūs domājat par reģionālo reformu?
13. Vai nav bijis grūti visus šos gadus apvienot ģimenes dzīvi ar darba pienākumu veikšanu?
14. Kā Jūs pavadāt savu brīvo laiku? Vai Jums ir kādi hobiji?
15. Jūs aktīvi piedalāties Baložu kultūras dzīvē – apmeklējat un arī vadāt daudzus pasākumus, dejojat tautas deju kolektīvā. Kā radusies šī interese?
16. 2003.gada 18.jūnijā Baložos notika Rīgas rajona bibliotēku VVBIS pilotprojekta noslēguma pasākums, kurā piedalījās KM un augsta ranga bibliotēku nozares pārstāvji. Jūs toreiz teicāt: "Lai bibliotēkas mūsdienās spētu pastāvēt, tām ir jāmainās." Kā Jums liekas, vai Baložu bibliotēka pa šiem gadiem ir mainījusies?
17. Skatoties no šodienas viedokļa, cik Jums liekas nozīmīgi, krāt un apkopot materiālus par Baložu vēsturi?
18. Kādi būtu Jūsu novēlējumi Baložiem?

Kad un kur Jūs esat dzimis?

Dzimis Valmierā, 1961.gadā strādnieku ģimenē. Ar tiem dzīvokļiem tur gāja kā gāja. Tuvāk pieskarsimies tam, ka es sāku skolā iet Valmieras Viestura vidusskolā, kur nomācījos līdz 4.klasei. Pēc tam tika uzbūvēta jauna [skola], uz kuriem es arī pārgāju mācīties. Jo viņa bija tuvāk mājai. Tie, kas ir valmierieši, tie noteikti zin. Kādreiz tur, teiksim pirmsākumos, es dzīvoju pie Vecpuišu parka un pēc tam pārgājām dzīvot uz Karlīni. Karlīne – tas ir stacijas gals. Valmiera vispār ir interesanta ar tiem nosaukumiem - Burkānciems un Putriņas – kā tik visa tur nav! Kur esat mācījies? (ko un kad beidzis?)

Kā Jūs nonācāt Baložos?

Nu, lūk, un tad 1976.gadā aizgāju mācīties uz Mālpils sovhoztehnikumu. Neskatoties uz to, ka pats gribēju tā kā elektroniku mācīties, bet vecāki teica, ka celtnieka profesija būs vienmēr noderīga un tur arī bija darbinieki [vecāku paziņas?] pieskatīt. Es pagājušajā reizē nepiemīnēju vienu lietu –Mālpils sovhoztehnikumā, protams, ka tajā vecumā sapazinot ar meiteni [Jeļenu], kura vēlāk arī kļuva par sievu. Tā mēs tur saprecējāmies un 1980.gadā sāku strādāt Ķekavas PMK[pārvietojamā mehanizētā kolonna]. Jo kaut kā tā iznāca – pēc kāzām dzīvojos šeit [tuvāk Rīgai]. Nu tad arī meklēju tuvāk darba vietu pēc profesijas. Ķekavas PMK 3 gadus nostrādāju par inženieri un tad – kā tajā laikā smējās – aizgāju uz „paaugstinājumu” – par brigadieru. Algas ziņā tas bija vismaz 3X vairāk. Un tā 10 gadus nostrādāju par brigadieru. Atmosferā laikā, kad viss sāka jukt un brukt, tad bija jāmeklē jaunas

darba vietas, tad es laikam kādu gadu nostrādāju Misā – tā ir bijusī karaspēka daļa. Tur bija kokapstrādes cehs, tur es tā pastrādāju – mazliet pabūvēju, mazliet pavadīju kokapstrādi. Un tad sākās tas periods, kad es nodarbojos ar namīpašuma denacionalizāciju.

Kur strādājāt un kādos amatos?

1995.gadā sāku strādāt Baložu komunālajā saimniecībā par sagādnieku. Nepagāja ne pusgads, kad, dažādu apsvērumu dēļ, toreizējais priekšsēdētājs [Baložu izpildkomitejas] nolēma, ka komunālās saimniecības direktors ir jāņem nost un mani jāliek par direktoru. Nu pirms tā vēl vajadzētu tā kā drusciņ atkāpties atpakaļ, kāpēc situācija tāda izveidojās.

Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu pilsētas domes priekšsēdētāju?

1998.gadā.

Kāds Jums bija sākotnējais redzējums Baložu pilsētas attīstībai?

Viennozīmīgi, ka sākotnējais redzējums bija tas, ka ir kaut kas jādara, lai izkustinātu iedzīvotājus. Ļoti izmainījies tas nav, ir izdevies drusciņ iekustināt to procesu: Titurga un Baloži -2 nesamierināmas daļas. Lai ko mēs nedarītu- pēdējā cerība bija veloceliņš, kas varētu tā kā drusciņ pietuvināt. Ja mēs dabūtu Ezera ielu ezeram riņķī uz Titurgu – tad mēs varētu uztaisīt aplī tādu dzīvāku rotāciju. Pilnīgi atšķirīgas domāšanas. Vēl joprojām, es uzskatu, ka mums ir 2 administratīvie centri, kur katrs dzīvo savu dzīvi un mēģinām...Kultūras nams, paldies Dievam, ir spējis to visu pacelt un tā kultūras dzīve mums ir iegājusi diezgan nopietnā apritē. Tas bija pats galvenais, lai šīs 2 daļas sāktu viena otru izprast un saprast, ka jādzīvo 1 vietā un jākalpo vieniem mērķiem. Nu par labklājību, es teiktu tā – cerības jau bija, ka viņa būs, bet pirmie 4 gadi pagāja klauvējot visās durvīs un visas durvis bija ciet. Un tad, 2.sasaukuma laikā parādījās pirmās tendences, kad sāka nākt atpakaļ tā informācija tā kā atbalss Skaņā kalnā. 6 gadus esmu sūtījis Visumā un tad sāka nākt atpakaļ. Tad bija 3-4 gadi tēlaini sakot – sēdi pie atvērta loga, saņem visu informāciju un viss, kas tev jādara, kad nāk nevajadzīgā informācija – jāpieliecās, lai nedabūtu pa pieri un, kad nāk vajadzīgā – jāmēģina viņa savlaicīgi noķert. Tajā brīdī tas uzplaukums Baložos it kā sākās. Bet, trakākā lieta, kas mums ir, tā ir mūsu tautiskā nenovīdība – kur kādam liekas: tāpat vien labi darīt nevar. Ja nav savtīgas interese, tad kāda velna pēc tu to visu dari? Pēdējie 3 gadi pagājuši, skaidrojoties visās tiesībsargājošās institūcijās – kāpēc tu to dari, kā tu dari un ka tev tiešam nav tā personīgā ieinteresētība. Kaut gan ne likums, ne likumdevējs nav noteicis – kas tad ir personīgā ieinteresētība. Tieši tas pats, kas es ir, ka mana personīgā ieinteresētība ir – dzīvot sakārtotā vidē Un ja mēs traktējam tieši, tad es nedrīkstu par šādu balsot, jo tajā es esmu pats personīgi ieinteresēts. Šo paradoksu un absurdu mums ir bezgala daudz. Līdz tādām piemēram, ka es nevaru balsot par ielas remontu, ja tu pa to ielu staigā vai brauc. Mēs esam ar to saskārušies. Pēdējos gados arī KNAB sāk drusciņ savādāk to visu traktēt, drusciņ tā kā mīkstāk, par ko man ir liels prieks. Diezgan smags darbs, kamēr man izdevās viņiem pierādīt, ka pārkāpumu nav un ka attīstība notiek. Un tā motivācija opozīcijai ar mānīšanos, ar melošanu, nu tā nepatīk. Tai pašā laikā, ja par viņiem kaut ko pastāsta, tad viņi ir līdz sirds dziļumiem aizskarti, aizvainoti un pieprasa informācijas atsaukšanu - tur bezmaz sāpju naudu un visādas tādas lietas. Es varbūt drusciņ maldos, bet man pašam liekas, ka es mēģinu runāt taisnību. Taisnību noteikt nevar, jo taisnība ir diezgan abstrakts jēdziens. Tas, kas man liekas taisnība, citiem liekas pilnīga netaisnība un kāpēc vismaz 5 gadus uz zemes ir kari, jo katrs cīnās par savu taisnību. Nu ko mēs vēl varam?

Vai izdevās īstenot iecerēto?

Es teiktu, ar šodienas acīm skatoties, apmēram 60% ir izdarīts. Ja mēs pēdējos 3 gadus nebūtu strīdējušies, varbūt mēs būtu pat līdz 80% tikuši. Protams, vēl joprojām liela daļa Latvijas sabiedrības uz mums skatās ar skaudību, jo mums krīzes rezultāts sasniegts, tad, kad visā Latvijā krīze sāka beigties, jo mums ir visi priekšnoteikumi. Ja mēs dzīvotu atsevišķi, es vispār nesatrauktos: ir mums vairāki risinājumi, kā to krīzi pārdzīvot. Tā nav ne pirmā, ne pēdējā krīze, kas mums nāk. Strādājot jaunajā Ķekavas novadā – diezgan liela neziņa. Tikai tāpēc, ka nav mums pilnīgi objektīvas informācijas par to, kas notiek Ķekavā. Un to mēs uzzināsim tikai pēc 1. jūlija. Tad, kamēr izanalizēsim, ja būs lemts to darīt, ap

Ziemassvētkiem varētu kaut kādu stratēģiju izstrādāt, kā tad darboties tālāk. Bet nu tas ir tāpat sāpīgi kā teiksim janvārī nomainīt ministru kabinetu, un tagad, jūnijā, sākt domāt, ko tad nu darīsim? Kaut gan tam plānam, ko darīt, bija jābūt jau pagājušā gada oktobrī.

Vai un kādi šķēršļi ir bijuši īstenojot iecerēto pilsētas attīstības plānu?

Nu principā galvenie šķēršļi ir bijuši-tās aizdomas un informācijas lēmumu pārbaude. Katra gada pārbaude aizkavē lēmumu pieņemšanu vismaz uz pusgadu. Daži lēmumi pārbaužu rezultātā ir atzīti par saprātīgiem un likumīgiem. Tikai nu teikšu tā: bumbu patversme. Otrs darbības partneris saka – Man vairs šī darbība neinteresē, mums vairs Kūdras fabrikai bija 7 ha zeme, kur vajadzēja uzbūvēties 2008.g. pilnīgi jaunam rūpnīcas korpusam - tur bija ceļu būve, celtniecība.

Vai Jūs varētu izcelt atsevišķus cilvēkus, kas Jūsaprāt ir veicinājuši Baložu attīstību?

Atsevišķus cilvēkus es neizceltu. Izceļot atsevišķus cilvēkus, es varu būt negodīgs pret tiem, kuri arī ir ieguldījuši, bet ne tik redzami, un otrs-vēlāk mani var nosodīt par kādu subjektīvu viedokli-mēģinājām lobēt savus draugus, paziņas. Es teiktu tā: Jebkurš pilsētas iedzīvotājs ir piedalījies pilsētas attīstībā.

Vai un kādus Jūs esat saņēmis apbalvojumus un godalgas?

Laikam nekādas nozīmīgas. Man ir doti atzinības raksti, pateicības, bet tās jau ir tikai formalitātes.

Ko Jūs domājat par reģionālo reformu?

Mans viedoklis pie zināmiem apstākļiem (tur gan ir vajadzīgs gan pašvaldības, gan valsts izpratne) Baložu skola varētu kļūt kā viena no centrālajām skolām, jo, ja mēs ģeogrāfiski skatāmies kā tad tiek izveidotas šīs iestādes, tad būvēt lielu skolu Ķekavā ir pilnīgi nepareizi. Jo puse jaunā Ķekavas novada dzīvo Valdlaučos, Rānavā, Katlakalnā, Baložos, otra puse dzīvo Ķekavā, Daugmalē. Kāpēc Valdlaučiem vai Katlakalnam vajadzētu braukt uz Ķekavas skolu, ja Baložos uz vietas ir skola. Vienkārši mehāniski aprēķini, ka vairāk kā 600 bērnu apmeklē Rīgas skolas. Uzbūvējot Ķekavā skolu, šie bērni uz Rīgu vairs nebrauks.

Kā Jūs pavadāt savu brīvo laiku? Vai Jums ir kādi hobiji?

Hobiji... es drīzāk lietoju vārdu vaļasprieki. No pēdējā laikā lietotajiem ir braukšana ar motociklu. Ar motociklu var izbraukt visus Baložus, iepazīt vietas, kur ar kājām iet ir par tālu un ar mašīnu nevar aizbraukt. Vēl es nodarbojos ar velosportu un burāšanu. Esmu iecelts Latvijas Zēģelētāju biedrībā par jahtkluba komandoru.

Vai nav bijis grūti visus šos gadus apvienot ģimenes dzīvi ar darba pienākumu veikšanu?

Ir grūti, jā. Bet paldies Dievam, ģimene ir atsaucīga – sieva ir izprotoša un bērniem viss patīk. Es neteiktu, ka ļoti aktīvi nodarbojos ar vaļaspriekiem. Ja man iznāk sezonā izbraukt piecas reizes ar motociklu, man pilnīgi pietiek. Ar riteni ir problēma tāda, ka to var darīt tikai brīvajā laikā no darba. Varētu jau braukt darba laikā un teikt, ka atbalstu aktīvu dzīvesveidu, bet es domāju, ka mani nesaprastu – uzvalkā un uz riteņa.

Jūs aktīvi piedalāties Baložu kultūras dzīvē – apmeklējat un arī vadāt daudzus pasākumus, dejojat tautas deju kolektīvā. Kā radusies šī interese?

Interese jau bija sen, esmu skolas laikā apmeklējis deju kolektīvu, dramatisko pulciņu. Drīzāk teiktu, ka rodas apstākļi, kas liek kultūras aktivitātes pārtraukt. Piemēram, dzīvesvietas maiņa, piedzimst bērni utt.

Jā, nu kultūras nekad nav bijusi sveša un interesējusi tad, kad kultūras namu pārņēmām – pirmo reizi Aija (Pizāne) atnāca pie manis un aizgāja raudādama. Es viņai paprasīju, lai uztaisa biznesa plānu, kā mēs uz kultūras nama rēķina varam sākt pelnīt naudu. Pagājuši 12 gadi un mūsu kultūras nams atzīts par pelnošāko kultūras namu Rīgas rajonā. Tātad, kaut kas te ir noticis. Mans uzskats ir tāds, ka it sevišķi krīzes apstākļos, mēs nedrīkstam naudu tērēt naudas tērēšanas dēļ. Ko tas nozīmē? Varbūt tas skan vulgāri, mums vajadzīgas vietas bērnodārzam – tagad ieguldīsim milzīgus līdzekļus, lai piebūvētu bērnodārzam rūpnīcu klāt, skaidri zinot, ka par katru grupiņu mums vēl būs jāpārmaksā, lai

viņu uzturētu. Un vēl mēs zinām, ka pēc 100 gadiem tās grupiņas būs tukšas, un tad es to filozofiju nu nekādi nesaprotu. Tas pats variants, ja mēs pārņemam vienu Skolas ielas māju, uztaisām tur divas grupiņas, mēs atrisināsim rindu jautājumu. Pēc 2-3 gadiem, kad tā grupiņa vairs nav vajadzīga, mēs viņu esam pārbūvējuši, izņemot visu, kas priekš bērnu dārza.

Baložos ir daudz cittautiešu. Vai tas ir radījis kaut kādas problēmas?

Nē, ja jāsaka godīgi. Te varētu stāstīt mazliet savādāk. Kaut kādā lika periodā ir noticis lūzums un kaut kāda sabiedrības daļa ir noizolēta no kultūras dzīves. Es negribētu teikt, ka Jura laikā, es vienkārši pateikšu tā – kaut kādā periodā tā krievvalodīgā sabiedrība ir atstumta no tā kultūras nama ir atstumta nost. Pašreiz viņi sāk atgriezties – ar visādām taisnībām un netaisnībām. Tik un tā taisām krievu vakarus – viņi nenāk, baidās, saka : „nevar būt, ka tas ir priekš mums”. Tā ir tā šausmīgā lieta. 90. gadu sākumā mēs visi stāvējām vienā ierakumu pusē un pēc gada mēs jau pateicām: „Tie, kas runā šitā, visus ir jāizsūta, un tie, kas runā šitā – tiem vienīgajiem ir tiesības kaut ko darīt”. Tagad brīnāmies, kāpēc sabiedrība mūs nesaprot.

2003.gada 18.jūnijā Baložos notika Rīgas rajona bibliotēku VVBIS pilotprojekta noslēguma pasākums, kurā piedalījās KM un augsta ranga bibliotēku nozares pārstāvji. Jūs toreiz teicāt: "Lai bibliotēkas mūsdienās spētu pastāvēt, tām ir jāmainās." Kā Jums liekas, vai Baložu bibliotēka pa šiem gadiem ir mainījusies?

Bibliotēka ir ļoti mainījusies. Tomēr es uzskatu, lai cik lieli līdzekļi ir ieguldīti un liels darbs, loģiski būtu, ja bibliotēkai būtu pašai sava ēka un pašai savas telpas, jo kultūras namā jau ir par maz vietas.

Skatoties no šodienas viedokļa, cik Jums liekas nozīmīgi, krāt un apkopot materiālus par Baložu vēsturi?

Jāsaka godīgi, 1997.g. 17. martā, ieejot priekšsēdētāja kabinetā, ar šausmām konstatēju, ka Baložiem vēstures nav. Un tad sākām darbu pie materiālu apkopošanas. 200 gadu dokumentālā filma par Baložiem. Tātad visi materiāli, kas ir, visi pamazām ir apskatīti. Mēģinājām izveidot muzeju, neiznāca. Varbūt kādu citu reizi. Skolas iela 15 bija nolemts visas barakas nojaukt un sapratām, 1 baraka ir jāatstāj, citādi mēs pazaudējam 13 (30) gadu vēsturi. Es esmu par to, ka vēsturi ir jātais un jāpēta objektīvi. Jo, atgriežoties pie Nacionālās bibliotēkas, man ir aizdomas, ka pašlaik tiek pārrakstīta vēsture. Kāds ir ieinteresēts, lai īsto vēsturi neviens neuzzinātu.

Ko Jūs varat pastāstīt par Baložu mežiem vairāk?

Kas tad no Baložu mežiem vairs palicis? Tad, kad atnācu šeit dzīvot, šeit jau bija ļoti skaisti. Diemžēl, tas ko mēs uzskatām par Baložu mežu – Mūrīšu kāpa, tā jau ir Ķekavas teritorija, pieder Rīgas mežiem, un viņiem ir pilnīgi vienalga, kas tur notiek. Strīdēties ar viņiem par to, ka Mūrīšu kāpa ir gandrīz par 1,5 metriem zemāka palikusi, viņš: „Nu ko, jūsēji tur brauc”. Grūti ir nepiekrīst tam. Bet kā izdarīt tā, lai visu saglabātu, es nezinu.. Mums saprotama lieta, mums ir zemes un mežu īpašnieki, kuri darbojas vai nu pēc savas pārlicības vai atbilstoši likumam, vai šajā gadījumā pēc abiem diviem un ietekmēt ir ļoti grūti. Var izteikt tikai nožēlu, ka laikā, kad zem augstsprieguma līnijas ir autotrase, nezina kāpēc gribas braukt mežā iekšā un postīt kāpas. Kas attiecas uz mūsu Balto kāpu, jā paldies Dievam ir nolikvidēti pagrabi, kāpa atgūst savu sākotnējo izskatu, kaut gan es domāju, to izskatu, viņa atgūs pēc 10-15 gadiem, ja viņai neko nedarīs. Pašreiz viņa stipri mākslīga izskatās. Bet vismaz vide ir sakārtota. Es saprotu tos 10 iedzīvotājus, kuriem pagrabiņi ir nolikvidēti, bet nu, teiksim tā, „dabas pieminekļa” dēļ acīmredzot to vajadzēja darīt, un mēs uz to gājām 10 gadus, lai sabiedrību pārliecinātu, ka nevajadzētu tā kā bija. Tāpat kā ar mazdārziņiem. Mazdārziņi ir vajadzīgi, it sevišķi krīzes laikā, bet viņiem arī vajadzētu būt sakārtotiem un smukiem, baudāmiem. Tajās pašās dārzkopības sabiedrībās dārziņi ir smuki.

Bet kas atļāvis kāpās būvēt?

Neviens viņiem nav atļāvis būvniecību. Tā ir pilnīgi nelikumīga būvniecība.

Ko Jūs variet pastāstīt par Titurgas ezeru?

Titurgas ezers ir varen skaists, labs un tīrs. Vienīgais, ko mēs neesam varējuši uzdrošināties un atrast motivāciju šim pasākumam, ir peldvieta. Nevajag aizmirst, ka ezers ir gandrīz 18 m dziļš, kaut gan teiksim tā, arī 3 vai 2 m nav nozīmes. Tam lielāka nozīme būtu priekš kuģošanas vai daivinga. Teikt, ka dziļš un vēl 2 m dziļāks un mēs varētu atvērt daivinga centru, jo viņiem 20 m vajadzīgi. Bet nu tur tāds viņš ir. Peldošie krasti paši par sevi ir bīstami un tāpēc izlikām zīmes, ka peldēties ir bīstami. Nav īsti saprotama iedzīvotāju filozofija, ka ja var šo zīmi nolauzt, tad viņiem nezin kāpēc liekas, ka tad vairs nav bīstami. Īstenībā jau mēs rūpējamies par viņu veselību, ne jau tāpēc, ka mums kāds labums atkristu, ka viņi tur nepeldas. Es zinu daudzus, kas peldas visu laiku, kamēr viņš nav aizsalis. Jā, bet par ko es brīnos - pie ezera, tur, kur no Ezera ielas pie Burām ir tāda kā pludmalīte.

Man pašam 1988.gadā bija iespēja piedalīties tā ezera tīrīšanā. Tā krasta daļa tika veidota, uzskalojot smiltis. Tur ir diezgan daudz smiltis, nospiežot to kūdras slāni uz leju. Tātad šodien varu pateikt – gandrīz visas smiltis ir cauri tai kūdrai izsijājušas, krasti līgojās. Pilnīgi vājprātīgi ir tie, kas brauc tur ar mašīnām virsū, lai varbūt tur pasaulotos vai vēl sliktāk, nomazgātu mašīnu. Teiksim tā, aicinu visus tā nedarīt, Bet man pašam ir interesanti, kuram pirmajam mašīna aizies tur lejā. Ja nu kādam ir gribēšana no tā transportlīdzekļa tikt vaļā, varbūt tomēr labāk nodot metāllūžņos – vismaz kaut kāds labums. Pasarg Dievs, ja kāds tai mašīnā vēl būs iekšā – nu tas ir pilnīgi „nolemts”. Kā pārliecināt, ka to nevajag. Mēs likām blokus, lai nevar piebraukt. Tur tā kā purvā. Pieejiet pie tā krasta, palēkājiet, bet tā uzmanīgi, ar izplestām rokām, jo jūs jau labi varat iziet, ir cauri. Vienīgā vieta, kur ir stingra pamatne ir Titurgas ielas gals, kur visa kūdra ir izņemta, smiltis ir izskalotas un tur tā pludmale. Nav viņa plata – kaut kādi 25-30 metri, bet tur tiešām ir smiltis. Tur sabiedrība arī iet un atpūšas. Nākošā problēma. Mēs noliekam konteinerus, bet reakcija slikta. Kad nes pilnus maisus, tad nav smagi, bet tukšos maisus gan grūti. Vēlme būtu ezera izteku iztīrīt, jo tad mēs varētu ezera līmeni pazemināt par 15-20 cm, kas savukārt, apmēram par tikpat daudz gruntsūdens līmeni. Vienīgais, ko nevajadzētu aizmirst, ka savā laikā ezera ūdens līmenis acīmredzot ir bijis kādu metru augstāks, jo no ezera bija izteka uz Bišumuižu. Tas grāvis iet gar ūdenssūkņu staciju un tikai pēc Osvalda kanāla izveidošanas izraka to upīti – Titurgas upīti uz Daugavu. Principā Titurgas ezers kādreiz bija barojis Bišumuižas dzirnavas. Ir jāuztur kārtībā tie drenāžas tīkli.

Vai variet kaut ko par jauno skvēriņu varat kaut ko pastāstīt?

Pie kultūras nama? Tas ir sāpju bērns. Cik pastāv Baloži, tik par to tiek runāts. Ir vairāki mēģinājumi bijuši, man šķiet 60. gadu vidū, 70. gadu sākumā, kad tika veidots skvērs, fotogrāfijas ir saglabājušas. Otrais variants skvēram bija tā kā tagad, pirms rekonstrukcijas. Tas bija taisīts nepārdomāti. Mēs saskārāmies ar galveno problēmu: padomju laikā bija skaidrs, iekāpsi zālājā, dabūsi pa galvu, bet sākoties atmodas periodam pie pilnīgas demokrātijas mēs redzējām, ka pa celiņiem neviens vairs nestaigāja, visi staigāja p zālāju, un tad bija jādomā, ko darīt, lai pa zālāju nestaigātu. Mums šeit augsne nepateicīga zālājam, tas mākslīgi jāuztur. Tad sākām domāt, ko darīt, lai neizbradātu zālāju., tad nāca ideja, kā šo laukumu aizpildīt, lai no jebkuras vietas nākot nonāktu uz celiņa. Tad tika tā zvaigzne būvēta. Vēl kādus 3 konkursus taisījām, lai iedzīvotāji iesniegtu savus priekšlikumus, pilnīgi nekādas atsauces. Beigās taisījām projektu, 3 projektus iesniedza un uzvarēja tas, kurš pašreiz tiek realizēts. Šobrīd vienīga vieta, no kurienes var redzēt pilsētas ģerboni ir bibliotēka, kas bija pagaidu variants, kamēr netiks izveidots piemineklis Baložu pilsētai. Iecere bija diezgan sena un motivācija: principā 2 vadmotīvi bija - ja mēs palieka paši par sevi –tas ir par godu uzvarai, ja mūs likvidē, tādā gadījumā tas ir par piemiņu, tāpēc to vajag savādāk uztvert, nevis, ka mums vajag strūklaku uzbūvēt un naudu iztērēt. Vajag pierādīt, ka nekas nav ilglaicīgāks kā piemineklis. Sabiedrība var mainīties, mājas var mainīties, kultūras namu var pārtaisīt par jebko, bet piemineklis paliks par piemiņu.

Par pilsētas simboliem varbūt? Par karogu, ģerboņiem plašāk pastāstiet.

Iznācis tā, ka esmu pie tiem piedalījies diezgan aktīvi. Ar pilsētas ģerboni bija diezgan interesanti. Tas bija 1994. gadā jau virmoja gaisā. Man ir kādi 3 varianti palikuši. Bija vairāki

varianti, ko darīt ar ģerboni. Ja ir Baloži, tad jau baloži – 1 balodis, 2 vai 3 baloži, heraldikas komisija noraidīja, putni mums jau ir, vajag kaut ko tādu kas nav nekur. Tad viens no variantiem esot bijis bruņurupucis. Neesmu redzējis to skici, tā kā esot uzlikuši, pēc blakts esot izskatījies. Tā kā Carnikavā tas zutis ir, tas man asociējas ar medicīnas simbolu, čūsku. Ja pasaka, ka zutis, tad jā. Beigās nonāca līdz vardei, un tiešām viens no retajiem ģerboņiem, kurš ir taisīts tā kā no 2 daļām – no galviņas un no paša ģerboņa. Un tā forma tiešām ir tāda pilnīga. Tātad rožlapas ir purvs, ir varde, kas pēc tam izrādījās ir arī bagātības simbols. Tas ir iespējams vienīgais ģerbonis Eiropā, kas skatāms 3 dimensijās. Ļoti interesanti, ka izdota grāmata, kurā Latviju pārstāvēja 3 interesantāki ģerboņi. Viens no tiem bija Baložu ģerbonis. Kad 1996. gadā gribēja pirmo reizi apstiprināt ģerboni, deputāti nepiekrita, viņiem tā varde likās nu tā. Un tad ievēlēja mani un tā gadu man viņš nogulēja uz galda un tad jo vairāk uz viņu skatījies, viņš man sāka patikt, 1997. gadā mēs atgriezāmies pie tā jautājuma un diskusijās nolēmām, taisām to ģerboni tādu.

Tad radās iegansts uztaisīt arī **karogu**, jo tikai pusei no pašvaldībām ir arī savi karogi.

Tad mēs nonācām pie domas par **atslēgu**. Par to mēs varam runāt. Mēs strādājām ar kalēju kopā, kamēr līdz tam nonācām, kamēr izveidojām. Skices bija. Te jau tā interesantā lieta, ka tā atslēga nav ne apstiprināta, ne pašvaldības īpašums, pilnīgi nekas, vienkārši pati par sevi viņa ir. Tam apakšā ir filozofija, man liekas, ka pēc nedēļas atslēgas vairs nebūs, tad tā vienkārši vēstures rakstos to varēs pieminēt, es esmu šīs atslēgas iniciators un autors, sekojot senajām tradīcijām. Es viņu nenodošu Ķekavas novadam. Jo mēs nepadodamies gūstā- mēs turpinām cīņu. Līdz ar to pašvaldībā šī atslēga vairs nefigurēs. Viņa būs pie manis, to varēs apskatīties, bet mans viedoklis ir, ka tikai tad, kad Baloži atkal būs suverēna pašvaldība, tad tā atslēga var atgriezties šeit. Pretējā gadījumā nu tā kā pie „Vella kalpiem”- nav atslēgas, nav pilsētas, un es netaisos nevienam to atslēgu dāvināt.

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

- Autora vārds, uzvārds Andis Adats
- Dzimšanas vieta, datums Vaļmierā 21.06.1961.
- Dzīvesvietas adrese, tālr. Uzvaras pr. 1-3, Baloži'
- Intervijas gads, diena, mēnesis 2009. gada 11. maijs
no plkst. 12⁰⁰ līdz 14⁰⁰
- Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu pilsētas bibliotēka,
Sudlas iela 4, Baloži
- Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 1:29:43 min.
- Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa
studente Ieva Eglīte, Bibz 030017
/vārds, uzvārds, stud. apl. Nr./
Kurzemes pr. 84-85, Rīga
/adrese, tālrunis/

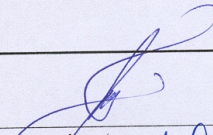
■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai

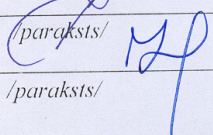
Es, Andis Adats neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā, Baložu bibliotēkas/skolas darbā, nodošanai LU Filozofijas un socioloģijas institūta Nacionālās mutvārdu vēstures projektam. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: _____

Atmiņu autors: _____

Intervētājs: _____

/paraksts/

/paraksts/

3.2. BALOŽU VIDUSSKOLAS DIREKTORE VITA BROKA

1. Kad un kur Jūs esat dzimusi?
2. Kāda jums ir izglītība?
3. Vai pirms Baložiem esat kaut kur strādājusi un kādā amatā?
4. Kurā gadā un tieši kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?
5. Vai varat nosaukt visus skolas direktorus?
6. Cik skolēnu tad bija skolā?
7. Kāda skolā valdīja atmosfēra?
8. Kādā nozīmē savādāk?
9. Kurā gadā Jūs kļūvat par Baložu pamatskolas direktori?
10. Kad tika pieņemts lēmums par Baložu pamatskolas pārveidošanu par Baložu vidusskolu?
11. Kā ir mainījies skolēnu sastāvs? Kurā oplūsmā vairāk skolēnu?
12. Vai varat nosaukt skolotājus ar lielo burtu?
Vai Jums ir apkopota skolas vēsture?
13. Kādās pilsētas aktivitātēs skola piedalās?
14. Pastāstiet par savu deputātes statusu!.
15. Vai piedalāties kādos pašdarbības kolektīvos?
16. Kāda ir sadarbība skolai un Jums personīgi ar bibliotēku un kultūras namu?
17. Vai variet sīkāk pastāstīt?
18. Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?
19. Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?
20. Pastāstiet par Titurgas ezeru un mežu!
21. Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu?
Kā jūsuprāt tā skars skolu un pilsētu kopumā?
22. Jūsu novēlējumi Baložiem!

Labdien! Kad un kur Jūs esat dzimusi?

Esmu dzimusi 1973.gada 28.februārī, Rēzeknē.

Kāda jums ir izglītība?

Man ir maģistra izglītība. Maģistratūru beidzu 1998.gadā – Latvijas Universitātē matemātikas maģistrs un augstākā kvalifikācija – vidusskolas matemātikas pedagogs.

Vai pirms Baložiem esat kaut kur strādājusi un kādā amatā?

Tā ir sanācis, ka neesmu strādājusi. Sāku ar Baložiem un šeit arī esmu palikusi.

Kurā gadā un tieši kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?

1993.gadā es sāku strādāt Baložu pamatskolā par matemātikas skolotāju. Mani pieņēma darbā direktors Paurāns [Juliāns].

Vai varat nosaukt visus skolas direktorus?

Jā, varu nosaukt. Pirmā direktore bija Koteļnikova Ludmila, tad Kuršinskis Nikolajs, tad Ivanova Ludmila, Paurāns Juliāns, Eglītis Andris un es. Nemaz tik daudz pa 60 gadiem nav.

Cik skolēnu tad bija skolā?

Apmēram, precīzi tā nevar pateikt. Man liekas, ka bija ap 700 skolēniem. Bija 2 maiņas. Sākumskolas klases nāca mācīties pēcpusdienā. Un tad, kad es sāku strādāt par direktori, tad skolā bija 560 bērnu, arī bija 2 maiņas.

Kāda skolā valdīja atmosfēra?

Es domāju, ka atmosfēra bija laba, es neizjutu nekādas naidīgas noskaņas. Bija tīri draudzīgi. Man liekas, ka tajā 1993.gadā viss bija nedaudz savādāk.

Kādā nozīmē savādāk?

Savādāk tādā nozīmē, ka cilvēki nebija tik materializējušies. Sirsnīgāki bija cilvēki, tā es varētu teikt.

Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu pamatskolas direktori?

1998.gada 18.martā.

Kad tika pieņemts lēmums par Baložu pamatskolas pārveidošanu par Baložu vidusskolu?

Par vidusskolu kļuva 2003.gadā. Vairākas ieceres bija saistītas ar reģionālo reformu. Bija cerības – ja te būs vidusskola, tas palīdzēs saglabāt Baložu pilsētu kā pilsētu. Bet nu tik un tā – mūs pievienos Ķekavai.

Kā ir mainījies skolēnu sastāvs? Kurā oplūsmā vairāk skolēnu?

50 uz 50. Nedaudz mazāk ir krievu plūsmas bērnu un par 10% vairāk ir latviešu bērnu.

Vai varat nosaukt skolotājus ar lielo burtu?

Izcelt kādu būtu ļoti grūti. Bet tie, kas strādā skolā – tie visi ir ar lielo burtu. Droši vien ar lielo burtu, šodien jau pensijā - skolotāja Strelēvica Lidija – ļoti daudz gadus strādāja par mācību daļas vadītāju. Tāpat arī tie, kas šobrīd strādā: skolotāja Tarando Velta strādā jau 43 gadus skolā. Vienkārši apbrīnojami. Es domāju, ka jebkurš, kurš šobrīd strādā skolā – viņš tomēr ir patriots.

Vai Jums ir apkopota skolas vēsture?

Skolas vēsture, protams, ir apkopota. Top pat arhīvs – rakstām vēsturiskās izziņas. Ir bijis muzejs, bet šobrīd telpu trūkuma dēļ mēs esam materiālus nolikuši tādā kā noliktavā un mēs sekojam līdzi. Tagad, kad bija salidojums – mēs ņemām ārā un apskatījāmies. Bija tīri interesanti paskatīties kā ir mainījušies cilvēki.

Kādās pilsētas aktivitātēs skola piedalās?

Skola cenšas atbalstīt visas pilsētas aktivitātes – talkas, koncertus kas ir. Arī sadarbībā ar „Spicu” mēs atbalstām velodrošību un velokrosu un visur, kur varam – mēģinām piedalīties.

Pastāstiet par savu deputātes statusu!

Deputāte es esmu kopš 2001.gada. Darbojos, protams, pamatā kultūras, izglītības un sporta komitejā un sociālo lietu komitejā. Darbs ir ar cilvēkiem. Interesants, brīžiem arī grūts. Ne vienmēr ir tik vienkārši pieņemt lēmumus, kas saistās ar citiem cilvēkiem. Cenšamies strādāt godīgi.

Vai piedalāties kādos pašdarbības kolektīvos?

Nu ar pašdarbības kolektīviem man ir pagrūtāk. Tā kā man ir 3 bērni, tad mājās pašdarbības vairāk nekā vajag. Un šobrīd tam vienkārši nav laika un enerģijas. Kādreiz, kad es mācījos vēl skolā, tad es deju tautas dejas, vienu brīdi modernās dejas deju. Bet šobrīd labi ja var izrauties vienkārši paslēpot ziemā. Un tas jau liekas ļoti skaisti.

Kāda ir sadarbība skolai un Jums personīgi ar bibliotēku un kultūras namu?

Es domāju, ka mēs tīri koleģiāli [sadzīvojam]. Ja kādas vajadzības- neatsakām. Un īpaši problēmas neesmu tā izjutusi, ka būtu kāds teicis – noteikti nē, tā nedariet.

Vai varat sīkāk pastāstīt?

Mūsu bibliotēkas darbiniece [Tatjana Andrejeva] iet uz pilsētas lielo bibliotēku. Tad viņa aptaujā bērnus, ir kaut kādi konkursiņi. Kultūras namā mēs vairāk izmantojam telpas. Tagad arī, kad bija salidojums [skolai 60gadi], mēs izmantojam telpas. Daudzi bērni jau darbojas kultūras namā [pulciņos]. Konkrētas sadarbības nav, ka kopīgi projekti.

Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?

Es pieminētu Juri Klaku – viņš tomēr bija tas pilsētas iesācējs [J.Klaka laikā Baloži kļuva par pilsētu]. Savā laikā katrs ielika savu darbu. Tāpat domes priekšsēdētājs Andis Adats, neskatoties [pateicoties], ka bija laba ekonomiskā situācija laikā, kad viņš kļuva par domes priekšsēdētāju. Tas arī veicināja visu to izaugsmi. Brīžam varbūt ne pārāk veiksmīgi. Tā, ka tas jāskatās. Bet kopumā, es domāju, ka visi kopā strādājot tik var veicināt izaugsmi. Viens cilvēks neko nevar izdarīt.

Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?

Ir nākušas klāt jaunas mājas. Ne visi projekti ir veiksmīgi. Citur ir uzlabojis vidi, citur varbūt drusku pabojājis vidi. Ir palielinājies iedzīvotāju skaits. Šobrīd ir patīkami kad ielas taisa. Kad es sāku strādāt, tad tā Rīgas iela brīžam pat autobuss atteicās braukt [asfalts ar lielām bedrēm bija]. Šobrīd jau pa Rīgas ielu var izbraukt. Piemēram, kur „IKI” veikals, pirms tam ilgu laiku tur stāvēja grausts un bojāja visu skatu vecajos Baložos. Ir strūklakas, ir sakopta vide. Bet, protams, jo vairāk cilvēku, jo arī vairāk problēmu rodas. Tā tas ir. Pilsēta ir attīstījusies. Ir patīkami paskatīties – kultūras nams, skvērs. Šobrīd cilvēki šeit sēž, atpūšas – tas ir ļoti jauki.

Pastāstiet par Titurgas ezeru un mežu!

Par Titurgas ezeru. Labi, ka ir pilsētā ūdens, bet ezers ir jātīra, jākopj. Tur ir liels darbs jāiegulda, lai tas būtu kā pludmale. Šobrīd, teiksim, cilvēki iet peldēties, bet es nezinu – vai gribētu tur peldēties. Un tāpat arī mežs. Tas būtu jātīra. Lai mežs būtu kā parks, tad jau, protams. Mums ir šī privilēģija, ka šeit dzīvojot blakus ir *Mūrīškalns*. Tepat ir mežs - var iet pastaigāties, ziemā var distances ar slēpēm slēpot. Tas ir jāizmanto.

Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? Kā jūsuprāt tā skars skolu un pilsētu kopumā?

Es jau esmu pret. Man liekas, ka Baloži varēja pastāvēt paši par sevi. Tā kā mūs vardarbīgi ir „salaulājuši” ar Ķekavu, tad jau citas izvēles mums nav kā pievienoties vai apvienoties. Ņemot vērā, ka šobrīd valstī krīze, ļoti grūti prognozēt kā tas izskatīsies. Es domāju – šis gads nebūs viegls. Nākošais arī ne. Būtu labi, ja paliktu šobrīd kā ir, ka nemainītos uz slikto pusi. Ka paliktu gan skola, gan bibliotēka, gan kultūras nams. Kad nebūtu tādas domas, ka kaut kas jāslēdz vai jāmaina. Tas jau būtu daudz. Cerēsim, ka viss būs labi. Un tad jau varēsim uzcelt jauno piebūvi, par kuru mēs sapņojam jau daudzus gadus. Un ka mēs tai pēdējā vagonā paspēsim ielekt ar savu piebūvi un ka viņa būs.

Jūsu novēlējumi Baložiem!

Turpināt attīstīties. Iedzīvotājiem varbūt vairāk skatīties ne tikai uz tiem, kas tur priekšā sēž vai saka, ne tikai kritizēt, bet paskatīties uz sevi no malas. Kopīgā darbā veidot skaistu vidi, kurā mēs dzīvojam!

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

- Autora vārds, uzvārds Vita Broka
- Dzimšanas vieta, datums 28. februāris, 1973, Rēzene
- Dzīvesvietas adrese, tālr. Kc. Barona 2-40, Baloži, 29450505
- Intervijas gads, diena, mēnesis 2009. gada 6. maijā
no plkst. 12⁰⁰ līdz 13⁰⁰

Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu vidusskola,
Sulas iela 6, Baloži

Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 17:23 min.

Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa

studente Ieva Eglīte, Bi.B2.030017
/vārds, uzvārds, stud. apl. Nr./

Kurienes pr. 84-85, Rīga
/adrese, tālrunis/

■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai

Es, VITA BROKA neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā, Baložu bibliotēkas/skolas darbā. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: —

Atmiņu autors: Vita Broka
/paraksts/

Intervētājs: Ieva Eglīte
/paraksts/

3.3. JURIS KLAKS

(bij. Baložu k/fabrikas direktora vietniekam, Baložu ciemata izpildkomitejas priekšsēdētājam)

1. Dzimšanas dati, vieta
2. Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt Politehnisko institūtu?
3. Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākāt strādāt Baložos?
4. Kas bija k/fabrikas direktors? Vai varat nosaukt visus direktorus?
5. [Varbūt varētu uzzīmēt k/fabrikas struktūru – kādi cehi, kas kuram pakļauts] – to gatavu līdzī
6. Kā izskatījās strādnieku ciemats Baloži? Ko cēla tolaik?
7. Ko ražoja kūdras fabrikā (sīkāk – briketes...) Vai kūdru ņēma tikai no Baložu kūdras purviem?
8. Kur izmantoja? Uz kuriem sūtīja gatavo produkciju?
9. Kā mūsu k/fabrika izskatījās uz republikas fona?
10. Kad izveidoja „Lattorfmaš” un kurā gadā apvienoja ar k/fabriku?
11. Kāda bija Lattorfmaš ražošanas specifika?
12. Kas bija direktors(i)?
13. Cik ilgi Jūs nostrādājāt k/fabrikā?
14. Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu ciemata izpildkomitejas priekšsēdētāju? Cik ilgi bijāt šajā amatā?
15. Kādi pienākumi bija?
16. Cik toreiz darbinieku strādāja izpildkomitejā?
17. Kad tika izveidota Baložu pilsēta? Kādā veidā?...?
18. Kāda sadarbība bija ar bibliotēku, kultūras namu?
19. Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?
20. Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs dzīvojat Baložos? Vai varat nosaukt pozitīvās un negatīvās tendences?
21. Goda pilsonis
22. Novēlējumi Baložiem!

Dzimis – 04.03.1942.g. Kuldīgas apriņķa Skrundā

Mācījās – Rīgas Politehnikā institūtā, beidza -30.12.1966.g.

Darba vietas un amati:

- 1966. -1968. g. Skrundā par mehāniķi;
- 1968.g. – Baložu kūdras fabrika, mehāniķis briķešu cehā
- 1969.-1973.g. izoplašu ceha priekšnieks kūdras fabrikā
- 1973.-1984.g. direktora vietnieks kūdras fabrikā
- 1984.- 1991.g. Baložu ciemata Tautas deputātu padomes priekšsēdētājs
- 1991.-1997.g. Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs
- 1997. – Ķekavas komunālā saimniecība -
- 200x- SIA „Baložu siltums” valdes loceklis

Apbalvojumi – 30.12.2008. piešķirts Baložu pilsētas Goda pilsoņa [Nr 2] nosaukums.

Labdien! Nosauciet savus dzimšanas datus un vietu!

1942.gada 6.martā, Kuldīgas apriņķī, Skrundā.

Kāda Jums ir izglītība?

augstākā.

Kurā gadā Jūs beidzāt Rīgas Politehnisko institūtu [tagad – Rīgas Tehniskā Universitāte]?

Politehnisko institūtu es pabeidzu 1966.gada 30.decembrī.

Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākāt strādāt Baložos?

Uz Baložiem mani pārcēla 1968.gadā 28.februārī. Sāku strādāt toreizējā brikešu cehā par mehāniķi. Priekšnieks [cehā] toreiz bija mums viesiem labi zināmais **Kalniēts** Eduards.

Kas tajā laikā bija kūdras fabrikas „Baloži” direktors?

Toreiz kūdras fabrikas direktors bija **Prokopenko** Grigorijs.

Vai varat nosaukt visus citus direktorus – pirms un pēc tam?

Visus varbūt nenosaukšu. Pirms Prokopenko bija **Ozers**, tad **Burmistrovs** (vēlāk kļuva par Olaines kūdras fabrikas direktoru), pirms Burmistrova vai Ozers kādu laiku nebija, tad **Žukovs**, vairāk es nezinu.

Jūsu laikā bija Prokopenko un...

Veide un Volkovičs [Boriss].

Kā izskatījās strādnieku ciemats Baloži? Ko cēla tolaik, kad Jūs atnācāt uz Baložiem?

Jauki. Nekāda vaina. Tanī laikā bija tikko pabeigta [jaunā māja] Jaunatnes -1, būvēja otro stāvu Skolas - 5, kurā arī es vēlāk dabūju dzīvokli. Kultūras nams, skola bija, plus karkasi. Pie toreizējās „Lattorfmaš” ēkas vēl bija 2 barakas, kurās dzīvoja cilvēki. Ezera ielā arī bija barakas (varbūt Jūs vēl atceraties). Tās nodega.

Ko ražoja kūdras fabrikā?

Kūdras fabrikā „Baloži” ražoja pakaišu kūdru, dedzināmo frēzkūdru, kūdras briketes, kūdras izolācijas plātes un skābekli.

Vai kūdru ņēma tikai no Baložu purviem?

1968.gadā kūdru ņēma no Baložu purva, Medema purva un Salaspils iecirkņa.

Kur to izmantoja? Vai gatavo produkciju kaut kur sūtīja?

Lielākā daļa dedzināmās kūdras aizgāja brikešu ražošanai kā kurināmais. Pakaišu kūdru izmantoja lauksaimniecībā. Kūdras izolācijas plātnes sūtīja pa visu Padomju Savienību – gan Armēniju, gan Gruziju un Ukrainu, gan tālāk aiz Urāliem ar. Kūdras briketes aizgāja tieši republikas vajadzībām tepat Latvijā – cukurfabrikām un visādiem kombinātiem kurināšanai.

Mūsu kūdras fabrika piedalījās republikas programmā „Par jauno tehnikas un produkcijas ieviešanu” un par substrāta [presētas kūdras plāksnes 1mx0,5m] ieviešanu tika izvirzīta uz izstādi Maskavā. 1974.gadā piedalījāmies Vissavienības Tautas sasniegumu **izstādē Maskavā**.

Tolaik (man liekas) kā strādnieku pārstāvi - **Budņēviču** Anatoliju izvirzīja medaļai.

Kūdras substrāta plāksnes izmantoja mežsaimniecībā: tās sazāģēja mazākos gabalos, lika iekšā koku sēklas un izaudzēja stādus.

Ar ko tad kurināja katlu māju?

Kad es tikko atnācu, tad gandrīz pie katras mājas bija autonomās katlu mājas, skursteņi...Centralizētā katlu māja sāka strādāt 1949.gadā(?) 1974.gadā uzbūvēja jaunu – lielāku. Kurināja tikai ar dedzināmo frēzkūdru.

Ražošanā bija vēl dedzināmā gabalkūdra. Dedzināmo gabalkūdru manā laikā praktiski nekur nesūtīja – to izmantoja izoplašu ražošanai. Arī dūmgāzi dedzināja, kad gāja tās plates.

Par ko strādāja Jūsu tēvs?

Tēvs bija strādnieks, mehanizators un strādāja uz ekskavatoriem, bija traktorists arī uz kūdras mašīnām. Paši jau mēs puikas visu vasaru pa kūdras purvu ņēmāmies.

Vai Jūsu brāļi arī dzīvi saistījuši ar kūdru?

Man visa dzīve pa kūdru. Viens brālis Baložos šoferis (Jūs jau redzat), otrs – „kokgrauzējs” – kokačīvējs un skolotājs. Kūdrā es paliku vienīgais. Skrundā sākumā strādāju par strādnieku, pēc tam par meistar un priekšnieku [arī tēvam]. Tēvs teica „samācīties pa augstā skolām – nāks vēl te mani mācīt” (smejas). Ir bijis interesanti – sāku par strādnieku, pēc tam par priekšnieku tiem pašiem cilvēkiem.

Izstāstiet par savu karjeras izaugsmi kūdras fabrikā!

(smej) Kad es tikko atnācu uz Baložiem, mani gribēja ielikt „Latvtorfmaš” par sagādnieku. Par cik es jauns un traks puisis biju un tā nav mana specialitāte – kā es iešu? Tik

tālu runāju ar toreizējo pārvaldnieku Kavalieri, ka viņš teica: „Nāc šeit blakus uz Baložiem pie Prokopenko [kūdras fabrikā], viņam arī vajag cilvēkus.” Atnācu šeit aprunāties un tā lieta notika pārceļšanas kārtībā. Toreiz briķešu cehā vajadzēja mehāniķi. Tur strādāšana pamaz iznāca. Frēzkūdras iecirkņa mehāniķis **Akulovs** Ivans pārgāja strādāt uz „Latvorfmaš” un man piedāvāja vecākā mehāniķa vietu frēzkūdras iecirknī. Es to pieņēmu un nostrādāju tur apmēram pusotru gadu. Tad 1969.gadā pirms sezonas [kūdras ieguves – pavasarī] direktors uzaicināja mani uz pārrunām: toreiz izolācijas plašu ceha priekšnieks **Freibergs** aizgāja pensijā un man piedāvāja to vietu. Sāku strādāt izoplašu cehā. Izoplašu cehu uzbūvēja 1954.gadā un Freibergs bija vienīgais priekšnieks. Tur es nostrādāju līdz 1973.gadam, kad man piedāvāja direktora vietnieka darbu Baložu kūdras fabrikā. Šajā amatā nostrādāju līdz ievēlēšanai [Baložu izpildkomitejas priekšsēdētāja amatā] 1984.gadā.

Jūs pieminējāt vairākkārt „Latvorfmaš”. Vai atceraties, kad izveidoja rūpnīcu „Latvorfmaš” un cik ilgi tā darbojās?

„Latvorfmaš” (ja nemaldos) izveidoja 1958.gadā kā kūdras mašīnbūvju izmēģinājumu rūpnīcu. Tajā ražoja rezerves daļas kūdras rūpnīcām ne tikai mūsu republikas vajadzībām, bet arī sūtīja uz Krieviju, Baltkrieviju un tālāk. Mūs [kūdras fabriku] apvienoja ar „Latvorfmaš (ja nemaldos) 1978.gadā. Tad pievienoja arī Aizkraukles iecirkni. No bijušās rūpnīcas „Latvorfmaš” palika vien Krievijas kūdras mašīnbūves izmēģinājumu cehs.

Vai varat nosaukt direktorus „Latvorfmašā”?

Kad es sāku strādāt, direktors bija **Guļēvičs** Pēteris. Tagad viņa vairs nav [miris]. Pēc viņa bija **Millers** Laimonis un **Sproģis** un tad jau apvienoja.

Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu ciemata izpildkomitejas priekšsēdētāju?

1984.gada vasarā es kļuvu par Baložu darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāju.

Kā tas notika?

Arnicāns [Antons] taisījās iet prom. Viņš bija armijas vīrs, laiks bija pienācis un viņš vairāk te negribēja plēsties. Mani uzaicināja uz rajona [Rīgas rajona] izpildkomiteju, piedāvāja un es piekritu.

Nosauciet pirms tam bijušos izpildkomitejas priekšsēdētājus!

Pirms manis bija **Arnicāns** Antons (miris jau), pirms Arnicāna - **Beržuks** Gunārs (arī miris), pirms Beržuka – **Zubovs** Ēvalds [tagad uzvārds- Reste], **Purvīte**, **Millere** Ilga un **Tihomirovs**.

Kurš bija pirmais priekšsēdētājs Padomju ielā [tagad – Medema iela] kad sāka strādāt?

Tihomirovs. Precīzāk Jums varēja pateikt **Brokāne** [Aleksandra], viņa nostrādāja 17-18 gadus [sekretāre izpildkomitejā] un vairāk pazīst...

Kādi Jums bija pienākumi kā izpildkomitejas priekšsēdētājam salīdzinājumā ar šodienas mēra pienākumiem?

Protams, ar šodienu nevar salīdzināt. Pavisam savādāk tās lietas notika. Tas amats bija vairāk tāds kā tagad Latvijas prezidentam [reprezentējošs]. Visu noteica partijas komiteja un rajona izpildkomiteja. Rajona izpildkomiteja salīdzinoši mazāk. Visas svētku runas, viss bija gatavs – ej tik uz tribīnes un runā. Naudas nekādas – tikai algām. Nekādus jau te darbus darīt nevarēja. Skola atradās Tautas izglītības nodaļas pārziņā. Faktiskais ciemata saimnieks bija kūdras fabrika un direktora vietnieks atbildēja par – dzīvokļu saimniecības jautājumiem, celtniecību, transportu, sagādi un realizāciju.

Tā kā priekšsēdētāja funkcijas bija pavisam ierobežotas – ne tā kā tagad.

Cik ilgi Jūs nostrādājāt šajā amatā?

Līdz 1997.gada martam.

Cik darbinieku toreiz strādāja izpildkomitejā?

Kauns teikt. Ja tagad ieiet domē...(smejas). Toreiz bija 4 cilvēki: priekšsēdētājs; sekretāre; kara uzskaitē; grāmatvede un kasiere vienā personā.

Kad tika izveidota Baložu pilsēta?

Baložu pilsētu apstiprināja LR Prezidijs **1991.gada 14.novembrī**.

Kādi bija varianti [vietējo deputātu starpā]?

Tikai 2 varianti [pagasts vai pilsēta]. Toreiz, kad visa tā dziesmotā revolūcija... Pirms tam kas bija izveidots – gāja viss atpakaļ. Katlakalna ciema padome bija iznīcināta – daļu pievienoja Ķekavai, daļu – Baložiem. Tagadējā Titurga bija Katlakalna ciema padomes toreizējā teritorija un tajā laikā līdzīgi notika Ādažos un Carnikavā. Tagad, kad tā brīvlaišana notikusi, visi, kas varēja atdalījās. Arī pie mums notika [strīdi par Titurgas atdošanu Katlakalnam]. Laikam jau tie cilvēki domāja, ka es būšu pret – jo uzskatīja, ka es esmu komunisti. Diemžēl šinī darbā nevarēja strādāt, ja nebiji vienīgās un nedalāmās patijas [PSKP- Padomju Savienības Komunistiskās Partijas] biedrs. Protams, ka es arī biju.

Bet es toreiz izdomāju, ka tai plūsmai nav ko ķepuroties pretī. Nu tiktāl viss bija labi. Kad pašiem bija jādara [par Katlakalna bijušās teritorijas atjaunošanu], tad viss bija cauri. Un tāpēc mēs palikām šobrīdējā teritorijā. Bija jāizlemj, jo ciemata izpildkomitejas kā tādas likvidēja. Tad vienu brīdi bija divvaldība [deputātiem savs priekšsēdētājs un sekretāre]. Bija jāizvēlas – vai mēs ņemam nosaukumu – pagasts, vai kļūstam par pilsētu. Pārrunājām arī ar citiem rajona kolēģiem, kuriem arī bija nosaukumā strādniekciemati: Vangaži, Baldone u.c. Ne mums ir lauku teritorija, ne kolhozi kaut kur tuvumā, nekā nav. Infrastruktūra, kompakums un iedzīvotāju blīvums vairāk „velk” uz pilsētu. Toreiz Ministru Padomē izrunājāmies ar tiem vīriem, kuri par to atbildēja un nācām pie slēdziena, ka pilsēta būtu pareizākais variants. Deputātu padomes sesijās arī spriedām. Pret faktiski bija 2 cilvēki [toreiz bija 30 deputāti]. Bet ar balsu vairākumu nolēma, ka mēs būsim pilsēta. Dokumenti, padomes lēmumi bija jāiesniedz LR Prezidijā. Tad mūs izsauca uz pārrunām un pēc tam iznāca dekrēts par pilsētas statusa piešķiršanu Baložiem. Pēc tam tika veidots ģerbonis un karogs.

Līdz kuram gadam Titurga piederēja Katlakalnam?

1974.gadā likvidēja Katlakalna ciema padomi, daļu teritorijas pievienoja Baložiem, daļu – Ķekavai.

Tagad pāriesim tuvāk bibliotēkai. Kāda jums bija sadarbība ar bibliotēku, kultūras namu?

Tāda jau kā tagad, nebija. Rocības mums nekādas nebija. Atceraties: ja telpu remontam varēja kādus 100,-rubļus iedot vai nedaudz repšikus, liels notikums bija. Viss jau piederēja kūdras fabrikai [arī kultūras nams]. No visas šīs lietas kad kūdras fabrika aizgāja prom, pārņemt [pašvaldībai] bērnu dārzu, skolu, kultūras namu un dzīvojamo masīvu nemaz tik vienkārši nebija – visi „kratījās” no tiem vaļā. Tikko pārņēmām kultūras namu. Ko mēs varējām izdarīt? Izremontējām vadītājam kabinetu un ielikām jaunas durvis – tas bija viss. Tā kā šodien ienāk bibliotēkā [salīdzina] – „mazā gaismas pils”. Toreiz naudas nebija nekādas un neviens naudu arī nedevis, jo nebija no kurienes to ņemt. Tā nu sitās ar to nabadzību – kā nu bij, tā bij. Tāpat ar jums [bibliotēkas darbiniekiem], cik strīdu par algām – bet naudas liekas nebija. Tagad jau savādāk.

Vai grāmatu arī iznāk kādu palasīt? Ko Jūs lasāt?

Esmu klusais bibliotēkas apmeklētājs – kuram nav ne formulārs, nekā. Bet Jūsu pakalpojumus izmantoju – man piegādā visādus „krimiņus un žuļiku romānus”. Man sieva un meitas piegādā....

Jāatnāk pašam – citādi varbūt ne to atnes.

Viņas zina, kas man patīk.

Kuri cilvēki, Jūsaprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?

Es domāju, ka jebkurš, kurš ir bijis tajā vai citā amatā ir kaut ko ieguldījis. Protams, ka vislielāko ieguldījumu devuši uzņēmumi – tā ir kūdras fabrika „Baloži” (uz tās bāzes viss ciemats izveidojies) un vēlāk no 1981.gada - Ķekavas PMK [pārvietojamā mehanizētā kolonna] ar Indriķi **Teivānu** priekšgalā sāka būvēt tā saucamo **Titurgas** daļu. Viņu nopelnis ir tas, ka tā otra Baložu daļa izveidojās par glītu pilsētas sastāvdaļu un to nosauca Titurgas ezera vārdā. Sanācām visi kopā [deputāti] un vienojāmies, ka sauksim par Titurgu. Tāpēc vislielākie nopelni nav vietējai varai, bet tieši šiem 2 uzņēmumiem. Ķekavas PMK vēlāk arī rūpējās par

savu ciemata daļu. Bet pamatu pamatā ir kūdras fabrika. Celtniecības darbus [vecajos Baložos] ilgus gadus vadīja **Rozenfelds** Ringolds (miris jau). Bet uz būvēšanu „vistrakākais” bija **Prokopenko**.

Vai viņš neļāva būvēt?

Tam vajadzēja būvēt vienalga kā – „sitās” [lai dabūtu atļauju un naudu] pa to pārvaldi [kūdras], lai tikai būvētu. Protams, tukšs tas dzīvoklis nepalika. Lielākā iedzīvotāju daļa nāca no turienes iekšā [no Krievijas un citām PSRS republikām] kā tik varēja – pa likumīgiem un nelikumīgiem ceļiem.

Kā Baloži ir mainījušies pa tiem gadiem, kopš Jūs te dzīvojat? Kas labs, kas varbūt ne visai labs?

Es pēc sava amata kūdras fabrikā biju atbildīgs par celtniecību. Tāpēc man visvairāk, protams, redzama tā izaugsme, kas saistīta ar celtniecību. Jo, ja nebūtu būvētas mājas un neattīstītos infrastruktūra, tad šodien nebūtu tie vairāk kā 5 tūkstoši iedzīvotāju. Mēs būtu palikuši kā tanī laikā – ar 2,7 tūkstošiem iedzīvotāju. Ja skatās ciemata izaugsmi šodien, paši redzat, kādas mājas šodien būvē un kādas būvēja tad. Lai gan par iekšdarbu kvalitāti es nezinu. No ārpuses tās mājas ir smukākas.

Pēdējā valdīšanas laikā – ko tad mēs varējām izdarīt? Uztaisījām kādu trotuāru, **Kalnu ielu** [noasfaltējām] un pirts laukumu [tirgus laukums]. Un tas jau bija ļoti liels sasniegums. Kaut kā to naidīņu bijām spējīgi izkombinēt. Šodien ir cits budžets, citi vērieni. Salīdzinot ar to laiku, darīja toreiz ko varēja darīt, tagad dara to, ko tagad var darīt. Šodien iespējas katrā ziņā ir lielākas nekā toreiz. Protams, arī prasības šodien ir lielākas, bet 5 miljonu budžets kaut ko nozīmē. Ar visu to, ka liela daļa jāatdod izlīdzinājuma fondā mēs vēl varam būvēt ielas, taisīt remontus - kaut vai kultūras namam, bērnu dārzam, skolai – tas ir daudz. Es [ja būtu šobrīd tādā amatā], būtu ar mieru noziedot kādu ielu, bet līdzekļus liktu skolā. Ja nebūs skola normāla un nettīstīsies ar visu, kas tai vajadzīgs, nekā nebūs. Sporta zāles vajadzīgas, lai vēlāk varētu piesaistīt jauniešus sportam. Cilvēki tak grib nodarboties ar sportu. Savādāk visai attīstībai, teritorijai var bēdīgi klāties. To es jums jubilejas reizē [bibliotēkai – 50] arī teicu, ka bibliotēka arī vajadzīga. Bet skola, kultūra, medicīna – tas ir pirmais kam jābūt. Nevienam negribu kritizēt. Bet domāju, ka koncentrēt [līdzekļus] vajadzēja tieši uz skolu. Paskatoties uz kultūras namu, izskatās tagad ļoti labi, patīkami ienākt. Nav kā kādreiz- tumšs un drūms. Bet skolai vajag. Ja nu mēs vēl paspēsim to izdarīt, tad jā. Jācenšas, lai arī tālāk attīstītos [skola]. Dzīvojamās mājas aug, būvējas, bērnu ir vairāk – kāpēc sūtīt uz Rīgas skolām un maksāt, ja tepat var izdarīt.

Kādas ir Jūsu domas par reģionālo plānošanu un Baložu pievienošanu Ķekavai?

(smejas) Es pašā sākumā teicu – tas pilsētas iniciators tiešām biju es un gāju tai ēkā [Saeimā], kur nosprieda, ka būs [pilsēta]. Šodien pie tās ēkas mēs ejam – protestējam [11.12.2008. un 18.12.2008 – pret Baložu pievienošanu Ķekavai]. Par ko? Pret ko? Pret to pašu valdību, pret tiem pašiem deputātiem, kurus mēs kādreiz aizstāvējām Krastmalā un Mežaparkā. Visos tajos notikumos ir būts iekšā. Tas liek padomāt. Par ko, kāpēc? Kāpēc tie cilvēki, kas ir pie varas, palikuši tik augstprātīgi, ka negrib ieklausīties, ko cilvēki saka? Kam tad viņi galu galā strādā– lai savu „pāva asti” bužinātu un ne sevišķi patīkami izteiktos no tribīnes? Viņi taču strādā cilvēku labā. Tāpēc nav saprotams – vai mēs to revolūciju pareizi taisījām?

Tikko runājām par tiem budžetiem un tiem tēriņiem – kādas mums bija iespējas tanī laikā un kāds šobrīd ir budžets. Pilsēta pilnīgi patstāvīgi var pastrāvēt bez kādiem kredītiem. Varbūt es kļūdos, ne jau es ar to lietu nodarbojos. Bet, ja mēs varam maksāt izlīdzināšanas fondā tādas lielas summas –vairāk kā ½ miliona Ls... Mums ir skola, mums ir bērnu dārzs, mums ir kultūras nams, mums ir arī rūpniecība – mēs varam pilnīgi neatkarīgi no kādas palīdzības eksistēt. Ne tikai eksistēt, bet arī attīstāties joprojām. Ja to negrib redzēt, tad rodas jautājums – kurp viņi skatās? Es neesmu pret to, ka reformu nevajadzētu taisīt. Ir tiešām vietas, kur prasīt prasās, ka vajadzētu kaut ko darīt – pievienot, atvienot vai savienot. Skatoties principā uz Rīgas rajona bagātajām pašvaldībām, tad jocīgi paliek. Nav skaidrs,

kāpēc vieniem pat ar sliktākiem rādītājiem atļauj veidot atsevišķu novadu. Bet citām ar tādu budžetu un tādu attīstību – nē un viss.

Jūsu novēlējumi Baložiem!

Tikai patstāvību!

Nesen Jūs saņēmt Baložu pilsētas Goda pilsoņa [Nr2] nosaukumu. Kurā datumā tas bija?

pilsētas svētkos 15.novembrī [piešķirts 30.10.2008.].

Kā Jūs to izjūtat? Vai ir gandarījums?

(smejas) Protams, kuram cilvēkam nepatīk, ka viņu atzīst? Es nezinu tādu cilvēku. Protams, ir gandarījums, ka atzīts tas darbs, kas ieguldīts. Faktiski visu savu dzīvi esmu veltījis Baložiem. Pēc institūta gan pusotru gadu nostrādāju Skrundas kūdras fabrikā par priekšnieku, bet pārējā visa dzīve pavadīta Baložos. Bērni izauguši, strādā arī tepat.

Vai ģimene Jūs atbalsta?

(smejas) Ģimene, protams, ka atbalsta. Ja nebūtu ģimenes atbalsts, tad... Tas darbs nav tāds arī šodien, ka es „noskaitu” no plkst.8.00 – 17.00 un eju mājās.Te jebkurā momentā ir jāiet. Nevar pateikt: *es šodien negribu, man ir brīvdiena - braucu uz Jūrmalu!* Tā jau iegājies no kūdras laikiem – sezonas laikā bija jāiet un viss.Tas par sliktu nebija, jo iemācīja visu izdarīt kā nākas. Neskatoties, ir vai nav ģimene mājās. Kādreiz sarunā kaut kur kopā iet, bet darbs ir darbs...

Ar ko Jūs patlaban nodarbojaties?

Šobrīd es ražuju Baložu pilsētai siltumu un visā energosistēmā dodam vēl elektroenerģiju.

Kā saucas uzņēmums?

SIA „Baložu siltums”, es esmu valdes loceklis.

Kādi Jums vaļasprieki?

Neesmu ne makšķernieks, ne mednieks. Es pa māju vairāk dzīvoju ar mazbērniem.

Kādi ir Jūsu dzīves atzinumi? Kas ir svarīgākais dzīvē?

Jā, jā vecums klauvē pie durvīm. Es gribu teikt, ka dzīve ir jauka un jāpriecājas par katru nodzīvoto laiku. Domāju, ka tikai čīkstēt un kritizēt valdību un vietējo varu – prāta darbs nav. Jāskatās arī pašiem – ko mēs darām un kāpēc mēs to darām. Es domāju, ka dzīve nav slikta. Un, ja salīdzina tos laikus, kad kūdras fabrikā strādāja nakts maiņas un sezonas laikā no tumsas līdz tumsai, tad – ja šodien tā strādātu, tad nebūtu jāčīkst. Brīžam dusmas uznāk: varēja jau bišķiņ pakustēties – bet ar gariem zobiem un tik skatās uz kases lodziņu [algu]. Bet visā kopumā – nekāda vaina.

Protams, dzīve mainās. Cik tad nesen atpakaļ – par tām pašām masīnām -ja bija pāris mašīnu (es pat varu nosaukt uzvārdus tiem pirmajiem), tad lieli brīnumi bija, ka ir mašina. Šodien liels brīnums, ja mašīnas nav. Dzīves līmenis ir tāds, ka var ņemt kredītu, aizņemties no vecākiem vai kāda cita, vai pats nopelnīt – bet tomēr viņš var atļauties. Paskatieties jaunos dzīvokļus. Te gan cita problēma: jaunie saņēmušies kredītus – jāsāk atdot. Tad tā grūtāk. Bet tas ir normāli. Dzīves līmenis ir cēlies.

Kurus cilvēkus mēs neesam pieminējuši? Ko Jūs uzskatāt par savu skolotāju un personību saistībā ar Baložiem?

Varu nosaukt tos, kurus varētu intervēt – varbūt pat veiksmīgāk par mani. **Voskāns** Pēteris – viņš ir ilgāk te strādājis un arī daudz ko varētu pastāstīt. Tad **Volkovičs** Boriss, **Buhols** Zdeneks, **Kalnietis** Eduards, **Lismanis** Jānis – visi kaut ko ir devuši. Atcerotie kūdras fabrikas laikus (kā nekā 20 gadus tur nostrādāju), vislielākā pateicība par darba iemācīšanu, stingrām prasībām – **Prokopenko** [direktors tanī laikā], nenoliedzami. Viņam bija daudz īpatnības, bet kuram ta nav? Viņu es uzskatu par savu skolotāju – tā var teikt. Viņam bija ļoti pozitīva attieksme pret jaunajiem speciālistiem (kā toreiz sauca). Jaunie speciālisti toreiz – es, Kalnietis, Lismanis (pirms tam Kuldīgā par direktoru strādāja). Viņš [Prokopenko] visiem centās iegozīt tos dzīves apstākļus, lai nebūtu jādzīvo karkasos

[barakās]. Mēs neviens neesam dzīvojuši karkasos. Kantorī jā, komunālajā dzīvoklī, bet no tā kontingenta [nelabvēlīgas ģimenes] bijām pasargāti.

Kā Jūs domājat, vai tam ir nozīme – iemūžināt dzīva cilvēka atmiņas par aizgājušo laiku? Vai ir vērtība nākotnē? Mēs šodien dzīvojam – kā tur bij, tā bij?

Nē, noteikti, ka ir. Es kādreiz vēsturi gribēju studēt. Par to, ka kļuvu par mehāniķi gan nenožēloju. Bet par to vēsturi – kūdras fabrikā savā laikā „papīri” bija. Man tāds niķis – kur atradu par fabrikas vēsturi, sev plauktā ieliku. Bet, kad pārgāja no vecā kantora uz „Latvorfmaš” kantori, kapitālceltniecības daļa tos papīrus transportēja un barakās daļa sadega. Protams, kad aizgāju prom [uz citu darbu], manā vietā atnāca Skļarovs. Kur tie papīri palika – nezinu. Bija par tiem pirmsākumiem kopijas, dekrēts par dibināšanu. Ļoti daudz vēsturiskas lietas bija **Kvilis** (nelaiķis) savācis. Viņš nomira un kas to zina, kur materiāli palika. Vēl savā laikā „Lattorfmaš” 2.stāvā bija **kūdras rūpniecības muzejs**, kurā daudz ko varēja uzzināt. Bet ar visām tām apvienošanām -pačibēja. Mums pievienoja Aizkraukles un Salaspils iecirkņus, Aizputi ar Skrundu apvienoja...Dzīve ritēja uz priekšu. Katrā tādā reizē kaut ko vinnēja, kaut ko zaudēja. Toreiz visu to kūdras rūpniecības muzeju praktiski iznīcināja, izvazāja. Žēl, ka tas nav saglabājies.

Bija vēl arhīvs?Vai tas arī saistīts ar kūdras fabriku?

Nē. Arhīvā varētu daudz ko atrast par bijušiem direktoriem – es domāju, ka datiem vajadzētu būt.

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

- Autora vārds, uzvārds Jūnis Klaks
Dzimšanas vieta, datums 1942.g. 6. marts, Skrunda
Dzīvesvietas adrese, tālr. Baloži, Rīgas iela 18-22, tel. 67917226
- Intervijas gads, diena, mēnesis 2008.g. 16. decembris
no plkst. 10⁰⁰ līdz 15⁰⁰
Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu pilsētas bibliotēka, Skolas iela-4, 67917775
Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 53:08 min.
Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa
studente Ieva Eglīte, Bibz 030017
/vārds, uzvārds, stud. apl. Nr./
Kurzemes pr. 84-85, Rīga
/adrese, tālrunis/

■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai

Es, Jūnis Klaks neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā, Baložu bibliotēkas/skolas darbā, nodošanai LU Filozofijas un socioloģijas institūta Nacionālās mutvārdu vēstures projektam. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: —

Atmiņu autors: Mān
/paraksts/

Intervētājs: IE
/paraksts/

3.4. BALOŽU PILSĒTAS BIBLIOTĒKAS VADĪTĀJA DAINUVĪTE MARKELOVA

1. Dzimšanas dati, vieta
2. Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt augstskolu?
3. Vai pirms Baložiem esat kur strādājusi un kādā amatā?
4. Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?
5. Kas bija bibliotēkas vadītāja?
6. Kā toreiz izskatījās bibliotēka?(fonds, lasītāju skaits, darbinieku skaits)
7. Kurā gadā Jūs kļūvat par Baložu bibliotēkas vadītāju?
8. Kurā gadā bibliotēka kļuva par pilsētas bibliotēku?
9. Kā nonācāt līdz idejai par bibliotēkas rekonstrukciju?
10. Kurā gadā pievienoja bērnu bibliotēku?
11. Kurā gadā bibliotēkā parādījās pirmais dators?
12. Kādus apbalvojumus bibliotēka un Jūs personīgi esat saņēmusi?
13. Vai tiek vākta un apkopota Baložu vēsture?
14. Kāda ir bibliotēkas sadarbība ar citām Baložu pilsētas organizācijām?
15. Vai Jūs piedalāties sabiedriskajā dzīvē?(vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja...)
16. Kādos pašdarbības kolektīvos Jūs esat piedalījusies? Jūsu vaļasprieki...
17. Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simboliem, kūdras fabriku, skolu, kultūras namu?
18. Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?
19. Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?
20. Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? (gan bibliotēkai, gan Baložu pilsētai nākotnē...)
21. Novēlējumi Baložiem?

Dzimšanas dati, vieta

Esmu dzimusi 1954.gadā Rīgas rajona Allažos.

Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt augstskolu?

Allažos beidzu pamatskolu 1969.gadā un iestājos Rīgas Kultūras un izglītības darbinieku tehnikumā, kur sekmīgi pabeidzu Bibliotēku nodaļu 1972.gadā. sāku strādāt Baložu pilsētas bibliotēkā. Dzīvē izveidojās tā, ka bibliotēku jomā tik daudz ienākušas jaunas pārmaiņas, ka izglītību vajadzēja turpināt. Un to uzsāku Latvijas Universitātē Bibliotēkzinātnes un Informācijas nodaļā 2003.gadā un to sekmīgi pabeidzu 2005.gadā.

Vai pirms Baložiem esat kur strādājusi un kādā amatā?

Kā jau minēju, Baloži ir mana pirmā un vienīgā darba vieta.

Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?

Atnācu uz Baložiem vispirms praksē un tā kā te vajadzēja darbiniekus, es arī paliku. Strādāju vispirms par bibliotekāri un tad 1972.gada rudenī atdalījās bērnu nodaļa un kļuva par patstāvīgu bērnu bibliotēku ar diviem štata darbiniekiem un mēs bibliotēkā palikām trīs darbinieki. Es kļuvu par abonementa vadītāju.

Kas bija bibliotēkas vadītāja?

Par bibliotēkas vadītāju manā laikā strādāja Vaira Lorberga, kura arī bija šo bibliotēku izveidojusi un iekārtojusi. Bibliotēka nodibināta 1958.gadā, reālu darbu uzsāka 1959.gadā.

Kā toreiz izskatījās bibliotēka?(fonds, lasītāju skaits, darbinieku skaits)

Bibliotēka toreiz izskatījās pavisam savādāka nekā mēs šodien to redzam. Bibliotēka bija četras telpas. Trīs savienotas istabas – pirmajā telpā bija abonements, kurā bija izvietots bērnu literatūras krājums un prese ; otrajā telpā atradās nozaru literatūra un daiļliteratūra krievu valodā; trešajā istabā bija bibliotēkas vadītājam kabinetu. Vēl bija kūdras fabrikas neliela bibliotēka ar atsevišķu darbinieku, bet 1972.gadā vienība tika likvidēta un bibliotēkas fonds tika savienots ar Baložu bibliotēkas krājumu. Toreiz krājums sasniedza ap 19

tūkstošiem vienību, lasītāju skaits nebija sevišķi liels – ap 360 lasītāju. Jāsaka, ka krājums bija attiecīgi tā laika prasībām – bija daudzpusīgs, ļoti daudz bija krievu literatūra. Rudenī, atdaloties bērnu nodaļai, krājums ļoti samazinājās.

Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu bibliotēkas vadītāju?

Es kļuvu par bibliotēkas vadītāju 1976.gadā.

Kurā gadā bibliotēka kļuva par pilsētas bibliotēku?

Līdz 1991.gadam Baloži saucās Baložu strādnieku ciemats, tāds nosaukums arī bija bibliotēkai. Kad Baloži ieguva pilsētas tiesības, automātiski visām iestādēm nomainījās nosaukums.

Kā nonācāt līdz idejai par bibliotēkas rekonstrukciju?

2000.gadā par Rīgas rajona metodiķi strādāja jauna ar ļoti gaišu prātu apveltīta meitene Kristīne Krūze, kura centās bibliotēku darbiniekus aizvest tālāk ekskursijā, lai paskatītos kā strādā citi bibliotekāri. Tā mēs nokļuvām Dānijas bibliotēkā. Redzot to pasaules pieredzi, ka bibliotēkas nav nodalītas atsevišķi pa telpām, bet tomēr ir tāda integrēta vienota telpa un tieksme pēc plašuma, lai cilvēks uzreiz var iepazīties ar visu krājumu.

Atbraucot mājās man radās pārdomas un vēlme kaut ko arī izveidot līdzīgu mūsu bibliotēkā. Tā kā Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs pēc profesijas bija celtnieks, tad vispirms griezās pie viņa ar konsultāciju. Viņš arī atbalstīja mani - tiklīdz bija iespējams šīm trim telpām nojauks starpsienas un integrēs vienā telpā. Tad mēs uzaicinājām arhitektu Laimoni Šmitu, kurš izteica versiju, ka ir bezjēdzīgi apsildīt un apgaismot divus plašus koridorus, kurus praktiski neizmanto, tāpēc ieteica savienot gan visas telpas, gan arī koridorus. Tā arī nonācām pie secinājuma, ka varēti veikt bibliotēkas rekonstrukciju. Vispirms meklējām skiču labākos variantus. Laimonis Šmits ir ļoti pieredzējis, viņš ir bijis daudzās pasaules bibliotēkās un redzējis kāda pasaulē ir attieksme pret bibliotēkām, un kā tās ir veidotas. Tā mēs sekmīgi sadarbojoties ar L.Šmitu trijās kārtās veicām šo milzīgo apjoma darbu un tagad var redzēt kāda izskatās rekonstruētā bibliotēka.

Kurā gadā pievienoja bērnu bibliotēku?

Bērnu bibliotēka apvienojās līdz ar rekonstrukcijas veikšanu, jo nevarēja veikt darbu tā, lai bērni netraucēti varētu iekļūt bērnu bibliotēkā neejot cauri lielajai bibliotēkai. Otrs jautājums bija par datoriem un internetu, jo vienlīdz svarīgi arī bērniem bija šīs iespējas, lai varētu piekļūt pie datoriem un interneta. Divām bibliotēkām nevarētu būt programma ALISE, līdz ar to bija dabisks saplūšanas process, jo pasaules pieredze arī parāda, ka bērni dabīgi pāriet no vienas otrā integrējoties lielajā bibliotēkā. Šajā gadījumā Baložos tas notika veiksmīgi, jo mēs tepat blakus jau bijām. Tas ir tikai loģiski un saprātīgi. 2003.gadā bērnu bibliotēka pievienojās. Tā bija krietni samazinājusies, centralizācijas rezultātā bija palicis tikai viens darbinieks.

Kurā gadā bibliotēkā parādījās pirmais dators?

Pirmais dators Baložu bibliotēkā parādījās 1999.gadā, kad Baložu pilsētas dome mums to piešķīra.

Vai ir bijušas kādas problēmas bibliotēkas darbā Baložu iedzīvotāju tautību raibā sastāva dēļ?

Problēmu nesaskatu, jo Baložos vēsturiski ir bijis, ka dzīvo daudz cittautiešu, kas iebraukuši veikt smago purva darbu. Bibliotēkas darbā tas nozīmē, ka mēs paralēli komplektējam grāmatas gan latviešu, gan krievu valodā. Krievu tautības cilvēki nāk pie mums labprāt. Es uzskatu, ka viņi ir tādi paši nodokļu maksātāji kā mēs, un viņiem ir jādod šī iespēja, lai cilvēki varētu izvēlēties literatūru krievu valodā. Tas ir labi, ka nāk cilvēki, tas tikai veicina intelektuālo attīstību.

Kādi ir bibliotēkas sasniegumi?

Es uzskatu, ka šobrīd bibliotēkas lielākais sasniegums ir automatizācijas ieviešana mēs esam pirmā bibliotēka Rīgas rajonā, kas ieviesusi automatizēto bibliotēkas krājuma izsniegšanu. Tas notika 2008.gada novembrī. Otrs mūsu sasniegums ir tas, ka bibliotēka ir akreditēta. Esam sekmīgi izgājuši akreditāciju 2009.gada 16.aprīlī.

Kādus apbalvojumus bibliotēka un Jūs personīgi esat saņēmusi?

Bibliotēka vairākkārt ir saņēmusi apbalvojumus padomju laikā – bibliotēka saucās Teicama darba bibliotēka, Ministrijas apbalvojums bija un arī šajos laikos bibliotēka ir saņēmusi vairākus apbalvojumus gan no Baložu pilsētas domes un atzinības rakstus gan no rajona izpildkomitejas, gan arī no mūsu galvenās bibliotēkas – Salaspils. Bibliotēka par savu darbību ir godināta.

Arī es personīgi esmu saņēmusi apbalvojumus gan padomju laikā no Kultūras un izglītības ministrijas, gan arī šajos laikos esmu saņēmusi no Rajona padomes atzinības rakstu, no Baložu domes vairākkārt ir bijuši atzinības raksti.

Kāda ir bibliotēka šodienā?

Ievērojami mainījies ir tas, ka bibliotēka ir vairāk apmeklēta. Ik dienas bibliotēkā iegriežas aptuveni 70-80 lietotāju. Protams, šis skaitlis ir tik liels, jo ļoti daudzi izmanto internetu. Arī bibliotēkas krājumu labprāt izmanto lasītāji. Šobrīd mums ir ap tūkstoš lietotāju, krājums ir apmēram 28 000 grāmatu un ir ievērojams skaits žurnālu un avīžu. Krājumu izmanto vairāk nekā tas bija 30 gadus atpakaļ, jo ja atceramies, tad tie bija laiki, kad katrā mājā tika abonētas avīzes, un žurnāli tad bija lēti un visiem pieejami. Šobrīd mēs zinām cik maksā grāmatas, cik maksā žurnāli, tāpēc ļoti daudzi izmanto šo pakalpojumu tieši bibliotēkā.

Vai tiek vākta un apkopota Baložu vēsture?

Jā pie šī darba mēs regulāri strādājam. Es uzskatu, ka bibliotēkas pamatu pamats ir mūsu novada vēstures iemūžināšana. It sevišķi šis darbs ir svarīgs šajā reformu laikā, kad draud Baložu pilsētai saplūst ar Ķekavas pagastu, lai mēs iemūžinātu un atcerētos gan to cilvēku atmiņas, kas ir Baložos ieguldījuši lielu darbu un ir veicinājuši Baložu attīstību.

Kāda ir bibliotēkas sadarbība ar citām Baložu pilsētas organizācijām?

Jā, bibliotēka sadarbojas. Visciešākā sadarbība mums ir ar Baložu kultūras namu, un tas ir dabīgi, jo mēs atrodamies vienā ēkā. Mums ir līdzīgas darba funkcijas kultūras jomā. Mums ir laba sadarbība ar skolu, ļoti laba sadarbība ar bērnudārzu. Bērnudārza bērni nāk pie mums ciemos un iepazīstas katru rudeni ar bibliotēku. Ļoti laba sadarbība mums ir ar Baložu pilsētas domi. Protams, mēs sadarbojamies ar citām bibliotēkām – Ķekavas pagasta Katlakalna bibliotēku, Ķekavas bibliotēku, arī ar Rīgas pilsētas Bišumuižas bibliotēku. Metodiskā palīdzība ir no Salaspils galvenās bibliotēkas.

Vai Jūs piedalāties sabiedriskajā dzīvē?

Jā, ja darbošanās vēlēšanu komisijā ir sabiedriskā darbība. Es ilgu gadu esmu strādājusi vēlēšanu komisijā, kur es biju priekšsēdētāja. Tas bija kaut kur no 1980.gadu beigām un ilga apmēram 15 gadus. Šobrīd gan es vairs vēlēšanu komisijā nestrādāju.

Kādos pašdarbības kolektīvos Jūs esat piedalījusies? Vaļasprieki...

Tā kā man ļoti patīk dziedāt, tad es ilgu, vairāk nekā 30, dziedu Baložu jauktajā kori „Zemdega”, kas sākotnēji bija sieviešu koris. Nosaukums palicis nemainīgs.

Man ļoti patīk apmeklēt koncertus, man patīk teātris, patīk ekskursijas tālākās un tuvākās zemēs, priecājos par dabu.

Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simboliem, kūdras fabriku, skolu, kultūras namu?

Man ļoti patīk Baložu **mežs**. Allažos, kur es izaugu, bija jauktu koku mežs, šeit vairāk ir priedes ar savu labi gaisu. Man ir prieks, ka tik tuvu Rīgai mums ir iespēja baudīt neskarto dabu, kur gan pēdējos gados ir sākta meža izciršana, meža piemēslošana, bet tomēr gadās agrā rīta stundā vēl satikt stirmiņu, redzēt zaķīti, dzirdēt putnus. Mani mežs priecē gan ziemā, kad var slēpot, gan vienkārši pastaigāt pa sniegu, gan pavasarī, kad lapas plaukst, var arī iegūt bērzu sulas. Rudenī, kad mežs sāk krāsoties un sāk sēnes augt, tad es labprāt sēņoju. Mežs mani vienmēr iedvesmo un labi relaksē. Arī bibliotēkas daudzas darba lietas es izdomāju staigājot pa mežu, tā kā mežs ir arī mans iedvesmas avots.

Titurgas **ezers** arī mani priecē. Jāatzīst, ka es esmu diezgan kaislīga peldētāja. Sāku agri pavasarī un peldu vēl vēlu rudenī. Pēdējā laikā gan nav lemts, jo tur ir visādi celtniecības darbi pie ezera. Reizēm ir bīstami peldēties. Ūdens pats par sevi relaksē. Vasarā mēs ar

mazdēlu ejam barot gulbjus un pīles, kā arī iepazīt un priecāties par Baložu dabu. Gribētos, lai ar laiku arī šajā pusē izveidotu peldvietu, lai arī no šīs puses būtu droši pieejama peldēšanās. Ezers mani iepriecina arī ziemā, kad tas ir aizsalis, tad tur var slidot.

Tā kā esmu sēņotāja un ogotāja, esmu gājusi pa **purvu** meklēt brūklenes, dzērvenes, esmu lēkājusi pa ciņiem, kur aug bekas. Esmu sēņojot nogājusi diezgan lielus gabalus.

Mani tiešām priecē, ka ir šis jaunais **skvērs**. Uz to ir patīkami raudzīties. Priecē, ka Baloži tiek sakārtoti un ar lepnumu var skatīties, kā vide tiek sakārtota. Ļoti gribētu cerēt, ka izdosies arī šo pieminekli izveidot kā pilsētas simbolu.

Ar kūdras fabriku ir maza saistība. Protams, kūdras fabrikai ir bijusi noteicošā loma Baložu attīstībā un veidošanā. Mēs esam bijuši autonoma bibliotēka un sakars ir bijis tik daudz, cik kūdras fabrikas strādnieki ir nākuši uz bibliotēku. Kūdras fabrika ir atbalstījusi Baložu bibliotēku un vairākas reizes sniegusi materiālo palīdzību literatūras iegādei. Par to liels paldies.

Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?

Es domāju, ka Baložu izaugsmi pirmkārt ir veicinājuši kūdras rūpnīca gudrie prāti, kas veicināja visu šo dzīvojamo fondu celtniecību, ka izveidoja tik skaistu jau priekš tiem laikiem kultūras namu ar šiem latviskajiem ornamentiem. Tas bija Žukovskis, kas kādreiz bija direktors un viņa laikā tieši kultūras nams tika celts. Ringolds Rozenfelds tajā laikā bija arhitekts un visa ciemata plānotājs. Pēc viņa atmiņu stāstījuma, mēs sapratām, ka tieši pateicoties viņam tika uzbūvēta tik liela skola un arī šis kultūras nams, kā arī viss plānojums. Brīvās Latvijas laikā es tomēr domāju, ka ļoti liela nozīme bija mūsu atjaunotajai domei un Andim Adatam, jo, manuprāt, viņam bija šis plašais redzējums kā Baložos varētu veidot šīs jaunās mājas, lai ienāktu investīcijas, lai Baloži kļūtu tādi, kādi tie ir pašlaik izveidojušies.

Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?

Baloži ir ļoti mainījušies. Baloži ir kļuvuši vairāk apbūvēti. Kā visā pierīgā tiek celtas jaunas mājas, pie mājām tiek iekārtoti skvēriņi, bērnu rotaļu laukumi, skaisti celiņi. Tad, kad es atnācu uz Baložiem, raugoties no kultūras nama pa labi bija vien smilšu laukums, tagad mēs redzam, ka tur ir apbūvēts un skaisti sakopta vieta. Baloži ir ļoti attīstījušies un kļuvuši ļoti pievilcīgi.

Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? (gan bibliotēkai, gan Baložu pilsētai nākotnē...)

Pēc dabas esmu optimiste un mans uzskats, ka vienmēr jādomā ir uz labu. Es gribētu cerēt, ka Baloži nepalikis Ķekavas novada nomale, ka Baloži turpinās attīstīties un pastāvēt.

Arī par bibliotēku es domāju, ka turpinās attīstīties un pastāvēt. Ikdienu pierāda, ka ir ļoti daudz apmeklētāju, kas apmeklē bibliotēku, tātad bibliotēka ir vajadzīga.

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

- Autora vārds, uzvārds Dainuvite Marnelova
- Dzimšanas vieta, datums 20. jūnijs, 1954, Alūksne
- Dzīvesvietas adrese, tālr. Baloži, Smilšu 3-10, 29435055
- Intervijas gads, diena, mēnesis 2009. gada 13. maijs
no plkst. 13⁰⁰ līdz 16⁰⁰
- Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu piētas bibliotēka,
Sulas 4, Baloži.
- Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 33:57 min.
- Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa
studente Ieva Eglīte, BiBZ030017
/vārds, uzvārds, stud. apl. Nr./
Kurzemes pr. 84-85, Rīga
/adrese, tālrunis/

■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai

Es, Dainuvite Marnelova neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā, Baložu bibliotēkas/skolas darbā. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: _____

Atmiņu autors: Dainuvite Marnelova
/paraksts/

Intervētājs: IE
/paraksts/

3.5. ANITAS OZERES ATMIŅAS PAR BALOŽIEM

Baložos... Nezinu, tas direktors aizgāja pensijā, un manam vīram piedāvāja nākt uz šejieni. Nu kāpēc gan nē? Pie Rīgas. Meitenēm būs jāaug, jāmacās. Šeit ir labākas iespējas. Šeit bija plaši, interesanti, bet neomulīgi. Viss bija svešs. Visi runāja krievu valodā. Es nevienu vārdu nesapratu. Lai gan kaut cik es iemācījos. Strādāju kantorī un pat pratu rakstīt uzvārdus. Vēl tagad ja man būtu jāraksta tikai uzvārdi, ta man jāskatās, lai es neielaistu kādu krievu burtu. Kaut gan es runāju tā, ka klausītājam jāsmaida.

Es nezināju, ka tādi Baloži pastāv. Reiz, kara laikā, braucām cauri šeit. Lai apbrauktu posteni. Tāpēc, ka no tālienes bija apgrūtināta satiksme ar Rīgu. Nezinu kādā sakarā mums bija jābrauc uz Sesavu. Smagās mašīnas ņēma cilvēkus. Bez soliem. Nebija kur sēdēt. Bez brezenta virs galvas. Bet viņi atrada apkārtceļus. Tad šoferis teica, ka brauksim cauri Baložiem. Tad es pirmo reizi izbraucu cauri, man ne sapnī nenāca prāta, ka šeit reiz dzīvošu. Jau 45 gadus esmu šeit nodzīvojusi. Te nebija nekā. Tādas garas, zemei pieplakušas ēciņas, stāstīja, ka tās esot barakas. Tā es pirmo reizi iepazīnos ar Baložiem.

Tagad bija savādāk. Bija uzceltas akmens mājas, kur dzīvoja fabrikas strādnieki. Ļoti lielā saspīestība – katrā istabā pa ģimenei. Retāk, tiem, kam bija daudz bērnu, bija 2 istabas. Pamazām būvēja mājas klāt. Bija uzbūvētas rindā 10 kotedžas. Un mums iedeva trīsistabu dzīvokli. Pat bija ļoti liela neapmierinātība. Kā gan direktoram var dot 3 istabas? Beigās komiteja vienojās, ka viņam ir 3 bērni un vienā istabā kaut kas līdzīgs kantorim. Tā mums palika tās 3 istabas. Viens, tikko no armijas atnācis, puisis visu nakti nosēdēja pie durvīm, sacīdams, ka viena istaba pienākoties viņam. Saprotams, otrā rītā viņš bija pazudis. Nezinu vai darbā pieteicās vai nē.

Te bija kūdra ieguves mašīnas, lauki bija līdzeni, grāvji taisni, lai lieko ūdeni ar sūkņiem novadītu projām. Mašīnas varēja iet virsū un negrima. Tās izraka kūdru, bunkuros samaisīja, caur spiedi taisīja ķieģelveidīgus veidojumus, ko sauca par ķieģelīšiem. Tie gulēja kādu laiciņu uz kūdras zemes. Tad nāca cilvēki, lielākoties sievietes un jaunieši, kas tos ķieģelīšus pacēla uz viena sāna, uz gala un salika ar spicītēm kopā. 3 vai 4, ko sauca par zaķīšiem. Tad viņi atkal žuva. Vēlāk salika lielākās grēdās. Tad nāca mašīnas, kas viņus ar milzīgiem grābekļiem savāca tādās karavānās. Tad viņi bija sausi un varēja lietot kurināšanai. Dedzināmo kūdru lietoja plašā apkārtnē, sūtīja pat projām uz tālām fabrikām, jo bija tādas lielas katlu mājas un tur to izmantoja.

Dzīvoklī bija neliela krāsniņa ar centrālu apkuri. Mēs arī dedzinājām kūdru. Tik ar tādu starpību, ka man vajadzēja visu dienu mest kūdru, lai būtu silts. Tiklīdz nemetu, vairs arī nebija silts. Nu tā iekārta nebija pilnība pārdomāta.

Cilvēkus vajadzēja daudz. Sevīšķi vasarās. Varēja labi nopelnīt. Sliktās vasarās gan negāja labi. Lietainā laikā nežuva ne viena, ne otra kūdra. Bija pat tā, ka pakaišu kūdra no mitruma pati aizdegās. Tas liekas savādi – kā var aizdegties. Bet lielās karavānās sakrauta, tā sāka karst. Iekšā sasniedza tik lielu temperatūru, ka aizdegās. Tā ir pašaizdegšanās. To nevar nodzēst. Gadījās, ka ziemā purvā pacēlās liels dūmu stabs un dega visu ziemu. Var atdalīt degošo daļu, bet nodzēst nav iespējams. Parasti, gan vasarās bija daudz nopelnīt gribētāju. Labi apmaksāts, taču ļoti smags darbs. Ne jau 8 stundas, bet cik varēja padarīt. Bija vervētāji, kas brauca uz tāliem Latgales, Krievijas novadiem vervēt strādniekus. Jokdari teic, ka tie stāstot, ka Latvijā, pie Rīgas varot dabūt strādāt šokolādes fabrikā. Gan jau kāds noticeja arī, bet atbraukuši redzēji kā ir patiesībā. Atpakaļ jau neviens nebrauca. Palika tepat, dzīvoja un strādāja. Palika vēlāk arī uz patstāvīgu dzīvi, atveda šeit ģimenes. Bija vajadzīgi speciālisti, mašīnisti. Enerģiski un dūšīgi vīrieši pamācījās un par tādiem kļuva.

Tad vēl šeit bija briķešu fabrika. Tur bija tāda īpaša šķirnes kūdrai. Kūdru sasmalcināja, presēja ķieģelīšos. Bija tādi smagi, tumši un melni. Un arī labi pirka. Ar to varēja labi kurināt krāsnis. Tā bija ļoti siltumdodoša.

Tad ražoja skābekli. Vēl tagad skābekļa cehs ir Baložos. Kā man teica, ražoja no tīra gaisa. Es tur iekšā esmu bijusi, tur viss ir ļoti sterils, tīrs un glīts. Un sastāv no daudzām, gudrām caurulītēm. Beigās iepilda skābekli balonos, saliek rindiņā un liek klāt zīmītes : ugunsnedrošs vai sitienbīstams. Ņēma slimnīcas, citas fabrikas metināšanai, metālapstrādei, visi kam vajadzēja.

Bija arī izolācijas plašu fabrika. Izolācijas plates ir metrs reiz 50 cm bieza kūdras plāksne. Sausa. Izžāvēta. Lieto izolācijai, ceļot mājas kā siltumizolējošu materiālu. Arī bitenieki ņēma kā aukstmizolējošu materiālu, jo pasargā no aukstuma bišu stropus. Taču kā izolācijas materiālu celtniecībā plāksnes ar vagoniem prom veda ļoti, ļoti daudz. Uz Krieviju. Tā kā es strādāju grāmatvedībā, redzēju tos rēķinus. Tās bija lielām kaudzēm un gāja katru dienu pa vairākiem vagoniem projām no Baložu stacijas. Uz staciju aizveda šaursliežu vilcieniņš.

Līdz tādai plāksnei viņu dabūja šādi: īpašs kūdras slānis, ko lietoja tikai tai vajadzībai. Viņu mīkstu, slapju, dubļainu putru atveda ūdens necaurīdīgās vagonetēs. Tādu slapju viņu samaisīja, sakausēja un laida pa spraugu uz presēm. Prese ir siets, kam uzlaiž virsū šo kūdras masu, tad strādnieks ar gumijas zābakiem, gumijas cimdiem un lieliem priekšautiem vēl izlīdzina, tad uzspiež otru sietu virsū, ļoti smagu, kas izspiež lieko ūdeni. Apakšējo sietu ar jēlo kūdras plāksni iebīda statīvām tad nāk atkal nākošais pildījums. Kad statīvs pilns, tad to iebīda kaltē, tur ir ļoti augsta temperatūra, tur tās plāksnes izžūst. Tur ir speciāli cilvēki, kas zina, kad jāiebīda, kad izžūst, kad viņas jāapgriež. Tur tām noņem analīzes, kad viņas pietiekoši gatavas. Tajās ir absolūts sausums. Tad viņas krauj lielās noliktavās, no kurienes tad dod uz dzelzceļu, kas ved pēc tam uz staciju.

Divus vai trīs gadus šeit katru vasaru brauca grupa, laikam ap 20, no Mordāvijas jaunas sievietes. Viņām bija ārkārtīgi stingra brigadiere, kas meitenes nelaida ne uz kurieni. Viņas kā rītos cēlās, lakatiņus cieši ap galvu uzsējušas ap galvām, organizēti rindiņā aizgāja uz purvu. Tur viņas galvenokārt pārkrāmēja ķieģeļšus, lai žūst. Pusdienas laiku viņas pavadīja turpat uz vietas. Viņām maizīte bija līdzī. Vakarā tikpat organizēti nāca mājās. Viņām bija ierādīta bijusi ēdnīcas telpa, puspagrabs, pagrabs, ļoti liela telpa. Tur viņas vārīja ēst, mazgāja drēbes, nekur netika. Ne uz kādu balli. Nekur. Bet tas netraucēja 2 vai 3 palikt šeit un nodibināt ģimeni. Vienai bija nelaimīgi – vīrs dzērājs. Taču otra aizgāja uz Rīgu, teicās esot laimīga. Mordāvietes šeit sapelnīja diezgan lielu naudu. Viņas organizēti sapirkās Rīgā maisiem lakatiņus, šalles, jaciņas. Visu, kas varētu noderēt, jo tur tādas lietas nebija. Ziemā viņas to tirgoja un no tā dzīvoja. Vienreiz šeit atbraukušas, ar lielāko prieku brauca atkal.

Fabrikā notika vairāki nelaimes gadījumi. Ar nāvi. Toreiz bija tā – tādā gadījumā direktoram no darba bija jāaiziet. Citu sodu nebija.

Tad manu vīru komandēja uz valsts plānu strādāt. Vairs mums nebija kopīgas intereses, katru dienu viņš brauca uz Rīgu, es paliku šeit grāmatvedībā, algu daļā. Mēs izšķīrāmies. Es paliku ar meitenēm šeit. Lai tiktu finansiālā kārtībā, jo meitenes mācījās, lielākā studēja Maskavā, aspirantūrā, mazākā iestājās juristos, tad es pa vakariem sāku strādāt bibliotēkā. Tas darbs man ļoti patika. Tur grāmatām bija tāda īpatnēja smarža. Visai bibliotēkai bija mīļa aura.

Latvijas Universitāte

Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa

Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

- Autora vārds, uzvārds Arūta Ozere
- Dzimšanas vieta, datums 22. novembris, 1919, Gaujīze
- Dzīvesvietas adrese, tālr. Baloži, Rīgas iela 41-2, 67917755
- Intervijas gads, diena, mēnesis 2007. gada 3. marts
no plkst. 15⁰⁰ līdz 17⁰⁰
- Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baloži, Rīgas iela 41-2

Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 23:04 min.

Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa

studente Ieva Eglīte, Bib2 030017

/vārds, uzvārds, stud. apl. Nr./

Kurzemes pr. 84-85, Rīga.

/adrese, tālrunis/

■ **Autora atļauja dokumenta izmantošanai**

Es, Arūta Ozere neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā, Baložu bibliotēkas/skolas darbā, nodošanai LU Filozofijas un socioloģijas institūta Nacionālās mutvārdu vēstures projektam. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: —

Atmiņu autors:

/paraksts/

Intervētājs:

/paraksts/

3.6. BALOŽU PILSĒTAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES „AVOTIŅŠ” VADĪTĀJA INESE SLOKA

1. Dzimšanas dati, vieta
2. Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt augstskolu?
3. Vai pirms Baložiem esat kur strādājusi un kādā amatā?
4. Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?
5. Kas bija bērnu dārza vadītāja? Vai varat nosaukt visus bijušos vadītājus?
6. Cik bērnu un cik audzinātāju bija Baložu b/dārzā, kad Jūs atnācāt šeit strādāt? Cik bija bērnu grupas? Cik grupu bija katrā plūsmā?
7. Kad bērnu dārzu pārdēvēja par PII „Avotiņš”?
8. Kurā gadā Jūs kļūvat par Baložu PII „Avotiņš” vadītāju?
9. Kurā gadā apvienoja plūsmas?
10. Cik ir grupiņu, cik bērnu un cik darbinieku šobrīd ir PII „A”?
11. Vai varat nosaukt audzinātājus ar „lielo burtu”?
12. Vai tiek apkopota bērnu dārza vēsture?
13. Kādās pilsētas aktivitātēs b/dārzs piedalās? (koncerti...)
14. Vai Jūs piedalāties sabiedriskajā dzīvē?
15. Kādos pašdarbības kolektīvos Jūs esat piedalījusies? Jūsu vaļasprieki...
16. Kāda sadarbība bērnu dārzam un Jums personīgi ir ar bibliotēku un kultūras namu?
17. Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simboliem, kūdras fabriku, skolu, kultūras namu, bibliotēku?
18. Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?
19. Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?
20. Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? (gan bērnu dārzam, gan Baložu pilsētai nākotnē...)
21. Novēlējumi Baložiem!

Dzimšanas dati, vieta

Esmu dzimusi 1961.gada 14.martā.

Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt augstskolu?

Man ir maģistra grāds Sabiedrības pārvaldē un Iestāžu vadītāju kvalifikācija Daugavpils universitātē, to pabeidzu 2008.gadā. Latvijas Universitātē ieguvu izglītības zinātņu bakalaura grādu pedagoģijā. Pirms tam mācījos Rīgas pedagoģiskajā skolā

Vai pirms Baložiem esat kur strādājusi un kādā amatā?

Pirms Baložiem strādāju Ķekavas bērnudārzā par audzinātāju. No 1990. līdz 1993.gadam. Tad es atnācu uz Baložiem.

Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?

Baložu bērnudārzā sāku strādāt 1993.gadā par audzinātāju līdz 2002.gadam, tad kļuvu par bērnudārza vadītāju.

Kas bija bērnu dārza vadītāja? Vai varat nosaukt visus bijušos vadītājus?

Kad es atnācu, bērnudārza vadītāja bija Jeļena Gubčenko.

PII „Avotiņš” vadītāji.

1963.gadā Tatjana Semjonova;

1979.gadā Nellija Volkoviča;

1994.gadā Jeļena Gubčenko;

2002.gadā Inese Sloka

**Cik bērnu un cik audzinātāju bija Baložu b/dārzā, kad Jūs atnācāt šeit strādāt?
Cik bija bērnu grupas? Cik grupu bija katrā plūsmā?**

Kad atnācu strādāt, tad bija četras bērnu grupas, divas latviešu un divas krievu plūsmā, apmēram 60 bērnu, astoņas audzinātājas,

Kad bērnu dārzu pārdēvēja par PII „Avotiņš”?

Apmēram 1998.gadā izglītības reformas rezultātā.

Kurā gadā Jūs kļuvāt par Baložu PII „Avotiņš” vadītāju?

2002.gadā.

Kurā gadā apvienoja plūsmas?

Plūsmas apvienoja 2005.gadā. Vecāki, paši saprotot to, ka izglītība notiek latviešu valodā, domājot par savu bērnu tālāku izglītību, nolēma, ka bērniem ir jāapgūst latviešu valoda jau no mazotnes. Tomēr pieredze rāda, ka vēlāk bērnus ved uz krievu skolām vai krievu klasēm. Nav tā, ka visi aiziet uz latviešu skolu. Baložos arī ir krievu klasīte, pašas skolotājas jau meklē (tās, kuras mācīs skolā) bērnus, apmāca un sagatavo 1.klasītei. Uz pašiniciatīvu.

Cik ir grupiņu, cik bērnu un cik darbinieku šobrīd ir PII „Avotiņš”?

Šobrīd ir 10 grupiņas, 219 bērnu, 24 pedagoģiskie un 23 tehniskie darbinieki, kopā 47 darbinieki.

Vai dažādu tautību bērnu mācīšana nerada grūtības?

Mums ir speciāla izglītības programma, mācam visiem latviešu valodu, problēmas nerada, jo no divu gadu vecuma bērni mācās. Tomēr ir visādi – ja ģimenē vecāki nerunā latviski, tad ir grūti iemācīties. Ja runātu latviski arī mājās, būtu vieglāk iemācīties.

Vai varat nosaukt audzinātājus ar „lielo burtu”?

Mums ir daudz labas audzinātājas – Agita Plaukšta, Solvita Bubnova, Tatjana Tararuja, Sandra Haļčicka, Silvija Riekstiņa, Jeļena Bodrājeva, Anna Belavina.

Vai tiek apkopota bērnu dārza vēsture?

Mēs apkopojam, bet nedaudz. Ir izveidots buklets, kurā dota īsa bērnudārza vēsture. Cenšamies iespēju robežās.

Kādās pilsētas aktivitātēs b/dārzs piedalās? (koncerti...)

Bērnudārzs piedalās rīkotajos pasākumos – riteņbraukšana, dambrete. Ļoti laba sadarbība mums ir ar kultūras namu. Kultūras nams rīko dažādus pasākumus –Cālis, Baložu zvaigzne utt., kur mūsu bērni aktīvi piedalās.

Vai Jūs piedalāties sabiedriskajā dzīvē?

Šogad kandidēju pašvaldību vēlēšanās Ķekavas novada pašvaldībā.

Kādos pašdarbības kolektīvos Jūs esat piedalījusies? Jūsu vaļasprieki...

Es pati deju deju kolektīvā „Trejdeviņi Baloži”. Citos kolektīvos nē. Vēl ar sportu nodarbojos – patīk joga.

Kāda sadarbība bērnu dārzam un Jums personīgi ir ar bibliotēku un kultūras namu?

Uz bibliotēku mums tiek rīkotas ekskursijas dzejas dienā, laipni uzņēma. Visu izrādīja. Ja kādreiz ir vajadzīgas grāmatas, mums nekad netika atteikts. Visus šos 13 gadus, kopš strādāju Baložos gan kā audzinātāja, gan kā vadītāja, ir bijusi ļoti laba sadarbība ar Anniņu (Annu Lemeševsku) – bērnu bibliotēkas vadītāju.

Kultūras namā bērni iet dejojot un dziedāt. Kad brauc kaut kur uzstāties, tad viņi vienlaicīgi pārstāv gan bērnudārzu, gan kultūras namu, piemēram, sadziedāšanās festivālos.

Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simboliem, kūdras fabriku, skolu, kultūras namu, bibliotēku?

Mums šajā mācību gadā projektu nedēļā bija sadalīti uzdevumi katrai grupiņai vākt materiālus par konkrētu tēmu – Baložu mežu, Titurgas ezeru, Baložu pilsētas bibliotēku, Baložu veikaliem, Baložu policiju un frizētavu. Bērni aplūkoja ekskursijās objektu, zīmēja un fotografēja. Visiem bija ļoti interesanti.

Kuri cilvēki, jūsu prāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?

Baložu izaugsmi viennozīmīgi veicinājis Baložu domes priekšsēdētājs Andis Adats. Fantastiski strādā arī Lauma Žilko, liels darba fanāts visam, kas saistīts ar Baložu Sporta iniciatīvu centra aktivitātēm. Arī Sandra Žilko, Andris Žilko, var teikt, ka visa Žilko ģimene. Arī kultūras nama meitenes – Ilze Reinholce, Aija Pizāne, gan arī bibliotēkas vadītāja Dainuvīte Markelova, vidusskolas vadītāja Vita Broka devušas lielu ieguldījumu Baložu attīstībā. Katra iestādes vadītāja ir savā vietā un sava darba entuziaste.

Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?

Baloži ir fantastiski mainījušies – īpaši infrastruktūra, mājas ir saceltas, jauni cilvēki atnākuši dzīvot uz Baložiem. Viņiem arī vajag atstāt savus bērnus pie mums, kamēr paši strādā. Bērnudārzam ir ieguvums, darba ir atliku likām. Šobrīd rindā uz bērnudārzu gaida 350 bērnu. Mēģinām arī viņiem rast vietu grupiņās. Ir plāns, ka dome dos māju, mēs taisīsim rudenī filiāli, cerams, ka visi plāni izdosies. Biju šodien aplūkot māju.

Darbinieku mums netrūkst, pagājušajā gadā veicām bērnudārzā lielu remontu – nomainījām logus, izremontējām koridorus un vairākas grupiņas. Bijām jau ieskrējušies un cerējām šogad remontu turpināt, bet krīzes dēļ mūsu budžeti ir apgriezti un tagad mēs plānojam izremontēt tikai veļas māju un varbūt kādā grupiņā izremontēsim virtuvīti.

Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? (gan bērnu dārzam, gan Baložu pilsētai nākotnē...)

Mums ir uztaisīts projekts bērnudārza laukumiem. Tas ir fantastisks. Izskatās kā parkā. Grupu laukumi vairākās vietās ir pievienoti, kur bērni varēs spēlēties. Projekts ir, bet... atliek cerēt, ka tas kādreiz piepildīsies. Tur ir gan estrāde, gan atjaunota strūklaka, gan ziemā bērnu nobraucamais kalniņš, sporta laukums. Plāni ir. Nu grūti pateikt kā būs, kad būsime pie Ķekavas. Cerams, ka izglītība vienmēr būs prioritāte.

Novēlējumi Baložiem?

Neskatoties uz to, ka Baloži tiks pievienoti Ķekavai, mans novēlējums ir : „Lai Baloži zeļ un plaukst, un attīstās ne tikai vārdos, bet arī darbos!”

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

■ Autora vārds, uzvārds Inese Sloka

Dzimšanas vieta, datums 14. maijs, 1961, Rīga

Dzīvesvietas adrese, tālr. Plāvēnieka iela 36, Katlakalns

■ Intervijas gads, diena, mēnesis 2009. gada 14. maijs
no plkst. 17⁰⁰ līdz 18⁰⁰

Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu PII "Avotiņš",
Jaunatnes iela 3, Baloži

Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 16:17 min.

Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa
studente Ieva Eglīte, Bib2 030017

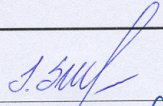
/vārds, uzvārds, stud.kapl. Nr./

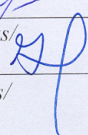
Kurzemē pr. 84-85, Rīga

/adrese, tālrunis/

■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai "Avotiņš"
vadītāja
Es, Inese Sloka neiebilstu savu atmiņu
izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā,
Baložu bibliotēkas/skolas darbā. Tās var
izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: —

Atmiņu autors:
/paraksts/

Intervētājs:
/paraksts/

3.7. BALOŽU IEDZĪVOTĀJA, PIANISTE DIĀNA ZANDBERGA

1. Dzimšanas dati, vieta
2. Kur Jūs sākat apgūt mūziku? Vai vecāki atbalstīja Jūsu izvēli?
3. Vai Jūs esat mantojusi no vecākiem dažādos temperamentus?
4. Kāda Jums izglītība? Vai vēl turpināt mācīties?
5. Jūs esat koncertējusi vairākās valstīs. Vai varat nosaukt?
6. Kādi ir Jūsu lielākie sasniegumi starptautiskā mērogā?
7. Kāda sadarbība Jums personīgi ir ar bibliotēku un kultūras namu?
8. Kurā gadā Jūs sākat strādāt?
9. Vai Jums ir daudz skolēnu?
10. Vai viņi koncertē kopā ar Jums?
11. Vai Jums ir dažādu tautību skolēni?
12. Kādās pilsētas aktivitātēs Jūs piedalāties? (koncerti...)
13. Kādos pašdarbības kolektīvos Jūs esat piedalījusies? Jūsu vaļasprieki...
14. Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simboliem, kūdras fabriku, bērnu dārzu, skolu, kultūras namu, bibliotēku?
15. Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?
16. Kā Baloži ir mainījušies Jūsu dzīves laikā?
17. Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu?
18. Novēlējumi Baložiem?

Dzimšanas dati, vieta

Esmu dzimusi 1977.gada 9.oktobrī Možaiķos, Lietuvā.

Kur Jūs sākat apgūt mūziku? Vai vecāki atbalstīja Jūsu izvēli?

Mūziku es sāku apgūt tieši Baložu kultūras namā. Tad man bija pieci gadiņi un mūziku apguvu pie Ināras Laures. Kad man bija septiņi gadi, es iestājos Pāvila Jurjāna mūzikas skolā. Vecāki sākotnēji bija apmierināti ar manu izvēli, vēlāk, kad mācījos vidusskolā, man padevās visi priekšmeti, tāpēc vecāki gribēja, lai es turpinu mācīties kādu eksaktāku profesiju, bet mūzika bija mana izvēle.

Kāda Jums izglītība? Vai vēl turpināt mācīties?

Man ir maģistra grāds iegūts Latvijas Mūzikas akadēmijā. Es turpinu mācīties doktorantūrā, šobrīd daudz publicējos, tāpēc ceru, ka izdosies pabeigt mācības. Par ārzemju augstskolu diplomiem – man ir Eiropas Mūzikas akadēmijas (Milānā, Itālijā) diploms, Granadosa-Maršala akadēmijas (Barselonā) diploms.

Jūs esat koncertējusi vairākās valstīs. Vai varat nosaukt?

Praktiski visās Eiropas valstīs (Spānija, Francija, Itālija, Polija, Lietuva, Somija, Slovākija, Vācija utt.) un arī mazliet ārpus Eiropas. Es ceru, ka šis valstu saraksts vēl turpināsies.

Kādi ir Jūsu lielākie sasniegumi starptautiskā mērogā?

Es ceru, ka lielākie sasniegumi man vēl ir priekšā, arī starptautiskajā mērogā.

Kāda sadarbība Jums personīgi ir ar bibliotēku un kultūras namu?

Es strādāju kultūras nama klavierspēles studijā. Pie manis nāk spēlēt bērni. Mani audzēkņi regulāri piedalās kultūras nama rīkotajos pasākumos, kā arī atskaites koncertos, kas notiek divas reizes gadā.

Par bibliotēku... Mēs pārbraucām dzīvot uz Baložiem. Man toreiz bija pieci gadi. Un kopš tā laika esmu aktīva lasītāja. Bērniībā izlasīju visas grāmatas „Brīnumzemes” sērijā. Baložu bibliotēkā var teikt bija izlasītas visa bērnu nodaļas grāmatas, daļa arī pieaugušo nodaļas grāmatas. Bibliotēkā es un vīrs esam dalījušies atmiņās par Kubas braucienu, bija tāds

pasākums. Esmu nākusi arī klausīties kā mamma (Astrīda Baibusa) stāsta par saviem ceļojumiem. Ļoti interesanti šie bibliotēkas rīkotie pasākumi.

Vai Jums ir daudz skolēnu?

Man ir arī daudz bērnu Ķekavas Mūzikas skolā. Tagad strādājam pie tā, lai no nākošā mācību gada kultūras namā un Baložu vidusskolā atvērtu Ķekavas Mūzikas vidusskolas filiāli. Šobrīd visi dokumenti ir gatavi un mēs ceram, ka viss izdosies. Bērnu atsaucība ir ļoti liela, tāpēc es ceru, ka Baložu bērniem būs iespēja mācīties Mūzikas skolā un nevajadzēs nekur braukt. Es viena pati braukāju no astoņu gadu vecuma – stunda uz priekšu, stunda atpakaļ ceļā vien. Un tā gandrīz katru dienu.

Vai viņi koncertē kopā ar Jums?

Š.g. 23.maijā Baložos notika koncerts, kurā koncertēja gan bērni, gan es pati spēlēju. Vecākiem ir interesanti redzēt – no pašiem mazākajiem, kas spēlē dažus mēnešus līdz lielākajiem. Redzēt kā aug un pakāpeniski izveidojas par nopietnu mūziķi.

Kurā gadā Jūs sākat strādāt?

Sāku strādāt par skolotāju 15 gadus atpakaļ. Sākotnēji privāti, tad privātajā baletskolā pasniedzu klavierstundas, vēlāk Baložos un tad arī Ķekavā. Baložos ir daudz talantīgu bērnu. Viņu māksliniecisko spēju attīstīšanā liela nozīme ir vietējam kultūras namam, kura darbinieku vēlme strādāt, nesavtība, pat ideālisms veido pozitīvu atmosfēru, kas piesaista jauniešus

Vai Jums ir dažādu tautību skolēni?

Jā, pie manis mācās dažādu tautību pārstāvji, arī mācības notiek dažādās valodās.

Kādās pilsētas aktivitātēs Jūs piedalāties? (koncerti...)

Piedalos koncertos. Vēl mani ļoti interesē skriešana „Baložu bizonā”, diemžēl šogad es fiziski netieku, jo tajā laikā man ir stundas jāvada. Bet kad es varēju tikt, tad es katru reizi piedalījos.

Kādos pašdarbības kolektīvos Jūs esat piedalījusies? Jūsu vaļasprieki...

Es agrāk dejuju Baložu skolas deju kolektīvā un skolas korī. Tagad dažreiz nāku uz kalanētiku un daudz kur citur darbojos.

Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simboliem, kūdras fabriku, bērnu dārzu, skolu, kultūras namu, bibliotēku?

Par **vidi** varu teikt tā – pēdējo gadu laikā ļoti skumji, ka **meža** smilšu augsne tiek izbraukāta ar kvadracikliem, mašīnām utt. Izjauc visu ekosistēmu. Un ja tā turpināsies, tad Baložu meža vairs nebūs. Par šo jautājumu vajadzētu plašāk diskutēt, jo tā nedrīkst darīt. Ir jāierīko speciālas trases, kur var braukt ar kvadracikliem, lai nebrauc pa mežu. Pastaigāties pa mežu tagad nozīmē līdz ceļiem brist pa smiltīm.

Ezerā mēs peldamies visu laiku, un cerams, ka tur neielaidīs notekūdeņus. Lai varētu izmantot kā atpūtas zonu.

Purvā agrāk mēs sēņojām, bija ļoti daudz sēņu. Tagad ir jāiet tālāk, tomēr var atrast labas sēnes.

Par kāpām – galvenais, lai tās neizbraukā ar mašīnām un kvadracikliem.

Skvērs ļoti patīk. Sākumā gan nesapratu no kuras puses jāskatās, lai ieraudzītu vardi, bet tad sapratām.

Mana mamma ir strādājusi **kūdras fabrikā**. Es atceros, kad biju maziņa braucām uz fabrikas darba laika beigām ar riteņiem mammai pretim. Dziedāju arī kūdras fabrikas korī „Zemdega”. Ar to braucām dažādās ekskursijās, izbraukājām blakus republikas. Savā laikā sanāca bieži būt kūdras fabrikā.

Esmu gājusi Baložu **bērnudārzā**, man tur bija traktoriņš, ar kuru spēlējos visbiežāk. Tagad, kad sanāk būt bērnudārzā, skapos uz spalīšiem un atceros, kurš man bija.

Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?

Baložu izaugsmi veicinājuši – baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats, kultūras nama vadītāja Ilze Reinholce, jo tas ko viņa ir izdarījusi ar kultūras namu, ir brīnums. Tāpat arī viņas māsa Aija Pizāne. Arī bibliotēkā līdzīgu brīnumu paveikusi Dainuvīte

Markelova, Baložu vidusskolā – Vita Broka un bērnodārzā – Inese Sloka. Izaugsmi veicinājuši arī veikali – „Jaunais veikals”, kur katru klientu pazīst, ar katru aprunājas. Ļoti patīkami.

Kā Baloži ir mainījušies Jūsu dzīves laikā?

Baloži ir strauji attīstījušies, kļuvuši sakoptāki, vairāk uzceltas mājas.

Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu?

Sākotnēji nevienam nepatīk, ka Baloži vairs nebūs neatkarīgi, vairs nebūs baložu pašvaldības. Bet ir jāskatās uz priekšu un situācija jārisina. Var būt, ka var izveidot pozitīvas tendences, piemēram, šī Ķekavas Mūzikas skolas filiāle Baložos, lai gan to atvērtu neatkarīgi no teritoriālās reformas. Jānāk gaišiem cilvēkiem, jāstrādā un jāturpina attīstīties.

Novēlējumi Baložiem!

Lai Baloži zeļ un plaukst!

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fākss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

- Autora vārds, uzvārds Diāna Zandberga
Dzimšanas vieta, datums 9. oktobris, 1977.
Dzīvesvietas adrese, tālr. Smilšu 5-4, Baloži, 26204457
■ Intervijas gads, diena, mēnesis 2009. gada 13. maijs
no plkst. 17⁰⁰ līdz 17³⁰

Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu pilsētas bibliotēka,
Sudras iela 4, Baloži.

Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 11:19 min.

Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa

studente Ieva Eglīte, BiB2030017
/vārds, uzvārds, stud.apk. Nr./

Kurzemes pr. 84-85, Rīga
/adrese, tālrunis/

■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai

Es, Diāna Zandberga neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā,

Baložu bibliotēkas/skolas darbā, nodošanai Latvijas Okupācijas muzejami. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: -

Atmiņu autors: DZ
/paraksts/

Intervētājs: IE
/paraksts/

3.8. BALOŽU SPORTA INICIATĪVU CENTRA VADĪTĀJA

LAUMA ŽILKO

1. Dzimšanas dati, vieta
2. Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt augstskolu?
3. Vai pirms Baložiem esat kur strādājusi un kādā amatā?
4. Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?
5. Kurā gadā sākat strādāt Baložu skolā par zobārsti?
6. Jūsu vaļasprieks, hobijs (orientēšanās sports u.c.)
7. Vai Jūs piedalāties sabiedriskajā dzīvē (deputāte, komisijas loceklis...) – kopš kura gada
8. Kāda Jums saistība ar Baložu Sporta iniciatīvas centru?
9. Kādas sporta aktivitātes notiek BSIC?
10. Ar kādām organizācijām Jūs sadarbojaties?
11. Pastāstiet par velodrošības pasākumiem!
12. Vai Jūs pati piedalāties sporta aktivitātēs?
13. Kādi ir Jūsu augstākie sasniegumi sportā?
14. Nosauciet Baložu ievērojamākos sportistus! (varbūt arī sportiskākās ģimenes)
15. Kā sportiskā vidē sadzīvo dažādu tautību pārstāvji?
16. Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?
17. Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?
18. Vai Jūs piedalāties Baložu kultūras aktivitātēs?
19. Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simbolu, kūdras fabriku, skolu, bērnudārzu, kultūras namu, bibliotēku?
20. Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? (prognozes sporta attīstībai Baložos nākotnē...) – par sporta kompleksa celtniecības iespējām...
21. Novēlējumi Baložiem?

Dzimšanas dati, vieta

Esmu dzimusi 1953.gada 15.novembrī.

Kāda Jums izglītība? Kurā gadā beidzāt augstskolu?

Man ir augstākā izglītība. 1978.gadā beidzu Rīgas medicīnas institūta Stomatoloģijas fakultāti.

Vai pirms Baložiem esat kur strādājusi un kādā amatā?

Pirms Baložiem strādāju Rīgas pilsētas 10.poliklīnikā par zobārsti.

Kurā gadā un kādā amatā Jūs sākat strādāt Baložos?

Baložu pilsētas ambulancē sāku strādāt 1980.gadā par zobārsti.

Jūsu vaļasprieks, hobijs (orientēšanās sports u.c.)

Mans vaļasprieks un darbs reizē ir sports. Visbiežāk orientēšanās sports, arī riteņbraukšana un skriešana. Ziemā, ja ir iespējams, tad distanču slēpošana.

Vai Jūs piedalāties sabiedriskajā dzīvē (deputāte, komisijas loceklis...) – kopš kura gada.

Ja deputātu pienākumu pildīšana ir sabiedriskā dzīvē, tad es, protams, piedalos arī Baložu sabiedriskajā dzīvē. Man būs grūti atcerēties no kura gada darbojos, man šķiet pēdējos trīs sasaukumus noteikti un arī Latvijas padomju sociālistiskās republikas laikā arī es biju izpildkomitejā, un noteikti ieņēmu kādu deputātu amatu, bet vairs neatceros kādu.

Kāda Jums saistība ar Baložu Sporta iniciatīvas centru?

Ar Baložu Sporta Iniciatīvu centru (BSIC) mana saistība ir tāda, ka esmu šī centra vadītāja.

Kādas sporta aktivitātes notiek BSIC?

BSIC aktivitātes ir vērstas dažādos virzienos. Viens no tiem ir sacensību organizēšana, jo, mūsaprāt, sacensības dzīvē, sportā, izglītībā, var būt arī kultūrā ir virzītājspēks. Tas ir motīvs, kādēļ es un citi cilvēki nodarbojas ikdienā ar sportu. Viņi gatavojas mūsu organizētajiem svētkiem.

Tad mēs strādājam ļoti daudz pie mūsu pilsētas sportistu atbalstīšanas. Gan informatīvi atbalstot - paziņojot komandām un katram individuāli par gaidāmajām sacensībām, kā arī iepazīstinām ar Rīgas rajona kalendāro plānu, ar Latvijas Republikas nākotnē gaidāmajām sacensībām, gan arī, protams, atbalstam materiāli viņu dalību šajās sacensībās.

Nākamais virziens ir jau panākumus guvušo Baložu pilsētas sportistu atbalstīšana ar naudas balvām. Mums ir speciāli izstrādāts stingrs nolikums domē, kuru mēs ievērojam. Tad Baložu pilsētas izglītības, kultūras un sporta komiteja lemj par šīm balvām, par balvu kandidātu izvirzīšanu domes apspriešanai. Tālāk Baložu pilsētas dome apstiprina, kam pienākas naudas balva.

Vēl viens virziens BSIC ir Baložu meža sakopšanas talkas. Es gribētu to atzīmēt par BSIC lepnumu, jo tā kā mums pašiem nav sporta bāze, nav arī sporta nama zāle, mums ir tikai Baložu vidusskolas sporta zāle, kuru pateicoties skolas direktorei Vitai Brokai, mēs varam izmantot. Tomēr mūsu aktivitātes vairāk ir brīvā dabā, pilsētas mežā un pļavās. Mēs to sakopjam. Ar katru gadu aizvien vairāk pilsētnieki piedalās sakopšanas talkās.

Pa šiem gadiem, kopš darbojas BSIC, vairāki cilvēki ir pilnveidojušies par atzīstamiem sporta tiesnešiem, kas spēj tiesāt sacensības ne tikai Latvijas, bet arī starptautiskajā mērogā. Tas arī ir BSIC lepnums.

Pateicoties labam BSIC darbam, sadarbībā ar Baložu vidusskolu un Baložu velodrošības pulciņu, Baložu pilsētas dome tika uzaicināta pievienoties Eiropas ceļu satiksmes drošības hartā. Baložu pilsētas domes priekšsēdētājs Andis Adats 2008.gadā Spānijā parakstīja šo līgumu, kas uzliek par pienākumu mums turpināt starptautiskās velodrošības sacensības Baložos, to organizēšanu, kā arī Baložu vidusskolas Velodrošības pulciņa aktivitāšu turpināšanu.

Ar kādām organizācijām Jūs sadarbojaties?

BSIC sadarbojas ar metodisko centru – Rīgas rajona sporta iniciatīvu centru, kurš palīdz gan sacensību organizēšanā, gan kalendārā plāna sastādīšanā, dod padomus arī pasākumu organizēšanā.

Sadarbojamies arī ar visām Baložu pilsētas pašvaldību iestādēm, visvairāk informatīvajā ziņā. Nevienam nekad nav atteicis telpas, ne informācijas izvietojumu organizācijas telpās. Protams, Baložu vidusskolas zāli izmantojam šaha, dambretes, zolītes, novusa, galda hokeja turnīru rīkošanā, stadionu sacensību organizēšanā.

Gribu uzsvērt sadarbību ar mūsu sponsoriem – Baložu pilsētas uzņēmumiem – SIA „Svani”, SIA „Mario”, SIA „Jaunais veikals” utt. Kā arī ar SEB Unibanka, SIA „Gandrs”, SIA „Ratiofarm” (farmācijas uzņēmums).

Pastāstiet par velodrošības pasākumiem!

Velodrošības pasākumi Baložos ir ar četru gadu vēsturi Latvijas mērogā. Trīs gadus pēc kārtas esam organizējuši starptautiskas divu dienu sacensības, šogad bija 9. un 10.maijā. Ikgadējas sacensības, kurās 3., 4.klašu bērni sacenšas ceļu satiksmes noteikumu, pirmās palīdzības sniegšanā, velosipēda uzbūves zināšanās, kā arī veiklas un drošas braukšanas iemaņās.

Vai Jūs pati piedalāties sporta aktivitātēs?

Pati es piedalos velokrosā „Baloži” no 2002.gada, kad tie sākās. Neesmu izlaidusi nevienu posmu un ceru, ka arī neizlaidīšu. Piedalos arī „Baložu bizona” pasākumos, kādreiz spēlēju arī dambreti.

Kādi ir Jūsu augstākie sasniegumi sportā?

Pagājušā gada rudenī es izcīnīju 4.vietu Eiropas Veterānu čempionātā riteņbraukšanā, tas notika Malmē, Zviedrijā. Pietrūka 30 sekundes līdz bronzas medaļai. Latvijas Republikas mērogā bijušas daudz uzvaras veterānu čempionātos. Jaunībā es biju Latvijas jaunatnes izlasē, startēju orientēšanās sportā.

Nosauciet Baložu ievērojamākos sportistus! (sportiskākās ģimenes)

Baložos ievērojama sportiste ir Līga Beržuka (piedalās dažādos sporta veidos – riteņbraukšanā, skriešanā, distanču slēpošanā, kā arī Pēteris Voskāns, cienījams seniors, vispusīgs sportists – piedalās gan riteņbraukšanā, gan skriešanā, gan distanču slēpošanā, kā arī 4-5 vieglatlētikas disciplīnās. No ģimenēm aktīvi sportisti ir Brāļu ģimene (Ilmārs, Monika, Ramona, Rinalds), Skadiņu ģimene, Lavišu ģimene, Žilko ģimene, Kauliņu ģimene.

Kā sportiskā vidē sadzīvo dažādu tautību pārstāvji?

Sportiskajā vidē dažādu tautību pārstāvji sadzīvo ļoti labi.

Kuri cilvēki, jūsuprāt, veicinājuši Baložu izaugsmi?

Baložu sporta izaugsmi veicinājuši cilvēki, kas pieņēmuši pozitīvu lēmumu par finansiāla atbalsta sniegšanu – Baložu pilsētas domes deputāti, gan arī Andis Adats, kā arī pašvaldības organizāciju vadītāji, kas atbalstījuši, devuši telpas, kā arī sponsori. Protams, arī paši cilvēki, kas piedalās ir veicinājuši Baložu sporta attīstību. Vecāki, rādot piemēru jaunākajiem un arī otrādi. Velokrosā un „Baložu bizonā” ir daudz dažādas diferencētas grupas – no viena gadiņa līdz neierobežotam vecumam. Lai vecmāmiņa ierastos ar savu mazbērniņu, bērni pierunātu vecākus iesaistīties. Lai būtu labāki rezultāti, cilvēki labprāt skrien arī darba dienās fiziskajam treniņam.

Kā Baloži ir mainījušies pa gadiem kopš Jūs strādājat Baložos?

Šo gadu laikā Baloži ir piedzīvojuši lielu izaugsmi, pilsēta kļuvusi sakopta, ēkas skaistākas gan iekšēji, gan ārēji, cilvēki mainījušies uz labo pusi – to sekmējusi pilsētas vadība un iedzīvotāji, kas gribējuši un palīdzējuši realizēt. Abpusēja vēlme pilnveidoties.

Vai Jūs piedalāties Baložu kultūras aktivitātēs?

Kultūras aktivitātēs – dziedamās balss man nav, dejās ritma izjūtas ar nav. Nāku uz koncertiem, dažkārt uzstājos ar runām. Varētu vēlēt biežāk atnākt uz kultūras namu.

Vai Jūs varat kaut ko pastāstīt par Baložu mežu, ezeru, purvu, kāpām, kalnu, skvēru, strūklaku, pilsētas simbolu, kūdras fabriku, skolu, bērnudārzu, kultūras namu, bibliotēku?

Mežs – izmantojam tradicionālajām sacensībām „Velokross Baloži”, „Baložu bizona” krosa sacensību organizēšanā. Mēs viņu sakopjam pirms un pēc sacensībām. Mēģinām cīnīties ar kāpu izdangātājiem un izbraucējiem. Vairāk vai mazāk sekmīgi. Cenšamies palūgt braukt zem augstspriegumu līnijas nevis izbraukt meža smilti. Aizlieguma zīmes tiek norautas. Personīga uzruna ir visefektīvākais cīņas veids.

Ezers – Tīturgā divreiz sekmīgi norisinājušās Rīgas rajona meistarsacīkstes triatlonā, tieši peldēšanas posms. Pie ezera pļavā noritēja skriešanas posms, riteņbraukšanas posms norisinājās pa meža trasīti. Ļaudis bija pārsteigti, ka dažu mēnešu laikā no ezera nepieejamības un nesakoptības izveidota pludmale. Baloži saņēma Latvijas Triatlona federācijas atzinības rakstu par sacensību organizēšanu. Šodien pļava jau ir apbūvēta.

Purvi – 9.maijā pa purva vienu daļu gāja velokrosa trase, ļoti interesants posms. Līdz šim nebija bijis – parasti izmantojām tikai meža teritoriju. Šoreiz galvenais tiesnesis bija izveidojis trases posmu pa purvu.

Kalns – kad es vēl nedzīvoju Baložos (20.gadsimta 80.gadu sākumā), bet gan Pārdaugavā, sestdienās un svētdienās braucām ar ģimeni slēpot uz Mūrīšiem. Iepriekšējā vakarā bija jāiet laicīgi gulēt, lai var agri piecelties, jo 11:00, 12:00 kalnos nebija vietas, bija tik daudz slēpotāju, kamaniņu braucēju, ka visi Mūrīši bija pilni. Maniem bērniem (3 gadi meitai, 4 dēlam) gribējās, lai slēpotāju rindas būtu retākas, lai droši var pamācīties slēpot. Šodien Mūrīšos valda motokrosisti...

Skvērs – ļoti patīkami, ka pilsētas viens stūris ir sakopts.

Lepojos ar mūsu **ģerboni un karogu**.

Kūdras fabrika ir atbalstījusi kā sponsors.

Kādas Jūs prognozējat pozitīvās un negatīvās tendences saistībā ar teritoriālo reformu? (prognozes sporta attīstībai Baložos nākotnē...)

Es esmu pēc dabas un pārlicības optimistiski noskaņots cilvēks. Man ir jādomā, ka sāktās sporta aktivitātes ne tikai neapstāsies, bet arī pilnveidosies. Es uz to ceru. Dalībnieku skaits liecina, ka pasākumi ir vajadzīgi – talka u.c. Tā kā ir parakstīta Eiropas drošības harta, kas uzliek pienākumus organizēt sacensības, tad tas nevar apstāties. Mūsu devīze – nāc un piedalies!!! Lai nāk un pamēģina.

Baložu pilsēta ar ir piedzīvojusi attīstību, lai tā arī neapstājas, pievienojoties jaunajam novadam.

Latvijas Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa
Lomonosova ielā 1, A korp., Rīga LV-1019; tālr. un fakss 7089068

I. Vienošanās ar dzīvesstāsta un atmiņu autoru

■ Autora vārds, uzvārds Lauma Žilko

Dzimšanas vieta, datums 15. novembris, 1953.

Dzīvesvietas adrese, tālr. Meša iela 5, Baloži

■ Intervijas gads, diena, mēnesis 2009. gada 12. maijs
no plkst. 10²⁰ līdz 11⁴⁰

Intervijas vieta (adrese, tālr.) Baložu pilētas bibliotēka,
Indas iela 4, Baloži

Audioieraksta skanēšanas ilgums 1 kasetes 41:02 min.

Intervētājs – Bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura programmas 2. kursa

studente Ieva Eglīte, bibz 030017

/vārds, uzvārds, stud. apl. Nr./

Kurzemē pr. 84-85, Rīga

/adrese, tālrunis/

■ Autora atļauja dokumenta izmantošanai

Es, Lauma Žilko neiebilstu savu atmiņu izmantošanai LU Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas mācību procesā,

Baložu bibliotēkas/skolas darbā, nodošanai LU Filozofijas un socioloģijas institūta Nacionālās mutvārdu vēstures projektam. Tās var izmantot pētījumos un publikācijās.

Ierobežojumi intervijas izmantošanā: —

Atmiņu autors: J. Žilko
/paraksts/

Intervētājs: ME
/paraksts/

Dokumentārā lapa

Maģistra darbs „Baložu kultūrvide” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: Ieva Eglīte _____ 8.06.2009.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: doc. Līga Krūmiņa _____ 8.06.2009.

Recenzente: docente Dr. Paed. Baiba Sporāne _____

Darbs iesniegts Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā 8.06.2009.

Metodiķe: Anete Zasa _____

Darbs aizstāvēts Maģistra gala pārbaudījumu komisijas sēdē

12.06.2009. prot. Nr.1, vērtējums _____

Komisijas sekretāre: lektore Iveta Kalniņa _____